

Jaarverslag 2009 Gemeente Haren

Haren, 21 april 2010

Leeswijzer

Door middel van dit jaarverslag leggen wij, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haren, verantwoording af aan u, de gemeenteraad. In dit verslag leest u niet alleen wat er in 2009 is gebeurd, maar wij proberen dit ook af te zetten tegen onze missie en ons collegeprogramma.

Onze gemeente is een organisatie die meer dan 400 verschillende ‘producten’ levert. Een vertaling van onze missie naar de producten die we leveren is dan ook niet gemakkelijk. In de tabel ‘Vertaling van onze missie in doelstellingen per doelgroep’ hebben we hier echter wel een poging toe gedaan. U ziet in deze tabel hoe wij onderdelen van onze missie via de kernthema’s uit ons collegeprogramma vertalen naar een doelstelling per doelgroep. Aan de indicatoren die wij daarbij noemen valt in de doelgroepen af te lezen in hoeverre wij onze doelen hebben gerealiseerd. Aanvullend aan deze vertaling is in de tabel ook aangegeven hoe wij onze missie hebben vertaald naar de werkwijze van onze organisatie.

In de inleiding leest u op hoofdlijnen hoe het ons in 2009 financieel is vergaan. Ook wordt u daar voorgesteld hoe wij het ontstane saldo zouden kunnen bestemmen.

Via algemene informatie over onze gemeente komt u terecht bij de doelgroepen. In deze doelgroepen hanteren wij de vier W-vragen.

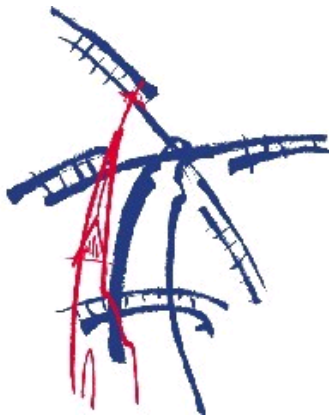
- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Waren we tevreden?
- Wat heeft het gekost?

Bij die laatste vraag wordt nader ingegaan op het door u toegekende budget en in hoeverre (en waarom) wij daarvan zijn afgeweken. Dit wordt gespecificeerd per product weergegeven.

Na de doelgroepen vindt u een aantal paragrafen die ingaan op zaken die de doelgroepen overstijgen en tegelijkertijd met elkaar verbinden. Zo leest u hoe wij zijn omgegaan met de lokale heffingen, hoe wij onze taken hebben uitgevoerd vanuit bedrijfsvoeringoogpunt, hoe wij alles hebben gefinancierd, een omgevingsanalyse waarin we laten zien in hoeverre wij aan welke partijen zijn verbonden en een verantwoording over ons grondbeleid.

In de jaarrekening tenslotte vindt u alle informatie, die u vanuit uw controlerende taak nodig heeft om te kunnen beoordelen of en in hoeverre wij aan de door u gestelde financiële kaders hebben voldaan.

In de bijlage ‘Accountantsverklaring’ vindt u de goedkeurende verklaring die onze accountant heeft afgegeven over de getrouwheid van jaarverslag en over de rechtmatigheid van ons handelen in 2009. Zijn verslag van bevindingen zullen wij u separaat doen toekomen.

Missie van de gemeente Haren sinds 2006

De gemeente Haren regisseert op open en transparante wijze veranderingsprocessen in de samenleving.

Ze wil een betrouwbare partner zijn die het goede behoudt en nieuwe vragen samen met de burgers oppakt; een partner die groen, sociaal en ondernemend is.

Vertaling van onze missie in doelstellingen per doelgroep

Missie	Kernthema's College- programma	Doelgroep	Doelstellingen 2009	Indicatoren	Werkwijze
Haren in beweging! De gemeente Haren registreert op open en transparante wijze veranderingsprocessen in de samenleving. Ze wil een betrouwbare partner zijn die het goede behoudt en nieuwe vragen samen met de burgers oppakt; een partner die groen, sociaal en ondernemend is.	Burgerparticipatie en open planprocessen	Inwoners	<ul style="list-style-type: none"> • Een duidelijke stijging van de tevredenheidsscore van de inwoners als staatsburger • Vasthouden hoge score op tevredenheid inwoners als klant • Onze website behoort tot de 200 beste gemeentesites van Nederland 	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal raadsbesluiten • Verdeling raadsbesluiten naar soort besluit 	Organisatievisie: De werkwijze die wij hanteren wordt gekenmerkt door vraaggerichtheid, openheid en transparantie. Dit is vertaald in het programma: Open Raadhuis; Interactieve gemeente; Partnerschap.
	Bouw sociale koop- en huurwoningen	Eigenaren en huurders	<ul style="list-style-type: none"> • 90% van de inwoners geeft aan met plezier in de gemeente te wonen • tenminste 150 woningen zijn in aanbouw genomen • starten met de eerste woningbouw in het DHE-gebied • de omgevingsvergunning is binnen onze organisatie operationeel • Start bouw in het eerste deelgebied voor DHE-gebied 	<ul style="list-style-type: none"> • Saldo woningbouwmutatie • Aantal en leeftijd bestemmingsplannen • Kostendekkendheid bouwzaken • Aantallen bouwzaken • Inzameling huisafval: heffing en stortkosten 	
	Mantelzorg en WMO	Gebruikers zorg en Gebruikers sociale voorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> • Een verbetering realiseren voor onze inwoners op of vlak boven het bijstandsniveau • Een afname van het aantal bijstandsccliënten naar 147 ultimo 2008 • Een stijging van het aantal zelfstandig wonende ouderen in Haren • Vaststellen WMO-nota voor de komende vier jaren • Afronden verzelfstandiging openbaar basisonderwijs • Realisatie opvoedingsondersteuning 	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal zelfstandig wonende ouderen • % ouderen in Haren • % zelfstandig wonende ouderen in Haren • % bijstandsccliënten in het participatiefonds • Aantal cliënten WWB • % cliënten op traject • Uitstroom in aantallen • Werkloosheidspercentages • Werkloosheidsverdeling per leeftijdscategorie • Werkloosheidsverdeling naar duur werkloosheid 	

	Leefbaarheid in buurten en dorpen	Culturele klanten en Economische klanten	<ul style="list-style-type: none"> • inwoners de mogelijkheid bieden om in de gemeente tegen aanvaardbare tarieven invulling te geven aan de besteding van vrije tijd met activiteiten die de sociale cohesie, de gezondheid en het culturele besef bevorderen. • de mogelijkheden tot productie, deelname en consumptie van kunstzinnige, culturele en sportieve activiteiten en amateurkunst willen we verbeteren. • 80% van de inwoners vindt het centrum van Haren gezellig • met de bouw van een supermarkt en appartementen op de locatie Kroonkampweg is een begin gemaakt • start eerste fase bedrijventerrein Nesciopark. • voorbereiding van een plan voor de herinrichting van het Raadhuisplein 	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeentelijke subsidie bibliotheek per inwoner en per lid • Gemeentelijke bijdrage per lid binnen- en buitensport • Leden bibliotheek in % van Harener bevolking • Samenstelling ledenbestand bibliotheek • Aantal uitleningen per lid bibliotheek • Aantal uitleningen bibliotheek per inwoner • Leerlingen CKC in % van Harener bevolking • opbrengsten fiscaal gebied parkeren gemiddeld per week 	
	Jeugdbeleid	Jongeren	<ul style="list-style-type: none"> • Afronden besluitvorming verzelfstandiging openbaar basisonderwijs samen met Tynaarlo • Voor 2010 extra accommodaties realiseren voor jongeren • Maken van concrete afspraak tot samenwerking tussen jeugdwerk en CKC en/of een sportvereniging • Realisatie van opvoedingsondersteuning • Kaders van een Centrum Jeugd en gezin vaststellen voor eind 2008 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeugdleden bibliotheek in % van Harener jongeren • Aandeel jongeren in ledenbestand bibliotheek • Verdeling leden sportverenigingen • Aantal leden sportverenigingen • Doorverwijzingpercentage naar speciaal onderwijs • Aantal leerlingen CKC onder 21 jaar in % van Harener jongeren • Aandeel jongeren in leerlingenbestand CKC 	
	Milieubeleid	Gebruikers openbare ruimten	<ul style="list-style-type: none"> • wegenonderhoud conform de normen van rationeel wegbeheer • goede scores op tevredenheidsonderzoeken bij grote reconstructies • meer draagvlak onder de bevolking voor het gemeentelijk groenbeleid 	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal gemeentelijk bomen • Aantal kapaanvragen 	

Onderschrift: Bovenstaande tabel geeft de relatie aan tussen onze missie en de doelstellingen zoals u die onder het kopje 'Wat willen wij bereiken?' in de doelgroep teksten kunt terugvinden. Tevens vindt u daar antwoord op de vraag 'Hebben wij bereikt wat wij willen bereiken?', aan de hand van de genoemde indicatoren. Onze organisatievisie, en daarmee onze werkwijze, is er op gericht, onze doelen op een zo goed mogelijke wijze te realiseren.

Inhoudsopgave

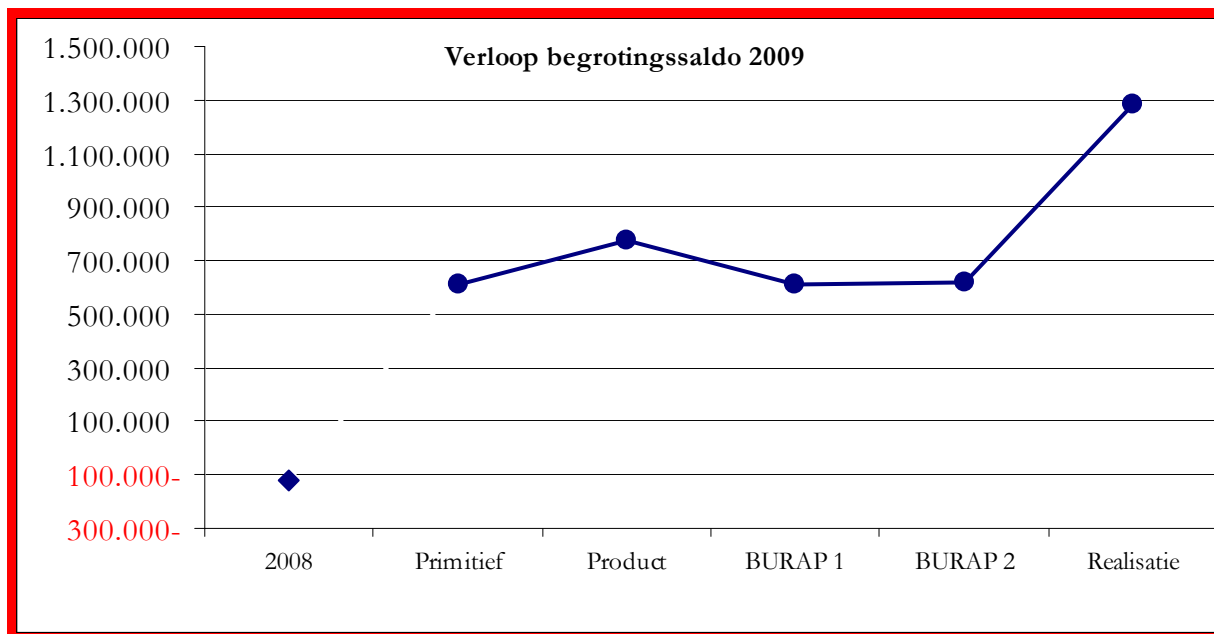
Leeswijzer	2
Missie van de gemeente	3
Vertaling van onze missie in doelstellingen per doelgroep	4
Inhoudsopgave	6
Inleiding.....	7
Voorstel tot resultaatsbestemming 2009	10
Kerngegevens	11
Bestuur en Organisatie.....	13
Samenstelling Gemeenteraad per 31 december 2009.....	13
Samenstelling Rekenkamercommissie per 31 december 2009	14
Samenstelling Milieuvadviseraad per 31 december 2009	14
Samenstelling WMO raad per 31 december 2009.....	14
Samenstelling College van burgemeester en wethouders per 31 december 2009	15
Organisatieschema per 31 december 2009	15
Samenstelling Ondernemingsraad per 31 december 2009	15
Doelgroepen.....	16
Inwoners	18
Gebruikers Sociale Voorzieningen	22
Jongeren.....	26
Gebruikers Zorg	31
Culturele Klanten.....	37
Eigenaren en Huurders.....	44
Gebruikers Publieke Ruimten	56
Economische Klanten	63
Paragraaf Lokale heffingen.....	68
Paragraaf Bedrijfsvoering	70
Personeel.....	70
Financiën.....	72
Organisatie	72
Huisvesting.....	73
Automatisering	74
Rechtmatigheid	74
Paragraaf Weerstandsvermogen.....	79
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	88
Paragraaf Financiering	90
Paragraaf verbonden partijen.....	92
Paragraaf Grondbeleid	95
Jaarrekening Gemeente Haren 2009	98
Balans per 31-12-2009.....	99
Grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling en stelselwijzigingen	101
Toelichting op de Balans	104
Resultatenrekening 2009 per doelgroep.....	119
Toelichting op de resultatenrekening	120
Kasstroomoverzicht 2009	123
Toelichting op het kasstroomoverzicht	124
Bijlage SISA	125

Inleiding

Wat willen wij bereiken?

Via de begrotingscyclus willen wij u gedurende een periode van twee jaar adequaat informeren over onze verwachtingen en uitkomsten ten aanzien van de door u op basis van uw budgetrecht geautoriseerde baten en lasten. Dit in verband met uw zorgplicht voor de financiële gezondheid van de gemeente Haren.

Hebben wij bereikt wat wij willen bereiken?

Onderschrift: De grafiek laat het verloop van het verwachte begrotingssaldo (de resultante van de door de raad geautoriseerde baten en lasten) zien gedurende de gehele begrotingscyclus. Wij presenteerden een beleidsbegroting (primitief) met een overschot van € 613duizend. Gedurende het jaar was er sprake van een relatief constant verloop. Nu presenteren wij een jaarverslag met een overschot van € 1.351 duizend, een voordelig verschil van € 732 duizend ten opzichte van de laatste raming.

Evenals het jaar 2008 laat 2009 gedurende het jaar een opvallend rustig beeld zien qua saldomutaties. Aan het eind van het jaar 2009 ontstonden echter een beperkt aantal grote incidentele meevalers die ten tijde van de tweede bestuursrapportage nog niet konden worden voorzien. Daardoor was er uiteindelijk toch nog een afwijking ten opzichte van de beleidsbegroting (de start van de cyclus) van ruim € 0,7 miljoen.

Waarom hebben wij wel/gedeeltelijk/niet bereikt wat wij wilden?

Verloop begrotingssaldo 2009

Begrotingssaldo per doelgroep	2008	Primitief	Product	BURAP 1	A	B	A-B
					BURAP 2	Realisatie	saldo
Inwoners	2.898.820	2.908.530	3.277.341	3.409.399	3.580.499	3.507.641	72.857
Gebruikers sociale voorzieningen	919.454	902.530	955.359	955.359	987.459	970.105	17.354
Jongeren	2.986.655	3.350.718	3.505.708	3.329.598	3.351.089	3.341.790	9.299
Gebruikers Zorg	2.619.669	3.039.871	3.238.414	3.249.320	2.953.932	2.833.469	120.462
Culturele klanten	2.004.636	1.998.708	2.140.842	2.064.909	2.048.111	2.058.278	10.168-
Eigenaren en Huurders	2.086.498	2.179.628	2.548.060	2.856.626	3.028.204	2.813.198	215.005
Gebruikers Publieke Ruimten	4.244.294	4.379.969	4.846.993	4.781.467	4.819.349	4.881.140	61.791-
Economische klanten	635.260	508.171	624.907	627.007	685.939	653.977	31.962
Bedrijfsvoering/ Alg. dekkingsmid- delen	17.786.784-	20.155.153-	22.202.727-	21.524.150-	21.657.465-	22.092.645-	435.180
Incidentele inzet reserves	486.587-	273.645	288.100	362.689-	415.691-	318.208-	97.483-
saldo in € (min-teken is nadelig)	121.914-	613.383	777.004	613.157	618.577	1.351.254	732.677

geïndexeerd Begrotingssaldo per doelgroep	2008	Primitief	Product	BURAP 1	BURAP 2	Realisatie	saldo
Inwoners	0,88	0,89	1,00	1,04	1,09	1,07	0,02
Gebruikers sociale voorzieningen	0,96	0,94	1,00	1,00	1,03	1,02	0,02
Jongeren	0,85	0,96	1,00	0,95	0,96	0,95	0,00
Gebruikers Zorg	0,81	0,94	1,00	1,00	0,91	0,87	0,04
Culturele klanten	0,94	0,93	1,00	0,96	0,96	0,96	0,00
Eigenaren en Huurders	0,82	0,86	1,00	1,12	1,19	1,10	0,08
Gebruikers Publieke Ruimten	0,88	0,90	1,00	0,99	0,99	1,01	-0,01
Economische klanten	1,02	0,81	1,00	1,00	1,10	1,05	0,05
Belastingbetalers/ Bedrijfsvoering	0,80	0,91	1,00	0,97	0,98	1,00	-0,02
Incidentele inzet reserves	-1,69	0,95	1,00	-1,26	-1,44	-1,10	-0,34

Voor een analyse van de verschillen per doelgroep verwijzen wij u naar de diverse doelgroepeteksten. Iedere doelgroepetekst wordt afgesloten met een beoordeling van de vraag 'wat heeft het gekost?'

De oorzaken van het overschot ten opzichte van de begroting zijn in vier categorieën onder te verdelen. De eerste twee categorieën hebben te maken met de mate waarin wij erin slagen de aantallen en prijzen goed in te schatten:

- **Prijverschillen.** In 2009 ging het om een relatief beperkt nadelig verschil van € 14 duizend.
- **Volumeverschillen.** In totaal ging het om een voordelig verschil van € 329 duizend. Voor een deel ging het om verrekeningen met betrekking tot de algemene uitkering uit het Gemeentefonds over de jaren voor 2009 als gevolg van bijstellingen van (macro- en Harense) volumes (€ 150 duizend voordeel). Voor een ander deel ging het om diverse meevallende baten en lasten, waarbij de meevallende lijkbezorgingsrechten (€ 128 duizend voordeel) en meevallende WMO-kosten (€ 162 duizend voordeel bij woon- en leefvoorzieningen samen) bijzonder in het oog springen.

De volgende twee categorieën zouden eigenlijk niet mogen voorkomen. Nieuwe dingen worden alleen in de beleidsbegroting opgevoerd en de tijd tussen de tweede bestuursrapportage en het jaarverslag is nou ook weer niet zo groot, dat de afdelingen niet zouden kunnen inschatten of ze iets wel of niet kunnen realiseren.

- **Nieuwe activiteiten.** Het ging hier om een relatief groot voordelig bedrag van € 336 duizend. Een groot deel hiervan, te weten € 287 duizend, had betrekking op een door de Regio Centraal Groningen (RCG) over de deelnemende gemeenten verdeeld restantsaldo dat resteerde na afkoop van BWS-subsidies (Besluit Woninggebonden Subsidies). Deze meevaller is pas na de tweede bestuursrapportage bekend geworden.
- **Niet uitgevoerde activiteiten.** Hier ging het om een bedrag van € 81 duizend.

Een verdere detaillering van bovenstaande gegevens kunt u teruglezen in de hoofdstukken over de diverse doelgroepen, de paragraaf bedrijfsvoering en in de toelichting op de resultatenrekening verderop in dit jaarverslag.

Wat is de oorzaak van dat wel/gedeeltelijk/niet bereiken?

Voor een deel betreft het incidentele baten die ten tijde van de tweede bestuursrapportage niet voorspeld konden worden (het duidelijkste voorbeeld hiervan vormt de uitkering van het restant van de BWS-subsidies door de RCG van € 287 duizend). Een andere belangrijke component van het voordelige verschil tussen begroting en realisatie wordt gevormd door de voordelige volumever- schillen (in totaal per saldo € 329 duizend).

Wat leren wij hiervan?

In z'n algemeenheid zou bij het ramen van budgetten (nog) scherper naar de voorcalculatie, dat wil zeggen prijs x hoeveelheid, gekeken moeten worden. In z'n algemeenheid worden de prijzen goed ingeschat, maar de hoeveelheidscomponent verdient (nog) meer aandacht.

Voorstel tot resultaatsbestemming 2009

De jaarrekening over 2009 sluit met een overschot van € 1.351.000,-.

We stellen u voor dit overschot toe te voegen aan de volgende reserves:

- Bestemmingsreserve budgetoverheveling: € 110.000,-. Het betreft een aantal nog niet bestede budgetten voor: aanpassingen aan bestemmingsplannen (€ 46.000,-, inclusief geld voor nog lopende bijzondere procedures), nog te verrichten uitzoekwerk met betrekking tot de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (€ 12.000,-), het nog op te stellen baggerplan (€ 21.000,-), de stedenbouwkundige visie met betrekking tot de multifunctionele accommodatie in Oosterhaar (€ 14.000,-) en een aantal kleinere posten (samen € 17.000,-).
- Bestemmingsreserve speelplaatsen: € 18.000,-. Conform de door u op 29 juni 2009 vastgestelde Nota Reserves en Voorzieningen 2009 stellen we voor om het verschil tussen de werkelijke bestedingen voor de vervangingsaanschaffingen van speeltoestellen en het constante 'drempelbedrag' van € 23.000,- toe te voegen aan de bestemmingsreserve. Voor 2009 gaat het om een bedrag van € 6.000,-. De overige € 12.000,- is het verschil tussen werkelijke uitgaven en drempel in 2008. In verband met het nadelige saldo 2008 is dit bedrag toen niet toegevoegd. Conform de Nota Reserves en Voorzieningen 2009 stellen we voor deze toevoeging in te halen.
- Algemene Risicoreserve (ARR): € 661.000,-. Hiermee komt de ARR uit op € 1.750.000,-, het midden van de door u in een motie bepaalde bandbreedte van minimaal € 1.500.000,- en maximaal € 2.000.000,-. Het betreft de motie Verhoging ARR die door u tijdens de behandeling van de begroting 2009 op 6 november 2008 is aangenomen.
- Algemene Reserve: € 562.000,-. Dit is het restant van het voordelige saldo.

Indien u instemt met dit voorstel, dan neemt het weerstandsvermogen (AR + ARR + onbenutte belastingcapaciteit) toe met € 1.223.000,-.

Kerngegevens

Men kan op vele manieren naar onze gemeente kijken. Een van die manieren is zoals het Rijk ons ziet. Onderstaande gegevens worden gebruikt voor de berekening van de Algemene Uitkering.

Doelgroep Inwoners:

aantallen inwoners	
0-4 jaar	816
5-19 jaar	3.598
20-64 jaar	9.315
ouder dan 65 jaar	4.781
totaal inwoners	18.510

Lokale heffingen:

waarde woningen	2.600.500.000
waarde niet-woningen	338.500.000

Doelgroep gebruikers Sociale voorzieningen:

aantal lage inkomens	2.240
aantal bijstandsontvangers	134
aantal uitkeringsontvangers	833
aantal minderheden	190

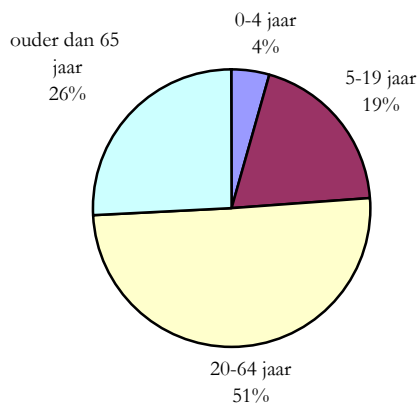
Doelgroep Economische klanten:

klantenpotentieel lokaal	16.230
klantenpotentieel regionaal	6.870
omgevingsadressendichtheid	7.762
aantal bedrijfsvestigingen	945

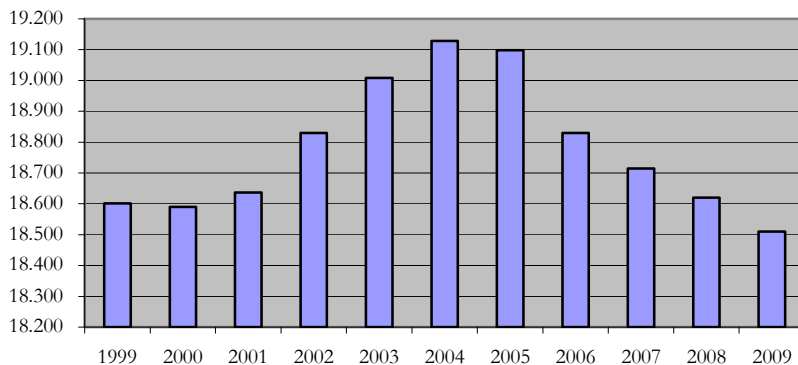
Doelgroep Jongeren:

leerlingen basisonderwijs	1.714
leerlingen Speciaal Onderwijs	495
Leerlingen Voortgezet Onderwijs	3.017

Leeftijdopbouw inwoners per 31-12-2009

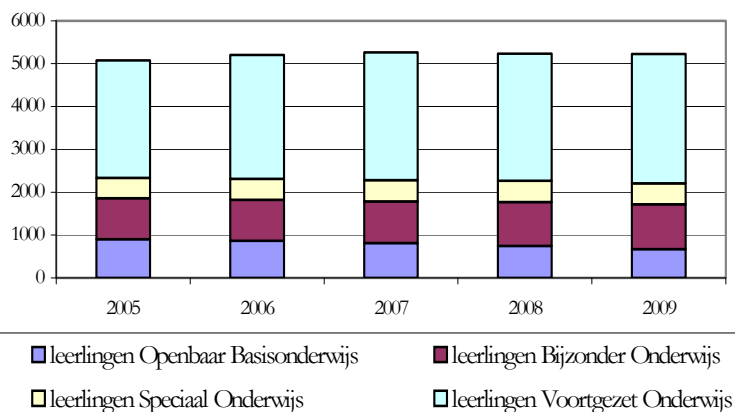

Ontwikkeling bevolking gemeente Haren

Het afgelopen jaar is het aantal inwoners met 110 gedaald tot 18.510 inwoners. In de afgelopen jaren was er ook sprake van een daling, maar was dat voornamelijk het gevolg van de sluiting van het asielzoekerscentrum. Dat kan echter dit jaar niet meer de oorzaak zijn. Voor de daling van het afgelopen jaren is geen eenduidige oorzaak aan te wijzen. Dat er weinig nieuwe woningen zijn gebouwd en de samenstelling van de bevolking wel veranderd is, weegt mee. Over de periode van 11 jaar is de bevolking van Haren qua aantal nauwelijks gewijzigd. Qua samenstelling is er wel sprake van een wijziging: was het aandeel ouderen (>65 jaar) in 1998 nog 21,7%, in 2009 is dit gestegen tot 25,8%.

Aantallen leerlingen

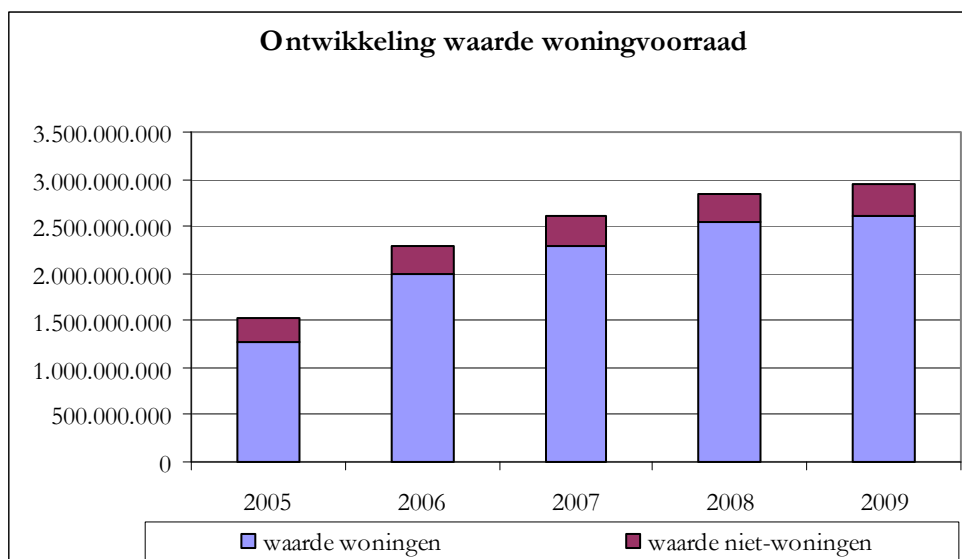
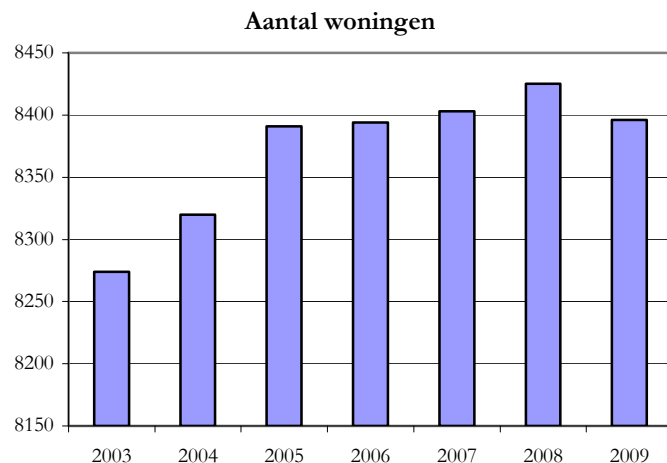

Doelgroep Gebruikers publieke ruimten:

oppervlakte land (ha)	4.565
oppervlakte binnenwater (ha)	505
oppervlakte bebouwing totaal (ha)	110

Doelgroep Eigenaren en Huurders:

aantal woningen	8.369
historisch aantal woningen in bewoonde oorden	638
aantal kernen	4

Op onze site, in het onderdeel [Kerngegevens - IPG](#) kunt u zien hoe Haren zich vergelijkt met de kerngegevens van vergelijkbare gemeenten.

Bestuur en Organisatie

Samenstelling Gemeenteraad per 31 december 2009

Mr. M. Boumans MPM	Burgemeester
	
Adres	Raadhuisplein 10
Postcode	9750 AA Haren
Telefoon	050 53 39 911
E-mail	m.boumans@haren.nl

P.A. Lambeck	Griffier
	
Adres	Raadhuisplein 10
Postcode	9750 AA Haren
Telefoon	050 53 39 911
E-mail	p.lambeck@haren.nl

J.S. van Duinen	Groenlinks
	
Functie	fractievoorzitter
E-mail	js.vanduinen@haren.nl
Adres	Viaductweg 20
Postcode	9751 HR
Woonplaats	Haren
Telefoon	050 40 61 457

J.H.M. Rake	Groenlinks
	
E-mail	JHM.Rake@haren.nl
Adres	Dravikweg 8
Postcode	9753 AZ
Woonplaats	Haren
Telefoon	050 53 40 947

P.J. Rolf	Groenlinks
	
E-mail	pj.rolf@haren.nl
Adres	Spoorlaan 27
Postcode	9753 HV
Woonplaats	Haren
Telefoon	050 53 40 537
Mobiel	06 53 739 757

M.P. Rohrich	Groenlinks
	
E-mail	mrohrich@xs4all.nl
Adres	Bronlanden 12
Postcode	9753 KT
Woonplaats	Haren
Telefoon	

Drs. J. Stroomer	PvdA
	
Functie	fractievoorzitter
E-mail	j.stroomer@haren.nl
Adres	Achter de Hoven 10
Postcode	9479 PH
Woonplaats	Noordlaren
Telefoon	050 40 94 315

Th.J.J. Sieling	PvdA
	
E-mail	Sieling@home.nl
Adres	Appelbergenweg 1
Postcode	9755 TS
Woonplaats	Onnen
Telefoon	050 40 62 905

Bruxvoort, van C.J.	PvdA
	
Email	ivanbruxvoort@hetnet.nl
Adres	Bongerd 22
Postcode	9753 CA
Woonplaats	Haren

J.H. Reitsma	PvdA
	
E-mail	jh.reitsma@haren.nl
Adres	Oranjerie 10
Postcode	9753 CC
Woonplaats	Haren
Telefoon	050 53 47 475

H. Frima	VVD
	
Functie	fractievoorzitter
E-mail	h.frima@haren.nl
Adres	Rijksstraatweg 237
Postcode	9752 CB
Woonplaats	Haren
Telefoon	050 53 40 485

A. Schuurman	VVD
	
E-mail	a.schuurman@haren.nl
Adres	Dilgtweg 59
Postcode	9751 NE
Woonplaats	Haren
Telefoon	050 53 50 180

B. Prenger **VVD**

E-mail b.prenger@haren.nl
Adres Rijksstraatweg 47
Postcode 9752 AB
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 40 031

Drs. G.A. van der Vliet-Garming **VVD**

E-mail g.a.garming@haren.nl
Adres Ossewei 2
Postcode 9751 SC
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 42 051

R. Valkema **CDA**

Functie Fractie voorzitter
E-mail rr.valkema@haren.nl
Adres Borgsingel 10
Postcode 9753 CE
Woonplaats Haren

J. Kooi **CDA**

E-mail j.kooi@haren.nl
Adres Middelhorsterweg 42
Postcode 9751 TG
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 42 042

J.P. Meles **CDA**

E-mail j.p.meles@haren.nl
Adres Gorechtstraat 6
Postcode 9752 KL
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 44 879

D. Praamstra-Bos **Christenunie**

Functie fractievoorzitter
E-mail d.praamstra@haren.nl
Adres Kerklaan 41
Postcode 9751 NL
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 40 945

M. Visser **D66**

Functie fractievoorzitter
E-mail m.visser@haren.nl
Adres Harstenkamp 7
Postcode 9753 ES
Woonplaats Haren
Telefoon 050 53 50 152

Samenstelling Rekenkamercommissie
Voorzitter
vacature
Secretariaat
Mevr. I. Ruijs
Leden
4 vacatures

Samenstelling Milieuvadviseraad

per 31 december 2009

Voorzitter

Dhr. T. Zwanenburg

Secretariaat

Mevr. M.J.C.M Koppes; e-mail: mar@haren.nl

Leden

Dhr. H.M.M. Keijzer

Dhr. G.D. Kuipers

Dhr. R. De Lange

Dhr. T.H.J. Sleyfer

Dhr. M.L. Scherpenzeel

Dhr. G. Christians

Dhr. P.J.A. Sluis

Samenstelling WMO raad

per 31 december 2009

Voorzitter

Tjardo Louwe

Secretariaat

Paul Blanksma (p.k.blanksma@kpnplanet.nl)

Penningmeester

Peter Paul Taverne

Leden

Bart Boersma

Betty Sinnema

Han Morshuis

Petra van Driesum

Wim Wieringa

Anne Geertje Hoekema

Wim Salomons

Froukje van de Meulen

Samenstelling college van burgemeester en wethouders per 31 december 2009

Burgemeester

M. Boumans
Raadhuisplein 10
9750 AA Haren
T: 050 53 39 911
[E: m.boumans@haren.nl](mailto:m.boumans@haren.nl)

Wethouder – 1e loco-burgemeester

A.T. Toxopeus - PvdA
Westerveen 1
9751 HT Haren
T: 050 53 39 850
[E: a.t.toxopeus@haren.nl](mailto:a.t.toxopeus@haren.nl)

Wethouder - 2e loco-burgemeester

J. Niezen - GroenLinks
Bilderdijklaan 14
9752 EN Haren
T: 050 53 41 418
[E: j.niezen@haren.nl](mailto:j.niezen@haren.nl)

Wethouder – 3e loco burgemeester

Th. Berends (aangetreden 23-2-2009)
Felland 23
9755 TA Onnen
T : 050 40 61 540
[E : t.berends@haren.nl](mailto:t.berends@haren.nl)

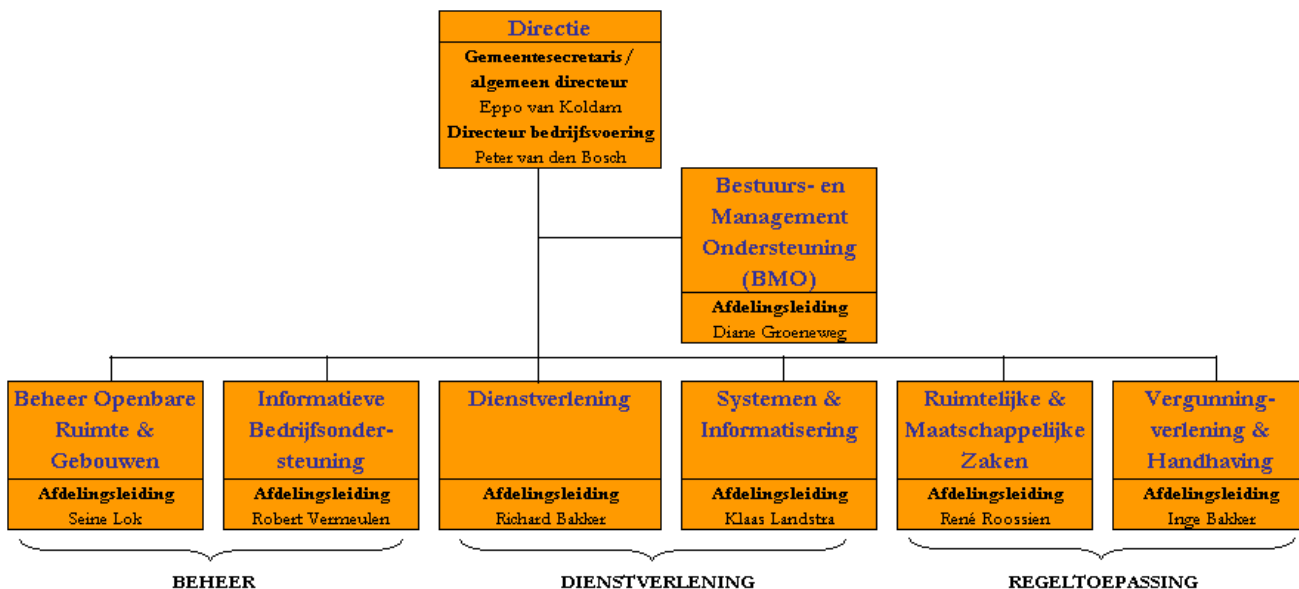
Gemeentesecretaris

Mr. E.M. van Koldam
Keesomweg 4
9752 NJ Haren
T: 050 53 46 596
[E: e.m.vankoldam@haren.nl](mailto:e.m.vankoldam@haren.nl)

De samenstelling van het college van B&W is op 23 februari 2009 gewijzigd. De functie van wethouder Boekel is per die datum overgenomen door de heer Th. Berends van de Christenunie. De door deze verschuiving ontstane vacature in de gemeenteraad is opgevuld door mevrouw Praamstra. Omdat dit jaarverslag het jaar 2009 betreft hebben wij ervoor gekozen de samenstelling van de raad en het college van B&W te presenteren zoals die was per 31 december van dat jaar.

Organisatieschema per 31 december 2009

Samenstelling Ondernemingsraad per 31 december 2009

Voorzitter

Dhr. H. Alberts

Leden

Dhr. H.J. van den Heuvel

Dhr. G. Molema

Secretaris

Mevr. E. ter Steeg

Mevr. H.J. Hölterhoff-Beugel

Dhr. B. ter Veld

Dhr. M.P. Drenth

Doelgroepen

Onze missie sinds 2006 luidt: de gemeente Haren regisseert op open en transparante wijze veranderingsprocessen in de samenleving. Ze wil een betrouwbare partner zijn die het goede behoudt en nieuwe vragen samen met de burgers oppakt; een partner die groen, sociaal en ondernemend is:

Inwoners

...de inwoners...

Wij streven naar tevreden burgers. Burgers die zich als klant door de gemeente correct en efficiënt voelen geholpen. Burgers die in hun rol van "staatsburger" te maken hebben met een bereikbare, open en betrouwbare gemeente.

...welzijn...van de inwoners...

Onze aandacht voor welzijn richt zich niet in de laatste plaats op de gebruikers van sociale voorzieningen. Deze doelgroep willen wij stimuleren tot participatie in de samenleving en tot deelname aan het arbeidsproces. Voorzover inwoners niet zelf in de middelen van hun bestaan kunnen voorzien, willen wij hun een minimaal inkomen bieden.

Gebruikers
sociale voorzie-
ningen

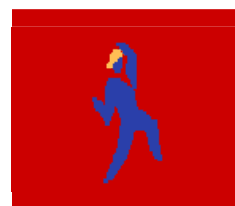
Gebruikers zorg

...de mogelijkheid voor verenigingen, instellingen en bevolking om aan welzijn en ontwikkeling zelf vorm te geven...

Onze aandacht voor welzijn, maar ook het openstaan voor initiatieven zijn centrale elementen uit de missie voor onze doelgroep Zorg. Of het nu gaat om het oplossen danwel verminderen van problemen van inwoners, het bevorderen van de zelfstandigheid van ouderen en gehandicapten, de opvang en inburgering van vluchtelingen, de indicering van zorgvragen of het treffen van preventieve maatregelen op het terrein van de gezondheid.

...ontwikkeling van de inwoners...

Daar waar onze missie spreekt over aandacht en ruimte voor de ontwikkeling van onze inwoners, wordt een belangrijk deel van deze aandacht gericht op deze doelgroep. Al was het alleen maar vanwege het brede pallet aan onderwijsmogelijkheden dat wij bieden.

Jongeren

Culturele klanten

...een open opstelling voor initiatieven vanuit de samenleving...

Onze werkzaamheden voor deze doelgroep richten zich op het faciliteren van initiatieven vanuit onze gemeentelijke samenleving. De in de missie aangegeven aandacht en ruimte voor mogelijkheden voor verenigingen, instellingen en de bevolking om vorm te geven aan welzijn en ontwikkeling en de open opstelling voor initiatieven vanuit de samenleving vormt de leidraad voor onze werkzaamheden. Daar waar nodig dragen wij bij aan het persoonlijk welbevinden van deze doelgroep en stimuleren deze actief deel te nemen aan sociale en maatschappelijke verbanden.

...een plezierig leefklimaat...

Wij willen een gemeente blijven die goed scoort vanwege de goede leefomgeving: aantrekkelijk, kwalitatief hoogwaardig voorzieningenniveau, groen en veilig. Daarbij past het uitbreiden van kwalitatief en kwantitatief goede huisvesting voor meer senioren, klanten voor sociale woningbouw en voor zorgbehoevenden. Deze uitbreiding vindt plaats binnen de kwaliteiten zoals verwoord in het gemeentelijke LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP), het Landschapsuitvoeringsplan (LUP), het integraal ontwikkelingsplan Dilgt, Hemmen en Essen (DHE) en binnen de kaders van de regiovisie Groningen-Assen 2030.

Eigenaren
en huurders

...behoud en versterking van de groene waarden...

In onze missie gaan we uit van een aantrekkelijke, kwalitatief hoogwaardige, groene en veilige leefomgeving.

Gebruikers
publieke ruimten

...een dynamisch kloppend hart in de vorm van een nieuwe dorpskom...

De dorpskom is en blijft het kloppend winkelhart van onze gemeente. Dit geldt voor onze inwoners en voor een deel van de regio waarbij zowel de gewone winkels als de winkels met exclusieve merken aantrekkingskracht hebben op een gevarieerd winkelpubliek. Daarbij is ook een gezellige inrichting van het winkelgebied van belang. De in Haren gevestigde bedrijven moeten de mogelijkheid hebben om door te groeien naar een schaal die past bij het Harense voorzieningenniveau. De ontwikkeling van het Raadhuisplein neemt hierbij een bijzondere positie in. Ook willen we onze positie bepalen in het maatschappelijke debat over klimaatverandering en duurzaamheid. Duurzaamheid moet als thema zichtbaar en vanzelfsprekend worden in ons werk en onze planning als gemeente. Aanvullend willen we door actuele en volledige milieucommunicatie burgers en bedrijven informeren over veiligheid, bodemgesteldheid en risico's in onze gemeente.

Economische
klanten

Inwoners

Vertaling missie in doelgroep

Onze missie geeft aan dat wij binnen de kaders van de regiovisie een zelfstandige gemeente willen zijn en dat wij onze inwoners ruimte bieden voor het naar voren brengen van eigen initiatieven.

Wat willen wij bereiken?

We willen als overheidsorgaan blijven beantwoorden aan de eisen die onze inwoners ons stellen. Tevreden burgers is ons streven. Die burgers moeten als klant door de gemeente correct en efficiënt worden geholpen. Als staatsburger moeten ze te maken hebben met een bereikbare, betrokken, open en betrouwbare gemeente.

Wanneer zijn wij tevreden?

Wij formuleerden in de beleidsbegroting 2009, dat wij tevreden zijn:

- Als we een duidelijke stijging zien van de tevredenheidsscore bij onze inwoners in de rol van kiezer
- Als we de hoge score op de tevredenheid van de inwoners als klant kunnen vasthouden
- Als wij concreet resultaten in het samenwerkingstraject met de gemeente Tynaarlo hebben geboekt
- Als communicatie een prominentere plaats krijgt in de opzet van onze projecten
- Als het communicatiebeleidsplan, dat als toetssteen voor onze communicatieve acties dient, is geformuleerd en vastgesteld
- Als er significante stappen in de uitbouw van de website tot een volwaardig informatiekanaal zijn gezet.
- Als wij de invoering van een documentair informatiesysteem en de uitbouw van de website met vormen van digitale dienstverlening hebben gerealiseerd.

Hebben wij bereikt wat we wilden?

De gewenste en gerealiseerde score voor wat betreft de tevredenheidrol van onze inwoners als kiezer hebben we niet gehaald. ¹ Ten opzichte van het eerdere onderzoek 'de Staat der gemeente' in 2006 is het cijfer zelfs gedaald. We zaten qua score eind 2008 op het landelijk gemiddelde van een 5.5.

Wanneer we verder inzoomen op de rol als kiezer valt het volgende op.

Het opkomstpercentage bij de verkiezingen van de gemeenteraad ligt in Haren traditiegetrouw hoog. Wanneer we kijken naar het oordeel van burger over de invloed die zij als kiezer heeft over de vertegenwoordiging door de gemeenteraad blijkt hier nog wel winst te behalen. Qua score zitten we op dit deelaspect hier in de landelijke middenmoot. Ook de score op het deelaspect 'de gemeente maakt in zijn algemeenheid waar wat zij belooft en plant' is in onze ogen te laag.

De beïnvloedbaarheid van de tevredenheid van de burger als kiezer is lastig. Dit heeft voor een groot deel te maken met het feit dat het vertrouwen in de overheid in zijn algemeenheid laag is. Een verklaring hiervoor zou gevonden kunnen worden in de manier waarop de politiek opereert. Politieke dilemma's worden vaak niet of onvoldoende zichtbaar gemaakt.

Het voorgaande laat onverlet dat wij het ambitieniveau zoals in de beleidsbegroting neergelegd handhaven. Met het aantrekken van een extra communicatie- adviseur in 2009 hebben we o.a. geïnvesteerd in het ontwikkelen van een participatieplan en een communicatiebeleidsplan waarin de diversiteit in doelgroepenbenadering een belangrijk thema is. Voor de gemeenteraadverkiezingen 2010 is bijvoorbeeld een verkiezingsbrochure speciaal voor jongeren ontwikkeld. Verder blijven we inzetten op een zichtbare toegankelijke en laagdrempelige organisatie.

¹ Het onderzoek is gehouden in 2008 en ook de scores dateren van die periode. De scores worden echter pas bekend gemaakt halverwege het daaropvolgende jaar, in dit geval 2009. De inspanningen die wij in 2009 hebben gepleegd en welke resultaten dit heeft opgeleverd zijn nu niet bekend. Dit kan pas in 2011 gemeten worden omdat in 2010 opnieuw het onderzoek 'De Staat der gemeente' wordt uitgevoerd.

Voorbeelden van concrete acties in 2009 zijn de werkbezoeken van het college, het 'twitteren' van de burgemeester, de marktbezoeken van het college, de Open Dag, het meedoen aan de verkiezing beste Dorpskern², de Wegwijsdag voor jongeren en de Nieuwkomersdag voor nieuwe ingezetenen. Ook de banden met de pers zijn worden nauwer aangetrokken. We geven onder andere regelmatig persberichten uit, verstrekken wekelijks de collegeagenda en zijn zeer benaderbaar voor de lokale en landelijke media. De voor vermelde inspanningen zouden in de toekomst tot een hogere score moeten leiden.

Onze inwoners zijn erg tevreden in hun rol van klant op de punten geen lange wachttijden, voldoende en heldere openingstijden, burgers worden snel en vakkundig geholpen in een goed verzorgd gemeentehuis en de prijs voor de producten en diensten wordt als redelijk ervaren. De enige uitschieter in de scorelijst naar beneden betreft de informatie op onze website. De hoge score op dit onderdeel hebben we dus kunnen vasthouden.

Het is spijtig dat de investeringen in de samenwerking zoals vastgelegd in het convenant met de gemeente Tynaarlo geen optimaal rendement hebben opgeleverd vanwege de beëindiging van het convenant. Verheugend is echter wel dat de samenwerking op deelgebieden die al jaren bestond gecontinueerd wordt. Daar waar mogelijk worden opleidingen met Tynaarlo en/of meer gemeenten ingekocht en ook aanbestedingsprocedures bijvoorbeeld op het gebied van PZ worden gezamenlijk uitgezet.

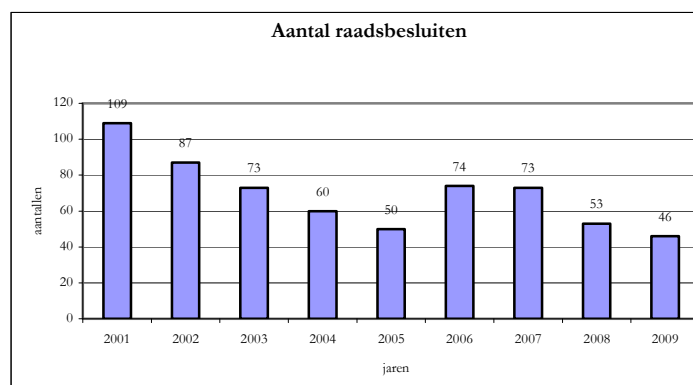
In 2009 hebben maandelijks raadscommissie- en raadsvergaderingen plaatsgevonden. De raadscommissievergaderingen zijn ingevoerd sinds september 2008. De vergaderingen zijn aangekondigd in de plaatselijke media. Dit heeft geresulteerd in een verdubbeling van publicatiekosten, maar de informatieve functie is natuurlijk verbeterd.

Inwoners van de gemeente Haren zijn gewezen op de mogelijkheden voor participatie. Ook is in 2009 gestart met het project 'Gast van de raad'. Inwoners van de gemeente Haren worden hierbij uitgenodigd om met de raadsleden en de griffier te praten over het raadswerk en actuele onderwerpen die spelen in de gemeente Haren. Dit heeft geresulteerd in een aantal extra publicaties in de lokale media.

Een belangrijk controle instrument van de raad is de rekenkamercommissie. In 2009 hebben een aantal wijzigingen plaatsgevonden:

- De rekenkamercommissie heeft met ingang van 2009 ondersteuning in de vorm van een extern ambtelijk secretaris. Voorheen was dit een taak die onder verantwoordelijkheid van de griffier werd uitgevoerd.
- Binnen de rekenkamercommissie zijn eind 2008 twee vacatures ontstaan, een vacature voorzitter en een vacature lid rekenkamercommissie.

Alvorens deze vacatures op te vullen, heeft de raad in 2009 besloten het functioneren van de rekenkamercommissie te evalueren. Het evaluatieonderzoek heeft plaatsgevonden in de eerste helft van 2009. In de tweede helft van 2009 is het evaluatierapport opgeleverd.

² Haren is in deze verkiezing tweede geworden.

Wat is de oorzaak van dat wel/gedeeltelijk/niet bereiken?

De constatering zoals beschreven in het jaarverslag over 2008 over het onder druk staan van de performance van het gemeentebestuur door discussie in de gemeenteraad over belangrijke beleidsuitgangspunten zoals de verplaatsing van de sportaccommodaties, de woningbouw en de nieuwbouw van het raadhuis heeft zich in 2009 voortgezet in de concrete uitvoering.

We hebben wel de indruk dat de wijze waarop in de discussie tussen raadsfracties, belangengroepen en ons college standpunten worden uitgewisseld in 2009 ook daadwerkelijk bij hebben gedragen aan de beeldvorming van een bereikbare, betrokken, open gemeente. Wij vinden dat wij ook betrouwbaarheid uitstralen al deelt een deel van onze bewoners dit niet of slechts gedeeltelijk, gezien de scores op de rol van de inwoners als kiezer in de Staat der gemeente.

Ook in 2009 kreeg de gemeente de 'kritiek' dat de burger zich onvoldoende betrokken/gehoord voelt in diverse planvorming- en besluitvormingsprocedures. In 2008 werd hier als mogelijke reden voor gegeven dat wij de burger wellicht nog niet voldoende centraal stellen bij onze communicatie. In 2009 is hierop extra inzet gepleegd en dat blijven wij in de toekomst ook doen. We moeten het betrokken voelen/gehoord worden echter niet verwarren met het in iedere procedure 1 op 1 (kunnen) overnemen van ieders mening, zienswijze of uiting. Wij vinden het wel belangrijk de opinie van een ieder zoveel mogelijk te horen omdat dit wel kan leiden tot bijstelling van voornemens, nieuwe gedachten of nog niet bekende informatie.

In 2009 hebben we onze inwoners veelvuldig 'ontmoet' zoals ook onder het kopje 'Hebben wij bereikt wat wij wilden?' met voorbeelden gestaafd. Deze lijn wensen wij ook in 2010 voort te zetten. We bereiken de doelgroep Jeugd naar onze mening nog te weinig. Net als in 2009 blijven wij investeren in het versterken van de contacten met de burgers om de relatie burger/bestuur te verbeteren.

Het beëindigen van het convenant met Tynaarlo heeft zoals reeds eerder opgemaakt als oorzaak dat het rendement van de samenwerking voor beide partijen niet voldoende was om op de ingeslagen weg verder te gaan.

Website

www.haren.nl heeft een aantal jaren gewerkt met het contentmanagementsysteem MMbase. Voor de verdere ontwikkeling van de website en met name de koppelingen naar backofficesystemen ten behoeve van het elektronisch loket is het noodzakelijk om te werken met een leverancier die de koppelingen naar backofficesystemen van PinkRocade al ontwikkeld heeft. MMbase heeft deze koppelingen niet. De gemeenteraad heeft in de vergadering van 5 november 2009 de wens uitgesproken om de kwaliteit van de website te verhogen. We kunnen dit realiseren met het contentmanagementsysteem van de SIMgroep. De SIMgroep is een preferred partner van PinkRocade. Ook organisatorisch zal er op het gebied van de website een slag gemaakt moeten worden omdat de content op de website door onze hele organisatie beheerd moet worden.

Wat leren wij hiervan?

Bij de realisering van de plannen blijft het belangrijk de burger een centrale rol te geven. We moeten echter ook meer uitdragen wat voor invloed de burger kan uitoefenen. Duidelijker het karakter aangeven van de rol van de burger in een concreet geval maar ook de grenzen benoemen. Het niet alleen meer denken vanuit en voorleggen van oplossingen maar de burger ook betrekken bij de dilemma's waar wij als gemeente voor staan.

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

Per saldo laat deze doelgroep een voordeel van 73 duizend zien ten opzichte van de raming. Binnen de doelgroep zijn er echter wel een aantal significante afwijkingen. De posten die direct te maken hebben met het functioneren van het gemeentebestuur laten overschrijdingen zien. De posten die te maken hebben met dienstverlening vertonen onderschrijdingen. Dit beeld past bij de mate waarin we onze doelstellingen realiseren. We forceren ons daar waar het gaat om het beter positioneren van de gemeentelijke bestuursorganen. Dit leidt tot hogere kosten voor producten als ondersteuning BenW en communicatie. En hieraan gekoppeld ook de gemeentelijke regelgeving, waar we als organisatie op moesten focussen. Bij de dienstverlening onderschatten we ons zelf en zijn we te voorzichtig met onze ramingen. We kunnen met dezelfde inzet en behoud van kwaliteit hogere opbrengsten genereren.

De grootste overschrijding is te zien op de post Ondersteuning B&W. Hier is te laat rekening gehouden met een gewijzigde inzet van de directie: minder op concernmanagement en meer op projecten, externe activiteiten en focus op vragen vanuit de raad en B&W. Hierdoor een voordeel van € 45 duizend op het product concernmanagement, wat voor het grootste deel wegvalt tegen de overschrijding ureninzet van € 51 duizend op product Ondersteuning B&W. Verdere verklaring is dat vereiste juridische ondersteuning bij geschillen rondom bestemmingsplannen sterk is toegenomen. Gevolg, forse toename van derden kosten a € 40 duizend. Daar deze juridische ondersteuning haar voortgang heeft in 2010 is er een voorziening opgenomen van € 33 duizend. Het nadeel dat overblijft op product 005 is te verklaren door meer benodigde ureninzet van de diverse overige afdelingen dan begroot. Zoals aangegeven is de inzet op gemeentelijke regelgeving overschreden. De grootste onderschrijdingen zijn te vinden op de producten Lijkbezorging, Beleidsplan en Concerncontrol en Burgerzaken. Op het product Lijkbezorging is bij de tweede Burap gebleken dat de inkomsten, evenals het voorgaande jaar, ruim achter te bleven bij raming. Daarom hebben we bij deze rapportage € 80 duizend afgeraamd. Achteraf gezien was dit niet nodig geweest doordat het aantal begrafenissen aan het eind van het jaar toch nog steeg. Het verschil op het product is € 143 duizend (voordelig). Daarvan dus € 109 duizend op inkomsten grafrecht Harener Hof, € 19 duizend op inkomsten grafrecht Eshof en de rest (€ 15 duizend) is een onderschrijding aan de kostenkant. Ten aanzien van het product Beleidsplan en Concerncontrol heeft er een verschuiving van focus van dit product naar Ondersteuning B&W plaatsgevonden (urenbesteding € 36 duizend lager dan geraamd). Verder is het papieren jaarverslag (inclusief burgemeestersverslag, t.b.v. relaties, personeel etc.) € 9 duizend goedkoper uitgevallen dan geraamd. Het voordeel op het product Burgerzaken is te verklaren doordat er meer documenten (paspoorten, rijbewijzen, ID kaarten, uittreksels, verklaringen) zijn verstrekt. (€ 6.5 duizend hoger zijn dan begroot) De externe uitgaven voor het GBA zijn lager uitgevallen omdat niet alle beoogde doelen, opgenomen in jaarplan 2009, ten uitvoer konden worden gebracht. En minder uren inzet van de frontoffice heeft tot gevolg dat de totale kosten € 23.5 duizend lager uitkomen dan begroot.

Product/Doelgroep	realisatie 2006	realisatie 2007	realisatie 2008	begroot 2009	realisatie 2009	saldo 2009
Inwoners						
001 Bestuursorganen	621	567	557	701	685	16
002 Bestuurlijke Samenwerking	53	50	55	56	61	-5
003 Representatie	35	44	49	52	44	8
004 Ondersteuning Raad	172	215	243	232	218	14
005 Ondersteuning B&W	410	386	367	317	464	-147
017 Kabinetszaken	11	7	10	11	11	-0
018 Beleidsplan en Concerncontrol	327	345	373	490	445	45
019 Communicatie	146	217	193	313	325	-12
022 Rechtsbescherming	71	85	82	89	94	-5
023 Gemeentelijke Regelgeving	27	36	29	30	49	-19
024 Gemeentewinkel	84	84	73	71	71	0
028 Burgerlijke Stand	67	68	87	112	112	1
029 Burgerzaken	192	163	146	379	349	30
030 Vastgoedregistratie	236	295	417	436	453	-17
268 Straatnaamborden en Huisnummering	32	14	21	59	37	22
247 Lijkbezorging	119	137	199	232	89	143
Totaal Doelgroep Inwoners	2.602	2.713	2.899	3.580	3.508	73

Gebruikers Sociale Voorzieningen

Vertaling missie in doelgroep

Onze aandacht voor welzijn richt zich niet in de laatste plaats op de gebruikers van sociale voorzieningen. Deze doelgroep willen wij stimuleren tot participatie in de samenleving en tot deelname aan het arbeidsproces. Voorzover inwoners niet zelf in de middelen van hun bestaan kunnen voorzien, willen wij hun een minimaal inkomen bieden.

Wat wilden we bereiken?

Wij willen de inwoners van onze gemeente de mogelijkheid bieden om te participeren in de samenleving. Wij richten ons daarbij vooral op het opheffen van aanwezige belemmeringen: fysieke en psychische handicaps, geen werk, geen inkomen.

Hebben we bereikt wat wij wilden?

WSW

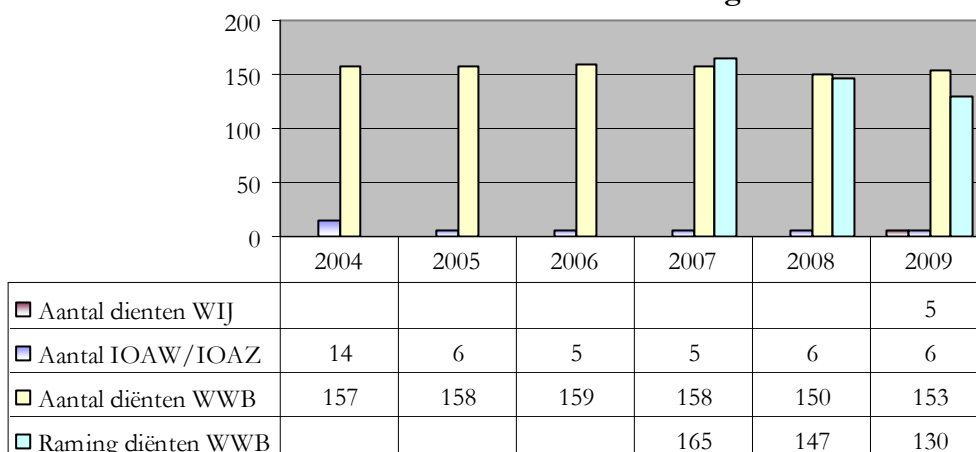
De ingezette koers rond modernisering van de WSW heeft in 2009 geresulteerd in het opstellen van een meerjarensubsidiebeschikking. Hierin zijn prestatieafspraken opgenomen. De beschikking heeft een looptijd vier jaar. De wachtlijst is teruggebracht en we zijn in staat mensen binnen een jaar na plaatsing een aanbod te doen. Trio voert de volledige WSW uit inclusief een aantal mensen die werkzaam zijn bij de DSW. Regievoering op de uitvoering van de WSW ligt bij de gemeente.

Sociale voorzieningen

Door de gunstige economische situatie in 2008 was een daling verwacht van het aantal bijstandsge-rechtigden in 2009. In werkelijkheid is het aantal in 2009 gestegen ten opzichte van 2008. De effecten van de kredietcrisis zijn daarin merkbaar. Het aantal cliënten in de IOAW/IOAZ is ten opzichte van 2008 gelijk gebleven. Het ambitieuze streefcijfer van 130 bijstandscliënten is daardoor helaas niet gehaald.

Vanaf 1 oktober 2009 is een nieuwe wet ingevoerd de Wet Investering in Jongeren. Gemeenten zijn vanaf 1 oktober verplicht jongeren onder de 27 jaar een werk-leeraanbod te doen. Inkomensondersteuning is daarbij ondergeschikt. In 2009 zijn er al vijf jongeren die onder deze regeling vallen.

Aantal cliënten sociale voorzieningen

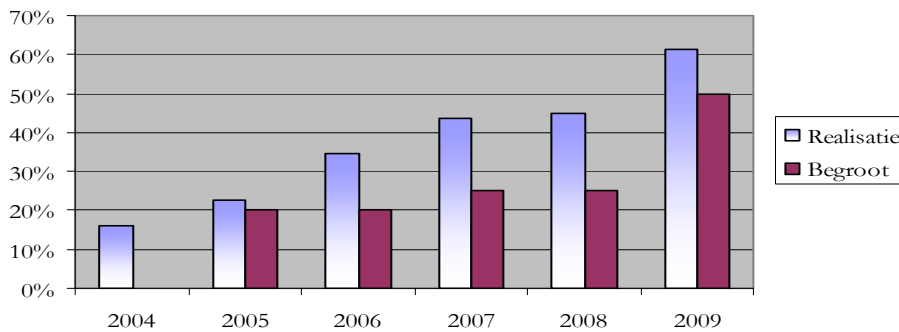
Onderschrift: Het aantal bijstandscliënten is in 2009 licht gestegen.

Sinds augustus 2009 wordt de WWB 65+ door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) uitgevoerd. Het betreft 13 cliënten. De WWB 65+ is niet meer in bovenstaand schema opgenomen. Vanaf 1 januari 2010 is de uitvoering van de regeling volledig overgedragen aan de SVB.

Uit onderstaande grafiek blijkt dat het percentage van de bijstandscliënten dat op een traject zit in 2009 is gestegen. Dit heeft te maken met de ingezette koers richting doelmatigheid. Dit kan participatie (meedoen) of re-integratie zijn.

Het aantal cliënten dat op traject zit bedraagt over 2009: 94. Ten opzichte van de voorgaande jaren betekent dit een toename. Het aantal cliënten op traject bedraagt in percentage 60%. Het gerealiseerde percentage is het hoogste van de afgelopen jaren. Tevens zitten we ruim boven het begrote percentage.

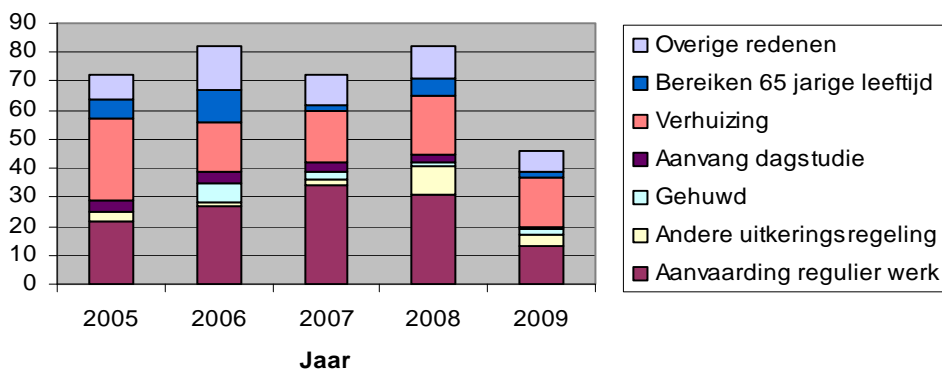
% cliënten op traject

Onderschrift: Uit deze grafiek blijkt dat het percentage van de bijstandcliënten, dat op een traject zit in 2009 fors is gestegen ten opzichte van voorgaande jaren..

In het 4^e kwartaal 2009 zijn een aantal trajecten ingezet voor de cliënten met een zeer grote afstand naar de arbeidsmarkt, waarvoor grotendeels maatschappelijke participatie het hoogst haalbare kan zijn (het gaat hierbij om mensen met veelal psychische en sociale problematiek die de aansluiting met de lokale samenleving voor een groot deel zijn kwijtgeraakt). Daarnaast is het palet aan participatie- en re-integratievoorzieningen in 2009 uitgebreid. Er worden maatwerkgerichte trajecten ingezet waarbij het kan gaan om directe bemiddeling naar de arbeidsmarkt, het behalen van een startkwalificatie (w.o. inburgering), andere vormen van scholing, re-integratietrajecten, sociale activering enz. De inzet van trajecten en plaatsing op de arbeidsmarkt of maatschappelijk actief zijn heeft een duurzaam karakter. Dit heeft tot gevolg dat bij een aantrekkende economie mensen eerder geplaatst kunnen worden op de arbeidsmarkt, omdat ze bijvoorbeeld een goede startkwalificatie hebben en vanuit een werk-leeraanbod eerder een baan vinden. Dit betekent eveneens dat verwacht wordt dat mensen niet meer terug komen in een uitkeringssituatie. In de tabel zijn ook opgenomen de cliënten die een inburgeringstraject volgen met een duale component. Dit betekent dat de inzet van de trajecten veelal gericht is op taal gecombineerd met stage/werk.

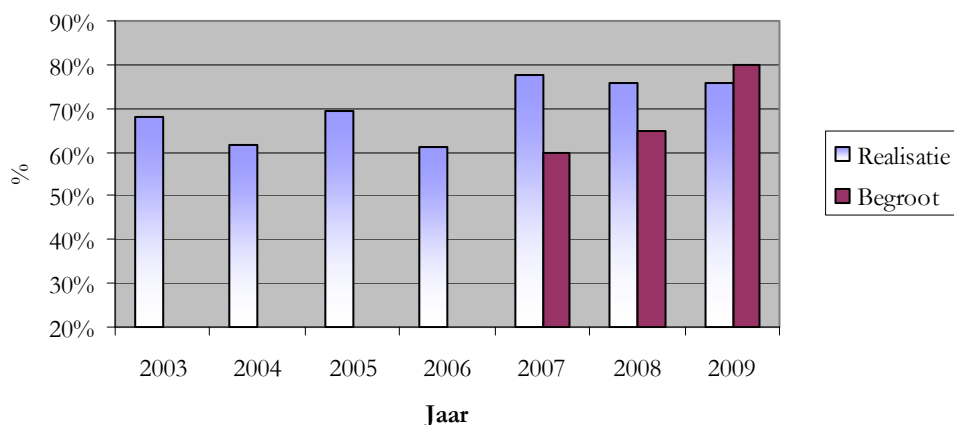
Uitstroom in aantallen

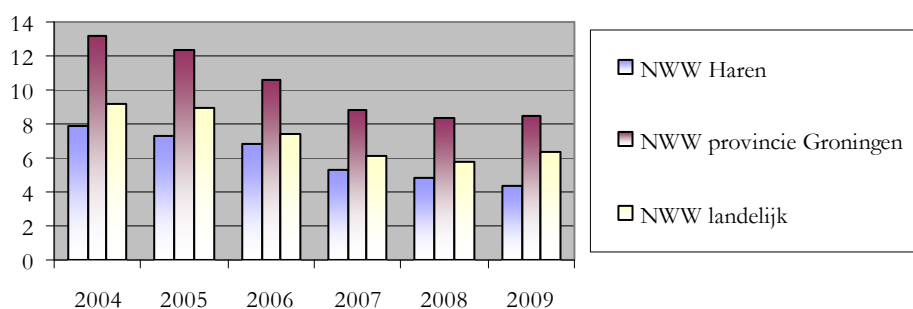
Onderschrift: In de tabel is te zien dat zowel de uitstroom naar regulier werk als de totale uitstroom fors is gedaald.

Uit bovenstaande grafiek komt duidelijk naar voren dat het totaal aan gerealiseerde uitstroom lager uitvalt dan in voorgaande jaren. Dit heeft vooral te maken met minder banen voor onze doelgroep als gevolg van enerzijds eens steeds 'groter kern' klanten met een lange afstand tot de arbeidsmarkt en de kredietcrisis, hierdoor is er meer instroom ook van mensen die wel een startkwalificatie bezitten.

% bijstandsccliënten in Participatiefonds

Werkloosheidspercentages (NWW, bron: UWV werkbedrijf)

Onderschrift: Het NWW-percentage in Haren (het aantal niet werkende werkzoekenden t.o.v. de beroepsbevolking) is aanzienlijk lager dan het provinciale en landelijke cijfer.

Het percentage niet werkende werkzoekenden (NWW) is t.o.v. 2008 gedaald van 4,8% naar 4,4%, terwijl voor 2009 een percentage van 4,8% begroot was. Het landelijk percentage NWW is daarentegen juist gestegen van 5,8% naar 6,3%. Ook op provinciaal niveau blijft het NWW percentage in 2009 onveranderd hoog op 8,5%. Rekening houdend met de landelijke en provinciale ontwikkelingen kunnen we tevreden zijn met het in 2009 behaalde resultaat.

Waarom hebben wij wel/gedeeltelijk/niet bereikt wat wij wilden?

De Harense werkloosheid is sinds 2003 jaarlijks licht gedaald. Door de economische minder gunstige situatie tweede halfjaar 2009 is er meer instroom van klanten die wel een startkwalificatie hebben maar minder makkelijk aan de slag komen. Daarnaast is evenals het landelijk beeld laat zien, ook in Haren sprake van een 'harde kern' klanten die een (zeer) grote afstand heeft tot de arbeidsmarkt. Om de kansen bij een aantrekkende economie te vergroten worden maatwerkgerichte trajecten ingezet (duurzaam karakter) om mensen straks voldoende kans te geven weer terug te keren op de arbeidsmarkt. Daarnaast is in 2009 ingezet op het laten participeren, in beweging brengen van klanten met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt, waarvoor grotendeels participatie in de Lokale Harense samenleving het hoogst haalbare is.

Het percentage van de bijstandcliënten dat op een traject zit is flink gestegen en bedraagt nu 60% van het totale bestand. We hebben daarbij maatwerkgerichte trajecten ingezet gericht op, werk, re-integratie, scholing/inburgering, stages, beweging/participatie.

Aanvaarding van werk blijkt in tegenstelling tot voorgaande jaren niet de belangrijkste reden van uitstroom te zijn. We zijn tevreden als we door de inzet in 2009 eind 2010 gunstige effecten zien op de uitstroomcijfers.

Het aantal aanvragen voor het participatiefonds is gelijk aan vorig jaar en lager dan begroot. Grotendeels heeft de doelgroep die in 2008 een beroep deed op het participatiefonds ook in 2009 aangevraagd. We verwachten door een gerichtere werving en publicatie dat het gebruik in 2010 wel toe zal nemen.

Wat is de oorzaak van dat wel/gedeeltelijk/niet bereiken?

De ongunstige economische situatie heeft ook effect gehad op de, beperkte, groei van het aantal werklozen in Haren iets is gestegen. Wij hadden eind 2008 nog een daling geraamd op basis van het gunstiger perspectief dat werd voorspeld.

Wat leren wij daarvan?

Wij leren daarvan dat het zin heeft maatwerk te verrichten en creatief te zijn in het bieden van een sluitend aanbod waardoor kansen van klanten verbeteren. Daarbij is onze focus gericht op participatie/meedoen en re-integratie. Wij leren ook dat investeren in duurzame trajecten waarbij het behalen van een startkwalificatie of scholing gericht op vaardigheden zin heeft en op termijn zijn vruchten gaat afwerpen, bij een aantrekkende economie.

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

Deze doelgroep kent een overschot van ongeveer € 17 duizend ten opzichte van de begroting.

Dit overschot wordt met name veroorzaakt door een positief saldo IOAZ/IOAW. Dit wordt met name veroorzaakt doordat er aanzienlijk minder IOAW uitgaven gerealiseerd zijn dan er IOAW ontvangsten zijn geweest in 2009. De ontvangsten 2009 zijn gebaseerd op kengetallen uit het verleden terwijl het aantal cliënten IOAW in 2009 historisch laag is geweest.

Zowel op het product werkloosheids- en werkgelegenheidsprojecten als het product bijstandsverlening is per saldo een tekort t.o.v. de begroting te constateren. Dit is bij beide producten ontstaan doordat de gerealiseerde rijksontvangsten op deze producten aanzienlijk lager zijn dan vastgesteld bij de begroting 2009.

Product / Doelgroep		realisatie	realisatie	realisatie	begroot	realisatie	saldo
		2006	2007	2008	2009	2009	2009
Gebruikers Sociale voorzieningen							
190	Bijstandsverlening	523	674	668	720	737	-17
191	Minima-Beleid	116	132	161	160	156	3
196	Ioaw/Ioaz	-38	-27	15	12	-53	65
197	Werkloosheids- en Werkgelegenheidsproj.	52	44	75	95	130	-34
Totaal Doelgroep							
Gebruikers Sociale voorzieningen		652	824	919	987	970	17

Jongeren

Vertaling missie in doelgroep

Daar waar onze missie spreekt over aandacht en ruimte voor de ontwikkeling van onze inwoners, wordt een belangrijk deel van deze aandacht gericht op deze doelgroep. Al was het alleen maar vanwege het brede pallet aan onderwijsmogelijkheden dat wij bieden.

Wat wilden we bereiken?

Wij willen onze jeugdige inwoners toerusten met talenten voor een volwaardige deelname aan de maatschappij. Om die doelstelling te bereiken hebben wij extra aandacht voor de jongeren die in een slechte startsituatie verkeren. Bij het realiseren van onze doelstelling bieden wij maximale ruimte aan de ouders/verzorgers en de jeugdigen zelf om aan de doelstelling inhoud te geven. Onze inzet is daarom in belangrijke mate faciliterend. Door het bieden van programma's aan de jeugd willen we voorts bereiken dat de jeugd komt tot vormen van tijdsbesteding die geen overlast veroorzaken voor anderen.

Hebben we bereikt wat wij wilden?

Voorzieningen voor jongeren

In 2009 is de oefenruimte voor popbandjes onder het CKC gereed gekomen. Deze is op 5 september officieel geopend en voorziet in een grote behoefte. De jeugdvoorziening in Haren west, te weten een voetbalkooi voor de Bam, wordt in de eerste helft van 2010 gerealiseerd. De jeugdsoos Oosterhaar is einde 2009 weer (informeel) geopend met een nieuw jeugdbestuur. We hebben in samenwerking met het jongerenwerk en de politie een opzet gemaakt voor een project coördinatie jeugdoverlast; gericht op een 1 op 1 benadering richting overlastgevendende jongeren. Hiervoor ontvangen we een cofinancieringsbijdrage van de provincie. Dit project zal in 2010 worden uitgevoerd. In overleg met verschillende partijen in Noordlaren heeft de peuterspeelzaal een doorstart gemaakt, onder de vlag van de school.

Centrum Jeugd en Gezin (CJG)

In 2009 hebben we hard gewerkt aan de realisatie van het Centrum Jeugd en Gezin Haren. Het CJG wordt een laagdrempelige voorziening voor alles dat met opvoeden en opgroeien te maken heeft. De raad heeft in januari de kaders vastgesteld. Daarna hebben we samen met een klankbordgroep bestaande uit vertegenwoordigers van verschillende partijen een visiedocument gemaakt. Leidende gedachte is: het is normaal om vragen te stellen, het is niet normaal als je dat niet doet. Het CJG zal vraaggericht werken. Samen met de kernpartners AMW, jongerenwerk en JGZ wordt het ondernemingsplan voor het CJG gemaakt. Begin 2010 verwachten wij dit vast te stellen. In 2009 hebben we gekozen voor aansluiting bij het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd Groningen. Dit systeem vormt een belangrijk onderdeel van de backoffice van het CJG.

BOS-IMPULS

In 2007 is het BOS (Buurt, Onderwijs en Sport)- project van start gegaan. Het doel van de BOS-impuls is om door middel van sport- en beweegactiviteiten achterstanden weg te werken dan wel in te lopen. Het kan hierbij gaan om achterstanden op het gebied van gezondheid, welzijn, onderwijs, opvoeding of sport en bewegen. De activiteiten zijn hierbij gericht op de leeftijdsgroep 4-18 jaar. In dit kader doen wij een jeugdgezondheidsenquête. Naast deze enquête gaan wij de gegevens die de GGD jaarlijks verzameld door fysieke metingen in groep 6 van het basisonderwijs en klas 2 van het voortgezet onderwijs, gebruiken. De uitkomsten van genoemde instrumenten geven een goed beeld van de behaalde resultaten. In totaal krijgen wij van het rijk tot en met 2010 ongeveer € 200 duizend voor de uitvoering van dit project.

Uitvoering Integraal HuisvestingsPlan 2009-2012

Het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) 2009-2012 is begin 2009 door de gemeenteraad goedgekeurd en voor de uitvoering zijn budgetten beschikbaar gesteld. In het IHP staan de inhoudelijke en financiële kaders voor de onderwijshuisvesting voor een periode van vier jaren beschreven. Een belangrijk speerpunt daarin is de nieuwbouw van obs De Wissel in een Multi-Functionele Accommodatie (MFA). In 2009 is een projectplan geschreven. Inmiddels is gestart met de initiatief- en definitiefase. Hierin worden bouwstenen ontwikkeld voor het ontwerp.

Daarnaast is er in 2009 gestart met een ruimtelijke verkenning voor de herhuisvesting van de bovenbouwlocatie van het Zernike College. Er zijn drie locaties aangewezen die mogelijk geschikt kunnen zijn voor de herhuisvesting. Deze worden in 2010 nader onderzocht. Een bijzonder project was de uitbreiding en renovatie van Visio aan de Rijksstraatweg. Door het koppelen van middelen voor onderhoud en uitbreiding van de gemeente met middelen van het schoolbestuur voor onderhoud aan de binnenkant, heeft het schoolgebouw van Visio een complete metamorfose ondergaan. Hierdoor kan het de komende 25 jaar weer dienst doen als passende onderwijsvoorziening voor kinderen met een visuele handicap.

Aanpassen en moderniseren schoolgebouwen en praktijklokalen VSO

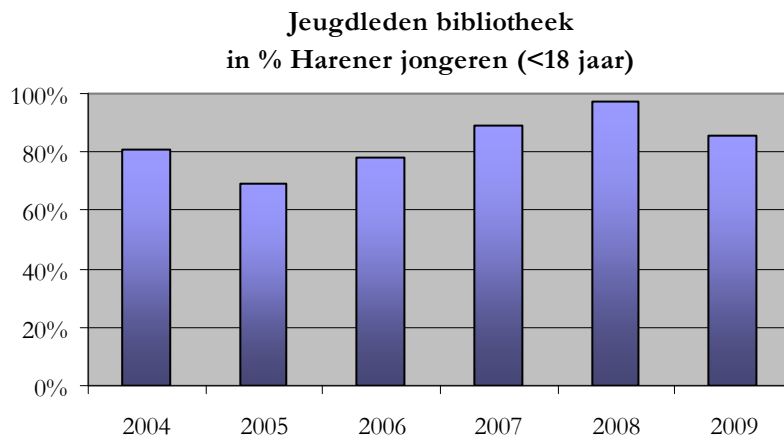
Het afgelopen jaar zijn drie basisscholen gemoderniseerd. Voor obs De Linde en obs De Meent zijn het groot onderhoud, preventief onderhoud en de invoering van onderwijskundige vernieuwingen tegelijk uitgevoerd. Ook CBS De Marke heeft een extra ruimte gerealiseerd voor onderwijskundige vernieuwingen. Alle scholen hebben gekozen voor in pandige aanpassingen. Door meer praktijkgericht onderwijs krijgen de leerlingen in het Voortgezet Speciaal Onderwijs betere kansen op de arbeidsmarkt. De Mytyschool PJF en Visio hebben beide een praktijklokaal ingericht. De Koninklijke Effatha Guyot, inmiddels hernoemd naar de Koninklijke Kentalis, heeft plannen ontwikkeld voor een praktijklokaal voor onder andere metselen en groen. Hiervoor is een vergunning aangevraagd.

Verbetering binnenklimaat en energiebesparende maatregelen

We hebben samen met de schoolbesturen van de reguliere basisscholen verbeteringen aangedragen voor het verbeteren van het binnenklimaat en energiebesparende maatregelen. Het gaat dan om het vervangen van enkel glas door dubbel glas, cv-ketels, verlichting en het aanschaffen van CO2 meters. Hiermee wordt zowel het binnenklimaat verbeterd als energie bespaard. Er zal in 2010 meer dan € 170.000,- voor dit doel worden ingezet.

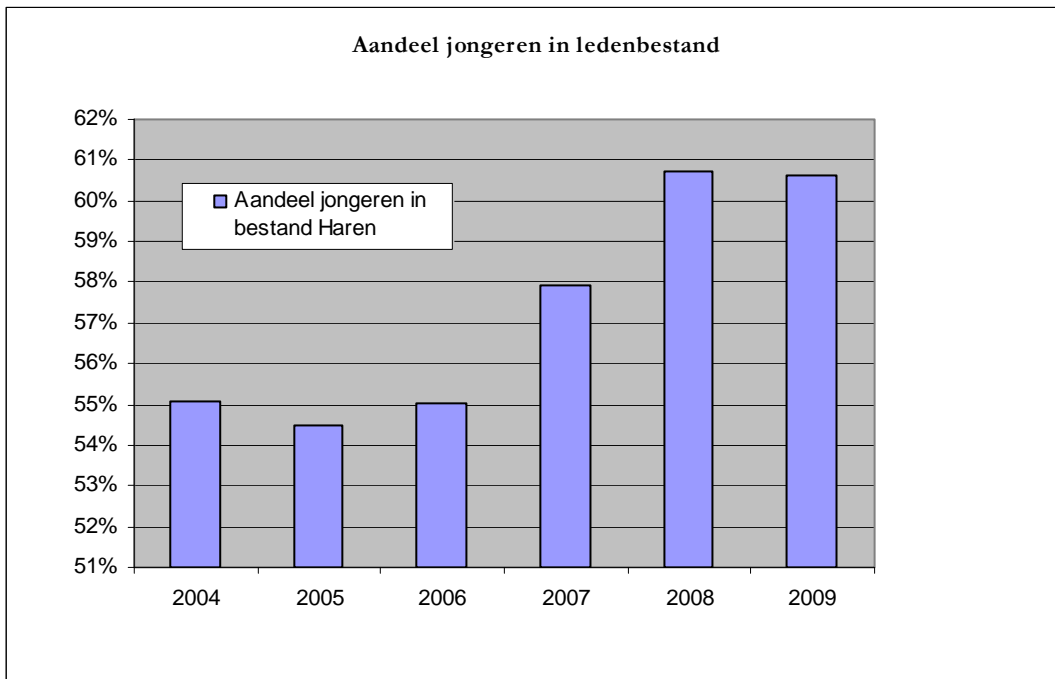
Bibliotheek

Onderstaande grafiek laat zien dat het bereik van de bibliotheek onder de Harener jongeren is gedaald van 97% naar 86%. Aangezien wij in de begroting uitgaven van een percentage van 89%, vinden wij dat wij in dit opzicht niet geheel zijn geslaagd in onze doelstelling.

*Onderschrift: Deze grafiek laat zien dat het bereik van de bibliotheek onder de Harener jongeren is afgenomen (*het betreft hier alle jeugdleden, dus ook die niet in de gemeente Haren wonen, exclusief scholieren).*

In de volgende grafiek is te zien dat het aandeel van de jongeren in het ledenbestand van de bibliotheek de laatste twee jaar is gestegen tot boven de 60%. We kunnen hiermee stellen dat ook de bibliotheek een belangrijke bijdrage levert aan het realiseren van onze doelstellingen op het gebied van jongeren.

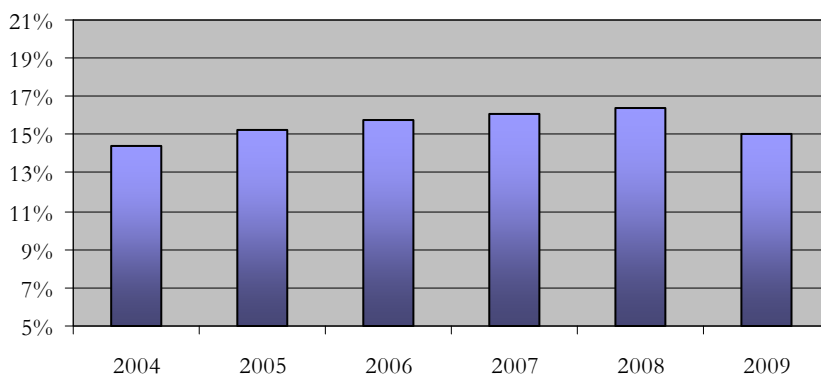

Onderschrift: Deze grafiek laat zien dat het aandeel jongeren in het ledenbestand van de bibliotheek praktisch is gebleven aan 2008

Centrum voor Kunst en Cultuur

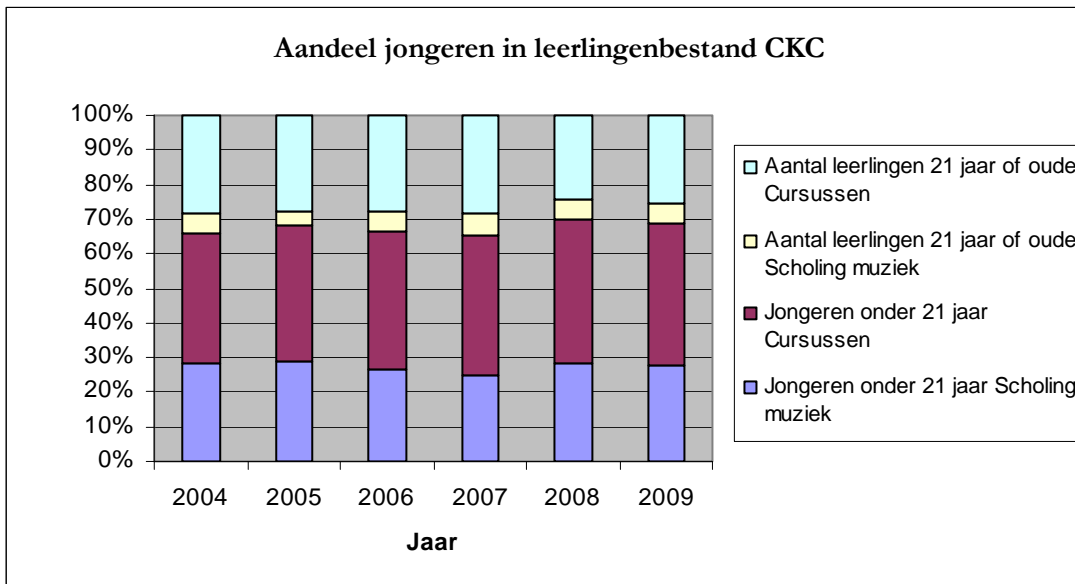
Het bereik van het CKC onder de Hareense jongeren is met een waarde van 15,1% in 2009 gedaald t.o.v. de waarde van 2008. De streefwaarde van 16% is daarmee dan ook niet bereikt. Zowel het jongerenaandeel cursussen als het aantal jongeren dat muziek scholing volgt aan het CKC is in 2009 gedaald ten opzichte van 2008.

**Aantal leerlingen CKC onder 21 jaar
in % van Harener jongeren (<21 jaar)**

Onderschrift: Deze grafiek laat zien dat het bereik onder de Hareense jongeren licht is gedaald.

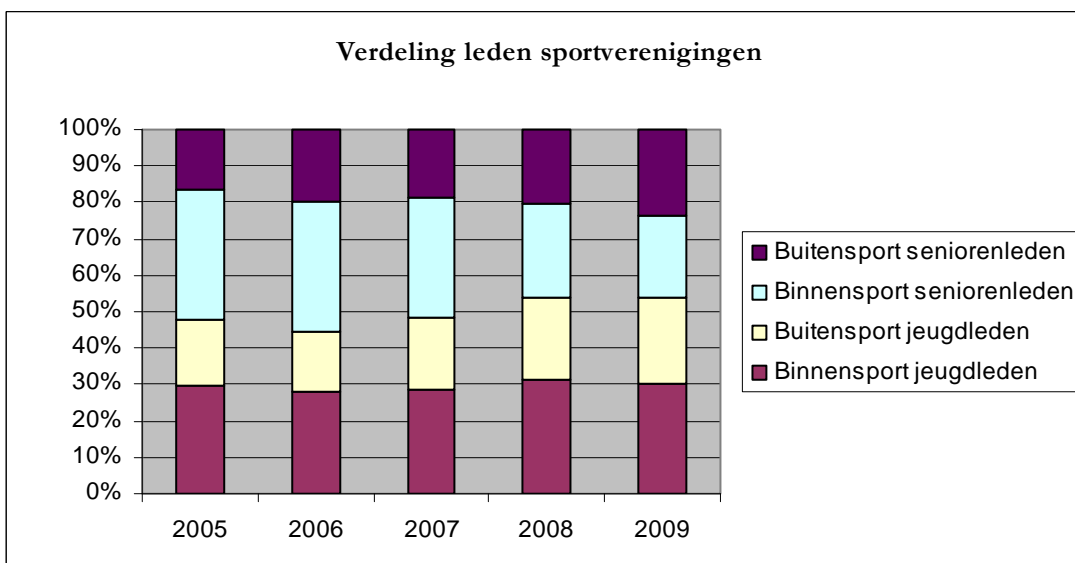
Het aandeel van de jongeren in het leerlingenbestand van het CKC is gestabiliseerd ten opzichte van 2008. In totaal is 69% van het leerlingenbestand van het CKC onder de 21 jaar, tegenover 70% in 2008. Hiermee kunnen we stellen dat het CKC een belangrijke bijdrage levert aan de ontplooiingskansen van jongeren in de gemeente Haren.

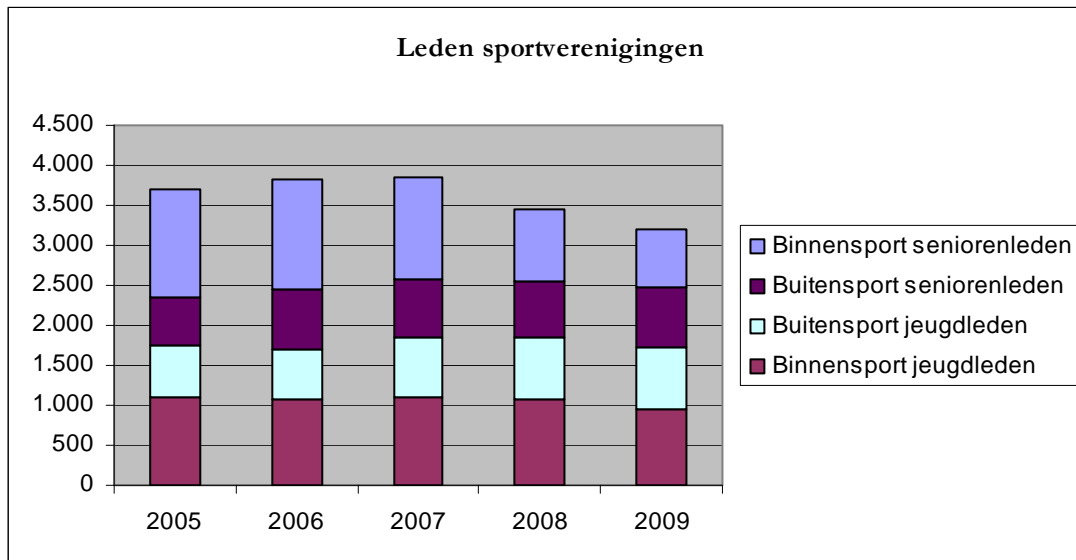
Onderschrift: Het aandeel van de jongeren in het leerlingenbestand van het CKC is nauwelijks veranderd t.o.v. 2008.

Leden sportverenigingen

In onderstaand staafdiagram is te zien dat, evenals in 2008, 54% van de leden van de Harener sportverenigingen jeugdleden betreft. Het aantal jeugdleden is stabiel ten opzichte van 2007. Met name het aantal seniorenleden bij de binnensport is in 2008 afgenomen. De verhouding jeugdleden/seniorenleden is hierdoor in 2008 veranderd. Het aantal jeugdleden is groter dan het aantal seniorenleden. Daarnaast is het aantal jeugdleden evenals in 2007 groter dan begroot. Wij kunnen derhalve concluderen dat het aantal jeugdleden ons tot tevredenheid stemt.

Onderschrift: Deze grafiek geeft het aandeel van de jongeren bij de sportverenigingen weer. Dit aandeel is in 2009 praktisch gelijk gebleven aan 2008.

Onderschrift: Deze grafiek geeft het aantal leden weer. Het aantal leden van sportverenigingen is gedaald t.o.v. 2008.

Waarom hebben wij dat wel/gedeeltelijk/niet bereikt?

In 2009 is nog steeds geen duidelijkheid over de nieuwbouw van de Nicolaasschool gekomen. De planologische procedure kent door alle weerstand in de omgeving van de nieuwe school veel vertraging.

Wat is de oorzaak van dat wel/gedeeltelijk/niet bereiken?

Steeds meer wordt duidelijk dat de ruimtelijke mogelijkheden voor jeugdvoorzieningen en onderwijshuisvesting in Haren beperkter worden. Dit wordt nog eens verstrekt door maatschappelijke weerstand tegen dit soort voorzieningen.

Wat leren wij daarvan?

Uit het voorgaande blijkt dat wij het bereiken van onze doelstellingen niet geheel zelf kunnen beïnvloeden. Ondanks dat het bereik op verschillende onderdelen bij de Harener jeugd licht is gedaald, blijkt dat dit grotendeels wordt veroorzaakt door externe factoren. Desondanks hebben wij veel beleidsdoelstellingen gerealiseerd. Hierover zijn wij erg tevreden. Het is van groot belang te blijven inzetten op goede jeugdvoorzieningen om in preventieve zin de jeugdoverlast tegen te gaan.

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

In 2009 zijn er geen noemenswaardige afwijkingen t.o.v. de begroting. De producten 310 en 315 zijn vervallen in verband met verzelfstandiging OBO.

Product/ Doelgroep	realisatie	realisatie	realisatie	begroot	realisatie	saldo
	2006	2007	2008	2009	2009	2009
Jongeren						
142 Jeugd	396	418	493	485	488	-2
310 Openbaar Basis Onderwijs	232	198	-99	0	0	0
315 Weer Samen naar School	6	5	7	0	0	-0
320 Overschrijdingsregeling Bijz. Basis Onderwijs	53	63	52	190	191	-1
331 Gemeentelijk Onderwijsbeleid	2.277	2.402	2.523	2668	2659	9
344 Volwassenenonderwijs	8	8	10	8	4	4
Totaal Doelgroep Jongeren	2.971	3.094	2.987	3351	3342	9
(Bedragen * €1.000,-)						

Gebruikers Zorg

Vertaling missie in doelgroep

Onze aandacht voor welzijn, het openstaan voor initiatieven en het stimuleren van samenwerking tussen partners zijn centrale elementen uit de missie voor onze doelgroep Zorg. Of het nu gaat om het oplossen danwel verminderen van problemen van inwoners, het bevorderen van de zelfstandigheid van ouderen en gehandicapten, de opvang en inburgering van vluchtelingen, de indicering van zorgvragen of het treffen van preventieve maatregelen op het terrein van de gezondheid.

Wat wilden we bereiken?

Wij willen de inwoners van Haren zo veel mogelijk in staat stellen zelfstandig te functioneren. Ook ouderen en gehandicapten moeten participeren in de samenleving. Voor iedereen moet er een laagdrempelige toegang zijn tot medische- welzijn- en zorgvoorzieningen.

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

Wmo

Het beleidsplan Wmo 'Thuis in Haren, goed voor elkaar!' is in februari 2008 door de gemeenteraad vastgesteld. Voor vier jaar zijn 22 beleidsvoornemens vastgesteld. Ter uitvoering hiervan zijn in 2009 in overleg met Stichting Torion en partners op het terrein van wonen, welzijn en zorg projectplannen gemaakt voor de doorontwikkelen van het lokaal loket, mobilisering welzijndiensten, vroegsignalering, laagdrempelige toegang vrijwillige thuishulp en het meldpunt bezorgd. Voor de uitvoering Mantelzorg is er gewerkt aan de ontwikkeling van sociale netwerken rond individuele inwoners, zijn voorzieningen op het gebied van respijtzorg geïnventariseerd, zijn beleidsaanbevelingen geformuleerd, zijn de ondersteuningsmogelijkheden voor jonge mantelzorgers samen met de VO scholen en CMO onderzocht en zijn de uren mantelzorg in het steunpunt uitgebreid. Ook is invulling gegeven aan het prestatieveld Wonen met zorg door middel van:

1. Onderzoek naar de woonwensen van 55+ i.s.m. ouderenbonden en de Hanzehogeschool
2. Beleid 'Levende Stenen, wonen, welzijn en zorg' ontwikkeld samen met inwoners en partners.

Met Torion en Zonnehof is gestart met het ontwikkelen van een nieuwe voorliggende voorziening op het gebied van ondersteunende begeleiding, verminderen van sociaal isolement, versterken cohesie op wijkniveau, bieden van respijtzorg en monitoren van kwetsbare inwoners.

De werkgroep toegankelijkheid heeft een tiental punten benoemd waar de toegankelijkheid slecht is. Tijdens twee schouwen zijn er oplossingen bedacht ter verbetering van de toegankelijkheid. Een aantal zaken is inmiddels uitgevoerd.

Tenslotte zijn er tien seniorenbankjes geplaatst op looproutes van verzorgingshuizen naar het centrum. Helaas is een bankje twee keer vernield.

OGGZ

Lentis/Welns voert in onze opdracht een aantal activiteiten uit op het gebied van de collectieve preventie OGGz. Lentis heeft hierbij samengewerkt met lokale partners zoals Torion. Van de centrumgemeente Groningen ontvangen wij in 2008 en 2009 een bijdrage ter versterking van de OGGz-structuur. Wij hebben met Noordermaat afspraken gemaakt over de uitvoering van een project zorgcoördinatie gekoppeld aan het OGGz-netwerk (vanaf december 2008) en met Torion over een onderzoek naar de mogelijkheid van een 'niet plus-meldpunt' gekoppeld aan het lokaal loket (in 2009). Het is nog niet bekend of deze middelen structureel worden.

Noodopvang asielzoekers

De noodopvang voor asielzoekers is in de herfst, met de terugkeer van het laatste gezin naar het land van herkomst, opgeheven. Met Stichting NOACH wordt gewerkt aan opheffing van de stichting.

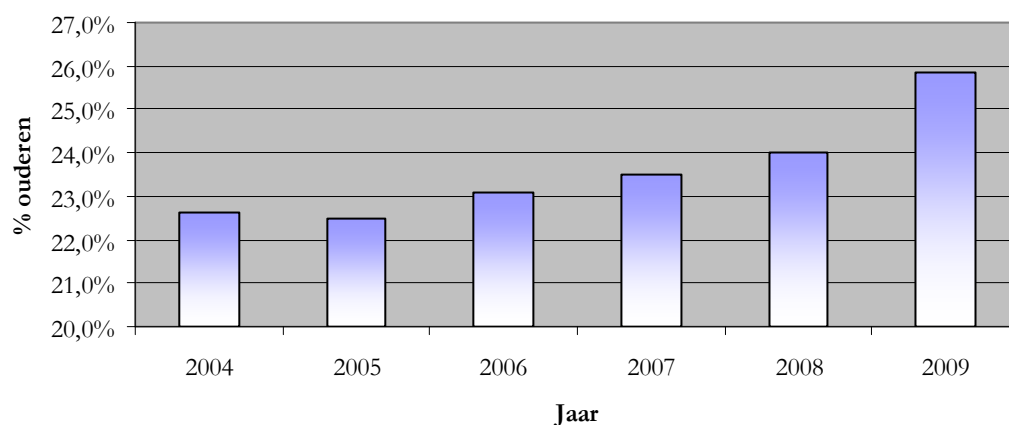
Jeugdgezondheidszorg

De jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar is eind 2009 overgebracht van Icare naar de uitvoeringsorganisatie JGZ van de GGD Groningen. Icare heeft hier samen met de GGD een plan voor ontwikkeld.

Ouderen

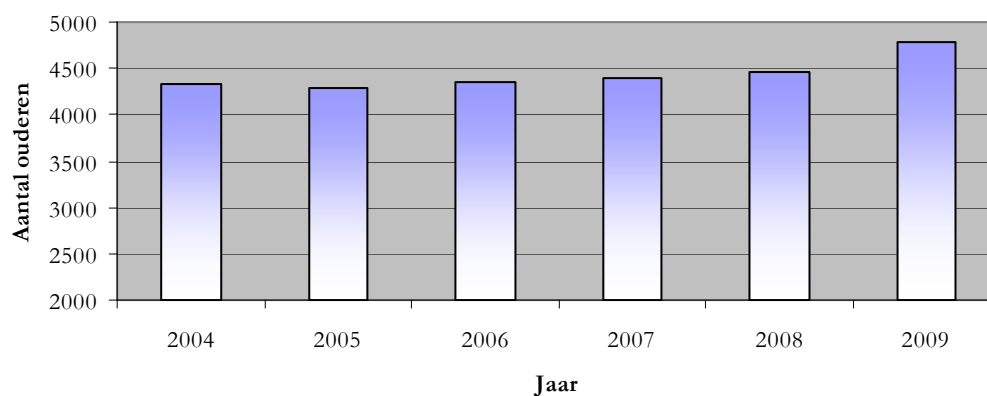
In Haren ligt het percentage 65 plussers hoger dan gemiddeld in Nederland. In Haren maakt deze groep bijna 26% uit van de bevolking, terwijl dit in de rest van Nederland nog geen 20% is. Ten opzichte van het percentage van vorig jaar is het percentage zelfstandig wonende ouderen in 2009 verder gestegen. In de begroting 2009 hadden we opgenomen dat we onder andere tevreden zouden zijn als het aantal zelfstandig wonende ouderen stijgt naar 92%. Met een percentage van 92,5% is dit gelukt. Uit het hoge percentage zelfstandig wonende ouderen blijkt wel dat wij slagen in onze doelstelling van het bevorderen van de zelfstandigheid van de ouderen in de gemeente Haren.

% Ouderen (> 65 jaar) in Haren

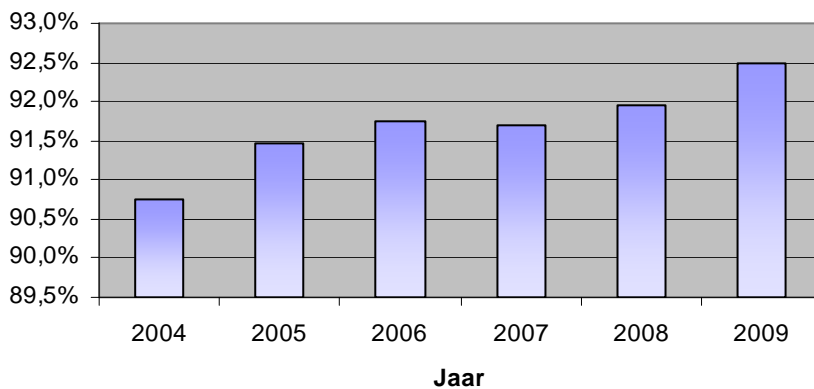
Onderschrift: Het percentage ouderen van de inwoners van Haren is in 2009 wederom gestegen.

Aantal ouderen (>65 jaar)

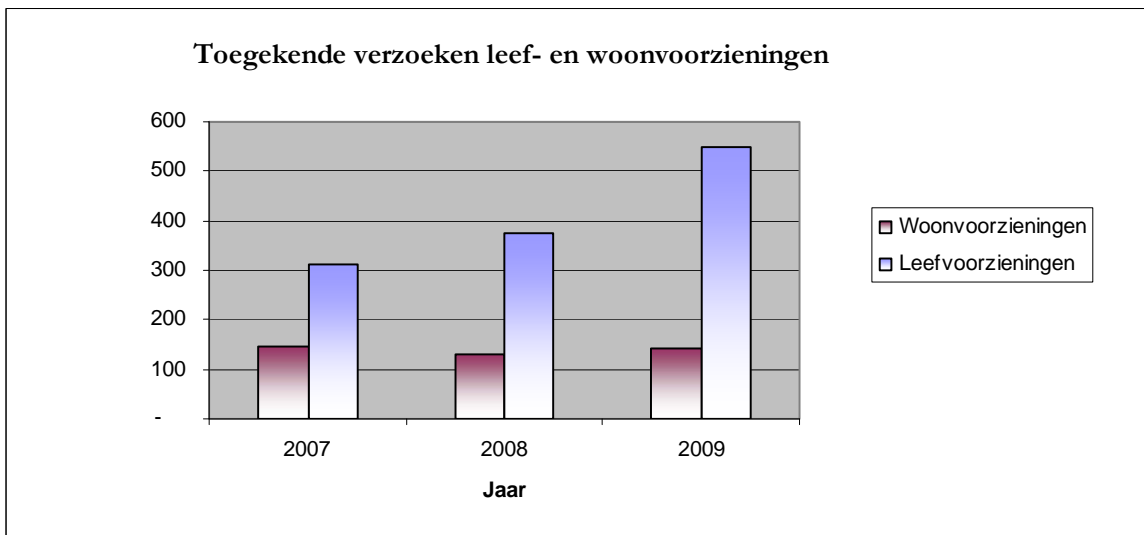
Onderschrift: Het aantal ouderen in Haren is ook in 2009 verder toegenomen.

% zelfstandig wonende ouderen (>65 jaar)

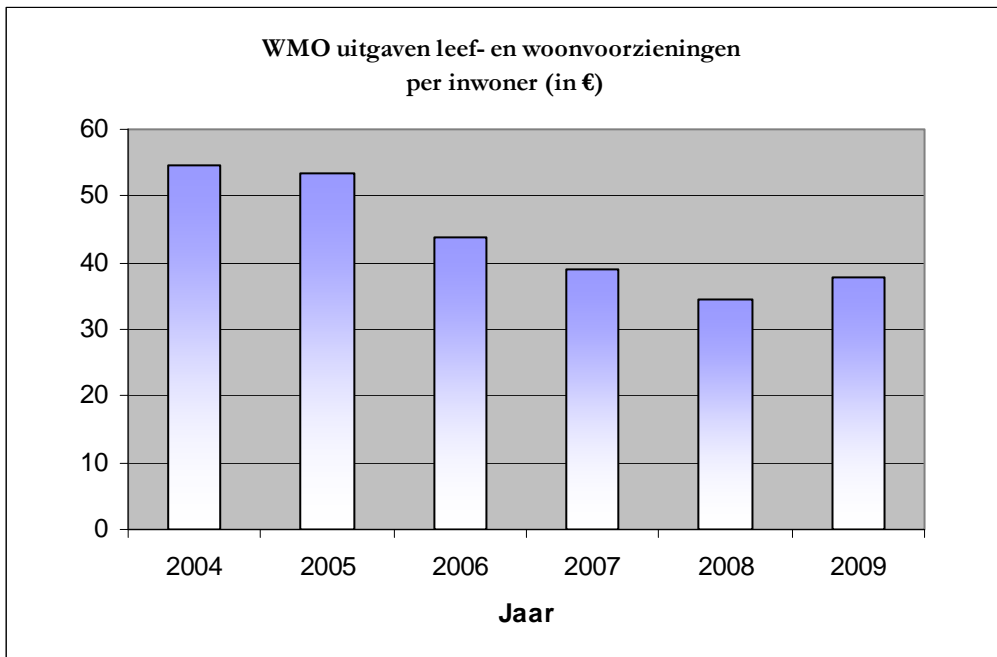
Onderschrift: Het percentage zelfstandig wonende ouderen is gestegen.

WMO voorzieningen

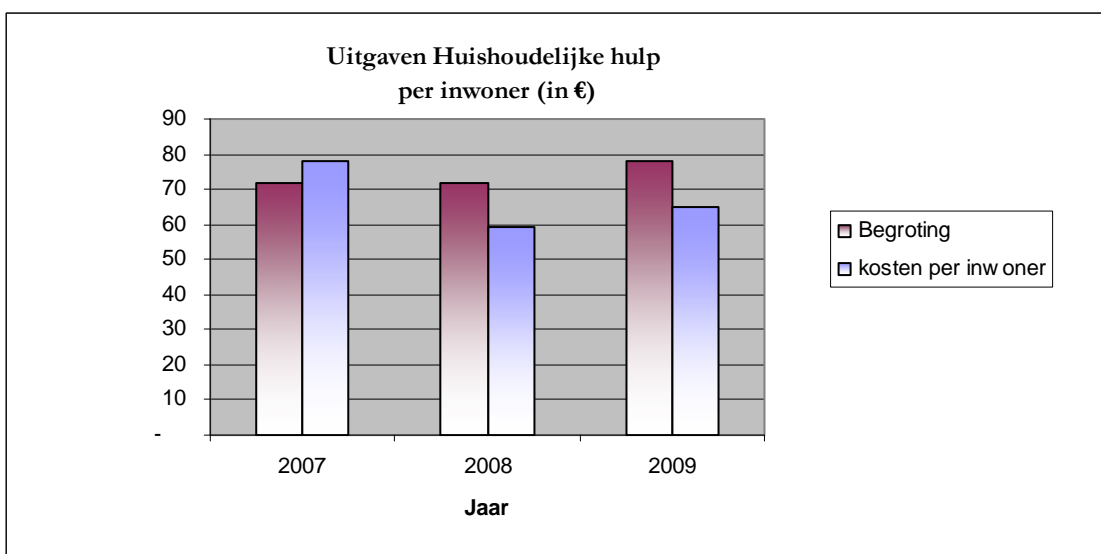

Onderschrift: Zowel het aantal toegekende woonvoorzieningen als het aantal toegekende verzoeken leefvoorzieningen is gestegen t.o.v. 2008.

Het aantal toegekende verzoeken leefvoorzieningen is gestegen van 375 in 2008 naar 546 in 2009, voor het aantal toegekende verzoeken woonvoorzieningen geldt dat er een stijging is van 130 in 2008 naar 143 in 2009.

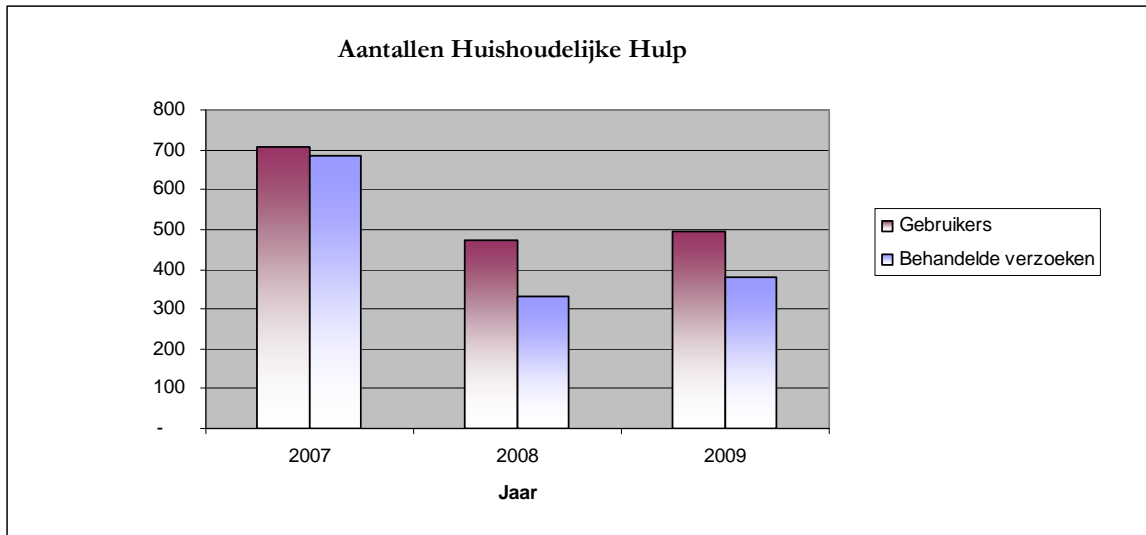
In 2009 zijn de uitgaven leef- en woningvoorzieningen per inwoner licht gestegen van € 35,- per inwoner in 2008 naar € 38,- per inwoner in 2009. Deze stijging is onder andere veroorzaakt door een aantal woningaanpassingen in het afgelopen jaar in combinatie met een dalend inwoneraantal. Gezien de resultaten kunnen we stellen dat we tevreden zijn over deze uitkomsten.

Onderschrift: De uitgaven huishoudelijke hulp per inwoner zijn licht gestegen t.o.v. 2008

De uitgaven Huishoudelijke hulp zijn gestegen van € 60,- per inwoner in 2008 naar € 65,- per inwoner in 2009. In de begroting 2009 was rekening gehouden met een sterk stijgende lijn van de kosten per inwoner.

Het aantal gebruikers huishoudelijke hulp is gestegen van 475 naar 493, het aantal behandelde verzoeken is gestegen van 330 naar 380. Omdat de gemeente Haren naast het indiceren ook verantwoordelijk is voor de begeleiding van de huishoudelijke hulp is er fors extra beslag gelegd op de uitvoering.

Onderschrift: Zowel het aantal gebruikers als het aantal behandelde verzoeken huishoudelijke hulp is gestegen t.o.v. 2008

Waarom hebben wij dat wel/gedeeltelijk/niet bereikt?

De meeste van de genoemde projecten ter uitvoering van het Wmo beleid zijn uitvoeringsklaar of er is gestart met de uitvoering. Het traject van beleidsontwikkeling naar uitvoering heeft zo'n anderhalf jaar gekost: beleidsvoornemens verwerken in de prestatieafspraken, geschikte mensen/partners vinden, projectvoorstellen schrijven, subsidies verwerven etc. Dat lijkt lang. In het proces zijn echter belangrijke nevedoelen betrokken zoals het versterken van samenwerking tussen partners en het betrekken van doelgroepen. Dit vraagt tijd en zorgvuldigheid. Het resultaat is er ook naar: veel betrokkenheid bij doelgroepen en partners. Eind 2010 kunnen we de eerste evaluaties tegemoet zien van het ingezette beleid.

De toename van het aantal zelfstandig wonende ouders heeft ook een keerzijde. De verscherpte toelatingseisen voor intramurale zorg en de indicering in zorgzwaartepakketten heeft onder andere als gevolg dat het niet altijd meer gaat om een vrije keuze voor zelfstandig wonen. De verwachte verdere terugdringing van de kosten van de AWBZ zal resulteren in een zwaarder beroep op de welzijnsvoorzieningen, Wmo voorzieningen, mantelzorgers en vrijwillige thuishulpen.

Wat is de oorzaak van dat wel/gedeeltelijk/niet bereiken?

De stijging van het percentage ouderen in Haren is een uitdrukking van de toenemende vergrijzing in de gemeente Haren. Hierdoor is er tevens sprake van een toename in het uitstaande bestand van hulpmiddelen binnen de Wmo.

Wat leren wij daarvan?

De vergrijzing van Haren is reeds een jarenlange tendens. Wellicht dat de toekomstige woningbouw in Haren hierin een remmende factor kan zijn. Actief beleid hierop hebben we vooralsnog niet. Ondanks de vergrijzing zijn we in staat om de Wmo uitgaven te beperken en een hoger percentage van het aantal zelfstandig wonende ouderen te handhaven. De wetswijzigingen in de AWBZ zullen voor een zwaardere claim leggen op de lokale voorzieningen en individuele burgers. Dit zal gevolgen hebben voor de uitgaven van de gemeente op het terrein van individuele en welzijnsvoorzieningen.

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

De kosten voor leefvoorzieningen gehandicapten zijn lager dan begroot, zowel op collectief vervoer, individueel vervoer als op het onderdeel rolstoelen. Dit is een tegenstrijdig beeld met de stijging van het aantal toegekende voorzieningen. De uitgaven voor de leefvoorzieningen hebben de laatste jaren echter steeds een onderschrijding laten zien. De gerealiseerde kosten in 2009 zijn wel gestegen ten opzichte van de gerealiseerde kosten in 2008.

Op de huishoudelijke verzorging is een aanzienlijke besparing gerealiseerd door meer eigen personeel in te zetten, waardoor er minder kosten zijn aan externe adviezen.

Product / Doelgroep		realisatie 2006	realisatie 2007	realisatie 2008	begroot 2009	realisatie 2009	saldo 2009
Gebruikers Zorg							
143	Zorg	829	868	869	1001	1016	-15
153	Gebouw Kerklaan	39	-7	16	-1	-11	11
206	Zorg Voor Gehandicapten	3	6	1	6	5	1
209	Leefvoorzieningen Gehandicapten	652	641	625	700	622	78
211	Huishoudelijke verzorging	0	1.472	1.108	1248	1202	46
Totaal Doelgroep Gebruikers Zorg		1.523	2.980	2.620	2954	2833	120

(Bedragen * € 1.000,-)

Culturele Klanten

Vertaling missie in doelgroep

Onze werkzaamheden voor deze doelgroep richten zich op het faciliteren van initiatieven vanuit onze gemeentelijke samenleving. De in de missie aangegeven aandacht en ruimte voor mogelijkheden voor verenigingen, instellingen en de bevolking om vorm te geven aan welzijn en ontwikkeling en de open opstelling voor initiatieven vanuit de samenleving vormt de leidraad voor onze werkzaamheden. Daar waar nodig dragen wij bij aan het persoonlijk welbevinden van deze doelgroep en stimuleren deze actief deel te nemen aan sociale en maatschappelijke verbanden.

Wat wilden we bereiken?

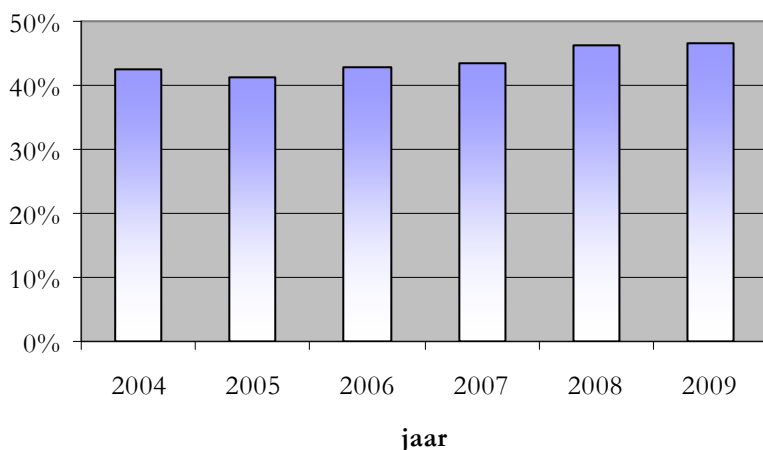
Wij willen de Harensse inwoners de mogelijkheid bieden om in de gemeente tegen aanvaardbare tarieven invulling te geven aan de besteding van vrije tijd met activiteiten die de sociale cohesie, de gezondheid en het culturele besef bevorderen. Wij zijn tevreden als de tariefstelling voor kunst, cultuur en sport niet leidt tot minder belangstelling en bereik van een geringer aandeel van de Harener bevolking. De mogelijkheden tot productie, deelname en consumptie van kunstzinnige, culturele en sportieve activiteiten en amateurkunst willen we verbeteren.

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

Haren participeert in het provinciale samenwerkingsverband rond de bibliotheekvernieuwing. Met betrekking tot de clustering van de bibliotheek zijn we tevreden. De samenwerking verloopt goed en de Harensse bibliotheek wordt met behoud van de eigen identiteit meer deel van het provinciale en regionale netwerk. Dit heeft organisatorisch (schaal) en werkinhoudelijk voordelen. De winst van de clustervorming is op dit moment nog voornamelijk van organisatorische aard. Een aanwinst is de provinciale pas, waarmee in alle vestigingen in de provincie geleend kan worden.

In onderstaande grafiek is te zien dat het percentage van de leden van de bibliotheek t.o.v. Harener bevolking ondanks het hoge percentage van 2008 (46,4%) in 2009 zelfs nog iets is gestegen (46,6%). Het bereik in Haren is daarmee de laatste twee jaren ongekend hoog. Het belangstellingspercentage van de bibliotheek ligt hiermee ruim boven de 37% die in het budgetcontract met de bibliotheek is overeengekomen.

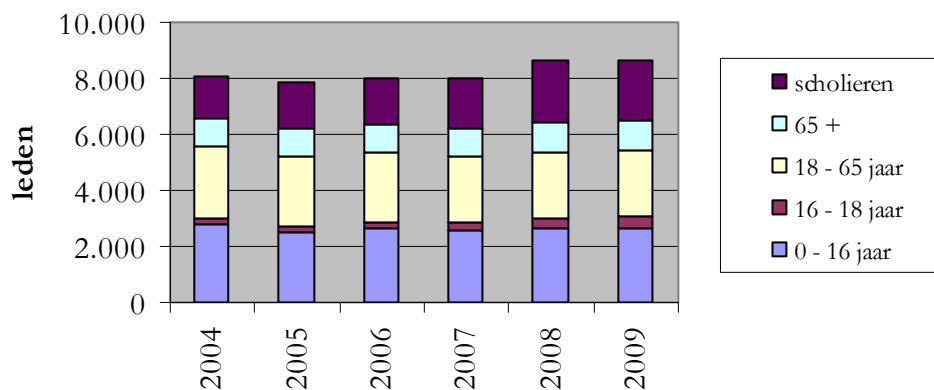
Leden bibliotheek in % van Harener bevolking

Onderschrift: In deze grafiek is te zien dat het belangstellingspercentage van de bibliotheek t.o.v. 2008 licht is gestegen.

Het ledenaantal van de bibliotheek is ten opzichte van 2008 zowel qua aantal leden als de samenstelling praktisch gelijk gebleven. Rekening houdend met de gerealiseerde stijging in 2008 kunnen we stellen dat we ook in 2009 voor wat betreft het aantal leden in onze doelstelling zijn geslaagd.

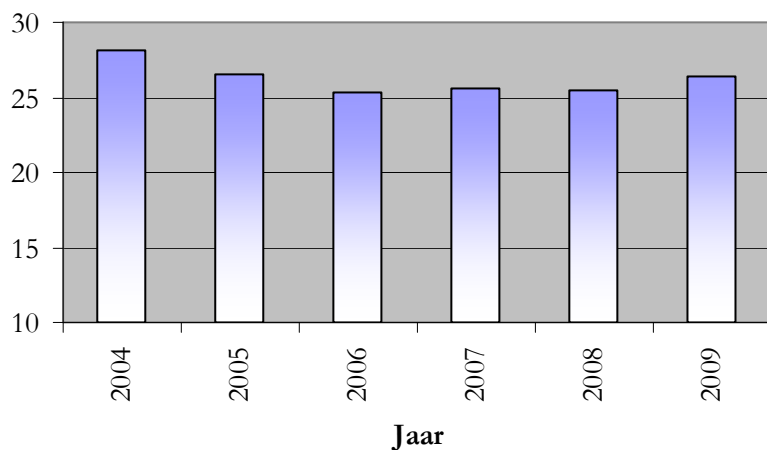
Aantal en samenstelling ledenbestand bibliotheek

Onderschrift: Het ledenaantal is ten opzichte van 2008 zowel qua aantal leden als de samenstelling praktisch gelijk gebleven.

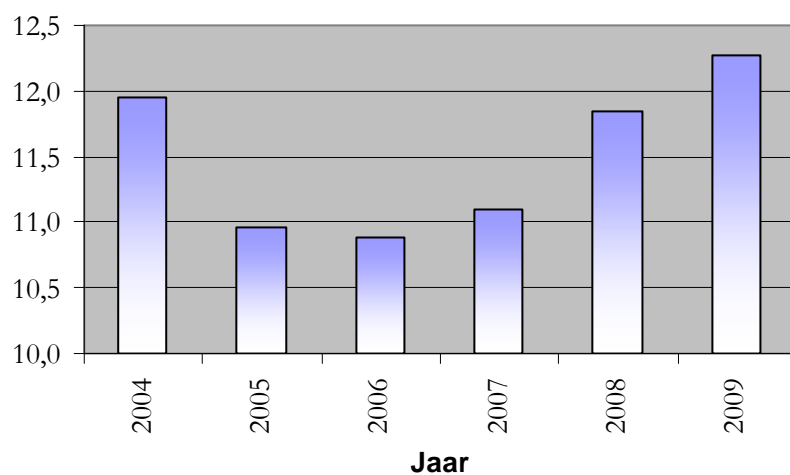
Het aantal uitleningen per lid en per inwoner is evenals in 2008 ook in 2009 verder gestegen. Met ruim 227.000 uitleningen is het begrootte aantal van 200.000 ruimschoots gepasseerd. Het gaat hier om het aantal uitleningen inclusief de verlengingen. Het aantal uitleningen per lid is licht gestegen t.o.v. 2008 (25,5 resp. 26,3). Het ambitieus begrootte aantal van 29 uitleningen per lid is ondanks de stijging van het absolute aantal uitleningen niet gehaald. We kunnen echter stellen dat we voor wat betreft de uitleningen als totaal in onze doelstellingen zijn geslaagd.

Aantal uitleningen per lid bibliotheek Gemeente Haren

Onderschrift: Het aantal uitleningen per lid is in 2009 licht gestegen

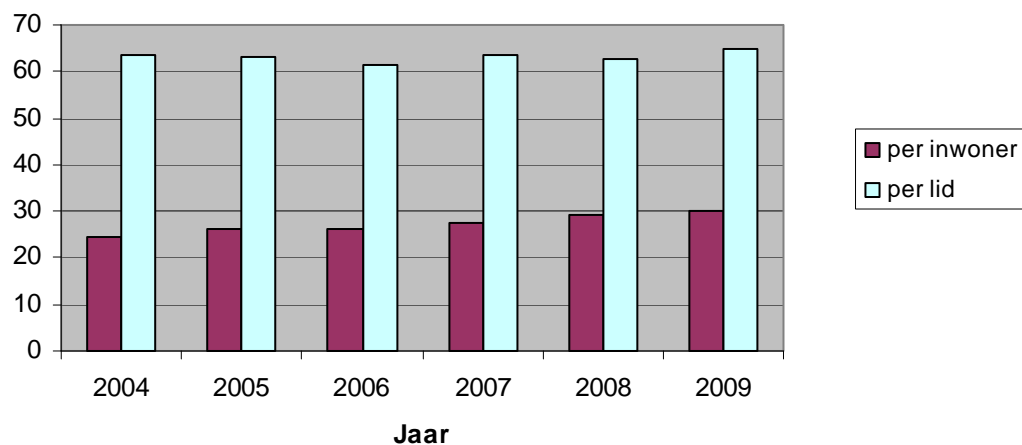
Aantal uitleningen bibliotheek per inwoner Gemeente Haren

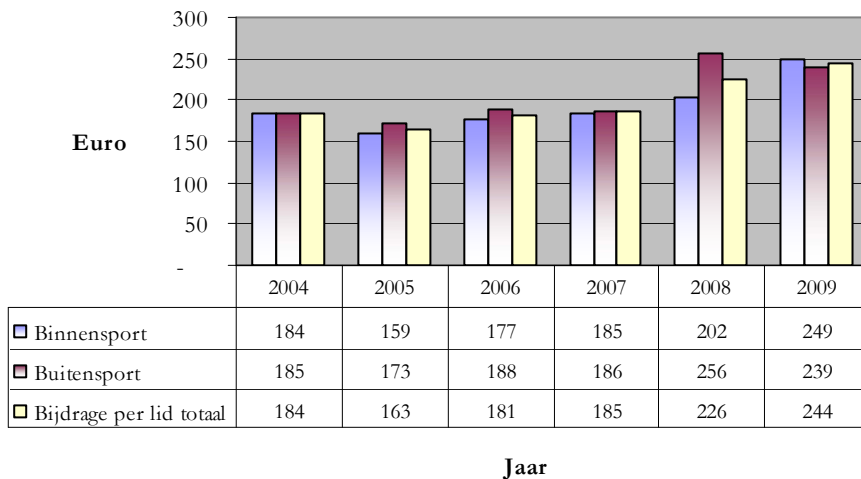
Onderschrift: Het aantal uitleningen per inwoner is evenals in 2008 ook in 2009 gestegen

In de onderstaande grafiek is te zien dat de gemeentelijk subsidie aan de bibliotheek evenals in voorgaande jaren iets boven de € 60,- per lid ligt. Per inwoner ligt dit bedrag op ongeveer € 30,-.

Gemeentelijke subsidie bibliotheek (in euro's)

Gemeentelijke bijdrage per lid binnen- en buitensport

Onderschrift: De gemeentelijke bijdrage per lid van de sportverenigingen is evenals in 2008 gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar.

Blauwe ruiters

Het afgelopen jaar hebben wij de eerste contacten gezocht met een particuliere manege om de Blauwe ruiters onder te brengen. Aan de hand van een ruimtelijke verkenning van diverse locaties kwam deze manege als beste optie naar voren. Deze mogelijke partner heeft te kennen gegeven graag onderdak aan de Blauwe Ruiters te geven. De Blauwe Ruiters zelf stelt momenteel een programma van eisen op. Daarnaast heeft zij aangegeven ook een andere particuliere manege als alternatief te zien voor onderdak.

GHHC

Afgelopen jaar hebt u een krediet beschikbaar gesteld voor de aanleg van een vierde semi-water hockeyveld en daarbij horende kleedruimte op de huidige locatie. Ook is er besloten om vervroegd een hekwerk te plaatsen om vandalisme van de hockeyvelden tegen te gaan. Wel is de voorwaarde gesteld tot opheffing van de stichting die de huidige drie kunstgrashockeyvelden beheert. Daarnaast is er richting hockeyvereniging duidelijk gemaakt dat zij de komende jaren op de huidige locatie gehuisvest blijft.

Sportpark Onnerweg

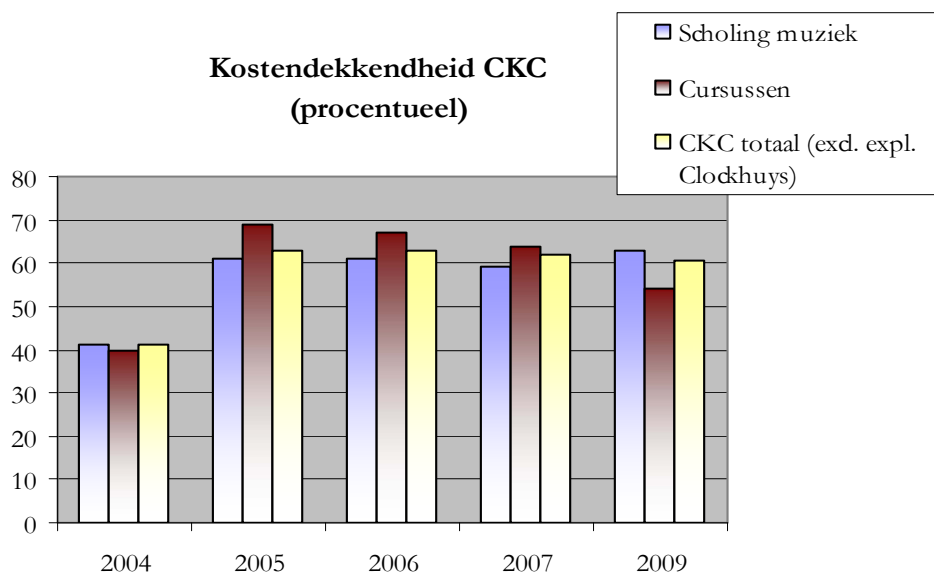
Op het terrein aan de Onnerweg, het huidige sportterrein van v.v. Haren en ATC, zijn twee kunstgrasvelden en het natuurgras trainingsveldje inmiddels in gebruik. Zowel v.v. Haren als v.v. Gorecht maken gebruik van de kunstgrasvelden. De onderdelen voor de atletiek, de kunststofbaan, de 400 meter grasbaan en het werpveld zijn nog niet in gebruik. Op het terrein van de voormalige ijsbaan aan de Geertsemaweg zijn voornamelijk opruim- en grondwerkzaamheden uitgevoerd. Aan de Scharlakenlaan zal de parkeervervoorziening en de loopverbinding tussen beide locaties worden gerealiseerd. Het overleg met de bewoners heeft geresulteerd in een inrichting waarbij de overlast zo veel mogelijk zal worden beperkt. De verwachting is dat de parkeerplaats in juni 2010 (gedeeltelijk) in gebruik kan worden genomen. In de eerste overleggen en tekeningen is altijd uitgegaan van de aanleg van een loopbrug (traverse) over de Dr. Ebelsweg. Na overleg bleek dat de optie om een voetgangerstunnel aan te leggen nog niet was uitgezocht. Op het gebied van veiligheid biedt een voetgangerstunnel een meerwaarde ten opzichte van een brug. Daarom worden nu de mogelijkheden van de aanleg van een tunnel onderzocht. Het ontwerp bestemmingsplan is in procedure gebracht en de verwachting is dat het bestemmingsplan begin dit jaar door de gemeenteraad kan worden vastgesteld. De verenigingen hebben uiteraard een grote inspraak in de uiteindelijk invulling van de nieuwe clubgebouwen. Daarom zijn zij nu samen met de leden aan het werk om de tekeningen op te stellen. De verwachting is dat het ontwerp voor dit gebouw komend voorjaar gereed is zodat dan ook richting bouwvergunning kan worden gewerkt. De aanbesteding van de aanleg van de velden en de atletiekbanen is voor de gemeente gunstig uitgevallen.

BOS-activiteiten

In het afgelopen jaar zijn we volgens planning verder gegaan met de uitvoering van het BOS-project. In alle schoolvakanties zijn er activiteiten uitgevoerd, is het Tandem project voortgezet en zijn ook de WhoZNext teams verder gegaan. Binnen de themawEEK Gezondheid, die voor het basisonderwijs wordt georganiseerd, zijn nieuwe activiteiten toegevoegd. Ondanks alle activiteiten is het beschikbare budget niet helemaal besteed. De BOS-projectgroep is daarom na de zomervakantie van start gegaan met het ontwikkelen van meer activiteiten. Zo zal in 2010 vanuit BOS sportief worden meegewerkt aan de viering van het 850 jarig bestaan van Haren. De budgetten zijn geoormerkte gelden en daarom zullen we binnen het BOS-project op zoek blijven naar een passende inzet van deze middelen.

Cultuur

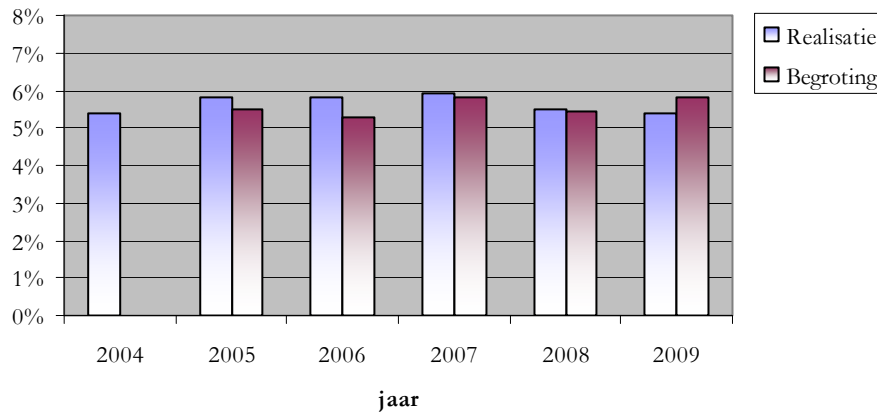
De Culturele Raad Haren (CRH) heeft samen met 't Clockhuys en het Zernike College een wereldmuziekproject ontwikkeld. Hiervoor heeft de CRH vanuit het Regionaal Cultuurplan een bijdrage gekregen. Dit project wordt in 2010 uitgevoerd. De Stichting Expertise Openbaar Bibliotheekwerk Haren heeft eind 2009 de virtuele Dickensroom gepresenteerd. Op 5 september is het cultuurportal Haren van start gegaan (www.cultuurinjebuurt.nl). De Stichting Expertise organiseert samen de bibliotheek met de vier scholen voor voortgezet onderwijs (Zernike, Maartens, Visio en Guyot) (literaire) projecten vanuit de Ondersteuningsregeling Basisbibliotheken. Op 5 september is de popkelder onder 't Clockhuys-CKC officieel geopend. Deze popkelder voorziet in een grote behoefte van lokale bandjes.

Onderschrift: De kostendekkendheid van het CKC is licht gedaald.

De deelname aan instrumentale/vocale lessen van het CKC is in 2009 iets gedaald ten opzichte van 2008. Het bereik (leerlingen/cursisten ten opzichte van het aantal inwoners) komt in 2009 uit op 5,39% terwijl in de begroting uitgegaan is van 5,8%.

Leerlingen CKC in % van Harener bevolking

Onderschrift: Het bereik van het CKC is licht gedaald.

Waarom hebben wij dat wel/gedeeltelijk/niet bereikt?

We hebben het nagestreefde belangstellingspercentage voor de bibliotheek dit jaar ruimschoots gehaald. We zitten met het belangstellingspercentage dan ook ver boven het landelijk gemiddelde. De deelname aan activiteiten van het CKC is licht gedaald. Ondanks de kredietcrisis is de deelname aan culturele activiteiten erg goed te noemen.

Wij hebben nog geen nieuwe locatie gevonden voor de Blauwe Ruiters. Hiervoor is draagvlak nodig bij de vereniging en medewerking van een particuliere manege. Dit vraagt tijd.

Het gebruik van 't Clockhuys als locatie is in 2009 verder toegenomen, er is meer externe verhuur geweest.

De realisatie van het sportpark Onnerweg gaat erg goed vanwege een gedegen projectmatige aanpak en de noodzakelijke bestuurlijke daadkracht.

Wat is de oorzaak van dat wel/gedeeltelijk/niet bereiken?

De hoge deelname aan de culturele activiteiten heeft zijn oorzaak in de goede basisinfrastructuur van culturele voorzieningen (CKC en Bibliotheek). Daarnaast is de inbreng van veel vrijwilligers en de goede samenwerking tussen organisaties hier debet aan.

De realisatie van appartementen bij Scharlakenhof heeft, zoals bekend, vertraging opgelopen. Hierdoor waren wij genoodzaakt financieel te compenseren om de privatisering veilig te stellen. Dit is, samen met de extra inzet voor de verplaatsing van de sportaccommodaties, de oorzaak van de lichte stijging van de bijdrage per lid bij de binnensport.

Wat leren wij daarvan?

Een goede infrastructuur van culturele voorzieningen en een netwerk van (vrijwilligers) organisaties die goed met elkaar samenwerken is van groot belang voor een hoge deelname aan activiteiten.

Financiën doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

Het negatieve saldo van € 10 duizend van deze doelgroep is in grote lijnen als volgt op te splitsen.

Een overschrijding op product 145 Sport wordt grotendeels veroorzaakt door een stijging van de ureninzet op buitensportaccommodaties als gevolg van de verplaatsingoperatie sport. Een onderschrijding op product 144 Kunst & Cultuur wordt met name veroorzaakt door diverse kleine onderschrijdingen op het onderdeel Cultuur dan vooraf begroot.

Product / Doelgroep		realisatie 2006	realisatie 2007	realisatie 2008	begroot 2009	realisatie 2009	saldo 2009
Culturele klanten							
144	Kunst & Cultuur	602	600	618	684	650	33
145	Sport	734	756	676	590	629	-39
146	Ontwikkelingssamenwerking	21	30	26	30	28	2
148	Welzijn	214	286	213	303	299	4
152	't Clockhuys	420	436	471	441	452	-11
Totaal Doelgroep Culturele klanten		1.991	2.108	2.005	2048	2058	-10

(Bedragen * € 1.000,-)

Eigenaren en Huurders

Vertaling missie in doelgroep

Wij streven naar een aantrekkelijke, kwalitatief hoogwaardige, groene en veilige leefomgeving. Dit geven we vorm door het verder ontwikkelen van onze gemeente vanuit onze eigen kwaliteit. Hier bedoelen we mee dat in het LandschapsOntwikkelingsPlan en het integraal ontwikkelingsplan Dilgt, Hemmen en Essen lokale kaders zijn vastgelegd. Deze kaders gelden ook voor de uitwerking van de regiovisie Groningen-Assen 2030. Wij willen een begin maken met het realiseren van meer kwalitatief en kwantitatief goede huisvesting voor het toenemend aantal senioren, gegadigden voor sociale woningbouw en voor zorgbehoevenden. Hierbij denken we aan het convenant met Woonborg en aan de nota Levende Stenen, die qua vervolg aansluiten op 'Thuis in Haren, goed voor elkaar', beleidsvoornemens 1 en 20. Deze kwaliteit willen we in overeenstemming brengen met de Wonen-Welzijn-Zorg-eisen. Bij de totstandkoming van ruimtelijke plannen willen we meer integraliteit. Het accent moet niet alleen liggen op de plannen zelf maar ook op de aanpalende effecten en ontwikkelingen. Wij willen bereiken dat betrokkenen bij bouwaanvragen of planprocessen weten wát en wanneer zij van ons kunnen verwachten. De kunst is om eenduidigheid en voortgang in deze processen te scheppen en te houden.

Wat wilden we bereiken en wanneer zijn we tevreden?

Volgens de beleidsbegroting 2009 zijn we tevreden voor de doelgroep Eigenaren en Huurders als de onderstaande doelen worden gehaald.

- *Als er voor twee locaties, genoemd in het convenant met Woonborg, planontwikkelingen zijn gestart in de vorm van realisatie van stedenbouwkundige inrichtingsplannen;*
Voor de ontwikkeling van het terrein Hooiveld is gewerkt aan een woningbouwplan. Dit gebeurt in overleg met het dorp Onnen. Voor de ontwikkeling van de P. Wieringaweg zijn een aantal stedenbouwkundige varianten besproken met Woonborg. Verder zijn rond de Jagerskampen verkennende gesprekken gevoerd met de eigenaren van deze woningen over mogelijkheden om tot herstructurering te komen. Voor de ontwikkeling van het gebied Van Spoor tot Steeg is een bestemmingsplanprocedure gevoerd. We hebben ons vooral gericht op deze vier locaties, voor de overige convenantlocaties zijn geen concrete plannen of afspraken gemaakt.
- *Als wij een start maken met de bouw van het eerste deelgebied in Haren Noord;*
In juni 2009 is het stedenbouwkundig plan voor deelgebied 3 van Dilgt Hemmen Essen, het voormalig AZC-terrein, aan de raad gepresenteerd. Inmiddels is dit stedenbouwkundig plan omgezet in een bestemmingsplan, waarvoor de procedure grotendeels is doorlopen. Door middel van proeftoetsing is de kwaliteit van het nieuwe bestemmingsplan zo goed mogelijk bewaakt. Daarmee is veiliggesteld dat ook de uitvoering van de bebouwing geheel pas en passend blijft binnen de uitgangspunten van het stedenbouwkundig plan. In februari 2010 is het bestemmingsplan vastgesteld door de gemeenteraad. Een start maken met de bouw is in het vorige jaar niet gerealiseerd maar we mogen tevreden zijn met dit resultaat. In het bestemmingsplan kon helaas niet opgenomen dat er een warmte-koude opslag moet worden gerealiseerd.
- *Als de supermarkt C1000 wordt opgeleverd waarmee het Komplan West fase 3 (Kroonkampen) wordt afgerond en wij vervolgens een snelle start kunnen maken met de verdere ontwikkeling van het centrumgebied op het Raadhuisplein/Haderaplein;*
De nieuwe supermarkt is opgeleverd waarmee Komplan West fase 3 is afgerond. Daarmee konden we vervolgens een snelle start maken met de ontwikkeling van het Raadhuisplein. Het doel was samen met bewoners en ondernemers een breed gedragen visie op de toekomst van het Raadhuisplein te ontwikkelen, na de afbraak van het oude gemeentehuis. De visie is in juni met een raadsbesluit afgerond. De visie is ook daadwerkelijk tot stand gekomen met een brede inbreng van bewoners en ondernemers.
- *Als minstens drie grotere bouwplannen daadwerkelijk tot uitvoering komen (start met bouw);*
Bij de burap hebben we gerapporteerd over de voortgang. Positieve uitvoering kwam tot stand voor de voormalige school de Borg en voor de sociale woningbouw aan de Dilgtweg. Ook voor het nieuwe gemeentehuis werd de bouwvergunning afgegeven en werd gestart met de bouw. Wat de overige grotere bouwplannen betreft werd hard gewerkt. Er werden wel vervolgstappen gezet in lopende procedures waarbij het in 2009 niet is gekomen tot een daadwerkelijke afronding met de start van het bouwen. Dat betreft de volgende bouwplannen: Mellensteeg (medisch centrum), de Eik, Nicolaasschool, voormalige Kapel Glimmen, Scharlakenhof.

Wel wordt vermeld dat na lang wachten op een uitspraak van de rechtbank de verleende bouwvergunning voor het bouwen van de appartementen in Glimmen werd bevestigd. Naar verwachting wordt met de bouw gestart als de vorstperiode voorbij is.

- *Als de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening goed geïmplementeerd is wat is af te meten aan het toepassen en doorlopen van de juiste procedures. Daarbij verwachten wij ook dat er uitvoering wordt gegeven aan het plan van aanpak om te komen tot het op orde krijgen van onze bestemmingsplannen en deze plannen ook digitaal ontsloten worden;*

Aan de hand van concrete aanvragen om bouwvergunning is ervaring opgedaan met de nieuwe regelgeving. Hierin is ook de digitale ontsluiting meegenomen. Dit alles vraagt vooral in het begin meer tijd en aandacht omdat er extra stappen gezet moeten worden om tot deze ontsluiting te komen. Ook hebben we nog te maken met lopende aanvragen waarop de voormalige regelgeving van toepassing is waardoor het inwerken minder snel verloopt dan we hadden verwacht.

- *Als wij tot concrete uitvoeringsafspraken komen met alle betrokkenen in het gebied van de structuurvisie Meerweg;*

In 2009 was ons streven om te komen tot de voorbereiding van de daadwerkelijke uitvoering van de visie, organisatorisch, financieel en inhoudelijk. We zijn erin geslaagd helderheid te krijgen over de financiële en inhoudelijke complexiteit. Er zijn substantiële subsidies binnengehaald (ca. € 6.000.000), er is principeovereenstemming bereikt over de overname van de weg en er zijn eerste afspraken gemaakt met cofinanciers en ontwikkelaars. We hadden gehoopt dit in 2009 af te ronden. Medio februari 2010 heeft de gemeenteraad besloten het besluit uit te stellen tot mei 2010.

- *Als er voldoende gekwalificeerd brandweerpersoneel overdag beschikbaar is, dat voldoende oefenuren maakt en beschikt over een veiligheidspaspoort;*

Door het personeel is voldaan aan zowel de opkomst in percentages als aan de kwaliteitseis. Inmiddels is het aantal oefenuren omhoog gebracht met 10 uur om daarmee toe te groeien naar het landelijke verplicht gestelde aantal uren.

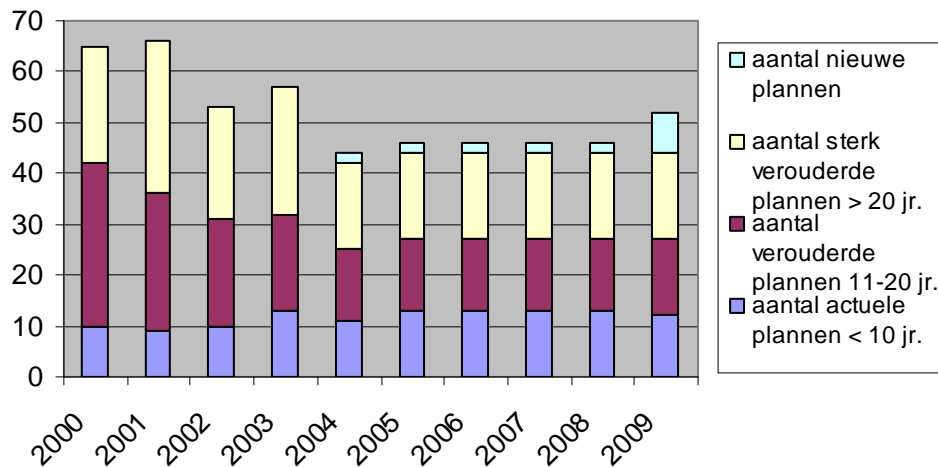
- *Als er een optimale locatie voor nieuwbouw van de brandweerkazerne wordt gevonden en het project voor de bouw van de kazerne wordt opgestart;*

Het beschikbare budget is niet aangewend. Door verschillende ontwikkelingen, zoals het niet doorgaan van de samenwerking met de gemeente Tynaarlo, blijken er andere perspectieven in beeld te komen. Deze worden in 2010 verder opgepakt om toch een optimale locatie voor de brandweerkazerne te realiseren.

Hebben we bereikt wat we wilden?

Hierna gaan we per onderwerp nader in op verschillende onderwerpen die in het afgelopen jaar meer in het bijzonder onze aandacht vroegen.

bestemmingsplannen aantal en leeftijd

Onderschrift: Het aantal bestemmingsplannen is in 2009 toegenomen. Er zijn 8 nieuwe plannen. Het totaal aantal plannen komt op 52 stuks. Een toename van 6 stuks ten opzichte van 2008.

Bestemmingsplannen kennen een onderverdeling. Er zijn de moederbestemmingsplannen, die een groot gebied beslaan en waarvan een aantal van 5 in de nabije toekomst de basis zullen vormen. Momenteel wordt gewerkt aan de volgende moederbestemmingsplannen:

Bestemmingsplan Onnen

Van het bestemmingsplan Onnen is een Nota van uitgangspunten vastgesteld in het college. Eind 2009 is het stedenbouwkundig een concept van het voorontwerpbestemmingsplan opgesteld. De verwachting is dat deze in het voorjaar van 2010 wordt vastgesteld en in de inspraak gebracht kan worden.

Bestemmingsplan Haren dorp West

Het bestemmingsplan Haren dorp West is in concept gereed. De werkzaamheden voor dit plan zijn vertraagd. Deze vertraging kwam vooral door de procedures voor de Handylocatie en de Nicolaaschool maar ook door de uren die besteed zijn aan andere projecten. De verwachting is, nu de stedenbouwkundige kaders voor de Handylocatie helder zijn, dat er in het voorjaar van 2010 een voorontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd wordt gelegd.

Naast de moederbestemmingsplannen zijn er de postzegelbestemmingsplannen. Voorheen waren dit de artikel 19 Wro procedures. Deze worden in de nieuwe wet Ruimtelijke Ordening vervangen door postzegelplannen. Voor een specifieke locatie wordt het bestemmingsplan aangepast. In 2009 is gewerkt aan de volgende bestemmingsplannen. Overigens werd in 2009 ook nog gewerkt aan de voormalige artikel 19 procedures.

Bestemmingsplan Scharlakenhof

Het voorontwerpbestemmingsplan Scharlakenhof heeft ter inzage gelegen en er is een nota inspraakreacties opgesteld. In verband met een aantal nieuwe, onvoorziene ontwikkelingen heeft het opstellen van het ontwerpbestemmingsplan voor enige vertraging gezorgd. Ten eerste is er voor de milieuvergunning voor het spoorwegemplacement een nieuwe groepsrisico-analyse gemaakt. Voor Pro Rail wordt al langer gewerkt aan een actuele milieuvergunning waarbij Pro Rail aangeeft uitbreiding in de toekomst niet uit te sluiten. Dit verdraagt zich niet zonder afstemming met de geplande woningbouw. Daarnaast is er, in verband met contractuele afspraken tussen Optisport en de duikvereniging, gesproken over een nieuw gebouwtje voor de duikvereniging. De resultaten worden opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan. Het bestemmingsplan wordt in mei 2010 ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Bestemmingsplan Van Spoor tot Steeg

Tegen het bestemmingsplan Van Spoor tot Steeg en de vrijstellingsprocedure voor de Mellensteeg zijn zienswijzen, respectievelijk bezwaren ingediend. Dit heeft gezorgd voor vertraging van de procedure. De nieuwe beslissing op bezwaar met betrekking tot het medisch centrum Mellensteeg wordt naar verwachting eind februari begin maart 2010 genomen. Najaar 2009 zijn pogingen ondernomen om door middel van gesprek met de bezwaarindieners tot overeenstemming te komen. Dit is niet gelukt. Het bestemmingsplan wordt naar verwachting in het voorjaar 2010 door de raad vastgesteld.

Ruimtelijke plannen

Stationsgebied

Ten behoeve van de ontwikkeling van het Stationsgebied is een participatietraject met omwonenden opgezet. Op basis daarvan wordt nu gewerkt aan het opstellen van een Programma van Eisen voor de uitwerking van het door de raad gekozen scenario tot een stedenbouwkundig plan. In januari 2010 is de grondexploitatie voor dit project vastgesteld en het benodigde krediet voor de aanleg van de tunnel toegekend. Naar verwachting zal medio 2010 een definitief stedenbouwkundig plan aan de raad ter vaststelling worden voorgelegd.

Nicolaasschool/Westerholm

Ten aanzien van de realisatie van de St. Nicolaasschool en de daaraan verbonden uitbreiding Westerholm is veel tijd geïnvesteerd in de procedure voor met name de St. Nicolaasschool. Deze procedure verloopt moeizaam. Nadere onderzoeken zijn nodig om op de ingebrachte bezwaren te kunnen beslissen. In de komende periode zal duidelijk worden op welke wijze deze plannen hun weg vervolgen.

Volkshuisvesting

Actualisatie woningbouwprogramma

In 2009 is gestart met een actualisatie van de woningbouwprogrammering. De bedoeling is om tot een opgeschoonde en heldere lijst met bouwprojecten te komen zodat er prioriteiten gesteld kunnen worden en voorkomen wordt dat de provincie zienswijzen indient tegen de bestemmingsplannen omdat deze niet voldoen aan de provinciale verordening. Tevens biedt de actualisatie inzicht in de relatie tussen het woningbouwprogramma en de nieuwbouwruiimte zoals aangegeven in de provinciale verordening en het daaraan gekoppelde Besluit nieuwbouwruiimte.

Startersregeling

In 2008 is door de raad de zogenaamde startersregeling vastgesteld. Deze houdt in dat starters op de woningmarkt renteloos en aflossingsvrij tot € 40.000,- kunnen lenen van de gemeente om zodoende het deel dat niet op basis van het salaris gefinancierd kan worden, te financieren. De regeling geldt voor woningen tot maximaal € 265.000,- k.k. Ondanks het feit dat er in Haren een zeer aantrekkelijke regeling is ontworpen is voor de tweede keer in 2009 slechts aan één persoon de lening verstrekt.

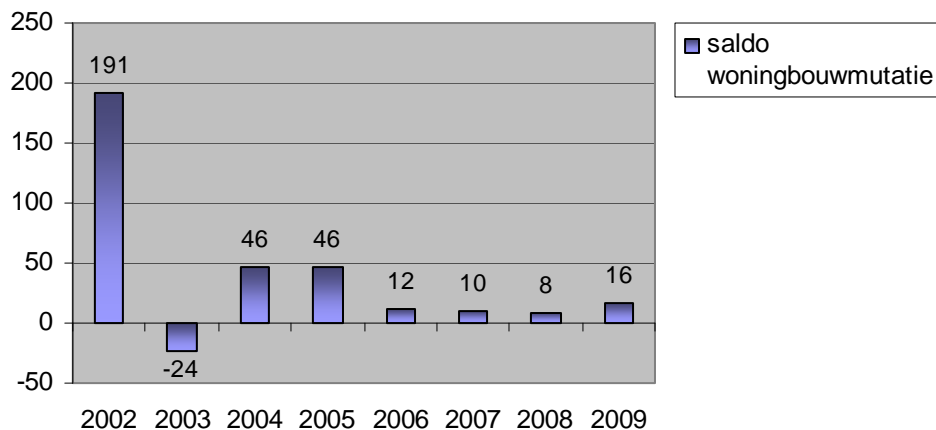
Nota Wonen met Zorg 'Levende stenen'

In 2009 is een nota Wonen met Zorg opgesteld. Voordat de nota werd vastgesteld is deze uitgebreid besproken in een Rondetafelgesprek en in een Brede Maatschappelijke Discussie met inwoners en woon- en zorgaanbieders zoals zorginstellingen, de corporatie en ontwikkelaars. De nota is in februari 2010 door de raad behandeld.

Project Avondlicht Dilgtoord en onderzoek 55plussers

In 2009 is het project Avondlicht Dilgtoord gereed gekomen. In dit project zijn 50 appartementen gebouwd voor oudere bewoners van onze gemeente. Verder is in 2009 door de Hanzehogeschool een onderzoek gedaan naar de woonwensen van 55 plussers. Het onderzoek biedt een basis voor het woonbeleid van Haren. Voortbordurend op dit onderzoek heeft de gemeente, samen met de ANBO en PCOB, samen met bewoners van Haren (in focusgroepen) nader gesproken. De bedoeling was om bewoners gericht te informeren over de mogelijkheden op het gebied van wonen.

**saldo mutatie woningbouw CBS, inclusief herstructurering
en administratieve correcties
PERIODE REGIOVISIE (vanaf 2002)**

Onderschrift: Bovenstaande grafiek laat de mutatie per jaar zien in de voorraad woningen inclusief administratieve correcties en herstructurering huur. De staafjes tot en met 2008 zijn gebaseerd op definitieve cijfers (zoals opgegeven aan het CBS). Ten opzichte van het jaarverslag 2008 is de grafiek vanaf 2005 aangepast en is nu gebaseerd op de definitieve cijfers. Het staafje 2009 is gebaseerd op voorlopige cijfers. De voorraad woningen per 1 januari 2009 was 8.396 (definitief CBS). Dit cijfer wordt elk jaar opgegeven aan het CBS en kan gedurende het jaar nog administratief worden bijgesteld. De voorraad woningen per 31 december 2009 is voorlopig vastgesteld op 8.412. De voorlopige mutatie 2009 is 16 woningen. De verwachting voor 2009 was dat er in Haren Noord woningen gebouwd zouden worden. Door de vertraging zijn de woningen nog niet gerealiseerd.

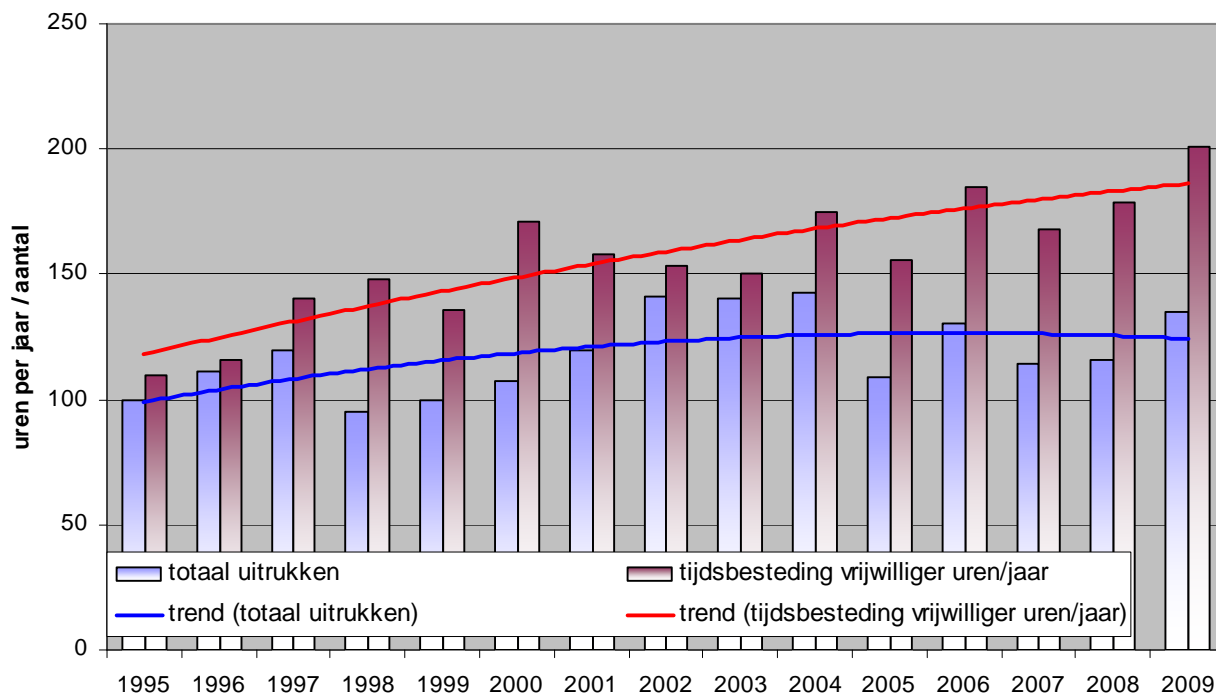
Bovenstaande grafiek geeft een overzicht van de mutatie in de voorraad woningen. Naast woningen kennen we nog andere categorieën woonruimten: capaciteit bijzondere woongebouwen (bijvoorbeeld verpleeghuizen), recreatiewoningen en wooneenheden. Een overzicht van alle nieuwe woonruimten geeft het volgende beeld te zien:

Bouw nieuwe woonruimten in 2009	Aantal
Dilgt	50
Kroonkampweg	16
Borgheerd	12
Totaal	78

Rampenbestrijding en veiligheidsregio

De langverwachte Wet Veiligheidsregio's is in 2009 nog niet van kracht geworden. Wel hebben de Groninger gemeenten zich regionaal georganiseerd om zich samen met brandweer en geneeskundige hulpverlening voor te bereiden op de komst van de veiligheidsregio. Aan de nieuwe veiligheidsregio worden hoge kwaliteitseisen gesteld. Hier zijn kosten aan verbonden, die worden geschat op een bedrag van € 1,30 per inwoner. Dit bedrag is in de begroting 2010 gereserveerd. Naast de inzet voor de vorming van de veiligheidsregio, is veel tijd geïnvesteerd in het opleiden en oefenen van de gemeentelijke rampenstaf. Deze werd afgesloten met een grote, gezamenlijke oefening in november. Verder is de risicokaart actueel gehouden, zodat inwoners van Haren zich via internet kunnen informeren over veiligheidsrisico's in hun woonomgeving.

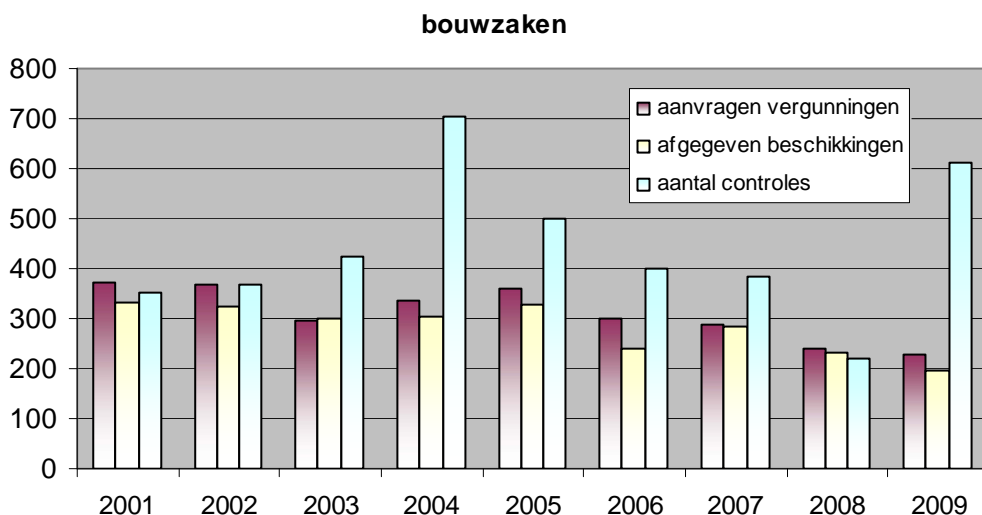
uitrukken en tijdsbesteding per vrijwilliger

Onderschrift: De grafiek laat het aantal uitrukken van de brandweer en de bestede uren in zet per brandweerman/vrouw zien. In 2009 is zowel het aantal uitrukken als de inzet per brandweerman/vrouw gestegen ten opzichte van 2008.

De grafiek laat duidelijk zien dat het aantal uren van de vrijwilligers is toegenomen. Hiermee komt de totale tijdsbesteding voor vrijwilligers steeds meer onder druk te staan. We willen en moeten voldoen aan de landelijke normen maar beseffen ons ook dat het vrijwilligers zijn die deze oefenuren moeten realiseren. Deze toename van uren kan een risico vormen voor de bezetting door vrijwilligers in de toekomst.

Bouwzaken algemeen

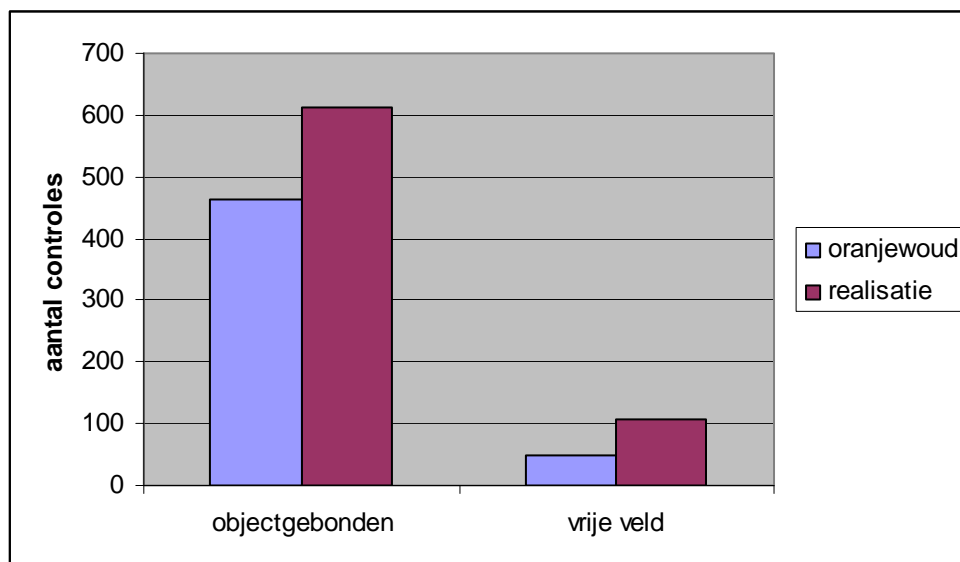
Onderschrift: In 2009 is het aantal aangevraagde vergunningen licht gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Sinds de invoering van de woningwet van 2003 wordt steeds meer vergunningsvrij gebouwd en hierdoor daalt het aantal bouwaanvragen.

De grafiek laat zien dat het aantal bouwaanvragen in 2009 iets is afgenomen. Dit past in het landelijk beeld en heeft direct te maken met de economische ontwikkelingen. Mensen verhuizen minder snel en/of kiezen voor een verbouwing. Daarbij is men nog meer dan anders gespitst op vergunningvrije bouw mogelijkheden. Dit betekent dat het werk aan de frontoffice bij het bouwloket onverminderd druk blijft. De tijd die overbleef door de lichte afname van de vergunningaanvragen is goed gebruikt om de nieuwe systemen in gebruik te nemen en om de beëindiging van de samenwerking met Tynaarlo af te ronden. Met het nieuwe systeem is een belangrijke eerste stap gezet op weg naar de invoering van de omgevingsvergunning. Opvallend in de grafiek is de stijging van de bouwcontroles, daarover meer in de volgende paragraaf.

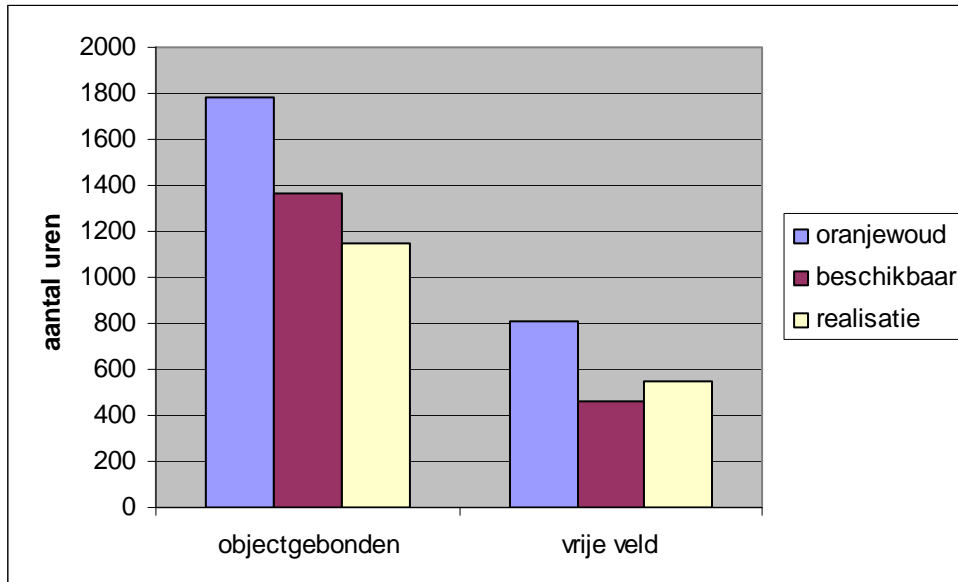
Handhaving bouwen

In het rapport Oranjewoud is het handhavingbeleid voor bouwen vastgelegd door de gemeenteraad. Het rapport maakt onderscheid tussen object gebonden controles en vrije veld toezicht. Object gebonden controles zijn gekoppeld aan een verleende bouwvergunning, vrije veld is het toezicht dat we zelf initiëren. Daarbij wordt dan gekeken naar illegale bouwwerken of strijdig gebruik van objecten. In het rapport worden drie categorieën onderscheiden omdat eenvoudigweg niet alles te handhaven is. Door het maken van categorieën geven we vorm aan onze zorgplicht doordat we een adequaat handhavingniveau definiëren. Ten opzichte van het rapport Oranjewoud zijn er in 2009 beduidend meer controles uitgevoerd. Dat heeft direct te maken met uitbreiding van formatie van 0,5 fte voor bouwhandhaving. De tijdsbesteding per controle lag echter aanzienlijk lager dan Oranjewoud had begroot. Daardoor hebben we de 80% controle voor bouwwerken die starten, verhoogd naar 100%. Prettige bijkomstigheid hiervan is dat we merken dat door dit goede toezicht er weinig nieuwe zaken bijkomen.

Wat niet blijkt uit de cijfers is dat er voor het vrije veldtoezicht diverse tijdrovende vervolgacties (nog) niet zijn gestart omdat hiervoor niet voldoende tijd beschikbaar is. We hebben te maken met oude zaken en met een achterstand. Er wordt aan gewerkt om hierin meer lijn te brengen. Het rapport Oranjewoud voorziet hier te weinig in. Zodra deze lijn er is, zal het aantal uren per controle voor vrije veldtoezicht fors stijgen. Een controle van een bouwvergunning vergt niet zoveel tijd, de aanpak van een illegale situatie met allerlei procedure en overleggen daarentegen wel.

Onderschrift: Uit bovenstaande grafiek blijkt dat er in 2009 zowel voor objectgebonden toezicht als vrije veld toezicht in totaal meer controles zijn gerealiseerd, dan dat in het rapport Oranjewoud waren begroot. Ten opzichte van het rapport Oranjewoud zijn er meer prioriteit 1 en 3 objectgebonden controles uitgevoerd en minder prioriteit 2 objectgebonden controles. Ten opzichte van het rapport Oranjewoud zijn er meer prioriteit 1 vrije veld controles uitgevoerd en minder prioriteit 2 en 3 vrije veld controles.

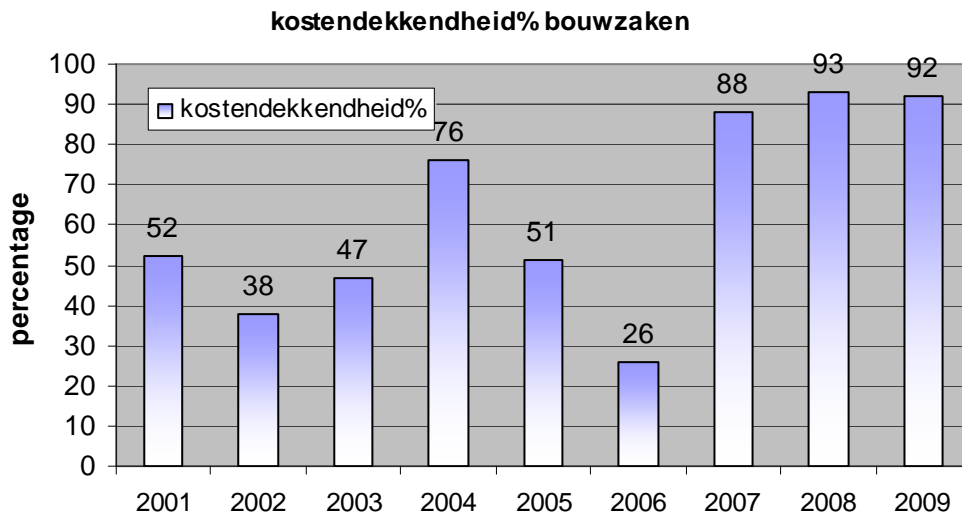

Onderschrift: In bovenstaande grafiek worden de aannames van Oranjewoud vergeleken met de beschikbare (be-grote) en gerealiseerde ureninzet in 2009. De grafiek laat zien dat wij met de beschikbaar gestelde budgetten niet de ureninzet kunnen realiseren die is voorgesteld in het schema van het uitvoeringsprogramma behorende bij het rapport van Oranjewoud.

Ontwikkelingen rond de bouwleges

In 2006 is besloten de bouwleges kostendekkend te laten zijn met ingang van 2007. Dit leidde tot een forse stijging van de bouwleges. We passen de VNG modelverordening toe en sluiten daarmee aan bij de VNG-methode van kostenverhaal. Het model sluit aan bij een van deze geaccepteerde vormen van kostenverhaal, te weten het profijtbeginsel. Het model probeert het profijt van de aanvrager te benaderen door uit te gaan van de bouwsom. Inmiddels lopen er verschillende rechtszaken waarbij deze methode onderwerp van geschil is. Ook in onze gemeente is één zaak inmiddels bij de rechtbank en lopen er nog twee bezwaarprocedures.

Voor inwerkingtreding van de Wabo wordt ten behoeve van gelijkheid en transparantie een model opgesteld voor het bepalen van de hoogte van de leges voor de omgevingsvergunning. Dit model bouwt gedeeltelijk voort op het Model transparantie bouwgerelateerde leges en wordt ontwikkeld door de VNG. De VNG ontwikkelt een stappenplan, waarmee gemeenten op eenduidige wijze een kostenonderbouwing kunnen opstellen. Zo kan men straks discussies over gemeentelijke heffingen voeren op basis van feiten en keuzes. De VNG leidraad zal voor 1 april 2010 gereed zijn, zodat deze verwerkt kan worden in de legesverordeningen die van kracht worden in het eerstvolgende jaar na de inwerkingtreding van de Wabo.

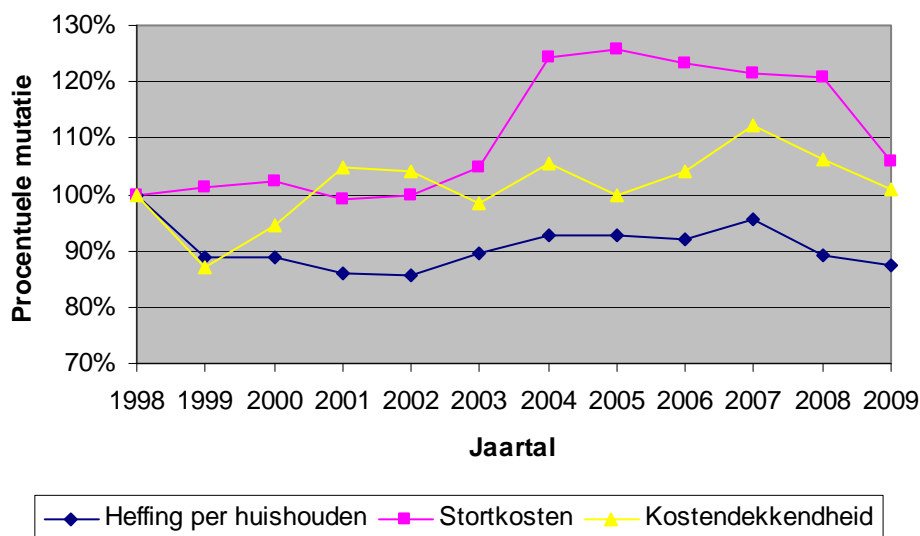
Onderschrift: De kostendekkendheid van het product bouwzaken is in 2009 ten opzichte van het voorgaande jaar licht afgenomen. Vanaf 2007 zijn de legestarieven zoveel mogelijk opgetrokken naar 100% kostendekkendheid. De kostendekkendheid van bouwzaken komt in 2009 op 92%. De kostendekkendheid van de hele legesverordening komt op 65%.

Met ingang van 2007 hebben wij de bouwleges kostendekkend gemaakt. De performance in 2007 en 2008, respectievelijk 88% en 93% kostendekkend, is goed geweest. Het resultaat van 2009 past met 92% goed in deze rij. Deze realisatie is echter voor een groot deel tot stand gekomen door enkele grote bouwplannen. De leges hiervoor rekenen we al wel toe maar moeten we nog ontvangen. Toen we in 2007 startten was dit anders, toen werd de dekking vrijwel geheel ten minste gerealiseerd door de normale bouwplannen. Bij de tweede marap 2009 waarschuwden we voor dit risico en we constateren dat het realistische scenario is uitgekomen. Hoewel we tevreden zijn met deze uitkomst blijft de 100% kostendekkendheid risicovol. De realisatie is sterk afhankelijk van een klein aantal grotere bouwplannen die zich niet goed laten plannen. Dit blijkt uit ervaringscijfers. Het blijft lastig om de opbrengsten van de grote aanvragen te matchen met de kosten. Verder zijn in 2009 twee procedures gestart over de bouwleges. Ook landelijk worden procedures gevoerd over de bouwleges. We volgen de ontwikkelingen op de voet.

Inzameling huisafval

Per 1 januari 2008 is het ophalen van huisvuil uitbesteed aan de Milieu dienst Groningen. Zowel het personeel als de voertuigen zijn over gegaan. De Milieu dienst voert haar taak naar behoren uit. In 2009 is in veel gemeenten gestart met de huis aan huis of op centrale plaatsen inzameling van plastic afval. In Haren hebben we besloten daar niet aan mee te doen. We hebben gekozen voor nascheiding omdat alle afval van Haren eerst door de scheidingsfabriek van de Vagron gaat. We kunnen hierdoor sterk op de inzamelingskosten besparen. Het diftar inzamelsysteem in het Meerschaps gebied hebben we nog niet gerealiseerd. Technisch zijn er nog geen goede oplossingen voor handen. We volgen de proeven van de gemeente Tynaarlo.

Afvalstoffenheffing per huishouden, Stortkosten afval en Kostendekkendheid afval (1998 = 100%)

Onderschrift: Bovenstaande grafiek toont het procentuele verloop in de gemiddelde afvalstoffenheffing per huishouden, afgezet tegen het procentuele verloop in de stortkosten en het procentuele verloop van de kostendekkendheid op het product afval. De gemiddelde afvalstoffenheffing per huishouden en de stortkosten zijn gecorrigeerd met de Europees geharmoniseerde prijsindexcijfers (HICP). In 2009 is een daling in de stortkosten zichtbaar (wegens aanzienlijk lager tarief vuilverwerkingskosten GFT als gevolg van gunstige aanbesteding door het AR-CG). Deze daling is doorvertaald in een lagere gemiddelde afvalstoffenheffing per huishouden.

Waarom hebben we wel/niet/gedeeltelijk bereikt wat we wilden?

Over het geheel genomen is op een aantal doelstellingen voor deze doelgroep goed gescoord. Het bestemmingsplan DHE is afgerond en er zijn met Woonborg meer dan twee locaties die in aanmerking komen voor herstructurering. Ook wordt genoemd de afronding van Komplan West fase 3 en de start van de bouw van het gemeentehuis. Wat betreft de planvorming zijn er goede stappen gezet die minder zichtbaar zijn voor de buitenwacht. Waar het de lopende procedures betreft zijn kenmerkte 2009 zich door weerbarstigheid. Een aantal procedures liep minder snel en soepel dan vooraf verwacht. Tijdens deze procedures is gekeken of er alternatieven waren om aan de bezwaren tegemoet te komen. Dit is echter helaas niet gelukt. Voor de procedures zijn twee geslaagde uitzonderingen te noemen: het nieuwe gemeentehuis en het bestemmingsplan Dilgt Hemmen Essen. Hierin is vooral een belangrijke verklaring dat een duidelijke focus en prioriteit is gesteld. Dat is ook de verklaring voor de andere procedures, we zijn met te veel tegelijk bezig met dezelfde prioriteit. Daarnaast speelt mee dat de nieuwe regels en de verplichte digitale ontsluiting volgens de Wet ruimtelijke ordening extra tijd en aandacht vroegen om de stappen in de procedure te doorlopen.

Alle GEM-partijen hebben de intentie uitgesproken om over een duurzame energie infrastructuur afspraken te maken. Concreet gaat het dan om warmte/koude opslag (hierna: WKO) in de wateropslagputten van het waterbedrijf. Wij hebben getracht om deze intenties in een contract vast te leggen. Eind 2009 bleek bij de totstandkoming van het bestemmingsplan, dat de marktpartijen in de GEM hier vanaf zien. Wij zijn hierover zeer teleurgesteld aangezien wij er nog steeds in geloven dat er in Haren Noord een ultieme mogelijkheid bestaat om op een relatief goedkope wijze een infrastructuur te kunnen aanleggen voor WKO.

In het Plan van Aanpak Nieuwe Wet ruimtelijke ordening is aangegeven dat het niet mogelijk is om alle bestemmingsplannen tegelijkertijd te herzien. Er is daarom voorgesteld om de actualisatie van de plannen in de komende vier jaren uit te voeren. Bij de verdeling van de te actualiseren plannen is rekening gehouden met de grootte van het plan en de verwachte duur van de voorbereidingen die nodig zijn voor de herziening.

Bij deze verdeling is te weinig rekening gehouden met werkzaamheden die verricht moeten worden voor diverse bijkomende bestemmingsplannen, de zogenaamde postzegelplannen, zoals Dilgt Hemmen Essen en het bestemmingsplan Scharlakenhof. Deze bestemmingsplannen hebben een hoge urgentie vanwege de gewenste realisatie van woningbouw.

Wat is de oorzaak van dat wel/niet/gedeeltelijk bereiken?

De structuurvisie Meerweg heeft enige vertraging opgelopen vanwege de complexiteit, de financiële implicaties en risico's. Door de extra tijd hebben we tegelijkertijd meer financiële zekerheid gekregen ten tijde van de besluitvorming en inzicht in de inhoudelijke complexiteit. Gegeven de opgave en de gerealiseerde subsidies en cofinanciering kunnen we uiterst tevreden zijn met wat is bereikt. We hebben op een aantal ruimtelijke plannen beter gerapporteerd op de mijlpalen. Voor wat betreft de voortgang op de planvorming is al gemeld dat we met aandacht en stuwkracht in veel planvorming verder zijn gekomen. Wat de procedures betreft kregen we te maken met weerbaarheid door onvoorziene (tussen)uitspraken waardoor de focus op de voortgang van het geheel afnam. De oorzaak ligt onder meer in het ontbreken van een goede afweging en prioriteitstelling vooraf, is een plan levensvatbaar en welke risico's zijn we bereid te nemen? We zijn met (te) veel tegelijk bezig want tussentijds vragen ook de kleinere bouwplannen aandacht. Ook is een deel van de oorzaak de nieuwe regelgeving die we ons eigen moesten maken en die dit jaar tijd kostte.

Wat leren we daarvan?

Vorig jaar schreven we dat we vooral leerden dat een goede voorbereiding van projecten en processen cruciaal is voor een planning als het gaat om het realistischer inschatten van doorlooptijden, inzet van middelen en het beoogde doel en te verwachten resultaat. Hoewel het werken in een projectstructuur lonend is, kregen we in 2009 te maken met de toepassing en uitvoering van nieuwe regelgeving. Wat we hiervan leren is dat we ook hierover ons vooraf beter moeten beraden en dit vertalen in een realistischer planning. Verder leren we dat we de kosten die gepaard gaan met vele ruimtelijke plannen vooraf beter in beeld moeten brengen. Vanuit onze regierol hebben het nieuwe instrument van de anterieure overeenkomst die de kostenverdeling tussen partijen vastlegt. Ook de wetgever verplicht ons dit middel meer in te zetten. Daarbij kunnen we ook de gewenste (on)mogelijkheden en (on)wenselijkheden voor de ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente scherper in beeld houden. Bestemmingsplannen moeten daarin meer sturend worden. We leren dat het van belang is om actuele bestemmingsplannen te hebben die goed aangeven wat wel en niet gewenst is. Wat we met name leren uit het project Scharlakenhof is dat we bij overeenkomsten voor grote bouwplannen een tijdpad opnemen met heldere verplichtingen. Niet alleen opnemen dat een bouwaanvraag wordt ingediend maar ook dat er bij gebreken deze binnen een bepaalde tijd worden hersteld of aangevuld. Wij kunnen hierdoor onze werkzaamheden beter plannen en de te verwachten bouwleges voor het werk dat verzet wordt, ook innen.

Financiële analyse doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

Product / Doelgroep		realisatie 2006	realisatie 2007	realisatie 2008	begroot 2009	realisatie 2009	saldo 2009
Eigenaren en Huurders							
036	Openbare Orde en Veiligheid	220	231	341	382	325	57
037	Brandweezorg	593	568	647	703	679	24
210	Woonvoorzieningen Gehandicapten	239	215	223	351	263	88
228	Inzameling Huisafval	-31	-168	-70	1	31	-31
240	Duurzame ontwikkelingen	0	19	-13	79	80	-1
244	Handhaving bouwen				152	140	12
251	Plattelandsbeleid	7	6	-32	49	30	19
254	Ruimtelijke Plannen	326	523	861	934	833	101
264	Volkshuisvesting	-108	41	68	356	278	78
265	Bouwzaken	674	103	60	-51	67	-118
266	Omgevingsvergunning				74	87	-14
Totaal Doelgroep Eigenaren en huurders		1.921	1.538	2.086	3028	2813	215

De doelgroep sluit af met een voordeel van € 215 duizend. De belangrijkste oorzaken zijn:

- *openbare orde en veiligheid*
Er is een onderschrijding omdat in 2009 wel een Kadernota Integrale Veiligheid is opgesteld maar hier zijn nog geen projecten uit voortgevloeid. De nota zelf is door een stagiair opgesteld wat ook tot minder kosten leidde en de beoogde overlastcoördinator is uit een ander budget gefinancierd.
- *brandweezorg*
Het incidentele krediet a € 21 duizend voor het project met als doelstelling te komen tot een optimale locatie voor de nieuwbouw van de brandweerkazerne is niet gebruikt. In verband met de beëindiging van de samenwerking met Tynaarlo is ook de huisvesting van de buitendienst weer onzeker geworden. Wij willen onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de (nieuw)bouw van zowel de brandweerkazerne als de buitendienst te combineren. In de beheersbegroting 2010 hebben wij dit krediet opnieuw opgenomen.
In 2009 is zowel het aantal uitrukken als de inzet per brandweerman/vrouw gestegen ten opzichte van 2008. Er is voornamelijk meer ingezet geweest op de regionale taak die Haren d.m.v. de functie centralisten vervuld. De extra inzet is budgettair neutraal, omdat wij voor de inzet vergoedingen ontvangen vanuit de regio.
- *woonvoorzieningen gehandicapten*
De lagere de kosten voor woningaanpassingen hebben te maken met het feit dat wij een vrij kleine gemeente zijn, waarbij een of twee grote woningaanpassingen een vrij grote invloed hebben de realisatie van de kosten.
- *inzameling huisafval*
Dit product sluit in totaal met € 31 duizend nadelig. Er zijn posten die meer hebben opgebracht dan begroot. Dit zijn vooral de oud papier en glas opbrengsten. In de inzameling is een tekort ontstaan door vooral extra inzet ter begeleiding en invoering uitbesteding inzameling aan de Milieu Dienst Groningen en ontwikkeling nieuw inzamelsysteem.
- *ruimtelijke plannen*
De onderschrijding bestaat voornamelijk uit uren, die niet op dit product zijn geboekt maar op andere budgetten, zoals Dilgt Hemmen Essen, Sportpark Onnerweg en Raadhuisplein. Ook de tijd die is besteed aan Levende Stenen (wonen met zorg) is geboekt op een ander product.
- *volkshuisvesting*
De Nota Wonen met zorg is sneller tot stand gekomen dan verwacht en van de startersregeling wordt nauwelijks gebruik gemaakt.
- *bouwzaken*
Er zijn minder bouwaanvragen ingediend met name vanwege de economische ontwikkelingen. Dit past in het landelijk overzicht. Ook is er een verschuiving van reguliere naar meer lichte bouwvergunningen. Deze zijn de in de praktijk minstens zo bewerkelijk maar brengen minder leges op. Er is meer inzet in uren geweest op voorlichting, schetsplannen, bijzondere procedures en bezwaren AWB.

Gebruikers Publieke Ruimten

Wat wilden we bereiken?

Wij willen voor onze inwoners een publieke ruimte creëren die door haar inrichting en beleving, aantrekkelijk is om in te verblijven. Een groene, veilige en schone ruimte, die wat betreft de vormgeving een menselijke maat heeft. Een publieke ruimte die past bij de uitstraling van de ‘groene parel van het noorden’ en de kwalificatie ‘de groenste gemeente van Nederland’. Met de uitvoering van het Landschapsuitvoeringsplan(LUP) en het Groenstructuurplan geven we daar concreet invulling aan. We willen het onderhoud zorgvuldig en efficiënt uitvoeren, waarbij we alleen duurzame materialen en middelen gebruiken.

De inrichting van de publieke ruimte moet ertoe leiden dat die door de diverse gebruikers gedeeld wordt, zonder de traditionele dominantie van de auto. Voor ons is richtinggevend dat bij de (her)inrichting van gebieden ontworpen wordt vanuit de omgeving naar de weg toe, in plaats van uit de weg naar de omgeving. Omgevingsfactoren als landschap en cultuurhistorie spelen hierbij een grote rol. Deze benadering vinden we terug in het begrip ‘Shared Space’.

Wij plaatsen ‘water’ hoog op de agenda met de uitvoering van het Waterplan Haren en de voorbereiding van maatregelen die voortvloeien uit de Europese kaderrichtlijn water (KRW). Dit moet leiden tot een verbeterde waterkwaliteit in onze gemeente en tot een goede beheersing van de gevolgen van de klimaatsverandering.

Wij willen dat onze burgers zich betrokken voelen bij hun directe woonomgeving en willen dit stimuleren door ze vroegtijdig bij planvorming te betrekken en een efficiënte afhandeling van hun meldingen.

Wanneer zijn wij tevreden?

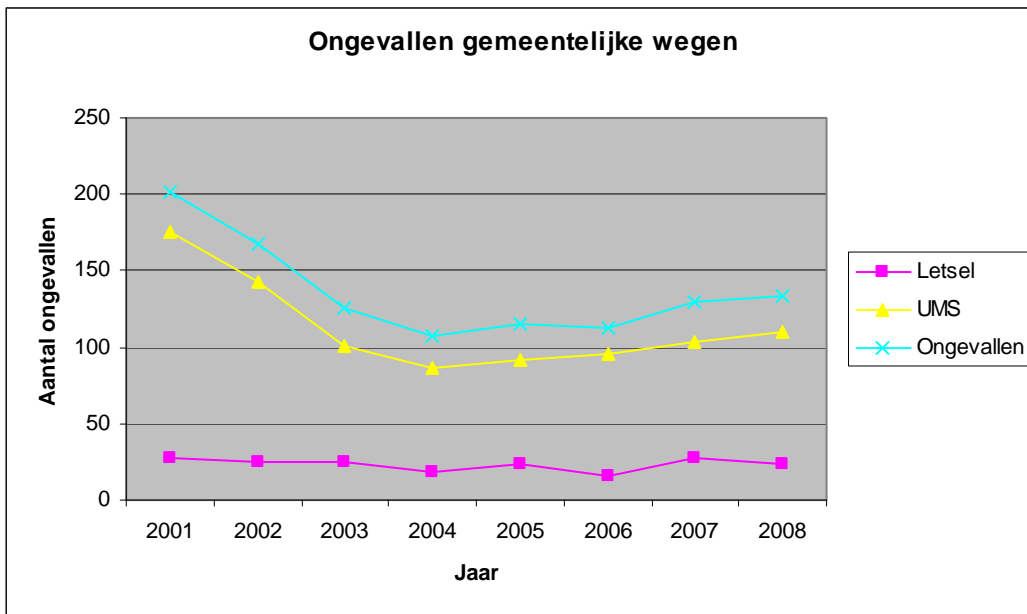
- Als we voor ons gemeentelijk groenbeleid het draagvlak onder de bevolking verder hebben versterkt.
- Als we bij reconstructies de weg herkenbaar hebben ingericht volgens de uitgangspunten van ‘Shared Space’.
- Als de wegen, riolen en het groen worden onderhouden conform de normen die voortvloeien uit het systeem van rationeel beheer.
- Als na een grote reconstructie uit het tevredenheidonderzoek blijkt dat we een goede prestatie hebben geleverd.
- Als we de vijvers in de Molenbuurt hebben geschoond in het kader van het beleid om de waterkwaliteit van het oppervlaktewater in onze gemeente te verbeteren.
- Als we bij alle uit te voeren gemeentelijke projecten maximaal hebben ingezet op de mogelijkheid tot het scheiden van schoon en vuil water (afkoppelen).
- Als we maatregelen hebben genomen die nodig zijn om de gevolgen van de klimaatsverandering het hoofd te bieden.
- Als we een feitelijke aanvang hebben gemaakt met de uitvoering van het LUP.

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

Verkeer

Het afgelopen jaar zijn in het kader van wegonderhoud en riolering de Weg voor de Jagerskampen (gedeelte Hertenlaan-Heide en Watersteeg) en de Parkweg heringericht. Hierbij zijn diverse verkeersmaatregelen genomen als aanpassing voetpaden, verbeteringen aan kruisingen en verbetering en uitbreiding van parkeerplaatsen. De Onnerweg (gedeelte Jachtlaan-Molenkampsteeg) is vernieuwd. Het profiel voldoet nu aan de normen welke worden gesteld aan een 30km weg. Voor alle herinrichtingen van de wegen hebben we de uitgangspunten van Shared Space als leidraad genomen.

Het transferium blijkt een groot succes. Reeds kort na de ingebruikneming werd op bepaalde tijden zelfs een tekort aan parkeerplaatsen geconstateerd. Samen met de provincie en de gemeente Groningen wordt momenteel nagedacht over uitbreiding, zowel tijdelijk als definitief. De snelle busverbinding vanaf het transferium naar Groningen, is voor onze inwoners een bijkomend voordeel.

Het aantal ongevallen vertoont vanaf 2000 een neergaande trend. Vanaf 2004 valt er echter wel een lichte, maar niet verontrustende stijging te constateren. De oorzaak hoeft niet direct te worden gezocht in een toenemende onveiligheid. Factoren als toename van intensiteit, maar ook een betere registratie kunnen het beeld beïnvloeden. Het aantal letselongevallen is de afgelopen jaren is nagenoeg gelijk gebleven.

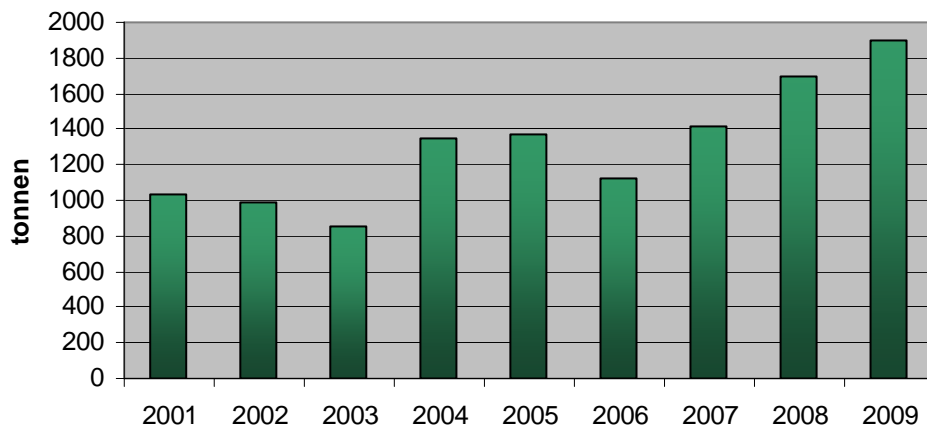
In samenwerking met Veilig Verkeer Nederland, politie en onderwijsinstellingen hebben wij verschillende activiteiten ontwikkeld in het kader van verkeerseducatie. Onder het motto: ‘van kindwagen tot rollator’, streven wij hierbij naar gerichte educatie voor alle leeftijdsgroepen. Jaarlijks terugkerende projecten zijn ondermeer de verkeersexamens op de basisscholen, de verkeersmarkt voor brugklassers in het voortgezet onderwijs en de bijscholingscursussen voor ouderen. Daarnaast hebben we veel aandacht besteed aan het verbeteren van de communicatie over verkeersveiligheid met het basisonderwijs in onze gemeente. Dit heeft in enkele gevallen geleid tot aanpassingen van de schoolomgeving.

Wegen, openbare verlichting en riolen

De jaarprogramma's voor het onderhoud van wegen, riolen en openbare verlichting hebben we in 2009 conform de planning gerealiseerd. Er zijn veel werken uitgevoerd. Zo is de Parkweg opnieuw ingericht. Dit project is in goed overleg met een aantal vertegenwoordigers uit de straat tot stand gekomen. Er is in het bijzonder gelet op de bereikbaarheid van de seniorenwoningen. Er zijn meer voetpaden en meer parkeerplaatsen gekomen. Bovendien zijn een aantal parkeerplaatsen met waterdoorlatende materialen uitgevoerd. Ook hebben we een deel van de Weg voor de Jagerskampen vernieuwd. Dit betreft het gedeelte vanaf de kruising met de Herttenlaan tot voorbij de kruising met de Heide en Watersteeg. Speciale aandacht hebben we gegeven aan het onderhoud van de voetpaden, een groot aantal knelpunten zijn opgelost. Toch blijft het onderhoud van de voetpaden in onze gemeente een blijvend punt van aandacht en zorg, omdat steeds weer de wortelgroei van de vele bomen het asfalt omhoog duwt. Met de uitvoering van het jaarlijkse onderhoudsprogramma voldoen onze wegen weer aan de landelijke normen voor rationeel wegbeheer. Verder hebben we in het kader van de verkeersmaatregelen een gedeelte van de Onnerweg aangepakt. Dit betreft het gedeelte tussen de Jachtlaan en de Molenkampsteeg. Ook dit is weer in overleg met de aanwonenden uitgevoerd. Bovendien hebben we vooruitlopend op het project ‘aanpassen bushaltes 2010’ al twee halteplaatsen conform de nieuwe stijl ingericht. Voor de openbare verlichting heeft IP-Lighting de Gemeentelijke Energiebesparingsaanpak Openbare verlichting (GEO) afgerond. Het plan geeft aan welke armaturen het meeste energie gebruiken en hoeveel er te besparen is als er nieuwe armaturen worden geplaatst. Dit plan hebben we omgezet in een uitvoeringsplan. Hierin staat concreet omschreven welke lichtmasten in welke straten er de komende drie jaren worden vervangen. Hierbij worden de lampen gedimd naar 70% van de lichtsterkte tussen 1:00 en 6:00 uur.

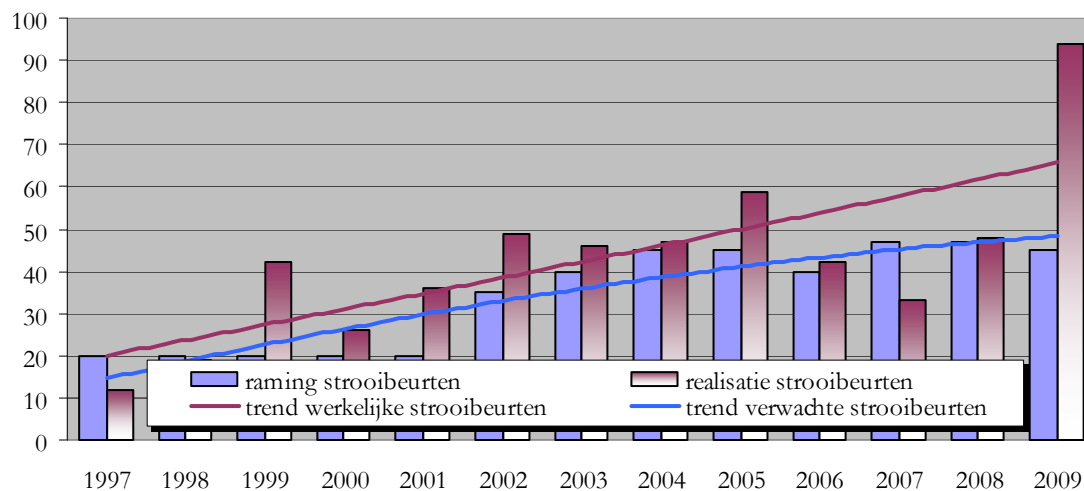
De vervanging van de verlichting voor 2009 hebben we doorgeschoven naar 2010 om daarmee gelijk uitvoering te geven aan het nieuwe beleid.

opgeruimd afval wegen, straten, pleinen

We moesten het afgelopen jaar meer straatvuil afvoeren om het kwaliteitsniveau te handhaven.

uitrukken gladheid verwacht tov werkelijk

Onderschrift: Gladheidsbestrijding draagt bij aan de verkeersveiligheid en wordt als steeds belangrijker ervaren. We zagen de laatste jaren dan ook steeds een grotere inzet. Ten opzichte van 2008 is het aantal strooibeurten in 2009 sterk gestegen.

Water

We hebben er voor gezorgd dat het afvalwater zonder problemen kon worden afgevoerd naar de diverse rioolwater zuiveringsinstallaties. Tevens hebben we weer vooruitgang geboekt met het aanbrengen van het gemengde rioolstelsel. Zowel in de Parkweg als in de Weg voor de Jagerskampen zijn gescheiden rioolstelsels aangelegd. De Parkweg lost zijn regenwater nu rechtstreeks in het Boeremapark!

De raad heeft twee belangrijke beleidsdocumenten vast gesteld. De eerste is 'Natte Haren beter in Model', met hierbij het Basis Rioleringsplan, plannen voor verbeteren van de waterkwaliteit vijvers en het afkoppelbeleid. De tweede is het GRP (Gemeentelijk Riolerings Plan). We hebben nu goede handvatten voor het maken en realiseren van watergerelateerde projecten voor de komende jaren.

Om in Noordlaren het rioolsysteem te verbeteren, hebben we met succes een subsidieaanvraag ingediend. We willen deze rioolrenovatie in 2011 uitvoeren en hiermee tegelijkertijd een stukje dorpsvernieuwing te realiseren. We hebben in de rioolgemalen diverse pompen en besturingssystemen vervangen.

Landschapsbeheer/Plantsoenen

De uitvoering van het LUP is in volle gang. Op deze wijze proberen we de kwaliteit van het landschap in stand te houden en ook te verbeteren. De werkzaamheden op landgoed 'Huis te Glimmen' zijn iets uitgelopen. De werkzaamheden die in eerste instantie in 2009 klaar zouden zijn, lopen door tot maart 2010. Voordat de werkzaamheden aan de noordzijde van start zijn gegaan is veel tijd gestoken in het voorlichten over de plannen. Zo zijn er meerdere wandelingen door het bos georganiseerd, informatie gegeven via panelen in het bos en is er iedere maand een stukje geplaatst in dorpskrant Glimmerlei en het Harener Weekblad over de reeds uitgevoerde en geplande werkzaamheden.

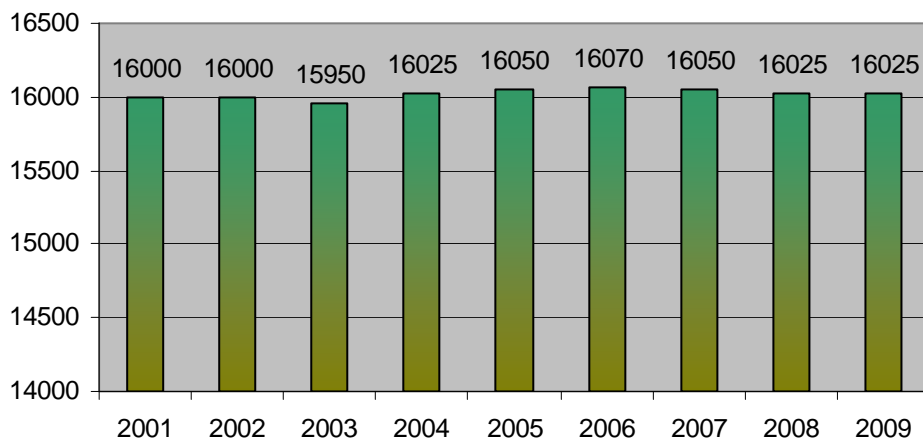
Het project 'Kleine landschapselementen Haren' loopt voorspoedig. Er zijn al een redelijk aantal meldingen. Als deze inrichtingsplannen zijn uitgevoerd is een aanzienlijk deel van de doelstelling al gehaald. Het project loopt tot en met 2012. Na veel tijd te hebben geïnvesteerd in het inventariseren van de monumentale bomen is het ons gelukt om een lijst met monumentale bomen met bijbehorend beleid op te stellen. Dit alles is nog niet vastgesteld. De verwachting is dat dit januari 2010 zal gebeuren. Het is helaas nog niet gelukt om het geboortebos te realiseren. Er is een ontwerp opgesteld waarover op dit moment nog gesprekken gevoerd worden met verschillende partijen. Deze gesprekken kunnen nog leiden tot aanpassen van het ontwerp.

Door plantvakken te renoveren is de hoeveelheid zomersnoei die toegepast moet worden (het vrijhouden van paden) afgenomen. Langs vele paden is de eerste meter van het bosplantsoen veranderd in gras. Takken hangen minder over en hoeven niet weggehaald te worden. Tevens is de sociale veiligheid langs de paden toegenomen. In 2007 is hiermee gestart en ook dit jaar zijn de werkzaamheden voortgezet. Langs de meeste paden zijn gemeentelijke plantvakken aangepast zodat overhangend groen en de daarbij behorende overlast tot het verleden behoort. Veel particulieren zijn aangeschreven het overhangend groen te verwijderen. Dit leidde tot een goede respons, in slechts enkele gevallen zijn we handhavend opgetreden.

De nieuwe bomen aan de Rijksstraatweg in het centrum hebben we aangeplant. Vooraf was een strakke planning opgesteld, om de overlast voor bezoekers van het centrum tegen te minimaliseren. De werkzaamheden zijn binnen de planning uitgevoerd. Daarnaast zijn nog extra maatregelen in het kader van de WMO binnen het project uitgevoerd: het verplaatsen van de trap bij voormalig supermarkt super de boer zodat het voetpad hier nu ook goed toegankelijk is voor minder- en invaliden. Ook zijn nieuwe fietsenstanders bij de apotheek geplaatst, zodat fietsen niet meer het voetpad blokkeren. In het centrum hebben we 'hangingbaskets' bevestigd aan de lantaarnpalen. De baskets zorgden voor kleur en maakten het centrum aantrekkelijker voor bezoekers.

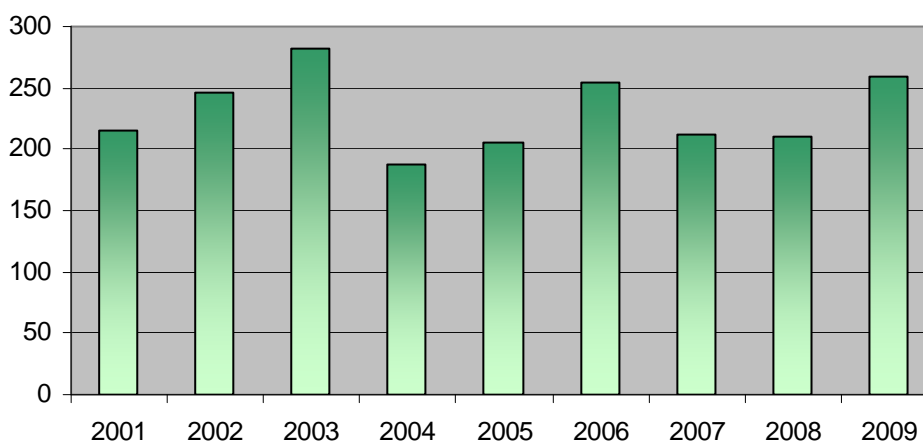
De bomenstichting heeft in overleg met de gemeente, bewoners en belangenorganisaties het bomenbeleid onder de loep genomen. Uit een benchmark blijkt dat de gemeente voldoet aan de norm die de bomenstichting heeft gesteld. Toch zijn er een aantal verbeterpunten. De aanbevelingen van de bomenstichting worden meegenomen bij het in 2010 op te stellen bomenbeleidsplan.

Aantal bomen

Het aantal gemeentelijke bomen is gelijk gebleven. Tegenover het aantal gekapte bomen staat minimaal een even grote herplant.

Aantal kapaanvragen

Onderschrift: Na een forse daling in 2004 als gevolg van een wijziging van de criteria is het aantal kapaanvragen in 2005 en 2006 weer toegenomen. Na de forse toename in 2006 leek het aantal aanvragen zich nu te stabiliseren rond de 200 per jaar. In 2009 is het aantal aanvragen weer toegenomen.

Molen Noordlaren

Het beheer en onderhoud van de molen verloopt volgens verwachting. In 2009 hebben we de molen een grote schoonmaakbeurt moeten geven omdat hier extreem veel algen op zaten. De omloop kon hierdoor niet meer veilig worden betreden. Dit is inmiddels verholpen. Hierdoor hebben we het buitenschilderwerk in 2009 wel aanbesteed alleen niet uitgevoerd. De molen is 70 keer opgesteld geweest voor publiek. Tijdens deze opstellingen zijn ongeveer 320 bezoekers verwelkomt. In totaal is de molen ongeveer 173 uur in bedrijf geweest, hij heeft toen ook daadwerkelijk graan gemalen.

Monumenten

Voor de landelijke Open Monumentendag, met dit jaar het thema 'Op de kaart', hebben we een boekwerkje laten maken om onze gemeentelijke monumenten hiermee 'op de kaart' te zetten. We hebben besloten om geen aanvraag in te dienen voor een rijkssubsidie (BRIM) voor de kerktoren te Noordlaren. Het kerkbestuur komt hierdoor voor het kerkgebouw in aanmerking voor het volledige subsidiabele bedrag. Dit heeft geen gevolgen voor de toren in Noordlaren omdat wij een eigen onderhoudsplanning hebben waarbij deze vooral gericht is op het wind- en waterdicht houden.

Op verzoek van Bond Heemschut hebben we onderzoek gedaan naar een mogelijkheid tot het beschermen van de Groninger Buitenschool te Glimmen. De Bond is van mening dat het gebouw met de bijbehorende onderdelen van grote betekenis is en daarom een plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst gerechtvaardigd is. De Monumentenwacht Groningen deelt deze mening. Wij hebben besloten om een subsidie te geven van € 4.400,- aan de Stichting Vrienden Clubhuis Vereniging Watersport De Twee Provinciën voor hun gemeentelijk monument.

In 2009 is nog maar door een paar eigenaren gebruik gemaakt van de nieuwe Strippenkaartregeling. Wij verwachten dat dit komt omdat men de mogelijkheid heeft om de strippen op te sparen. Het jaarlijkse beschikbare subsidiebudget van € 25.904,- blijft gewoon van kracht. De Erfgoedverordening is nog niet vastgesteld.

Recreatie en Toerisme

We hebben belangrijke stappen gemaakt die hebben geleid tot de herpositionering van het Toeristisch Platform Haren (TPH) en de VVV. Met (OH) Ondernemend Haren is de afspraak gemaakt het TPH onder te brengen bij Ondernemend Haren en daarmee ook jaarlijkse gemeentelijke bijdrage over te hevelen naar TPH/OH. VVV Haren is medio 2009 verhuist naar boekhandel Boomker. Met die stap is de continuïteit van de VVV gewaarborgd. Hiermee kunnen we tevreden zijn. Bij de oprichting van het TPH was al aangegeven dat in 2010 de positie van het TPH zou worden geëvalueerd. Door de onderbrenging van het TPH in OH heeft die evaluatie in feite niet plaatsgevonden maar hebben de partijen zelf gekozen voor een juiste positie. Een nieuwe regeling voor de campings n.a.v. het vervallen van de Wet op de Openluchtrecreatie is nog niet tot stand gekomen in afwachting van de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied.

Waarom hebben wij wel/gedeeltelijk/niet bereikt wat wij wilden?

We zijn tevreden over de hoeveelheid werken die het afgelopen jaar zijn gerealiseerd. Bij de herinrichtingen van wegen zijn de uitgangspunten van Shared Space gehanteerd. Dat we bij de uitvoering van de werken zowel aan de Parkweg als de Weg voor de Jagerskampen een gescheiden rioolstelsel hebben aangelegd en het hemelwater hebben afgekoppeld, stemt ons zeer tevreden. Bij de afkoppeling van de Parkweg wordt het regenwater rechtstreeks afgevoerd in de vijver van het Boeremapark. Door de afkoppeling wordt minder "schoon" water in het riool afgevoerd, hetgeen gunstige milieueffecten heeft (bij zware regenval geen waterlozing van afvalwater via riooloverstorten meer). Omdat de werken pas aan het eind van het jaar zijn afgerond, is nog geen tevredenheidonderzoek uitgevoerd. Dit zal in 2010 plaatsvinden. Met het beleidsplan 'Natte Haren in model', is een goede basis gelegd om invulling te geven aan ons duurzame beleid op het belangrijke beleids terrein van water. Het schonen van de vijvers in de Molenbuurt hebben we nog niet gerealiseerd. Dit werk zal worden uitgevoerd, gezamenlijk met de reconstructie van de Vondellaan.

Wat is de oorzaak van dat wel/gedeeltelijk/niet bereiken?

De onderhoudsprogramma's voor de gemeentelijke voorzieningen in de publieke ruimte kunnen we realiseren, omdat we beschikken over duidelijke kaders in de vorm van meerjarenplannen. Voorts starten we tijdig met de voorbereiding van de uitvoering van de jaarplannen. Door de combinatie van diverse onderhoudsprogramma's kunnen we efficiënt werken.

Wat leren wij daarvan?

Onderhoud van de publieke ruimte is goed mogelijk als tijdig de kaders worden afgesproken, zowel wat betreft het niveau van de uit te voeren werkzaamheden als wat betreft de beschikbare budgetten. Slechts op basis van meerjarenprogramma's zijn goede resultaten te bereiken. Dit geeft de ruimte om bij aanvang van elk jaar dadelijk te beginnen met de voorbereiding van de jaarprogramma's en het vooroverleg met de direct betrokkenen.

Product / Doelgroep		realisatie 2006	realisatie 2007	realisatie 2008	begroot 2009	realisatie 2009	saldo 2009
Gebruikers publieke ruimten							
047	Wegen, Straten en Pleinen	2.061	1.443	1.631	1840	1867	-27
051	Openbare Verlichting	358	340	382	400	411	-11
065	Verkeer en Vervoer	126	141	140	155	152	3
077	Afwatering	92	99	115	93	115	-22
172	Landschapsbeheer	24	68	143	133	109	24
177	Plantsoenen	1.558	1.500	1.641	1853	1864	-10
178	Openluchtrecreatie en Toerisme	129	160	181	163	151	12
233	Riolen	382	43	-107	-9	17	-25
245	Handhaving openbare ruimten				33	43	-10
162	Molen Noordlaren	6	12	18	44	35	8
167	Monumenten	121	73	100	114	117	-3
Totaal Doelgroep Gebruikers publieke ruimten		4.858	3.877	4.244	4819	4881	-62

De doelgroep sluit af met een nadeel van € 62 duizend. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Bij wegen was meer inzet op gladheidbestrijding noodzakelijk. Het aantal uitrukken voor de gladheidbestrijding was twee maal zo vaak dan normaal.
- Bij afwatering is voor het schonen van de sloten meer personeel ingezet om aan de scherpe eisen van de schouw te kunnen voldoen. Ook zijn de kosten voor de storten van het restmateriaal gestegen.
- Bij landschapbeheer is sprake van minder ureninzet omdat een aantal werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de uitvoering van het LUP.
- Bij riolen is de overschrijding hoofdzakelijk te wijten aan wat meer storingen en verstoppingen.

Economische Klanten

Vertaling missie in doelgroep

We streven naar een dorpskom die voor onze eigen inwoners en een deel van de regio het kloppend winkelhart is en blijft. De ontwikkeling van het Raadhuisplein biedt ondernemers de kans om bij te dragen aan de versterking van de uitstraling van de dorpskom. Duurzaamheid, of beter klimaatbeleid moet als thema zichtbaar en vanzelfsprekend worden in ons werk en onze planning als gemeente. Wij willen dat onze burgers en bedrijven zich volledig kunnen informeren over veiligheid, bodemgesteldheid en (milieu)risico's in onze gemeente. Dit draagt voor een groot deel bij aan het gevoel van veiligheid. We streven ernaar dat de inwoners in onze gemeente zich veilig voelen.

Wat wilden we bereiken en wanneer zijn we tevreden?

Voor de beleidsbegroting 2009 zijn we tevreden voor de doelgroep Economische Klanten als de onderstaande doelen worden gehaald:

- *Als de bouw van supermarkt en appartementen aan de Kroonkampweg wordt opgeleverd;*
De bouw van de supermarkt en 16 appartementen is voltooid. Bij de oplevering is integraal gewerkt door een gezamenlijk optreden van de milieuispecteur, bouwcontroleur en brandweer. De inrichting van het gebied tussen de supermarkt en de drive-in woningen wordt nog verder afgewerkt.
- *Als het stedenbouwkundig masterplan voor Nesciopark gereed is en een start is gemaakt met de uitwerking;*
De indertijd gemaakte afspraken blijken niet te kunnen worden omgezet in een koopovereenkomst. De overeenkomst komt er niet en dus ook geen start met de uitwerking. De gemeente Haren heeft besloten een punt te zetten achter deze samenwerking. Als gemeente gaan we zelfstandig verder met de ontwikkeling en uitwerking van het bedrijvenpark. De reden hierachter is als volgt. In 2007 sloot de gemeente Haren een Intentieovereenkomst met Hanzevast Ontwikkeling voor de ontwikkeling van het Nesciopark. In deze overeenkomst werden, naast de koop, verschillende zaken vastgelegd die er toe moesten leiden dat Hanzevast de volledige ontwikkeling van het bedrijvenpark Nesciopark op zich zou nemen. Eveneens werd in de overeenkomst opgenomen dat de gemeente Haren samen met Hanzevast Ontwikkeling opdracht zou geven aan Onix architecten tot het maken van een stedenbouwkundig masterplan. Dit plan was het vervolg op het inmiddels gedeeltelijk vastgestelde bestemmingsplan. Dit masterplan is inmiddels in concept gereed. Als vervolg op deze stap zou het plan definitief gemaakt moeten worden en zou de intentieovereenkomst omgezet worden in een koopovereenkomst. De indertijd gemaakte afspraken blijken niet te kunnen worden omgezet in een definitieve koopovereenkomst. Daarom gaat de gemeente zelfstandig verder met de ontwikkeling en uitwerking van het bedrijvenpark.
- *Als een start is gemaakt met de inrichting van de infrastructuur op Nesciopark;*
In het verlengde van het voorgaande punt, is geen start gemaakt met de inrichting van de infrastructuur op Nesciopark.
- *Als gemaakte afspraken over een duurzame energie-infrastructuur in Haren Noord gerealiseerd worden;*
Alle GEM-partijen hebben de intentie uitgesproken om over een duurzame energie infrastructuur afspraken te maken. Concreet gaat het dan om warmte/koude opslag (WKO) in de wateropslagputten van het waterbedrijf. Wij hebben getracht om deze intenties in een contract vast te leggen. Eind 2009 bleek bij de totstandkoming van het bestemmingsplan, dat de marktpartijen in de GEM hier vanaf zien. Wij zijn hierover zeer teleurgesteld aangezien wij er nog steeds in geloven dat er in Haren Noord een ultieme mogelijkheid bestaat om op een relatief goedkope wijze een infrastructuur te kunnen aanleggen voor WKO.
- *Als alle scholen, dorpshuizen en sportzalen voorzien zijn van een energielabel;*
Voor alle scholen is een onderzoek afgerond naar het binnenklimaat. Dit geldt nog niet voor de dorpshuizen en de sportzalen omdat de beschikbare tijd en energie is aangewend voor andere doelen voor duurzaamheid, zoals verder wordt beschreven.
- *Als keuzes zijn bepaald over externe veiligheid en deze zijn geborgd in de organisatie. En verder dat er een beslissing is hoe we omgaan met de subsidiegelden die vanaf 2010 niet meer naar de provincie maar naar de gemeenten gaan;*
De organisatie van externe veiligheid is vastgelegd in een document dat door het college van burgemeester en wethouders is vastgesteld. Hierin is opgenomen op welke manier externe veiligheid onderdeel is van de werkprocessen. Ook werden alle betrokken medewerkers hierbij betrokken.

De provincie heeft het document goedgekeurd waarmee we voldoen aan de landelijke regelgeving. Verder is in de provincie Groningen bepaald dat de subsidiegelden behouden blijven voor het Steunpunt Externe Veiligheid. Dit steunpunt adviseert gemeenten over specialistische gelegenheden waarvoor gemeenten zelf niet de kennis op niveau kunnen houden.

- *Als het project deregulering is doorgevoerd in de gemeentelijke organisatie wat betekent dat de verordeningen hierop zijn aangepast en er overeenkomstig wordt gewerkt;*

Deregulering valt onder het project administratieve lastenverlichting. Vanuit de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in samenwerking met de Kamers van Koophandel in de provincies, wordt hard gewerkt aan vereenvoudiging van de regelgeving. Voor onze gemeente zijn alle verordeningen onder de loep genomen. Dat maakte duidelijk dat de APV en meerdere verordening afwijken van de gangbare VNG-modellen. Dat heeft tot gevolg dat het wijzigen van een verordening bewerkelijk is. Immers, de modellen kunnen worden overgenomen waar we nu alle afwijkingen handmatig moeten bewerken. De uitkomst van het project heeft duidelijk gemaakt dat er winst is te behalen als we de voorstellen uit het regionale project overnemen. Daarmee starten we dan een traject waarbij de huidige APV opnieuw wordt geijkt en het verordeningenbestand wordt doorgenomen.

- *Als er duidelijkheid is over de mogelijkheid tot ontwikkeling van een lokaal bedrijventerrein op Felland 3; Mede door de landelijke ontwikkelingen de economische sector is de verdere ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein op Felland niet aan de orde geweest.*

Hebben we bereikt wat we wilden?

Hieronder gaan we per onderwerp nader in op verschillende onderwerpen die in het afgelopen jaar meer in het bijzonder onze aandacht vroegen.

Komplan fase 3

Zoals ook gemeld bij de doelgroep Eigenaren en Huurders is het Komplan fase 3 afgerond. De oplevering van de supermarkt en de appartementen voltooien deze laatste fase. Het openbare gebied moet nog nader worden ingericht en ondergronds loopt nog de sanering. Tussentijdse berichten wijzen uit dat deze sanering voorspoedig verloopt.

(Her)ontwikkeling Raadhuisplein/Haderaplein

Er is gestart met de herontwikkeling van het Raadhuisplein. Samen met de bewoners en de ondernemers is een breedgedragen visie vastgesteld op de toekomst van het Raadhuisplein na sloop van het huidige gemeentehuis. De visie is in juni 2009 met een raadsbesluit afgerond.

Natuur- en milieueducatie

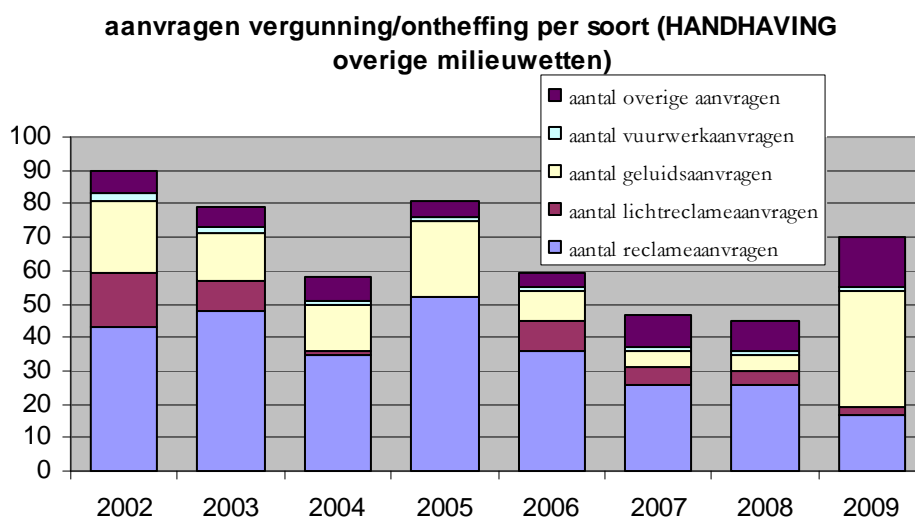
In 2007 hebben wij voor de educatieve projecten voor de zorgboerderij Mikkellhorst leskisten voor het Basisonderwijs verworven. Vooraf was de bedoeling dat er een partner gevonden zou worden die deze leskisten zou beheren en het lesmateriaal zou uitlenen. Eind 2009 werd duidelijk dat de openbare bibliotheek de leskisten wil beheren. De leskisten blijven op de zorgboerderij gestationeerd. Nadere afspraken worden in 2010 gemaakt.

Milieu(informatie)

De provincie heeft 36 voormalige bedrijfslocaties in onze gemeente onderzoek op vervuiling van bodem en grondwater. Bij 15 locaties is vervolgens een oriënterend bodemonderzoek geweest. Na dit onderzoek bleek dat 10 eigenaren van de lijst kunnen worden afgevoerd en dat er op 5 locaties nader onderzoek wordt uitgevoerd. Dit onderzoek bepaalt de mate van vervuiling en of er sprake is van een urgente sanering. Mede door zorgvuldige communicatie met de eigenaren is dit traject goed verlopen. Verder is onze bodeminformatie vanaf april 2009 aangepast aan de rijksnormen. Daarmee kan feitelijk informatie over en weer uitgewisseld worden tussen de systemen van provincie en rijk. Dit is van belang omdat we daarmee niet alleen aan de regelgeving voldoen maar ook veiligstellen dat we in de toekomst nieuwe claims onder saneringssubsidies kunnen brengen. In overleg met de agrariërs in onze gemeente is overleg gevoerd over de nota Geurbeleid. Deze nota is door de raad vastgesteld en geeft de kaders aan waar rekening mee gehouden moet worden bij de ontwikkeling van de agrarische bedrijven in stedelijk gebied.

Milieuregelgeving en handhaving

In 2009 hebben we het niveau bereikt dat alle vergunningplichtige inrichtingen op orde zijn, met uitzondering van Pro Rail. Deze erfenis vanuit het verleden maakt dat hard gewerkt is om alsnog tot vergunningverlening te komen. Onderdeel van deze procedure is een onderzoek naar de geluidsbelasting, waarbij door middel van een voorlichtingsbijeenkomst met de omwonenden van Westerveen gesproken is over mogelijkheden om de geluidsoverlast te voorkomen dan wel te verminderen. Mooi om te benoemen is dat bij de oplevering van de nieuwe supermarkt en de appartementen er integraal opgetreden is; zowel vanuit milieu en bouw en brandweer. Naast de gebruikelijk handhaving van de milieuinrichtingen kwam in het afgelopen jaar meer ruimte voor het vrije veld toezicht. Met de komst van een buitengewoon opsporingsambtenaar voor met name het centrumgebied, is de capaciteit van de andere opsporingsambtenaar ingezet om meldingen te behandelen maar ook om zelf actief inhoud te geven aan het vrije veldtoezicht in zowel bebouwd als onbebouwd gebied. Uit onderstaand overzicht wordt duidelijk dat er in 2009 beduidend meer aanvragen zijn geweest voor geluid. Dit heeft te maken dat er meer aanvragen zijn ingediend mede als gevolg van acties naar aanleiding van klachten over geluidsoverlast. We merken dat de aanpak werkt om door middel van vragen tot betere afspraken te komen waaronder extra geluid mag worden gemaakt.

Onderschrift: Het totaal aantal aanvragen is toegenomen ten opzichte van 2008. De toename wordt vooral veroorzaakt door het grote aantal geluids aanvragen.

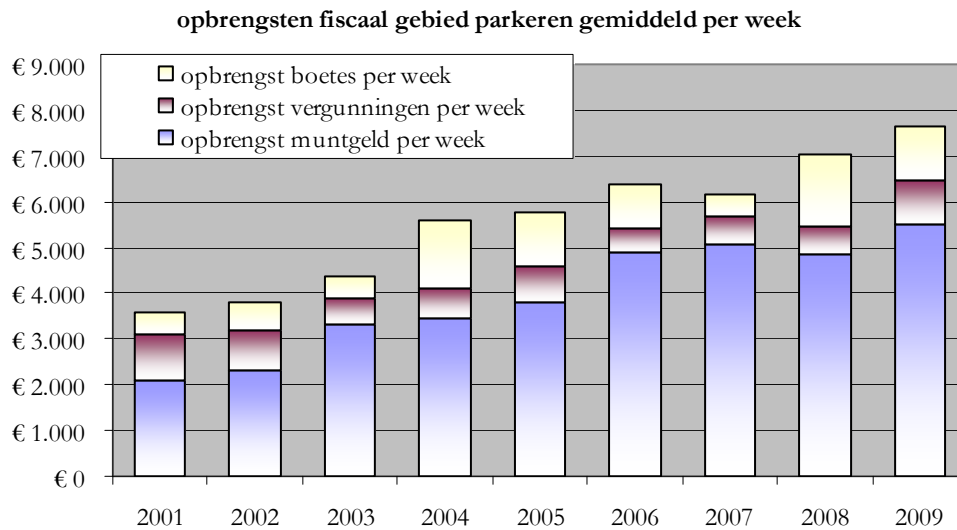
Duurzaamheid en opstarten plan van aanpak klimaatneutrale organisatie

We hebben een beroep gedaan op de landelijke regeling voor Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven (SLOK). In oktober hebben we te horen gekregen dat de subsidie toegekend is. We krijgen in totaal € 67.991 uitgekeerd verspreid over de jaren 2009 tot en met 2011. De projecten die we gestart zijn en/of afgerond hebben zijn de volgende:

- Afgerond onderzoek naar binnenklimaat in alle basisscholen (Frisse Scholen);
- Afgerond subsidieaanvraag voor de uitvoering van maatregelen om binnenklimaat in scholen te verbeteren;
- Afgerond duurzaamheidsprogramma voor het nieuwe gemeentehuis;
- Afgerond uitvoeringsprogramma voor verduurzaming van de openbare verlichting;
- Uitvoeren van Energie Prestatie Adviezen voor alle gemeentelijke gebouwen;
- Opstarten plaatsen zonnepanelen op basisscholen.

Parkeren en parkeergarage

In 2009 zien we dat de intensievere controle in het fiscaal gebied heeft geleid tot een verbeterde betalingsdiscipline van de parkeerders. Het aantal naheffingsaanslagen is teruggelopen tot 1418. Dit ligt nog net boven het gemiddelde van 1388. De parkeergarage voldoet thans naar verwachting. Het aantal stringen is minimaal; de aard van de stringen is niet ongewoon.

Onderschrift: De parkeeropbrengsten vertoonden de afgelopen jaren een stijgende lijn. Ook in 2009 zette deze trend zich door.

Openbare Orde en Veiligheid

In 2009 is een veiligheidsanalyse van de gemeente Haren gemaakt als basis voor de Kadernota Integrale Veiligheid 2010-2014. In april 2010 wordt deze kadernota aan de raad voorgelegd, en kunnen prioriteiten in het integraal veiligheidsbeleid worden aangegeven. In 2009 is onder meer ingezet op het tegengaan van overlast door buitenseks in het Paterswoldsemeergebied en op het bevorderen van een rustig verloop van de jaarwisseling. Uit een in 2009 gehouden monitor is gebleken dat de maatregelen die in het Paterswoldsemeergebied zijn getroffen effectief zijn geweest in het tegengaan van de overlast. Een integrale werkgroep heeft voorbereidingen getroffen voor de jaarwisseling (o.a. faciliteren vreugdevuren, inzet discobus, subsidie voor buurtactiviteiten), die vervolgens rustig is verlopen. Verder is de overlastproblematiek in het stationsgebied bekeken, waarbij al snel duidelijk werd dat dit slechts een van de locaties was waar sprake was van overlast en vernielingen door hangjongeren. Hierop is een integraal plan van aanpak jongerenoverlast opgesteld, op basis waarvan het flexteam van de politie tijdelijk is ingezet, en er budget is vrijgemaakt om een coördinator jongerenoverlast aan te stellen. Vooralsnog lijkt de overlast te zijn afgenomen.

Extra toezicht buitengewoon opsporingsambtenaar

Bij de tweede burap werd in 2009 geld beschikbaar gesteld voor extra toezicht in het centrum. Hiermee moest vooral meer toezicht en handhavend opgetreden worden in het dorpscentrum. Zowel wat betreft parkeren langs de Rijksstraatweg als toenemende reclame-uitingen. Met de komst van de extra buitengewoon opsporingsambtenaar is vanaf de zomer 2009 dit toezicht en de handhaving buiten het fiscale gebied ter hand genomen. De nieuwe Boa was de eerste maanden met name bevoegd om op te treden tegen het parkeren langs de Rijksstraatweg en de schilstraten. Met name het parkeren heeft geleid tot groot aantal bonnen. Het extra toezicht heeft er toe geleid dat de klachten over de schilstraten zijn afgenomen. Wat betreft de Rijksstraatweg, daar is nog geen sprake van vermindering van het aantal parkeerders. Ervaring uit het fiscale gebied leert dat er meer dan een half jaar overheen gaat, voordat de resultaten zichtbaar zijn. In de eerstvolgende bestuursrapportage zullen de concrete cijfers gemeld worden. Dan verwachten we ook nadere opbrengsten te kunnen melden van het justitieel incassobureau. Een deel van de opbrengsten van de parkeerbonnen wordt aan de gemeente terugbetaald. Op het moment van schrijven is dat bedrag nog niet bekend.

Uitbreiding van toezicht en handhaving in het centrumgebied heeft ook geleid tot meer controle op de jeugd. De extra buitengewoon opsporingsambtenaar werkt enkel in het centrumgebied en spreekt jongeren aan op ongewenst gedrag als dat nodig is. De indruk bestaat dat dit zeker effect heeft, hoewel een deel van de overlast zich vervolgens verplaatst. De overlast van jongeren in het centrum is daardoor sterk afgenomen. Deze inzet werkt door op andere doelgroepen zoals gebruikers Publieke Ruimten en Eigenaren en Huurders.

Waarom hebben we wel/niet/gedeeltelijk bereikt wat we wilden?

Wat betreft deze doelgroep valt het resultaat uiteen in twee delen. Het deel met resultaten op duurzaamheid, externe veiligheid en afronden Komplan fase 3 met doorstart voor ontwikkeling Raadhuisplein was minder onderhevig aan economische ontwikkelingen. Met een goede focus en prioriteitstelling werden duidelijke resultaten behaald. Dat geldt voor het project Frisse Scholen en de verdere ontwikkeling van duurzaamheid maar ook voor Externe Veiligheid en deregulering. Het andere deel van de projecten was dat wel, zoals Nesciopark, energie-infrastructuur Haren Noord en de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein op Felland.

Wat is de oorzaak van dat wel/niet/gedeeltelijk bereiken?

Voor deze doelgroep ligt een belangrijke verklaring met name voor het niet bereiken van een aantal doelstellingen duidelijk in de economische ontwikkeling. Vanwege de minder positieve verwachtingen strandden zowel Nesciopark als de duurzame energie-infrastructuur voor Haren Noord. Zoals gezegd speelt bij het wel bereiken van de doelen mee dat ze helder en duidelijk zijn geformuleerd waren en we hierop goed de focus konden houden gedurende het jaar.

Wat leren we daarvan?

Realistisch plannen wat betekent dat de invloed van landelijke ontwikkeling door kan werken op onze doelstellingen. Verder blijft een goede voorbereiding van projecten en processen van groot belang voor een realistische planning van doorlooptijden, mijlpalen, doelen en resultaten. Het werken in de projectstructuur biedt hierin een beter houvast en dwingt om vooraf goed te bekijken welke belangen er zijn, welke mijlpalen en doelen gehaald moeten worden.

Financiële analyse doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

Product / Doelgroep		realisatie 2006	realisatie 2007	realisatie 2008	begroot 2009	realisatie 2009	saldo 2009
Economische klanten							
041	Vergunningverlening APV	151	131	82	91	83	7
042	Overige Beschermende Maatregelen	6	5	3	6	6	-1
044	Schades	39	54	82	73	57	16
064	Parkeervoorzieningen	-55	-15	-110	-124	-160	35
082	Markten/Standplaatsen	22	14	17	23	23	1
083	Economische Zaken	15	12	13	16	6	10
089	Komplan Algemeen	352	129	71	61	61	-0
234	Bedrijven Wet Milieubeheer	178	211	167	113	108	5
235	Bodem en Grondwater	67	72	83	100	90	11
236	Geluidhinder	12	19	19	26	29	-3
237	Algemeen Milieubeleid	56	52	89	113	116	-3
239	Openbare Hygiene	10	18	21	21	22	-1
241	Gemeentelijke Interne Milieuzorg	33	33	58	17	17	1
243	Handhaving Milieu/reclame	28	17	41	150	197	-47
Totaal Doelgroep Economische klanten		915	751	635	686	654	32

De doelgroep sluit af met een voordeel van € 32 duizend. De belangrijkste oorzaken zijn:

- *Parkeervoorzieningen*

Het product parkeervoorzieningen sluit per saldo € 35 duizend voordelig. De parkeergarage heeft meer aan inkomsten opgebracht dan was begroot (€ 52 duizend voordelig). Door enkele bouwactiviteiten is het aantal parkeerplaatsen in de fiscale zone met ongeveer 20 verminderd. Inherent daaraan zijn in de fiscale zone de opbrengsten minder (€ 31 duizend nadelig). Dit bedrag komt overeen met de inkomstenderving door bouwactiviteiten in de fiscale zone, uitgaande bij een 100% bezetting. Er is in 2009 minder uitgegeven aan storings, onderhoud en lease voor de parkeerapparatuur (€ 14 duizend voordelig).

- *Handhaving milieu/reclame*

De overschrijding op het product handhaving milieu/reclame wordt veroorzaakt door de wijze van boeken van de uren van de extra BOA (tweede burap 2009). Deze overschrijding wordt gecompenseerd door een meevaller op het saldo van de overhead, daardoor is er geen sprake van een nadelig effect op de resultatenrekening als geheel.

Paragraaf Lokale heffingen

In deze paragraaf gaan wij in op de lokale heffingen. Hieronder verstaan wij het algemene dekkingmiddel van de OZB, maar ook de afvalstoffenheffing en de rioolrechten, omdat elk huishouden in onze gemeente met deze heffingen in aanraking komt. In tegenstelling tot de OZB ligt er bij zowel de afvalstoffenheffing als de rioolrechten een rechtstreeks verband tussen de dienstverlening door de gemeente en de in rekening gebrachte tarieven.

Er is in Haren geen sprake van kwijtschelding van belastingen en heffingen in de strikte zin van het woord. Iedereen die een aanslag krijgt dient deze daadwerkelijk te betalen. Wel is het zo dat deelnemers aan het Participatiefonds vervolgens de betaalde belasting vergoed kunnen krijgen (inwoners met een bijstandsuitkering worden automatisch tot het Participatiefonds toegelaten). Voor wat betreft de gemeentelijke belastingen en heffingen gaat het daarbij om het vastrechtgedeelte van de afvalstoffenheffing. Overigens betalen huurders van woningen geen OZB en rioolrecht, omdat deze heffingen worden geheven van eigenaren.

Afval

Ons uitgangspunt voor de afvalstoffenheffing is, dat wij alle kosten die gepaard gaan met het verwijderen en verwerken van afval in rekening willen brengen aan de gebruiker. Met ingang van 2008 hebben we de inzameling van het afval uitbesteed. Door een goede kostenbeheersing en de gemaakte afspraken met derden zijn we erin geslaagd de tarieven in 2009 op hetzelfde niveau te houden als in 2008.

Riolen

Met ingang van het jaar 2007 is kostendekkendheid het uitgangspunt bij de bepaling van de hoogte van het rioolrecht. Voor 2009 hebben we het tarief met 3,4% verhoogd. De belangrijkste oorzaak van deze stijging was de inflatie. Door de tariefsverhoging is het product riolen op begrotingsbasis 100% kostendekkend gebleken. In werkelijkheid was het percentage kostendekkendheid in 2009 99%.

OZB

De totale opbrengst OZB was begroot op bijna € 3.374.000,-. De totale opbrengst van de OZB lag in werkelijkheid € 13 duizend lager. Een marginaal verschil veroorzaakt door een iets lager dan verwachte WOZ-waarde.

Forensenbelasting en toeristenbelasting

Met ingang van 2004 zijn zowel de forensen- als de toeristenbelasting ingevoerd. De forensenbelasting wordt geheven van personen die niet in de gemeente wonen en die op meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning in onze gemeente beschikbaar houden. De toeristenbelasting wordt geheven van niet in de gemeente woonachtige personen die hier verblijven. Praktisch gezien wordt deze belasting door ons geheven van de uitbaters van hotels, pensions, campings etcetera die de belasting kunnen verhalen op de 'toeristen'. Tegenover deze belastingen staan geen specifieke prestaties van onze kant.

In 2009 zijn de aanslagen over 2007 en 2008 opgelegd. Daarmee is de achterstand in de oplegging verder ingelopen. In 2010 zullen de aanslagen van 2009 worden opgelegd. De uitvoeringskosten zijn onder controle gebracht.

Gemeentelijke lasten vergeleken

Ieder jaar onderzoekt het COELO, hoe alle gemeentelijke tarieven zich ontwikkelen. Ons uitstekend voorzieningenniveau in relatie tot onze kleine schaal vertaalde zich in de rangschikking van de (digitale) COELO-Atlas 2009 naar plaats 362 in 2009 (plaats 352 in 2008), waarbij plaats 1 de goedkoopste gemeente was en plaats 457 de duurste. De rangschikking betreft de bruto woonlasten in euro voor een meerpersoonshuishouden, zoals vermeld in onderstaande tabel en bestaat uit de som van OZB, reinigingsheffing en rioolrecht voor woningeigenaren. Het OZB-bedrag is daarbij berekend op basis van de gemiddelde woningwaarde in de betreffende gemeente (in Haren ligt deze waarde beduidend hoger dan in de buurgemeenten).

Gemeentelijke woonlasten 2009	Haren	Groningen	Hoogezand-Sappemeer	Tynaarlo
Eenpersoonshuishouden	652	653	510	549
Meerpersoonshuishouden	731	695	580	639
OZB				
Tarief eigenaren woningen (%)	0,1064	0,1220	0,1170	0,0789
Tarief eigenaren niet-woningen (%)	0,1064	0,3040	0,2480	0,0899
Tarief gebruikers niet-woningen (%)	0,0852	0,2410	0,1990	0,0719
Reinigingsheffing woningen				
Tarief eenpersoonshuishouden	149	310	176	144
Tarief meerpersoonshuishouden	227	352	247	234
Rioolrecht woningen				
Tarief eig. eenpers.huishouden	173	128	75*	199
Tarief eig. meerpers.huishouden	173	128	75*	199

Bron: COELO

* De gemeente Hoogezand-Sappemeer brengt ook rioolrecht in rekening bij gebruikers: een bedrag van € 73,- per jaar.

De lastendruk in Haren is vergelijkbaar met onze buurgemeente Groningen. Hoogezand-Sappemeer en Tynaarlo zijn duidelijk goedkoper.

Informatie met betrekking tot leges

Kostendekkendheid legesverordening 2009		
	begroting	realisatie
bouwzaken	119,9%	91,5%
burgerzaken	56,3%	51,9%
overige dienstverlening	20,7%	6,0%
totale verordening	86,2%	65,0%

Paragraaf Bedrijfsvoering

Vertaling missie

In de diverse doelgroepen keken we naar wat we wilden bereiken en waarom. In deze paragraaf kijken we naar de manier waarop we werken. De titel van onze missie luidt: *Haren in beweging!*. Dat betekent dat wij ons concentreren op uitvoering en de vormgeving van veranderingsprocessen. In onze missie stellen wij dat wij streven naar een meer op regie gebaseerde wijze van werken. Wij geven hieraan vorm door onze bestuursdienst te ontwikkelen binnen de kaders van onze organisatievisie: 'het open raadhuis', 'de interactieve gemeente' en 'partnerschap'. Ook landelijke ontwikkelingen hebben invloed op ons doen en laten. Het programma 'de Andere Overheid' is hiervan een voorbeeld.

Wat willen we bereiken?

Zoals gemeld moet de verdere ontwikkeling van de bestuursdienst plaats vinden binnen de kaders van onze organisatievisie. Ons doel is de bestaande kwaliteit van de prestaties te handhaven, maar waar mogelijk efficiencywinsten te boeken. *In beweging!* betekent ook een verschuiving van (nieuw) beleid naar uitvoering.

Het doel van 'De Andere Overheid' is publieke dienstverlening te optimaliseren en de administratieve lasten verlichten. In de niet al te verre toekomst worden wij geacht 24 uur per dag, 7 dagen per week onze diensten te verlenen. De gemeente wordt de voordeur voor alle overheidsinstellingen.

Hebben wij bereikt wat wij wilden?

Onze doelen waren dat we ons zouden ontwikkelen volgens onze organisatievisie en het nastreven van efficiencywinst bij minimaal gelijkblijvende kwaliteit. Dit doel raakt alle bedrijfsvoeringaspecten, die we hieronder per onderdeel toelichten:

Personeel

Onze belangrijkste productiefactor is ons personeel. Het personeelsbestand is t.o.v. 2008 gestegen. Van 140,93 FTE per 31 december 2008 naar 143.5 FTE per 31 december 2009. Een aantal openstaande vacatures zijn in 2009 reeds ingevuld. Na jaren van inkrimping bleek wel dat we op tal van fronten de kritieke ondergrens hadden bereikt. Dit was met name te merken in de buitendienst, om toch de essentiële taken uit te kunnen blijven voeren zijn een aantal langdurige openstaande vacatures in 2009 vrijgegeven en ingevuld.

Open raadhuis

Dit houdt in dat de bestuursdienst een organisatie wil zijn die:

- in optimale verbinding staat met klant en maatschappij;
- transparant, klantgericht en toegankelijk is;
- snel, tijdig en efficiënt levert;
- optimaal gebruik maakt van ICT.

De interactieve gemeente

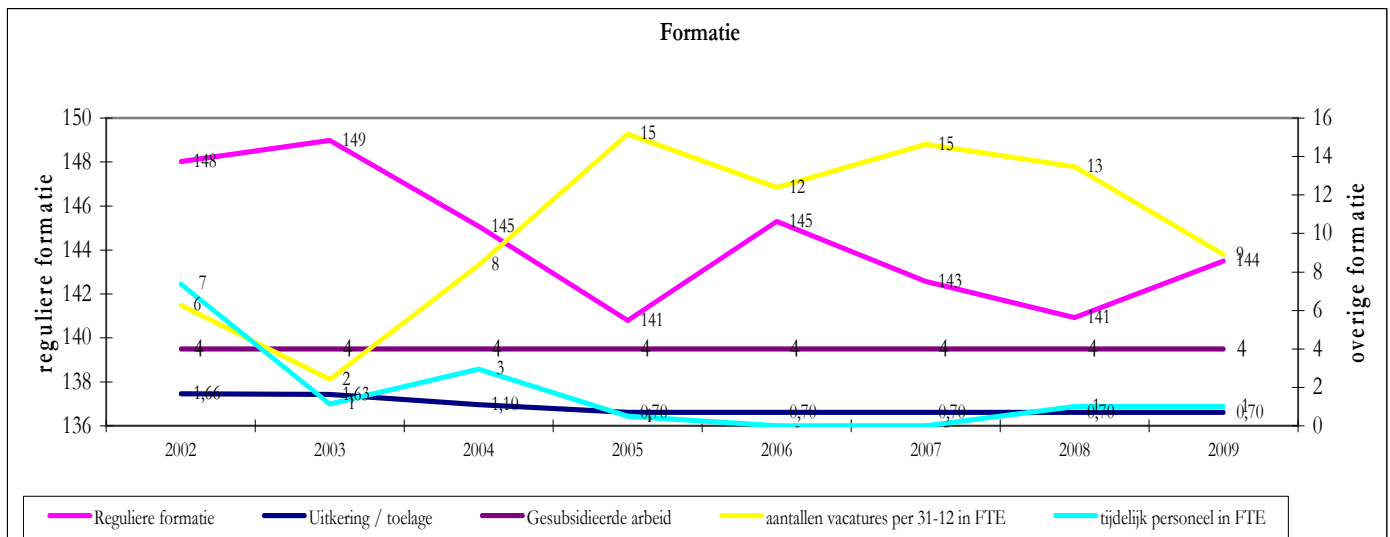
Dit betekent dat de bestuursdienst een organisatie wil zijn die:

- beschikt over procesvaardigheden;
- ideeën van burgers en bestuur kan vertalen in concrete voorstellen;
- in staat is interne en externe kennis en vaardigheden succesvol te integreren;
- in staat is draagvlak te creëren.

Partnerschap

Dit vraagt een bestuursdienst die:

- in staat is per onderwerp een geëigende werkomgeving te creëren;
- in staat is netwerken te bouwen en te onderhouden;
- in staat is regie te voeren;
- (op individueel niveau) een optimale afstemming realiseert tussen werk en andere belangen.

Onderschrift: Bovenstaande grafiek laat de ontwikkeling van ons personeelsbestand zien. Het aantal vacatures blijft hoog. Deels is hier bewust voor gekozen. Bij de buitendienst bijvoorbeeld worden bepaalde werkzaamheden niet meer in eigen beheer uitgevoerd. Een aantal vacatures worden in verband hiermee niet ingevuld.

Daarnaast hebben we in 2009 veel stageplekken geboden. Met name op het gebied van algemeen juridische zaken hebben stagiaires een groot aandeel geleverd in het updaten van bestaande wet- en regelgeving en het implementeren van nieuwe (Europse) regelgeving). We zien steeds vaker dat een deel van het regulier werk door stagiaires verricht wordt. De verwachting is dat dit de komende jaren niet anders wordt, ook weer gezien in het licht van de krappe bezetting op personeelsgebied.

De geplande herijking van het gedifferentieerd beloningsinstrument is uitgevoerd in 2009. In samenwerking met het managementteam en de Ondernemingsraad is een werkbaar instrument ontwikkeld. Met dit instrument is het mogelijk om beloningsdifferentiatie toe te passen. In de lijn invoering organieke functiewaardering, competentie management en personeelsbeoordeling op basis van competenties is gedifferentieerd belonen de logische vervolgstap gebleken. Het personeelsinstrumentarium is nu goed op orde. Het managementteam is in 2009 begonnen met een management development traject. De samenwerking met Tynaarlo is beëindigd in 2009, de keuze is daarna gemaakt om op zoek te gaan naar andere samenwerkingspartners.

Het verzuimpercentage 2009 is 5,85%, dat is ongeveer gelijk aan 2008, namelijk 5,54%. Het percentage wordt voor het grootste gedeelte bepaald door een klein aantal langdurig zieken en een stijgend aantal frequent verzuimers. Van het IZA Bedrijfszorgpakket wordt volop gebruik gemaakt door medewerkers. Medewerkers maken gratis gebruik van fysiotherapie, bedrijfsmaatschappelijk werk en de psycholoog. In overleg met Arbowerkgroep (vertegenwoordiging OR), directie en leidinggevenden vindt monitoring plaats van de uitvoering van de plannen van aanpak van de Risico-inventarisatie en Evaluatie (RI&E). Zo zijn in het afgelopen jaar opnieuw medewerkers getraind in het omgaan met agressie en hebben de medewerkers van team Woonomgeving een training ‘veilig lichaamsgebruik’ gevolgd. Ook is er voor alle ‘beeldscherm’-medewerkers een werkplekinstructie georganiseerd. In het najaar is gestart met de nieuwbouw; een externe deskundige heeft de nieuwbouwplannen arbotechnisch getoetst. De arbocoördinator heeft deelgenomen aan verschillende overleggen over de nieuwbouw. In november heeft er een werkdrukmeting plaatsgevonden onder medewerkers van het gemeentehuis. Dit onderzoek is een herhaling van de werkdrukmeting die in 2006 plaatsvond en waarin een negatieve score van werkdruk/werkstress werd gerapporteerd. Uit de meting van 2009 moet blijken dat verschillende maatregelen die genomen zijn de negatieve score hebben verbeterd. De resultaten van de meting worden begin 2010 gerapporteerd.

Veel medewerkers hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een cursus of training te volgen. We merken dat het verloop in 2009 is afgenomen deels door de recessie maar deels ook omdat we medewerkers langer kunnen binden en boeien, onder andere door opleiding en training.

In 2009 is er door 1 medewerker gebruikt gemaakt van de fpu-regeling. De komende jaren is de verwachting dat de deelnamegraad afneemt.

Financiën

Het aantal inkoopfacturen in 2009 is ten opzichte van 2008 gestegen met bijna 5%. Toch is het gelukt om deze facturen in bijna alle gevallen binnen 8 dagen te verwerken. Dit kon omdat o.a. de verwerking van onze memoriaalboekingen nu volledig geautomatiseerd is. De verkoopfacturen worden over het algemeen binnen vijf werkdagen na aanlevering verzonden. Incidenteel wordt deze verwerkingstijd overschreden. Bovendien was de betalingstermijn van onze crediteuren in 85 % van de gevallen niet overschreden. We hanteren een betalingstermijn van 30 dagen. Bijna 100% van de facturen wordt binnen 60 dagen betaalbaar gesteld.

Doordat de werkzaamheden binnen de door ons gestelde termijnen worden uitgevoerd wordt onnodig extra werk voorkomen. Het aantal reacties van crediteuren als gevolg van een betalingsachterstand ligt daarom laag.

Medio 2008 is een applicatiebeheerder aangenomen om gegevensstromen te optimaliseren en oude problemen op te lossen. Het rendement hiervan is in 2009 steeds zichtbaarder geworden door een verdere professionalisering van de werkzaamheden.

Het optimaliseren van de gegevensstromen heeft er toe geleid dat het verwerkingsproces van betalingen, verminderingen en automatische incasso's beter kan worden uitgevoerd. De cadans die is ingezet bij de (dwang)invorderingscyclus is uitgebreid. Een zichtbaar en concreet resultaat hiervan is dat ons openstaande debiteurensaldo drastisch is verminderd. Namelijk ten opzichte van 2007 in 2008 en 2009 met respectievelijk 27% en 70%. Verwachting is dat dit in het komende jaar nog iets verder verlaagd kan worden.

Verder is ook gewerkt aan de voorbereidingen en implementatie van een nieuw management informatiesysteem (MIS) omdat het oude pakket door de leverancier niet meer ondersteund wordt. De werkzaamheden zijn grotendeels afgerond zodat het systeem begin 2010 in gebruik genomen kan worden. Dit zal de gegevensverwerking ten bate van onze planning en control cyclus verder optimaliseren.

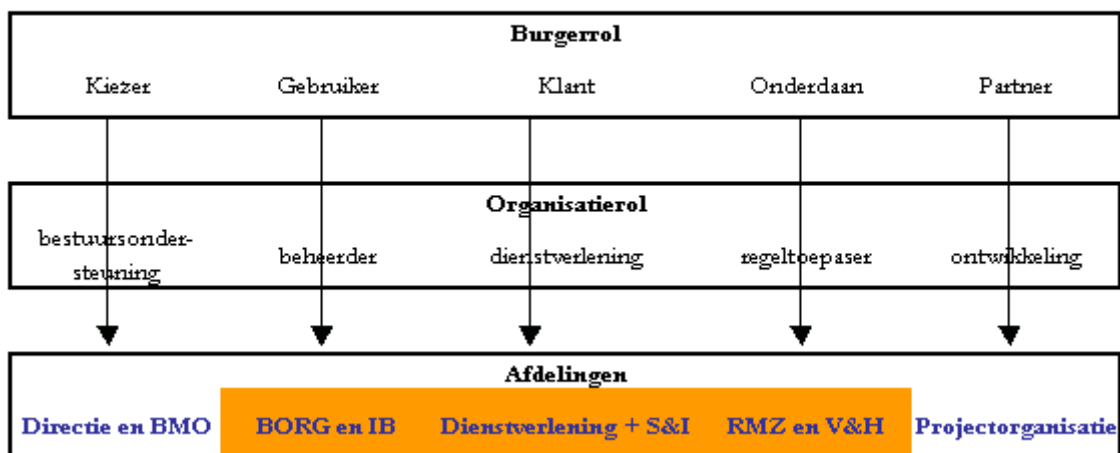
Ook in 2009 is weer gebleken dat schades moeilijk zijn in te schatten. Een aanpassing bij de tweede bestuursrapportage was noodzakelijk, maar voor het eerst sinds jaren is het totale schadebedrag lager dan het voorgaande jaar. Hopelijk zet deze trendbreuk zich voort.

Organisatie

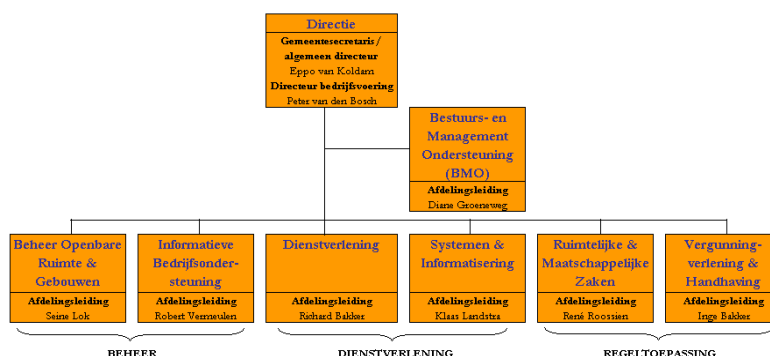
De samenwerking met Tynaarlo heeft helaas niet het gewenste resultaat opgeleverd. Met als gevolg dat de samenwerking in 2009 is stopgezet. Afhandeling en afrekening heeft vervolgens in goed overleg plaatsgevonden. De verzelfstandiging en schaalvergroting van het openbaar primair onderwijs Haren – Tynaarlo is een feit geworden en vanaf 1 januari 2009 geformaliseerd in de Stichting openbaar onderwijs 'Baasis'. De afwikkeling en afrekening is voltooid.

Eind 2008 en begin 2009 was reeds geconstateerd dat de geplande samenwerking met Tynaarlo niet geheel zonder problemen verliep. Voor de applicatie MIS (budgethouders) was er het voornemen om deze terug te halen naar Haren. De realisatie hiervan heeft ook daadwerkelijk plaatsgevonden. Ten aanzien van de applicatie MIS is verder te concluderen dat de applicatie volledig voorziet in de behoeften vanuit de organisatie. Eind 2009 is er uitvoerig getest. In de eerste maanden van 2010 zal het systeem worden ingevoerd in de bedrijfsvoering. Op de afdeling Vergunningverlening & Handhaving heeft de gemeente het benodigde systeem SquitXO geïmplementeerd. Met deze handeling kan de gemeente de gewenste functionaliteiten die de gebruikers nodig hebben voor een soepele uitoefening van hun werkzaamheden bieden.

Samenhang tussen burgerrollen en nieuwe organisatieopzet

Bovenstaande indeling van de organisatie is een spiegelbeeld van het in hoofdstuk Bestuur en Organisatie getoond organisatieschema. De rollen beheerder, dienstverlener en regeltoepasser worden vervuld door de lijnafdelingen. De rol bestuursondersteuning wordt vervuld door de Directie en de afdeling BMO.

Hierarchische weergave organisatie

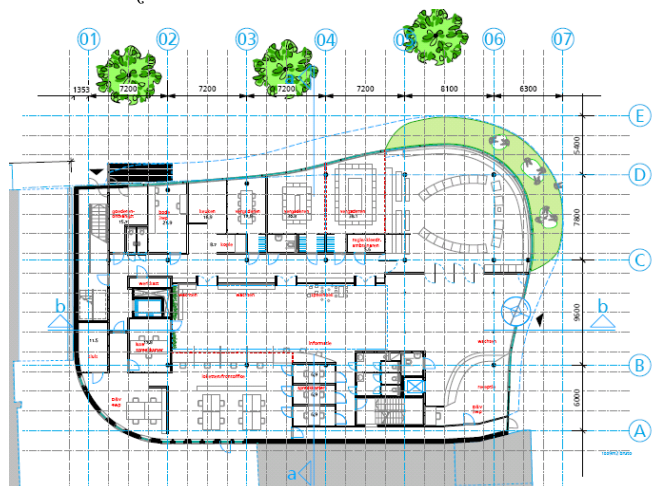
In 2008 is met de oplevering van de eindrapportage van het projectenproject het laatste onderdeel: de projectorganisatie ingevuld. Daarmee hebben we nu alle rollen ingevuld die we voor onze gemeente hadden geïdentificeerd in ons organisatieontwikkelingstraject.

Huisvesting

Over het huidige gebouw zijn ten aanzien van 2009 geen bijzonderheden te vermelden. Het lukt nog steeds om zuinig te blijven met (wat betreft ouderdom van veel zaken) noodzakelijke vervangingen, omdat alles heel is gebleven.

In 2009 zijn een aantal zaken met betrekking tot de nieuwbouw afgerond en is het project in een nieuwe fase beland. Begin dat jaar zijn de bestekken voor het installatietechnische en bouwkundige deel geschreven en afgerond. Daarnaast is de bestemmingsplanprocedure afgerond en zijn de bouwvergunning verleend. Na afronding van deze zaken is de Europese aanbesteding opgestart en afgerond en zijn de werken gegund. Medio november heeft de eerste handeling plaatsgevonden en is gestart met de bouw. Het project ligt financieel en qua voortgang op schema.

Stand van zaken nieuwbouw

De verwachting is dan ook nog steeds, dat de nieuwbouw per 1 januari 2011 door de organisatie zal worden betrokken.

Vermeldenswaard is nog, dat wij in het kader van duurzaamheid voor de nieuwbouw inmiddels inzetten op warmte-koude opslag voor de energievoorziening.

Een eerste uitwerking van de lay-out van de begane grond

Automatisering

Halverwege 2009 is besloten om de strategische samenwerking met de gemeente Tynaarlo te stoppen. Voor het team automatisering had dit grote consequenties omdat dit team al concrete plannen had voor samenvoeging in augustus 2009 met het team automatisering van Tynaarlo. Na de ontvlechting van de al geïmplementeerde samenwerkingsresultaten moest het team de plannen bijstellen zodat we eerst weer alleen een tijd vooruit zouden kunnen. Sleutelwoord hierin is 'mainstream'. Hiermee bedoelen we dat we het ons als gemeente in financiële en formatieve zin op het gebied van automatisering niet kunnen veroorloven om sterk af te wijken van keuzes die andere gemeenten maken. We hebben niet de ruimte om zelf systemen te ontwikkelen, aan te passen en deze dan te beheren. We moeten dus af van de uitzonderingen. Het besturingssysteem Novell begon een uitzondering te worden en daarom zijn we eind 2009 overgegaan naar Windows/ outlook. Deze migratie was door een groot aantal storingen goed merkbaar voor de organisatie, maar uiteindelijk zorgt de Windowsomgeving voor een beter beheersbaar en kwalitatief betere netwerkomgeving. De kwetsbaarheid van ICT blijft een belangrijk item waardoor we de komende tijd wel rond blijven kijken naar oplossingen hiervoor. Eind 2009 is de keuze gemaakt voor het documentmanagementsysteem Decos wat we in 2010 en volgende jaren gaan implementeren.

Reanimatie van een server: terwijl de data wordt overgezet houdt Roy met een stofzuiger (voor extra koeling) de server in de lucht.

Rechtmatigheid

Het handelen van een gemeente moet een wettelijke grondslag hebben en dat handelen moet in overeenstemming met de bedoelingen van de wetgever zijn. Daarnaast mogen er geen beslissingen genomen worden door politici, bestuurders of ambtenaren waar zij persoonlijk voordeel bij hebben (geen fraude, geen corruptie). Mede door deze doelstelling en door de in algemene zin rechtmatige manier van werken te bevorderen zijn in 2009 stappen gezet. Een daarvan is dat alle ambtenaren in 2009 een ambtseed hebben afgelegd. Tenslotte moet een gemeente bij het nemen van beslissingen onpartijdig zijn en belangen afwegen en de genomen beslissingen (dus) goed motiveren. Het handelen van een gemeente moet dus legaal, integer en zorgvuldig zijn, wil het rechtmatig zijn.

In onze verordening op de bedrijfsvoering is vastgelegd dat we op rechtmatigheid controleren. In ons interne controleplan is vastgelegd hoe we dat doen. Wij concentreren ons bij de controles vooral op de grote inkomende geldstromen en de uitgaande geldstromen van de 'zachte sector', met name de subsidies.

Tabel: Onderzoeken en bevindingen rechtmatigheid

Onderwerp	Toetsingskader	Bevinding
Onroerendezaakbelasting en rioolrechten	Verordening op de heffing en de invordering van de onroerende zaak belasting	De steekproef van 20 beschikkingen OZB & Rioolrechten heeft geresulteerd in 17 (financiële) rechtmatige en 3 niet geheel volgens de verordening behandelde zaken. Echter, deze drie zaken hebben echter geen gevolgen op de toetsing van rechtmatigheid.
Afvalstoffenheffing	Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing en reinigingsrechten Haren 2003	Uit de steekproef van 20 aanslagen blijkt dat alle 20 aanslagen volgens de verordening zijn opgelegd
Reguliere bouwvergunningen	Bouwverordening 2004	Bij de 29 reguliere vergunningen zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd. Uit de controle bleek dat voor een tweetal leges (sloopvergunningen en sloopmelding) onjuiste tarieven in het systeem stonden. Lagere tarieven in plaats van de hogere die de verordening aangeeft. Fout is direct hersteld, het geringe verlies door minder inkomsten is door de gemeente genomen.
Aanbestedingen	Nota inkoop-en aanbestedingsbeleid	Op een totale massa van de steekproef ad € 0,75 miljoen zijn er 0 fouten geconstateerd.
Grafrechten	Verordening op de heffing en de invordering van de rechten voor het gebruik van de algemene begraafplaats 'De Harenerhof' te Haren en de verordening op de heffing en invordering van rechten voor het gebruik van de algemene begraafplaats 'Eshof' te Haren	Uit de controle op de grafrechten blijkt dat we rechtmatig hebben gewerkt. Het proces rondom aanvragen, verlengingen en plaatsen van gedenktekens is op de juiste manier uitgevoerd en tevens volledig gearchiveerd.
Verhuur Sportaccommodaties	Tarievenregeling buitensportaccommodaties	Uit de steekproef is een juiste aansluiting en juiste toepassing van de geldende tarieven geconstateerd.
Kasopnames	Procedure kasopnames	Uit de steekproef van de kasopnames concluderen we dat allen hebben voldaan aan de vooraf opgestelde regels en dat de cijfermatige aansluiting juist is

Onderwerp	Toetsingskader	Bevinding
Structurele subsidies	Algemene subsidieverordening gemeente haren	De gecontroleerde structurele subsidies zijn conform beschikking vastgesteld en uitbetaald. Tijdens de interne controle is geconstateerd dat er nog steeds niet of nauwelijks gebruik wordt gemaakt van het invullen van checklisten en het subsidievolgsysteem. Omdat de subsidieverstreking rechtmatig is nadat het college besluit de subsidie toe te kennen, heeft dit geen gevolgen voor de rechtmatigheid.
Incidentele subsidies	Algemene subsidieverordening gemeente haren	De interne controle heeft geen onrechtmatigheden en/of onzekerheden opgeleverd
Leerlingenvervoer	Verordening leerlingenvervoer gemeente haren	De interne controle leerlingenvervoer heeft opgeleverd dat de 10 deelwaarnemingen in de steekproef allen rechtmatig zijn.
Wmo	Verordening voorzieningen gehandicapten gemeente Haren en het Besluit financiële tegemoetkomingen en eigen bijdragen voorzieningen gehandicapten gemeente Haren	<p>Huishoudelijke hulp Alle 12 genomen steekproeven voldoen aan de verordening.</p> <p>Rolstoelen Alle 5 genomen steekproeven voldoen aan de verordening.</p> <p>Woonvoorziening Alle 5 genomen steekproeven voldoen aan de verordening.</p> <p>Vervoersvoorziening Alle 5 genomen steekproeven voldoen aan de verordening.</p>

Zoals u ziet hebben er geen onrechtmatige handelingen plaatsgevonden Wij hebben de interne- en externe wet- en regelgeving goed nageleefd.

Qua processen en de kwaliteit van dossiervorming zijn er op een tal van vlakken nog stappen in de juiste richting te maken. Een doel dat we als organisatie continu nastreven. Wij zullen deze constatering uit 2009 uiteraard gebruiken om de bedrijfsvoering te blijven optimaliseren.

Financiële analyse bedrijfsvoering

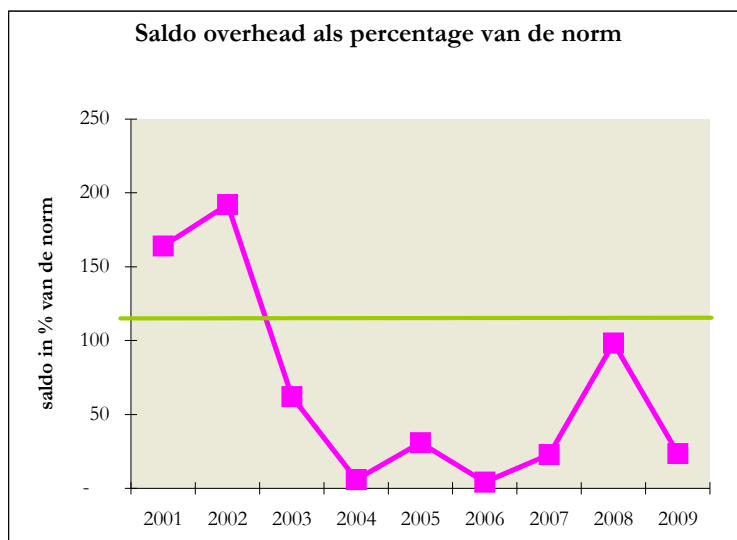
De diverse onderdelen van de bedrijfsvoering vormen samen de overhead.

Onze prestaties in relatie tot onze doelstelling om waar mogelijk efficiencywinsten te boeken (*slimmer werken*) worden zichtbaar in de overhead.

We hebben ons zelf tot doel gesteld dat het saldo van de overhead niet meer mag bedragen dan 2 procent van onze exploitatiebegroting.

Wij kunnen het saldo overhead op twee manieren beïnvloeden:

- via de kosten van de overhead
- via de uurtarieven, waarmee wij de overheadkosten doorbelasten aan de diverse producten. (Wij hebben in 2009 onze uurtarieven aangepast, wat sinds 2003 niet noodzakelijk was)

Het saldo overhead is in 2009, zoals verwacht, gedaald t.o.v. van onze norm van 2% van de exploitatiebegroting. De verwachting was er omdat na 6 jaar te hebben gewerkt met onze uurtarieven van € 70 en € 40, we de tarieven per 2009 naar respectievelijk € 80 en € 50 hebben verhoogd. Door de stijging van de uurtarieven heeft het saldo positief gereageerd ten aanzien van de norm. Deze norm hanteren we als een maximum, we willen daar beneden blijven.

Financiële analyse doelgroep (verschillenanalyse ten opzichte van de begroting)

Hieronder vindt u de financiële analyse van de producten die te maken hebben met de algemene dekkingsmiddelen en de bedrijfsvoering.

Product / Doelgroep	realisatie	realisatie	realisatie	begroot	realisatie	saldo
	2006	2007	2008	2009	2009	2009
Bedrijfsvoering /algemene dekkingsmiddelen/mutaties reserves						
272 Grondzaken	92	-181	69	58	58	0
277 Waardering Onroerende Zaken	292	184	250	200	268	-68
278 Onroerende Zaak Belasting	-2.521	-2.686	-3.106	-3204	-3143	-61
280 Overige belastingen	-56	-32	-44	-49	-49	-0
283 Algemene Uitgaven en Inkomsten	-36	-117	-98	-127	-131	4
284 Gemeentefonds	-13.394	-14.946	-16.401	-17738	-17752	14
285 Verspreide Eigendommen	85	87	97	-543	-599	57
286 Bijzondere Baten en Lasten	542	3.938	1.185	190	-342	532
293 Saldi Kostenplaatsen	26	168	729	-59	116	-174
298 Beleggingen en Rente	-528	-478	-303	-302	-287	-15
304 Saldo Renteomslag	-447	-252	-165	-83	-230	147
303 Mutaties Reserves	-1.014	-4.146	-487	-416	-318	-98
Totaal Bedrijfsvoering etc.	-17.434	-17.885	-18.274	-22.073	-22.417	338

De tabel laat een voordelig verschil zien van € 338 duizend ten opzichte van de begroting.

Grootste oorzaken van dit verschil zijn:

Waardering Onroerende Zaken

Het product sluit af met een nadelig verschil van € 68 duizend. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een voordelig verschil van ruim € 29.000,- en een nadelig verschil van € 97.000,-. Het voordelige verschil wordt enerzijds veroorzaakt door het lager aantal bezwaarschriften en anderzijds doordat inhoudelijke controles en verbeteringen van gegevens die ook de uitvoering van de Wet WOZ ten goede zijn gekomen abusievelijk zijn geboekt op het product OZB (278). Het nadelig verschil is te verklaren door het feit dat de bijdrage, die de gemeente ontvangt van het Ministerie voor de WOZ, in 2009 is opgenomen in de Algemene Uitkering. Deze wijziging is bij de tweede Burap niet verwerkt in de financiële gegevens van het subproduct WOZ, waardoor een negatief verschil ontstaat van € 97 duizend.

Onroerendezaakbelasting

Een nadeel van € 61 duizend. De totale opbrengst van de OZB was in 2009 lager dan begroot en kende een afwijking van iets meer dan € 13 duizend. De uitvoeringskosten waren dit jaar hoger door een overschrijding van het geraamde aantal uren. Deze zijn ondermeer besteed aan inhoudelijke controles en verbeteringen van de gegevens die ook de uitvoering van de Wet WOZ (product 277) ten goede zijn gekomen. Totaal € 48 duizend.

Verspreide Eigendommen

Een voordeel van € 57 duizend. Er zijn minder pachtopbrengsten door de verkoop van landerijen. Evenals voorgaande jaren neemt de verkoop van openbaar groen jaarlijks terug. Ten opzichte van de begroting zijn minder uren besteed aan de ontwikkeling van Haren Noord. Gesaldeerd levert het een voordeel van € 57 duizend op.

Bijzondere baten en lasten

Het voordelig verschil van € 532 duizend ten opzichte van de begroting kan verklaard worden door een voordeel van € 150 duizend inzake aantal verrekeningen van de algemene uitkering (2008 en eerder). Een door de RCG over de deelnemende gemeenten verdeeld restant saldo dat resteerde na afkoop van BWS-subsidies (Besluit Woninggebonden Subsidies). Het door ons ontvangen bedrag van € 287 duizend. Door een betere beheersing van de (invordering) van de debiteuren (positie) kon een deel van de voorziening dubieuze debiteuren, te weten een bedrag van € 52 duizend vrijvallen. Diverse overige verrekeningen met betrekking tot voorgaande dienstjaren leidden per saldo tot een voordeel van € 43 duizend.

Saldi Kostenplaatsen

Een nadeel van € 174 duizend, grotendeels ontstaan doordat de overheadproducten duurder waren dan begroot.

Saldo Renteomslag

Het voordelige verschil ten opzichte van de begroting van € 147 duizend kan worden verklaard uit de wel gerealiseerde, maar niet geraamde doorbelasting van (bouw)rente aan het nieuwe gemeentehuis.

Mutaties reserves

Een nadeel van € 98 duizend. In verband met lager dan begrote bestedingen voor specifieke zaken is ook de onttrekking aan de betreffende bestemmingsreserves lager dan geraamd. Het betreft vooral de subsidie aan het project Van Spoor tot Steeg en de bijbehorende onttrekking aan de bestemmingsreserve Fonds Sociale Woningbouw.

Een verdere toelichting op deze verschillen vindt u in de toelichting op de resultatenrekening.

Paragraaf Weerstandsvermogen

Indien wij het weerstandsvermogen definiëren als ‘het vermogen van de gemeente Haren om risico’s op te kunnen vangen teneinde zijn taken te kunnen voortzetten’, dan suggereert dit een relatie tussen de risico’s en de weerstandscapaciteit. In deze paragraaf zal eerst een overzicht worden gegeven van de risico’s, vervolgens kwantificeren wij deze risico’s, waarna wij de weerstandscapaciteit zullen inventariseren. Door het vergelijken van gekwantificeerde risico’s en weerstandscapaciteit kunnen wij beoordelen of de weerstandscapaciteit voldoende is. Tot slot gaan wij onder het kopje Ambities nader in op het thema ambities, waarbij wij uitleggen waarom het daarbij niet gaat om risico’s.

Wij hebben de door ons geïdentificeerde risico’s onderverdeeld in twee categorieën: incidentele risico’s en structurele risico’s. Wij bestempelen de risico’s als incidenteel indien er sprake is van een eenmalig financieel effect op één boekjaar als het risico werkelijkheid wordt. Indien er sprake is van een doorlopend financieel effect op meerdere boekjaren, dan spreken we over een structureel risico.

Deze paragraaf is een geactualiseerde versie van de paragraaf Weerstandsvermogen uit de begroting 2010. Sinds het vaststellen van die begroting heeft de raad besloten tot de uitvoering van een tweetal nieuwe grote projecten: Stationsgebied (grondexploitatie + investering tunnel) en Meerweg (voor dit project is sprake van een voorlopig besluit, het definitieve besluit hangt onder andere af van het rond krijgen van de cofinanciering). De hieruit voortvloeiende risico’s zijn hieronder verwerkt.

Kader: de kredietcrisis (het vervolg)

In de paragraaf Weerstandsvermogen in het jaarverslag 2008 meldden wij:

“Als gevolg van de wereldwijde kredietcrisis verkeert de Nederlandse economie sinds eind 2008 in zwaar weer. Dit heeft, zoals de ervaring uit voorgaande crises leert, ook effect op de gemeentelijke financiën, meestal met vertraging. Daarbij kan gedacht worden aan de volgende risico’s:

- Resultaten op grondexploitaties. Vertraging van projecten in verband met een langzamere verkoop van kavels en prijsdruk aan de opbrengstenkant kunnen leiden tot slechter dan verwachte resultaten.
- Vertraging van bouwprojecten kan leiden tot lager dan verwachte inkomsten voor bouwleges.
- De inkomsten uit het Gemeentefonds kunnen lager worden. Eventuele bezuinigingen van het Rijk werken immers door in het Gemeentefonds.
- De uitkeringslasten, met name in het kader van de Wet werk en bijstand kunnen hoger uitvallen dan voorzien. Een deel van deze lasten moet door de gemeente worden gedragen.
- Verliezen op beleggingen bij verbonden partijen (Regio Groningen-Assen 2030) die indirect kunnen leiden tot lagere subsidies en/of hogere gemeentelijke bijdragen in de (verdere) toekomst.
- Hoger dan verwachte bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen wiens opbrengsten conjunctuurgevoelig zijn. Denk aan de sociale werkvoorziening.”

In 2009 is ten aanzien van deze risico’s het volgende gebleken:

- De verkoop van kavels is inderdaad vertraagd. Dit heeft zich in de grondexploitatie Onnen Kooi-Hekman vertaald in een extra tussentijdse verliesname van € 58 duizend. De overige grondexploitaties zaten in 2009 nog in een te vroeg stadium om last te kunnen hebben van de kredietcrisis, maar het risico blijft bestaan dat dit in 2010 en verder wel in meerdere of mindere mate het geval zal zijn.
- De bouwleges lagen € 44 duizend lager dan begroot. Dit blijft ook een risico voor de jaren 2010 en verder.
- Door onze voorzichtige ramingsystematiek en door de bestuurlijke afspraken tussen Rijk en VNG zal er naar verwachting voor 2012 nog geen sprake zijn van substantiele tegenvallers. Op z’n vroegst wordt bij de septembercirculaire 2010 duidelijk wat de echte tegenvallers zullen zijn.

- De landelijke stijging van de werkloosheid is minder snel verlopen dan in eerste instantie voorzien en ook de verwachte piek zal lager komen te liggen. Deze piek zal waarschijnlijk in 2010/2011 liggen. In 2009 hebben wij in de bijstandsuitgaven nog weinig effecten bespeurd van de gestegen werkloosheid. Dit is ook verklaarbaar, omdat werklozen in veel gevallen eerst een WW-uitkering ontvangen en pas naar verloop van tijd een bijstandsuitkering. Het risico blijft voor 2010 en verder dus zeker bestaan.
- Het ziet er naar uit dat de meeste “IJsland-gelden” grotendeels terugkeren bij de Regio Groningen-Assen 2030 en dat we geen substantiële schade zullen lijden.
- Onze gemeentelijke bijdrage aan Trio moest in 2009 met € 30 duizend worden opgehoogd (verwerkt in de tweede bestuursrapportage 2009). De risico's blijven substantieel.

Incidentele risico's

Garanties en leningen aan derden

De gemeente heeft een aantal geldleningen gegarandeerd. In totaal staat de gemeente garant voor circa € 3,4 miljoen (stand 31 december 2008, exclusief garantie GEM Haren Noord C.V., zie hiervoor de tekst bij onderstaand kopje Haren Noord). Als deze leningen niet kunnen worden afgelost kan de geldgever de gemeente aanspreken. Van het genoemde bedrag van circa € 3,4 miljoen heeft circa € 2,8 miljoen betrekking op hypothecaire leningen. Dit betreft de gemeentelijke personeels-hypotheekportefeuille die op 9 juni 2006 is verkocht. In het kader van deze verkoop is een gemeentegarantie afgegeven op de restantbedragen van de betreffende leningen. Door verkoop van woningen en uit dienst treden van personeel daalt deze garantie snel. Bij verkoop van de portefeuille bedroeg het garantiebedrag nog € 4,3 miljoen.

De gemeente loopt voorts enig risico met betrekking tot de aflossing van uitstaande geldleningen aan sportclubs, overige verenigingen, stichtingen en particulieren. Per 31 december 2008 ging het om een bedrag van in totaal circa € 0,7 miljoen. Dit bedrag heeft bijna helemaal betrekking op een ‘aflossingsvrije’ lening die is verstrekt aan Stichting Zorgboerderij Mikkellhorst en die aan het einde van de looptijd in 2033 in een termijn zal worden afgelost. Het betreft een hypothecaire lening waarvoor maandelijks rente wordt betaald. Er zijn geen betalingsachterstanden.

Haren Noord

Voor de ontwikkeling van Haren Noord hebben wij tezamen met een tweetal bedrijven de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord C.V. opgericht. Dit om een optimale bedrijfsvoering en een zuivere risicoverdeling met de marktpartijen bij de ontwikkeling van Haren Noord mogelijk te maken. De GEM Haren Noord C.V. wordt bestuurd door de GEM Haren Noord Beheer B.V. waarin dezelfde partijen deelnemen als in de C.V. Om de aansprakelijkheid van de gemeente m.b.t. de bedrijfsvoering zoveel mogelijk uit te sluiten nemen we indirect deel in GEM Haren Noord C.V. en GEM Haren Noord Beheer B.V., respectievelijk via de juridische entiteiten Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord en Dilgt Hemmen Essen B.V. De totale kapitaalstorting door de gemeente in de diverse rechtspersonen bedraagt € 67.000,-. Het totale risico bij een faillissement van GEM Haren Noord C.V. echter veel hoger in verband met de gemeentegarantie op de lening die door GEM Haren Noord C.V. is aangetrokken.

De gemeente heeft in het kader van de financiering van de woningbouw in Haren Noord een garantie van € 22 miljoen afgegeven op een lening die is aangetrokken door de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord Beheer C.V. Dit bedrag is voor de helft afgedekt door contragaranties van de moederbedrijven van de in GEM Haren Noord C.V. deelnemende marktpartijen. Het resterende risico is verminderd middels diverse maatregelen in de bedrijfsvoering (zoals de wijze van fasering van de ontwikkeling van het gebied en de grondrouting). Voor de financieringsconstructie met gemeentegarantie is gekozen vanwege de substantiële rentevoordelen, waarvan de gemeente via het resultaat op de grondexploitatie mee profiteert. Om te zorgen dat er bij deze constructie geen sprake is van staatssteun, betaalt de CV gedurende de looptijd van de garantie een borgstellingsprovisie aan de gemeente. Vertragingen kunnen leiden tot liquiditeitsproblemen bij de GEM, waarvoor een ophoging van de (contra-)garanties een oplossing kan bieden (de wenselijkheid hiervan hangt af van de analyse van de oorzaken van de vertraging en vooral van de actuele vooruitzichten).

De gronden in Haren Noord staan bij de gemeente op de balans (onder de grondexploitaties). Hier- tegenover staan de voorschotten die van de GEM zijn ontvangen in verband met de toekomstige levering van de gronden. Deze voorschotten staan op de balans van de gemeente gerubriceerd onder de overlopende passiva. De voorschotten zijn door de GEM betaald vanuit de afgesloten leningen (waarop door de gemeente en marktpartijen (contra-)garanties zijn afgegeven). Als alles fout gaat bij de GEM, zou dit er in het uiterste geval toe kunnen leiden dat de gemeente de voorschotten moet terugbetalen aan de GEM. In dat geval kan zou de gemeente de gronden wel zelf kunnen ontwikkelen, de gronden zijn dan immers nog in het bezit van de gemeente. Het uiteindelijke risico is dus een renterisico voor de gemeente die de winstmogelijkheden van de grondexploitatie (deels) zal kunnen doen verdampen.

Met betrekking tot GEM Haren Noord zijn er niet alleen risico's, maar ook kansen. Los van de jaarlijkse betalingen van € 589 duizend die vanaf bouwbegin tien jaar lang door de GEM aan de gemeente gedaan zullen worden voor het zogeheten fonds Bovenwijks en die in de begroting zijn opgenomen vanaf 2010 (voor de gemeente zijn dit vrij besteedbare gelden, zie ook paragraaf 4.2 Het dekkingsplan) en los van de betaling door de GEM van de kosten van de sportverplaatsing (exclusief eventuele grondaankopen voor alternatieve locaties) zijn dit:

- De boekwinst van € 5,1 miljoen op de inbreng van gemeentelijke gronden in GEM Haren Noord. Bij gereedkomen van de deelgebieden kan deze winst naar rato worden genomen. Deze winst zit niet in de begroting verwerkt.
- In de door de aandeelhouders van GEM Haren Noord op 3 juli 2009 vastgestelde geactualiseerde grondexploitatie is sprake van een substantiële winst die aan het einde van de looptijd (2018/2019) aan de deelnemende partijen zal worden uitgekeerd. Ook die winst is niet geraamd in onze begroting.

Nesciopark

Om de risico's met betrekking tot het bedrijventerrein Nesciopark te beperken lopen er op dit moment onderhandelingen met een marktpartij over de verkoop van het bedrijvenpark. Er is al een intentieovereenkomst afgesloten. Het is de bedoeling dat de betreffende marktpartij zorg draagt voor de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein, terwijl de gemeente zorgt voor de realisering van aanvullende voorzieningen. Het risico is dat de onderhandelingen uiteindelijk niet leiden tot een definitief verkoopcontract. Voor de verdere ontwikkeling van het bedrijvenpark kan dan gekeken worden naar andere partijen of naar ontwikkeling in eigen beheer. De tot nu toe gemaakte kosten van circa € 4,0 miljoen hebben voor het grootste deel betrekking op het transferium. Bij vertraging van de ontwikkeling van het bedrijventerrein kan ervoor worden gekozen om het transferium als investering te behandelen en de gemaakte kosten te activeren. Wel leidt dit tot substantiële kapitaallasten die nu niet in de begroting zijn opgenomen en waarvoor dan dekking gevonden zou moeten worden.

Raadhuisplein/Haderaplein

Op 29 juni 2009 is de visie Raadhuisplein/Haderaplein door de raad vastgesteld. Er is gekozen voor een bebouwingsvariant die in de (bijbehorende financiële onderbouwing) leidt tot een positief resultaat van € 5,3 miljoen. Dit resultaat zal worden gebruikt om een deel van de (kapitaallasten van de) investering in het nieuwe gemeentehuis te dekken. Daarnaast heeft de raad besloten dat er ingezet moet worden op een bijdrage van € 0,5 miljoen aan het Fonds Sociale Woningbouw vanuit de grondexploitatie Raadhuisplein/Haderaplein (er moet gekeken worden of de plannen zo kunnen worden aangepast dat dit leidt tot een verbetering van het resultaat) of uit een verlaging van het investeringsbudget van het nieuwe gemeentehuis. Daarnaast heeft de raad besloten dat ingezet moet worden op een budgetneutrale ondergrondse parkeervoorzieningen.

Gezien het voorgaande en gezien de omvang van het project is er sprake van substantiële risico's. De risico's bestaan uit vertraging in de verkoop (en daarmee extra rentelasten), tegenvallende verkoopprijzen en hoger dan verwachte kosten. Bovendien valt bij latere verkoop dan in 2011 een deel van de dekking van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis weg.

Stationsgebied

In de vergadering van 25 januari 2010 is door de raad een investeringskrediet van € 2.451.000,- ter beschikking gesteld voor de aanleg van een fiets- en voetgangerstunnel. Daarnaast is er een sluitende grondexploitatie vastgesteld voor de ontwikkeling van het gehele Stationsgebied dat onder andere voorziet in de bouw van woningen en winkels. Zoals gemeld in het raadsvoorstel is er nog enige onzekerheid met betrekking tot het verkrijgen van subsidies. Voorts moet er nog met diverse partijen worden onderhandeld, is niet duidelijk of er sprake is van bodemvervuiling en is het geraamd bedrag voor planschades onzeker. Ook de 'normale' uitvoeringsrisico's van grote projecten spelen hier: aanbestedingsverschillen, renteverliezen etc.

Meerweg

In de vergadering van 15 februari 2010 is door de raad onder voorwaarden (onder andere met betrekking tot de cofinanciering) besloten om € 1,6 miljoen ter beschikking te stellen ten behoeve van de uitvoering van het project Meerweg. Dekking van het bedrag vindt plaats uit de afkoopsom die de provincie aan de gemeente zal betalen in verband met de overdracht van het beheer van de Meerweg. Uiteraard leidt dit over een reeks van jaren wel tot hogere onderhoudslasten voor de gemeente. Voorts is een garantstelling van € 6,1 miljoen (incl. de gemeentelijke bijdrage van € 1,6 miljoen) afgegeven voor de cofinanciering in het kader van de Europese EFRO-subsidie. Naast de algemene risico's van grote (infrastructurele) projecten is er sprake van de volgende grote specifieke risico's met betrekking tot dit project: het niet tijdig (uiterlijk 31 december 2014) afronden van het project waardoor de EFRO-subsidie van € 3,8 miljoen niet wordt verkregen, terwijl wel een groot deel van de uitvoeringskosten gemaakt is en het (deels) niet rondkomen van de cofinanciering van m.n. particuliere partijen en/of overige subsidies.

Overige in exploitatie zijnde grondexploitaties

Voor de in exploitatie zijnde bestemmingsplannen worden minimaal één keer per jaar hercalculaties uitgevoerd. Het ziet er op dit moment niet naar uit, dat de lopende exploitaties tot onvoorziene verliezen zullen leiden. In z'n algemeenheid is er bij bestemmingsplannen sprake van diverse bezwaar- en/of beroepsprocedures van belanghebbenden, waardoor (forse) vertraging op kan treden, extra rentelasten ontstaan en het risico van veranderende marktomstandigheden sterker wordt. Zie verder paragraaf 5.6 Grondbeleid voor de laatste ontwikkelingen.

Convenant Woonborg

In het kader van het tussen Woonborg en gemeente afgesloten convenant worden door Woonborg een zestal woningbouw-locaties binnen de gemeente Haren ontwikkeld. In zijn totaliteit, dus voor alle gebieden samen, dient de (paraplu-)exploitatie sluitend te zijn. Door Woonborg worden hiertoe de winsten ingezet die voortvloeien uit de opstalontwikkeling. De gemeente is verantwoordelijk voor het openbaar gebied. De kosten voor de ontwikkeling van het openbaar gebied worden mede gedragen door de exploitatie. De gekozen constructie sluit niet uit dat er lasten voor rekening van de gemeente komen. Verdere uitwerking van de plannen zal hier meer duidelijkheid over kunnen verschaffen. Zie verder paragraaf 5.6 Grondbeleid.

Overige nog niet in exploitatie zijnde grondexploitaties en strategische aankopen

Zie paragraaf 5.6 Grondbeleid voor een overzicht de laatste ontwikkelingen.

Nieuwbouw gemeentehuis

Met betrekking tot het nieuwe gemeentehuis is het risico op kostenoverschrijdingen een stuk kleiner geworden in verband met de uitkomsten van de aanbesteding en de daaropvolgende gunning in augustus 2009.

Milieu

Er is sprake van een aantal bekende bodemverontreinigingen waarvoor nog geen sanering is voorzien en waarbij de kosten van een eventuele sanering en het gemeentelijk aandeel daarin onbekend zijn. Daarnaast is het mogelijk dat er verontreinigingen aan het licht komen die nu nog onbekend zijn.

Nieuwe wettelijke eisen

Al dan niet als gevolg van tragische gebeurtenissen is de wet- en regelgeving aangescherpt op diverse terreinen zoals Arbo, brandveiligheid en legionellapreventie. Dat dit op deze en andere terreinen ook in de toekomst zal gebeuren staat buiten kijf. Dit kan leiden tot onverwachte financiële nadelen.

Bouwleges

Vertraging van bouwprojecten kan leiden tot lager dan verwachte inkomsten voor bouwleges. Dit is een actueel risico in verband met de kredietcrisis.

Toenemende uitkeringslasten in verband met economische situatie

De uitkeringslasten, met name in het kader van de Wet Werk en Bijstand kunnen hoger uitvallen dan voorzien. Een deel van deze lasten moet door de gemeente worden gedragen. Dit is een actueel risico in verband met de kredietcrisis.

Verliezen op beleggingen bij verbonden partijen

Als gevolg van de kredietcrisis leek het erop dat de provincie Groningen en daarmee de Regio Assen-Groningen een substantieel verlies zou lijden. Nu is duidelijk dat in ieder geval een deel van het geld dat gestald was bij IJslandse banken terugkomt, maar het is nog niet exact duidelijk wat het uiteindelijke verlies voor de Regiovisie zal zijn. Er bestaat nog een (beperkt) risico dat de Regiovisie in de toekomst minder zal kunnen bijdragen aan Harense projecten of dat de gemeentelijke bijdragen aan de Regiovisie omhoog moeten.

Structurele risico's

Schadeclaims burgers

Burgers kunnen onze gemeente aansprakelijk stellen voor door hen geleden schade. Hoewel wij voor dit soort schadeclaims een verzekering hebben afgesloten, bestaat de kans dat de verzekering een claim niet dekt. Om schadeclaims te voorkomen voeren we het onderhoud aan bijvoorbeeld wegen en speelvoorzieningen planmatig uit. Ook documenteren we dit zo goed mogelijk.

Planschade

Landelijk is het claimen van planschade op basis van artikel 49 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening een verschijnsel dat de laatste jaren steeds vaker voorkomt. Dit geldt ook voor Haren. Ook in de (nabije) toekomst is er in verband met de toenemende bouwactiviteiten (denk aan DHE) een verdere toename van het aantal planschadeverzoeken te verwachten. Hiervoor proberen we dekking te vinden bij de veroorzakers, dat wil zeggen binnen de betreffende grondexploitaties.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente neemt deel aan een aantal gemeenschappelijke regelingen. Bij een aantal regelingen is sprake van een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam. Samen met de andere deelnemende gemeenten dragen wij het risico in de exploitatie van deze instellingen. Sommige van de gemeenschappelijke regelingen zijn, financieel gezien, gevoelig voor gewijzigde externe omstandigheden, zoals bijvoorbeeld aangescherpte milieuwetgeving (ARCG) of een combinatie van verslechterde economische omstandigheden en wijzigingen in de budgettering door het Rijk (Trio Bedrijven). Zo is in 2008 zal een nieuwe financieringssysteem voor de WSW ingevoerd, waarbij het Rijksbudget niet langer rechtstreeks aan de bedrijven (zoals Trio) zal worden uitgekeerd, maar via de gemeenten. Zoals vermeld in paragraaf 3.3 Gebruikers sociale voorzieningen heeft dit al tot een structurele verhoging van onze bijdrage aan Trio met € 30 duizend geleid. In paragraaf 5.5 Verbonden partijen staan meer details vermeld over gemeenschappelijke regelingen en andere verbonden partijen.

Decentralisatie van rijkstaken

De rijksoverheid decentraliseert taken naar de gemeenten. Niet altijd worden daarbij ook de financiële middelen (volledig) gedecentraliseerd. Ook is het mogelijk dat de verdeling van de extra middelen (via de algemene uitkering Gemeentefonds of via specifieke uitkeringen) niet spoort met de toedeling van taken.

In het bestuursakkoord dat op 4 juni 2007 is afgesloten tussen het kabinet en de gemeenten, is afgesproken om door te gaan op de weg van decentralisatie. Hiermee worden de risico's voor de gemeenten groter.

Een voorbeeld van decentralisatie van Rijkstaken is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning per 1 januari 2007 is ingevoerd. De gemeenten werden (financieel) verantwoordelijk voor de uitvoering van deze nieuwe wet, die onder andere de voorzieningen voor gehandicapten (huidige WVG) en de (huishoudelijke) thuiszorg regelt. Aangezien er voor de gemeenten sprake is van een taakverbreding, zijn er ook extra budgetten (met name vanuit de AWBZ) naar de gemeenten overgeheveld. Dit is gebeurt via de algemene uitkering. Voor ons en voor de meeste andere gemeenten waren deze extra budgetten ruimschoots voldoende. Naar aanleiding van de problemen in de thuiszorg zal de wetgeving echter zodanig worden aangepast dat de uitvoering duurder gaat worden (denk aan de bemoeilijkte inzet van alpha-hulpen), terwijl daar geen extra geld tegenover zal staan. Wat de exacte (financiële) effecten daarvan zullen zijn, is op dit moment nog niet duidelijk.

Rentekosten

In de begroting zijn prognoses gehanteerd voor de rentepercentages. Een stijging van het renteniveau boven de door ons aangehouden prognoses voor lang en kort geld moet als risico niet worden uitgesloten. Zie ook paragraaf 5.4 Financiering.

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

In het meerjarenperspectief neemt de onzekerheid over de modeluitkomsten van de algemene uitkering toe. Dit komt omdat er geen zekerheid bestaat over de ontwikkeling van de diverse parameters en tarieven in het rekenmodel. Hierbij valt ook te denken aan de algemene economische ontwikkelingen die via de hoogte van de Rijksuitgaven doorwerken naar het Gemeentefonds. Een duidelijk voorbeeld van onzekerheid met betrekking tot de algemene uitkering is de ontwikkeling van het landelijke aantal bijstandsontvangers. Zie ook paragraaf 4.1 Ontwikkelingen.

Gemeentelijk belastinggebied

Op 6 juni 2007 is er een rapport verschenen van de commissie Van Aartsen over het gemeentelijk belastinggebied. Het is nog niet duidelijk wat er naar aanleiding daarvan zal veranderen met betrekking tot de gemeentelijke belastingen en wanneer dat het geval zal zijn. Wat de gevolgen van een eventuele wijziging in het gemeentelijk belastinggebied voor onze gemeente zullen zijn is dus ook nog niet duidelijk. Tijdens de huidige kabinetsperiode verwachten wij overigens geen acties meer op dit punt, zodat een en ander op zijn vroegst met ingang van 2012 zou kunnen treden.

Macro-norm OZB

In verband met de afschaffing van de maximering van (het stijgingspercentage van) de OZB per 1 januari 2008 is er door het Rijk een zogenaamde macro-norm ingevoerd. De afgeschafte maximering had betrekking op iedere individuele gemeente en de nieuwe macro-norm heeft betrekking op de maximale procentuele stijging van de OZB-opbrengsten van alle gemeenten samen. Voor 2010 ligt de macro-norm op 4,3%. Het Rijk behoudt zich het recht voor om in te grijpen als de werkelijke stijging boven de macro-norm komt te liggen, bijvoorbeeld via een verlaging van de algemene uitkering. Nu hebben we wel invloed op onze eigen tariefstelling (zie paragraaf 4.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen), maar uiteraard niet op de tariefstelling van andere gemeenten. Mochten andere tarieven hun tarieven te hoog opschroeven, dan kan dat dus (via de algemene uitkering) een negatieve invloed hebben op onze exploitatie.

Landelijke en regionale initiatieven

In landelijk en regionaal verband zijn we betrokken bij ontwikkelingen die op termijn ook geld kunnen gaan kosten. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van een light rail (Kolibri). Als iets dergelijks van de grond komt met halteplaatsen in Haren, dan zullen we een bijdrage moeten leveren.

Werkgeversrisico's

Als werkgever loopt de gemeente de gebruikelijke werkgeversrisico's. Zo kunnen een sterk oplopend ziekteverzuim en/of uitstroom naar de WIA leiden tot grote financiële consequenties. Daarnaast zijn we eigen risicodragers met betrekking tot de kosten van de WW-/wachtgeldregelingen voor ambtenaren en bestuurders.

Naast de risico's op grond van de bestaande regelingen, is er het risico van kosten die voortvloeien uit wijzigingen in de wet- en regelgeving. Een ander actueel werkgeversrisico is en (verdere) stijging van (het werkgeversdeel) van de pensioenpremies als gevolg van tegenvallende beleggingsresultaten het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

Investeringsen

Er is in het verleden een groot aantal voorzieningen gerealiseerd, waarvan de investeringskosten werden gedekt ten laste van reserves dan wel subsidies. Ook is er een onbekend aantal activa zonder boekwaarde (alle activa van voor 1984 zijn in de voorgaande collegeperiode afgeboekt ten laste van de reserves ter verlaging van de kapitaallasten), waarvoor op termijn vervanging onontkoombaar is. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de riolen. Er zijn nog veel riolen van voor 1984 in gebruik, die nu geen boekwaarde hebben en dus niet tot kapitaallasten leiden. Iedere vervanging van dergelijke riolen leidt dus tot een toename van de kapitaallasten. Voor zover de betreffende investeringen (zie ook paragraaf 6.3 Prognosebalans en paragraaf 6.4 Investeringslijst) uiterlijk per 1 januari 2014 geactiveerd worden, zitten de kapitaallasten begrepen in de meerjarenramingen, maar ook in de jaren daarna veroorzaken dergelijke vervangingen een opwaartse druk op de kapitaallasten.

Controles Belastingdienst

Periodiek worden door de Belastingdienst controles uitgevoerd met betrekking tot de btw en de loonheffing. De laatste controle is in 2008 geweest met betrekking tot de btw (btw-compensatiefonds en ondernemers-btw) over het jaar 2003. Hier is een naheffing uit voortgevloeid die is geëstrapoleerd naar de jaren tot en met 2007. Alhoewel de administratieve uitvoering zal worden geoptimaliseerd kunnen in de toekomst kunnen ook voor de jaren vanaf 2008 nadelen ontstaan.

Kwantificering risico's

In onderstaande tabel geven wij aan wat naar onze inschatting de maximale risicobedragen zijn van de hiervoor genoemde risico's. Daarnaast geven wij aan wat de kans is dat het risico zich voordoet (10%, 25%, 50%, 75% of 90%). Om het benodigde weerstandsvermogen te berekenen vermenigvuldigen wij beide grootheden met elkaar. In het geval van structurele risico's vermenigvuldigen wij de uitkomst met een factor 2. De op die manier berekende bedragen tellen we bij elkaar op en het totaal vermenigvuldigen we met 90%. Die 90% is een correctie vanwege het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. De door ons gebruikte methode is een gangbare methode in gemeenteland en wordt onder andere toegepast door buurgemeente Groningen.

Tabel berekening benodigd weerstandsvermogen (bedragen x € 1.000,-)

Risico	Maximaal bedrag	Waarvan incidenteel	Waarvan structureel (x factor 2)	Kans	Max. bedrag x kans
Garanties en leningen (ex-cl. Haren Noord)	4.100	4.100		10%	410
Haren Noord	10.000	10.000		10%	1.000
Nesciopark (risicobedrag = kapitaallast bij activeren transferium)	310		620	50%	310
Raadhuisplein/Haderaplein (risicobedrag = (wegvallen dekking) kapitaallast deel investering gemeentehuis)	410		820	25%	205
Convenant Woonborg	3.000	3.000		10%	300
Stationsgebied	1000	1000		10%	100
Overige grondexploitaties en strategische aankopen	500	500		25%	125
Project Meerweg	5000	5000		10%	500
Milieu	200	200		50%	100
Nieuwbouw gemeentehuis (risico kostenoverschrijding)	500	500		10%	50
Nieuwe wettelijke eisen	500	500		25%	125

Schadeclaims burgers	100		200	25%	50
Planschades	100		200	50%	100
Gemeenschappelijke regelingen	500		1.000	10%	100
Decentralisatie Rijkstaken	500		1.000	25%	250
Rentekosten	100		200	50%	100
Algemene uitkering	500		1.000	25%	250
Gemeentelijk belastinggebied en macro-norm	200		400	10%	40
Hogere uitkeringslasten in verband met economie	150	150		50%	75
Lagere bouwleges in verband met economie	850	850		10%	85
Beleggingsverliezen verbonden partijen	50	50		10%	5
Landelijke en regionale initiatieven	300		600	25%	150
Werkgeversrisico's	250		500	50%	250
Investerings	100		200	25%	50
Controles Belastingdienst	50		100	50%	50
Subtotaal	29.270	25.850	6.840		4.780
Correctie 90%					478
Benodigd weerstandsvermogen					4.302

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het geheel van middelen en mogelijkheden waarover onze gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. Daarbij is het van belang om onderscheid te maken tussen eenmalige en structurele tegenvallers. Incidentele tegenvallers kunnen worden opgevangen door een onttrekking aan de reserves, terwijl structurele tegenvallers kunnen worden opgevangen door het benutten van een deel van de zogenaamde onbenutte belastingcapaciteit.

Wij hebben voor het afdekken van de incidentele risico's een gedeelte van de Algemene Reserve (AR) geormerkt als Algemene Risico Reserve (ARR). De begrote omvang van de ARR per 31 december 2009 bedraagt circa € 1,1 miljoen. Door de raad is bij de vaststelling van de begroting 2009 op 6 november 2008 een motie aangenomen is besloten tot het verhogen van de onder- en bovengrens van de ARR tot respectievelijk € 1.500.000,- en € 2.000.000,- en het zo spoedig mogelijk aanvullen van de ARR tot de ondergrens.

Naast de ARR is de AR in principe vrij besteedbaar en zou dus kunnen worden aangewend indien de tegenvallers de ARR te boven gaan. Per 31 december is het resultaat over 2009, een bedrag van € 1,3 miljoen, eveneens onderdeel van de vrij besteedbare reserves. De totale buffer voor incidentele risico's in de vorm van vrij besteedbare deel van het eigen vermogen (AR + ARR + resultaat 2009) komt daarmee per 31 december 2009 uit op € 2,9 miljoen.

De onbenutte belastingcapaciteit is gedefinieerd als het bedrag dat wij in redelijkheid nog aan extra inkomsten (belastingen en heffingen) kunnen genereren voor het geval zich tegenvallers voordoen. Het is een structurele variabele: je kunt het elk jaar weer vragen. Volgens de meest gangbare berekeningsmethode wordt de onbenutte belastingcapaciteit berekend door het verschil te nemen tussen de totale opbrengst van OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing op basis van de artikel 12-normen en de totale opbrengst van OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing op basis van de eigen tarieven. Aangezien onze eigen tarieven voor rioolrecht en afvalstoffenheffing overeenkomen met de artikel 12-norm van 100% kostendekkendheid, is er alleen bij de OZB sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Het OZB-normtarief 2010 is 0,1164 % van de WOZ-waarde. Dit is een op basis van de WOZ-waarden gewogen gemiddeld tarief van de drie soorten OZB: OZB eigenaren woningen, OZB eigenaren niet-woningen en OZB gebruikers niet-woningen.

Het Harense gewogen gemiddelde tarief bedraagt 0,1067% van de WOZ-waarde. Voor de drie verschillende soorten OZB leidt dit tot een onbenutte belastingcapaciteit van circa € 0,3 miljoen.

Onze totale weerstandscapaciteit, oftewel het vrij besteedbare deel van het eigen vermogen + de onbenutte belastingcapaciteit, bedraagt per 31 december 2009 dus circa € 3,2 miljoen. Eind 2008 bedroeg de weerstandscapaciteit € 1,8 miljoen. Er is dus sprake van een toename van € 1,4 miljoen, vooral veroorzaakt door het voordelige rekeningresultaat 2009. Sinds eind 2008 is het benodigde weerstandsvermogen toegenomen van € 3,7 miljoen naar € 4,3 miljoen, met name vanwege de genomen besluiten met betrekking tot de projecten Stationsgebied en Meerweg. Toch is het verschil tussen benodigd weerstandsvermogen en aanwezige weerstandscapaciteit kleiner geworden: een afname met € 0,8 miljoen van € 1,9 miljoen tot € 1,1 miljoen.

Beoordeling

Onze weerstandscapaciteit ligt met € 3,2 miljoen dus beneden het benodigde weerstandsvermogen van € 4,3 miljoen. Hierbij kunnen echter een aantal kanttekeningen worden geplaatst:

- In verband met de afschaffing van de maximering van de (stijgingspercentages van de) OZB-tarieven met ingang van 2008 kunnen we in noodsituaties ook OZB-tarieven hanteren die uitgaan boven de artikel 12-normtarieven.
- Er is ook sprake van stille reserves. Die laten we bij de bepaling van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. Zo zijn we bijvoorbeeld in het bezit van gronden die eventueel bebouwd kunnen worden.
- We hebben bestemmingsreserves die u in noodgevallen kunt overhevelen naar de algemene reserve.

Ondanks genoemde kanttekeningen vinden wij het toch verstandig om de weerstandscapaciteit te verhogen. Voor verdere stappen daartoe verwijzen we u naar de begroting 2010.

Ambities

Los van de bovengenoemde risico's hebben wij een aantal ambities waarvan nog niet besloten is dat we ze ook daadwerkelijk uit gaan voeren. Aangezien de raad het budgetrecht heeft en daarmee het laatste woord over de eventuele uitvoering is er sprake van een bewuste keuze om iets al dan niet te doen. Indien de raad op basis van een voorstel van BenW besluit om een bepaald project doorgang te laten vinden, dan leidt dit (via de Planning & Control cyclus) ook tot een begrotingsmutatie. Vanaf dat moment ontstaan wel risico's die gerelateerd zijn aan de uitvoering (bijvoorbeeld een overschrijding van de geraamde kosten). Hier volgt een opsomming van de grote ambities (waarbij we een (grote) inschatting geven van wat de betreffende ambitie ongeveer zou kunnen kosten):

- Nieuwe brandweerkazerne. Bedrag: circa € 1 miljoen.
- Raadhuisplein. Bedrag: circa € 1,1 miljoen. Dit bedrag heeft betrekking op de herinrichting van het plein, niet op het te bebouwen gedeelte. Het te bebouwen gedeelte is onderdeel van de grondexploitatie Raadhuisplein/Haderaplein.
- Verplaatsing sport. Bedrag: circa € 1 miljoen. Dit is de geraamde investering in de verplaatsing, na aftrek van de vergoeding van de GEM.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Wat wilden we bereiken?

In Haren hebben we de zorg voor onze openbare ruimte. Veel activiteiten, die diverse beleidsterreinen omvatten, vinden daar plaats. Daar hebben we veel voor geïnvesteerd. De kwaliteit van die investeringen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de lasten die dat met zich meebrengt.

Het voert te ver om voor al deze zaken in dit jaarverslag in te gaan op wat we willen bereiken. In de volgende beleidsnota's is op die vraag ingegaan:

Investerings in	Beleidsnota vastgesteld in	Onderhoud betreft
Riolen	2009	155 km riolering
Wegen	2009	925.000 m ² verhardingen
Integraal huisv. plan (scholen)	2009	24 gebouwen
Gemeentelijke gebouwen (excl. scholen)	1998	46 gebouwen
Openbaar groen	2004	96 ha. openbaar groen
Openbare verlichting	2005	4.190 lantaarnpalen

Wat hebben we gedaan en wat heeft het gekost?

Voor de riolen, de wegen en de openbare verlichting hebben wij de uit de beleidskaders voortvloeiende jaarprogramma's opgevoerd als investering in de investeringsschema's in de betreffende jaren. Het gaat om vervanging of levensduurverlengend onderhoud. De hiermee gemoeid gaande bedragen zijn geactiveerd. Niet-levensduurverlengend onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening gebracht.

Riolen

We hebben er voor gezorgd dat het afvalwater zonder problemen kon worden afgevoerd naar de diverse riool zuiveringsinstallaties. Tevens hebben we weer vooruitgang geboekt met het aanbrengen van het gemengde rioolstelsel. Zowel in de Parkweg als in de Weg voor de Jagerskampen zijn gescheiden rioolstelsels aangelegd. De Parkweg lost zijn regenwater nu rechtstreeks in het Boeremapark.

De raad heeft twee belangrijke beleidsdocumenten vast gesteld. De eerste is "Natte Haren beter in Model", met hierbij het Basis Rioleringsplan, plannen voor verbeteren van de waterkwaliteit vijvers en het afkoppelbeleid. De twee is het GRP (Gemeentelijk Riolerings Plan). We hebben nu goede handvaten voor het maken en realiseren van watergerelateerde projecten voor de komende jaren.

Om in Noordlaren het riolsysteem te verbeteren, hebben we met succes een subsidieaanvraag ingediend. We willen deze rioolrenovatie in 2011 uit voeren en hiermee tegelijkertijd een stukje dorpsvernieuwing te realiseren. We hebben in de rioolgemalen diverse pompen en besturingssystemen vervangen.

Wegen

Het jaarprogramma voor het onderhoud van wegen hebben we in 2009 conform de planning gerealiseerd. Er zijn veel werken uitgevoerd. Zo is de Parkweg opnieuw ingericht. Er is in het bijzonder gelet op de bereikbaarheid van de seniorenwoningen. Er zijn meer voetpaden en meer parkeerplaatsen gekomen. Bovendien zijn een aantal parkeerplaatsen van waterdoorlatende materialen uitgevoerd. Ook hebben we een deel van de Weg voor de Jagerskampen vernieuwd. Dit betreft het gedeelte vanaf de kruising met de Herttenlaan tot voorbij de kruising met de Heide en Watersteeg. Met de uitvoering van het jaarlijkse onderhoudprogramma voldoen onze wegen weer aan de landelijke normen voor rationeel wegbeheer. Verder hebben we in het kader van 'Duurzaam Veilig' een gedeelte van de Onnerweg aangepakt. Dit betreft het gedeelte tussen de Jachtlaan en de Molenkampsteeg. Bovendien hebben we vooruitlopend op het project 'aanpassen bushaltes 2010' al twee halteplaatsen conform de nieuwe stijl ingericht.

Openbaar groen

De beleidskaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn in 2004 opnieuw vastgesteld. Op grond van de vastgestelde kaders werken we tot en met 2009 aan een meerjarig plan tot herstructurering van onze groenvoorzieningen. Dit plan moet een beter evenwicht brengen tussen noodzakelijk onderhoud en beschikbare capaciteit daarvoor.

We wilden het openbaar groen onderhouden binnen de beleidskader uit het groenbeleid. Hieronder een greep uit wat we gedaan hebben in 2009 (zie ook doelgroep gebruikers publieke ruimten):

- Er zijn (laan)bomen geplant en onderhouden. Aan de Rijksstraatweg zijn nieuwe bomen aangeplant.
- Bepantingsvakken en gazons zijn gerenoveerd volgens het huidige beheerplan.
- In het centrum hebben we ‘hangingbaskets’ bevestigd aan de lantaarnpalen.
- Er zijn bloembollen geplant in de buurten Molenbuurt en Maarwold.
- Er is door de bomenstichting een benchmark uitgevoerd. Uit de benchmark blijkt dat de gemeente voldoet aan de norm die de bomenstichting heeft gesteld. Toch zijn er een aantal verbeterpunten. De aanbevelingen van de bomenstichting worden meegenomen bij het in 2010 op te stellen bomenbeleidsplan.

Openbare verlichting

Voor de openbare verlichting heeft IP-Lighting de Gemeentelijke Energiebesparingsaanpak Openbare verlichting (GEO) afgerond. Het plan geeft aan welke armaturen het meeste energie gebruiken en hoeveel er te besparen is als er nieuwe armaturen worden geplaatst. Dit plan hebben we omgezet in een uitvoeringsplan. Hierin staat concreet omschreven welke lichtmasten in welke straten er de komende drie jaren worden vervangen. Hierbij worden de lampen gedimd naar 70% van de lichtsterkte tussen 1:00 en 6:00 uur. De vervanging van de verlichting voor 2009 hebben we doorgeschoven naar 2010 om daarmee gelijk uitvoering te geven aan het nieuwe beleid.

Paragraaf Financiering

Wat wilden we bereiken?

Wij beogen transparantie in de financiële verslaglegging en daartoe heeft uw raad in 2001 een financieringsstatuut vastgesteld. Per 1 januari 2009 is de Wet Financiering Decentrale Overheden en de bijbehorende regelgeving aangepast. Dit naar aanleiding van een evaluatie en naar aanleiding van de kredietcrisis. In december 2009 is een geactualiseerd financieringsstatuut aan de raad aangeboden. Dit nieuwe statuut is op 25 januari 2010 door de raad vastgesteld en beoogd vooral een beperking van de risico's door uitsluitend gelden uit te zetten bij partijen met een AAA-rating.

De belangrijkste kaders het oude financieringsstatuut 'Financiering, Faciliterend en Stabiel' uit 2001, dat nog gedurende het gehele jaar 2009 van kracht was, zijn met name in paragraaf 4.1 van dat statuut te vinden. Deze kaders betreffen onder andere het jaarlijks formuleren van doelen in de financieringsparagraaf van de begroting ten aanzien van:

- De calculatorische rentevoet en het voorgenomen saldo renteomslag.
- De voorgenomen aflossingen op lopende langlopende leningen en aantrekkingen van nieuwe langlopende leningen (in termen van de Wet Financiering decentrale overheden (Fido): vaste schulden, oftewel leningen met een looptijd van een jaar of langer).
- De voorgenomen limiet voor het aantrekken van kort geld, dat wil zeggen: leningen met een looptijd korter dan een jaar.
- De voorgenomen renterisiconorm.
- De begrote rentepercentages voor de financieringsbehoefte.

De financieringsactiviteiten komen erop neer dat we de limiet voor het aantrekken van kort geld (in Fido-termen: de kasgeldlimiet) tot het maximum benutten. Deze kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een looptijd korter dan een jaar (waaronder ook begrepen worden debetstanden op bankrekeningen). Om de rentelast op de vaste schulden (leningen met een looptijd langer dan een jaar) binnen de wettelijke randvoorwaarden zo stabiel en laag mogelijk te houden hebben wij ervoor gekozen om 50% van onze lange financieringsbehoefte te dekken uit leningen met een looptijd van een jaar en 50% uit leningen met een looptijd van 25 jaar. Hierbij houden we rekening met de maximale renterisiconorm die is opgenomen in de Wet Fido. Die houdt in dat we in een jaar niet meer dan een bedrag gelijk aan 20% van de lasten in de begroting af mogen lossen (voor de wijziging van de Wet Fido per 1-1-2009 was dit 20 % van de stand van de vaste schulden per 1 januari).

Wanneer zijn wij tevreden? Indicator	2006 realisatie	2007 realisatie	2008 realisatie	2009 realisatie	2009 begroot
Gemiddelde rente op nieuw opgenomen langlopende leningen	3,4 %	4,3 %	4,9 %	3,57 %	5,12 %
Gemiddeld opgenomen kortlopende gelden (in € 1.000,-)	2.461	1.371	2.100	430	2.900
Rente op kortlopende gelden	3,08 %	2,81 %	4,75 %	3,4 %	5,00 %
Saldo renteomslag in % van begrotingsuitgaven	1,4 %	0,7 %	1,7 %	0,7 %	1,5 %

Toelichting op de indicatoren

Gemiddelde rente: ons doel is om het gemiddelde rentepercentage ook op lange termijn zo laag en zo stabiel mogelijk te houden.

Opgenomen kortlopend geld: kortlopend geld is het goedkoopste; het weergegeven bedrag voor 2010 is gelijk aan het benodigde bedrag dat voortvloeit uit de prognosebalans in paragraaf 6.3 van deze begroting.

Saldo renteomslag: dit is het saldo van de rente die wij toerekenen aan producten (zie hierna) en de rente die wij betalen. In principe willen wij de betaalde rente toerekenen. Het niet of teveel toegekende saldo mag niet groter zijn dan 2% van het begrotingsuitgaven.

Wat hebben we gedaan en wat heeft het gekost?

Calculatorische rentevoet en saldo renteomslag

Zowel in de begroting als in de jaarrekening hebben we een calculatorische rente van 5,3% op het geïnvesteerd vermogen gehanteerd. Dit vermogen is geïnvesteerd in onze bezittingen en die dragen op hun beurt weer bij aan onze producten, die in de exploitatiebegroting zijn weergegeven. Via de kapitaallasten rekenen wij deze rente toe aan de producten. Ons doel is de calculatorische rentevoet zo min mogelijk te laten fluctueren om de begroting zo stabiel mogelijk te houden. Het is dus de uitdaging om de werkelijke rentelasten niet meer te laten bedragen dan 5,3%. In 2009 is dit goed gelukt: het gemiddelde rentepercentage op de gehele vaste leningenportefeuille bedroeg 4,99%.

In 2009 was sprake van een voordelig saldo renteomslag van € 230 duizend. Per saldo is er dus teveel rente toegerekend aan de producten. Uitgedrukt in een percentage van de lasten in de begroting was de afwijking 0,7 %. Dit is ruimschoots binnen de norm van 2 % en lager dan de begrote 1,5 %.

De aflossingen en aantrekkingen van vaste schulden

In de financieringsparagraaf van de begroting 2009 hebben wij een financieringsbehoefte becijferd van € 7,4 miljoen, waarvan € 6,8 miljoen herfinanciering van aflossingen op de leningportefeuille per 1-1-2009. In werkelijkheid hebben in 2009 € 7,4 miljoen aangetrokken en € 6,8 miljoen afgelost. We zijn dus precies binnen de kaders van de begroting gebleven.

De limiet voor het aantrekken van kort geld

Onze kasgeldlimiet, dat wil zeggen het wettelijke maximum aan aan te trekken kortlopende middelen (< 1 jaar) bedroeg € 3.051 duizend. In alle kwartalen van het jaar zijn we binnen deze kasgeldlimiet gebleven, zoals de volgende tabel laat zien:

Jaar 2009, kwartaal:	Netto vlottende schuld
1e	1.190
2e	701
3e	-948
4e	777

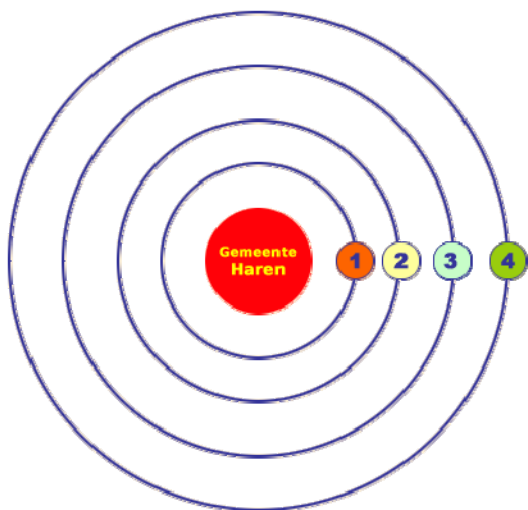
De rentepercentages voor de financieringsbehoefte en de rentelasten op de financieringsportefeuille

In de begroting gingen wij uit van afdekking van de helft van de totale (lange) financieringsbehoefte van € 7,4 miljoen middels een 1-jarige lening (leningen van 1 jaar en langer zijn in termen van de Wet Fido langlopende leningen) en voor de andere helft met een 25-jarige lening. We gingen uit van begrote percentages voor deze aan te trekken leningen van respectievelijk 5,00% en 5,25%, oftewel een gewogen gemiddelde van 5,125%. In werkelijkheid hebben wij, conform begroting, een 1-jarige lening van € 3,7 miljoen aangetrokken en een 25-jarige lening van € 3,7 miljoen. De rentepercentages lagen wel een stuk lager dan begroot: op respectievelijk 2,30% en 4,84%, oftewel een gemiddelde van 3,57%.

De renterisiconorm

Sinds 1 januari 2009 is in de Wet Fido vastgelegd dat de aflossingen op vaste schulden in een bepaald jaar maximaal 20% mogen belopen van de totale lasten in de begroting. Voor Haren kwam dit in 2009 neer op een maximale aflossing van € 7.180 duizend. In werkelijkheid hebben we € 6.757 duizend afgelost. Hiermee bleven we dus ruimschoots binnen de wettelijke norm.

Paragraaf Verbonden partijen

Een groot aantal van de gemeentelijke doelstellingen wordt niet alleen door de gemeentelijke organisatie zelf, maar ook door of in samenwerking met anderen gerealiseerd. De relatie tussen de gemeente en deze 'anderen' kan sterk verschillen. We kunnen rond de gemeentelijke organisatie een aantal schillen zien. Het dichtst bij de gemeentelijke kern ligt dan de schil met de organisaties waarvoor de gemeente een financieel risico draagt en ook bestuurlijk (mede) verantwoordelijk is (1). Binnen deze schil liggen de gemeenschappelijke regelingen. Meer naar buiten toe komen we bij de privaatrechtelijke rechtspersonen met een gemeentelijke deelname (2). Vervolgens zijn er de privaatrechtelijke rechtspersonen die financieel van de gemeente afhankelijk zijn en die geen bijdrage aan het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen kunnen realiseren zonder een gemeentelijke subsidie (3). Met de meeste

van deze instellingen hebben we meerjarige budgetcontracten afgesloten, die ons ook verplichten tot het betalen van wachtgeldvergoedingen bij vermindering van de subsidie. Tenslotte zijn er de derden die incidenteel worden ingehuurd voor het leveren van producten en diensten (4). Binnen deze laatste categorie zouden wij dan nog weer een onderscheid kunnen maken tussen de leveranciers waar we een vaste relatie mee onderhouden en de overige leveranciers.

Per doelgroep resulteert bovenstaande indeling in het volgende overzicht:

Doelgroep	Partijen	Bijdrage 2009	Meer informatie
Inwoners	<i>Categorie 1:</i>		
	Onder de noemer bestuurlijke samenwerking verantwoordden we de deelname aan een aantal gemeenschappelijke regelingen met een algemeen bestuurlijk karakter. De verbonden partijen zijn:		
	Regio Centraal Groningen (RCG) (per 1-1-2010 geliquideerd),	17.391	www.r-c-g.nl
	Vereniging Groninger Gemeenten (VGG),	7.408	www.vng.nl
	Bestuursacademie Nederland (BAN),		www.verenigingban.nl
	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG),	26.173	www.vng.nl
	Centrum voor Automatisering Noord Nederland (CEVAN) (in liquidatie)	2.806	
	Eems Dollard Regio.	2.511	www.edr-org.de
	In 2009 gestart met de samenwerking met Tynaarlo. Echter is de samenwerking in de loop van 2009 gestopt.	147.000	www.tynaarlo.nl

Gebruikers sociale voorzieningen	<i>Categorie 1:</i>		
	Wij zijn aangesloten bij de gemeenschappelijke regeling Trio voor de realisering van een deel van de plaatsingen in de sociale werkvoorziening.	41.000	www.trio-bedrijven.nl
	<i>Categorie 4:</i>		
	In de sfeer van de uitkeringen hebben wij samen met het CWI een ketenverantwoordelijkheid.		www.werk.nl
Jongeren	<i>Categorie 3:</i>		
	Voor het jongerenwerk maken wij gebruik van de diensten van de Stichting Torion.	116.000	www.torion.nl
	Ook hebben wij een meerjarig contract met de Stichting Kinderopvang ten behoeve van het peuterspeelzaalwerk.	86.000	www.kinderopvangharen.nl
Gebruikers zorg	<i>Categorie 1:</i>		
	Het product gezondheidszorg wordt bijna helemaal gerealiseerd via onze deelname aan de gemeenschappelijke regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen	228.000	www.hulpverleningsdienstgroningen.nl
	<i>Categorie 3:</i>		
	Voor de ouderenzorg en het algemeen maatschappelijk werk hebben wij meerjarige subsidiecontracten afgesloten met respectievelijk Stichting Torion en Stichting NoorderMaat.	209.000 169.000	www.torion.nl www.noordermaat.nl
Culturele klanten	<i>Categorie 2:</i>		
	Wij zijn financieel betrokken bij de St. Kunstgrasveld Haren	24.000	
	<i>Categorie 3:</i>		
	Er zijn meerjarige subsidieafspraken met de Openbare Bibliotheek en de dorps- en wijkaccommodaties in Glimmen, Onnen, Noordlaren en Oosterhaar.	557.000	www.mijneigenbibliotheek.nl/haren www.pb-glimmen.nl/dorpshuis.php www.detiehof.nl
Eigenaren en huurders	<i>Categorie 1:</i>		
	De producten rampenbestrijding en brandweezorg kunnen wij niet realiseren zonder samenwerking in de gemeenschappelijke regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen.	155.800	www.hulpverleningsdienstgroningen.nl
	De afvalinzameling is gebaseerd op onze deelname in de gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen.	5640.000	www.arcg.nl
	Bestuurlijke deelname is er in de Stichting Weltevreden.	geen	

	Voor het welstandstoezicht is de gemeente aangesloten bij de Stichting Libau.	20.000	www.libau.nl
	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren-noord hebben we samen met twee bedrijven de GEM Haren noord CV opgericht. Zie paragraaf 4.1 van de begroting 2008		
Gebruikers publieke ruimten	<i>Categorie 1:</i>		
	Via onze deelname aan de gemeenschappelijke regelingen Meerschappelijke Paterswolde en Zuidlaardermeer bieden wij onze inwoners recreatieve voorzieningen.	114.000	www.meerschappaterswolde.nl
	<i>Categorie 3</i>		
	Ter bevordering van het toerisme in onze gemeente is er een meerjarenovereenkomst met de VVV		
	<i>Categorie 4:</i>		
	Met een plaatselijke aannemer bestaat een meerjarige afspraak over de toedeling van een jaarlijkse hoeveelheid werk.		
Bedrijfsvoering	<i>Categorie 1:</i>		
	Bestuursdienstonderwijs	15.000	www.bestuursacademie.nl
	<i>Categorie 4:</i>		
	Grote delen van onze bedrijfsvoering zijn gebaseerd op software van Getronics PinkRoccade Local Government.	406.000	www.getronicspinkroccade.nl

De gemeente neemt in totaal deel aan 10 gemeenschappelijke regelingen. De betrokkenheid per regeling verschilt sterk. Bij de meeste regelingen hebben we een zetel in het Algemeen Bestuur. Alleen bij de in liquidatie zijnde regeling CEVAN is dat niet zo. Bij twee regelingen: Meerschappelijke Paterswolde en Trio hebben wij ook zitting in het Dagelijks Bestuur. De duurste regelingen zijn de regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen en het Meerschappelijke Paterswolde.

Op het terrein van de gezondheidszorg en de rampenbestrijding zien wij duidelijke tendensen naar een verdergaande regionalisatie. Dit overigens zonder het gelijktijdig wegvallen van gemeentelijke taken. Het is vooral de intensivering van beleid die op regionaal niveau gestalte krijgt. Dit betekent dat de regeling Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg Groningen binnen onze begroting een steeds zwaardere positie krijgt. Een regeling met grote financiële afbreukrisico's is de Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen. Foutieve inschattingen in de bedrijfsvoering leiden bij deze organisatie al snel tot forse incidentele bijdragen van de deelnemers en een structurele verhoging van de tarieven voor de inzameling van afval. De beëindiging van de gemeenschappelijke regeling Regio Centraal Groningen (RCG) is aan het eind van 2009 een feit geworden. Formeel is de RCG per 01-01-2010 in liquidatie. De afrekening volgt in de eerste maanden van 2010.

Paragraaf Grondbeleid

Wat willen wij bereiken?

Met ons grondbeleid willen wij een bijdrage leveren aan de gemeentelijke beleidsontwikkeling: realisering van woningbouw, infrastructuur en gemeenschappelijke voorzieningen. Het grondbeleid moet er toe bijdragen dat de beleidsontwikkeling op de door de gemeente gewenste wijze tot stand komt (bijvoorbeeld soort woningbouw).

Wanneer zijn wij tevreden?

- Als we in 2009 kunnen starten met de uitvoering van het eerste deelplan (AZC) in het gebied Haren Noord.
- Als we het Komplan voltooien binnen de collegeperiode 2006-2010.
- Als we kunnen starten met de uitwerking van een plan voor het Raadhuisplein/Haderaplein.
- Als in 2009 de eerste woningen in Onnen Kooi/Hekman gerealiseerd zijn.
- Als we in 2009 de planvorming voor Onnen Hooiveld hebben afgerond.
- Als in 2009 gestart kan worden met het bouw- en woonrijpmaken van het Nesciopark.

Hebben we bereikt wat wij wilden?

Ontwikkelingen Haren Noord

De herontwikkeling van het voormalige AZC-terrein, het eerste te bebouwen deelgebied in Haren Noord, is in voorbereiding. Het stedenbouwkundig plan inclusief een verkavelingsplan voldoet aan de gestelde (kwaliteits- en financiële voorwaarden) is in 2009 afgerond. Inmiddels is het bestemmingsplan in procedure gebracht de planning is deze begin 2010 te laten vaststellen door de raad. GEM Haren Noord C.V. heeft de uitgifte van de kavels gepland in 2010. Dit houdt in dat de fiscaal bouwrijp gemaakte grond in dit deelgebied door de gemeente in die jaren geleverd kan worden aan GEM Haren Noord C.V.

De onderhandeling met sportclubs zijn afgerond en de planning is dat VV Gorecht eind 2010 uiterlijk mei 2011 verplaatst zal zijn naar de Onnerweg. De gesprekken met De Blauwe Ruiters worden nog gevoerd en er is nog geen zicht op een alternatief. Het op het terrein betrekking hebbende stedenbouwkundige plan is in voorbereiding en zal begin 2010 aan de raad worden gepresenteerd (deelgebied 5 en 6).

Er is vertraging opgelopen in de planontwikkeling. Dit kan grote gevolgen hebben voor de grondexploitatie. Aangezien de gemeente garant staat voor de financiering, kan dit het weerstandsvermogen van de gemeente aantasten. Er zal daarom een constante monitoring van de deelplannen op het integrale plan moeten plaatsvinden om de grip op de totale ontwikkeling qua woningbouw en exploitatie niet te verliezen.

Nesciopark

Op 23 oktober 2007 heeft de gemeente Haren een Intentieovereenkomst afgesloten met Hanzevast ontwikkeling voor de ontwikkeling van het Nesciopark. In deze overeenkomst waren naast de koopsom verschillende zaken vastgelegd die er toe moesten leiden dat Hanzevast de volledige ontwikkeling van het bedrijvenpark Nesciopark op zich zou nemen. Eveneens is in de overeenkomst opgenomen dat de gemeente Haren samen met Hanzevast Ontwikkeling opdracht zou geven aan Onix architecten tot het maken van een stedenbouwkundig masterplan als vervolg op het reeds deels vastgestelde bestemmingsplan. Dit masterplan is inmiddels in concept gereed. Als vervolg op deze stap zou het plan definitief gemaakt moeten worden en zou de intentieovereenkomst omgezet worden in een koopovereenkomst. De indertijd gemaakte afspraken blijken niet te kunnen worden omgezet in een koopovereenkomst. De gemeente Haren heeft dan ook besloten een punt te zetten achter deze samenwerking. De gemeente Haren zal zelfstandig verder gaan met de ontwikkeling en uitwerking van het bedrijvenpark.

Het succes van het Transferium willen we verder uitbuiten door mee te werken aan een verhoging van de capaciteit. Wellicht dat de huidige kredietcrisis daar in de vorm van een vertraging in de ontwikkeling van ons bedrijventerrein Nesciopark tijdelijke mogelijkheden voor biedt. Overigens hebben wij met de voltooiing van het masterplan aan alle voorwaarden voldaan voor de realisatie van Nesciopark, inclusief de halvering van de noordflank, conform de ambities uit ons coalitieprogramma. In 2010 kan dus een start gemaakt worden met de realisatie daarvan.

Komplan

De laatste ontwikkeling van het komplan is het gebied naast de molen het is de verwachting dat we deze ontwikkeling in 2010 opstarten. De ontwikkeling van het Haderaplein/Raadhuisplein is in 2009 een separate grondexploitatie vastgesteld.

Raadhuisplein en Haderaplein

Als gevolg van uw besluit over de nieuwbouw en de (eventuele) sloop van het bestaande gemeentehuis zal de ontwikkeling van het Haderaplein verbreed worden naar het Raadhuisplein. Voor de ontwikkeling van het Raadhuisplein/Haderaplein hebben wij een afzonderlijke exploitatie opgesteld en door u vastgesteld. In deze exploitatie is dekking gevonden voor een deel van de investering in een nieuw raadhuis en een bijdrage aan het fonds sociale woningbouw. Er is aanvullende dekking gevonden door een andere ruimtelijke invulling van het gebied dit om de grondexploitatie sluitend te maken. Binnen de in de grondexploitatie gestelde kaders is het project in voorbereiding genomen. In 2010 verwachten wij een flinke doorstart te hebben gemaakt met de ontwikkeling van het Raadhuisplein/Haderaplein.

Die bestaat uit de volgende onderdelen:

- een partij vinden die het plein wil ontwikkelen;
- een concreet plan vaststellen voor de realisatie van winkels en woningen;
- afronden van de bestemmingsplanprocedure;
- opstellen van een inrichtingsplan voor het plein.

Onnen (terrein Kooi-Hekman)

De verkoop van de kavels is veel trager verlopen dan voorzien. Daarom nemen we nu, als gevolg van extra rentelasten, een extra verlies van € 58.000,- op deze grondexploitatie (bovenop het tot en met 2008 genomen verlies van € 167.000,-). Dit extra verlies hebben we verwerkt in de resultatenrekening 2009 (conform burap 2). Het zal onder de huidige marktomstandigheden lastig worden de kavels in 2010 te verkopen.

Stationsgebied

Voor het project 'Ontwikkeling Stationsgebied' wordt op basis van het in oktober 2008 vastgestelde uitwerkingsscenario 1, model 1, een grondexploitatie opgezet. Daarbij is aandacht voor de door de raad aangegeven aanvullingen op het project, waaronder het realiseren van opgangen vanuit de tunnel. Om de realisatie van de tunnel te bespoedigen is de uitwerking hiervan naar voren getrokken, zodat begin 2010 nauwkeuriger kan worden aangegeven welke investering noodzakelijk zal zijn om de tunnel te bouwen. Naar verwachting zal in januari 2010 een verzoek worden ingediend om een investeringskrediet beschikbaar te stellen ten behoeve van de realisatie van de fiets- voetgangerstunnel, onder gelijktijdige goedkeuring van een sluitende grondexploitatie.

Onnen (Hooiveld)

Hooiveld vormt onderdeel van het convenant over de realisatie van sociale woningbouw met woningcorporatie Woonborg. Het afgelopen jaar is in overleg met Woonborg en De Zijlen (op de locatie wordt als het kan voorzien in een uitbreiding van De Zijlen) en in samenwerking met een vertegenwoordiging van het dorp toegewerkt naar een plan dat zoveel mogelijk tegemoet komt aan de afspraken die zijn vastgelegd in het convenant over deze locatie, dat ruimte biedt voor De Zijlen en dat in het dorp voldoende draagvlak vindt en dat ook financieel haalbaar is. Het complex proces van planvorming kon in 2009 niet worden afgerond omdat er nog geen goede balans kon worden gevonden tussen wat uit een oogpunt van volkshuisvesting wenselijk is en ruimtelijk en financieel gezien mogelijk is. Planvorming zal daarom in 2010 worden voortgezet.

Financiële gevolgen exploitaties

Bij gemeentelijke grondexploitaties is het uitgangspunt dat ze financieel sluitend zijn. Wel zullen we bezien of voor de realisering van woningen in de sociale sector bijdragen mogelijk en nodig zijn vanuit het Fonds Sociale Woningbouw. De grondexploitaties geven, mede vanuit het voorzichtigheidsprincipe bezien, geen aanleiding om resultaten te gaan begroten in een van de begrotingsjaren binnen de tijdsspanne van onze (meerjaren)begroting. Wel is in 2009 een tussentijds verlies genomen van € 58.000,- op de exploitatie Onnen Kooi-Hekman (zie hierboven).

Jaarrekening Gemeente Haren 2009

BALANS PER 31-12-2009

voor (niet-begrote) resultaatbestemming
bedragen in duizenden euro's

ACTIVA

	31-12-2009		31-12-2008		prognose 31-12- 2009
VASTE ACTIVA					
Materiële vaste activa		56.175		53.938	
Investerings met economisch nut	46.546		44.505		
Investerings met maatschappelijk nut	9.628		9.434		
Financiële vaste activa		848		825	
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	92		92		
Langlopende leningen u/g	729		712		
Overige uitzettingen	27		22		
Totaal vaste activa		57.023		54.763	58.400
VLOTTENDE ACTIVA					
Voorraden		18.241		18.393	
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	1.502		2.290		
Onderhanden werk grondbedrijf	16.735		16.099		
Grond- en hulpstoffen	4		4		
Uitzettingen		3.457		4.691	
Vorderingen op openbare lichamen	2.344		689		
Overige vorderingen	783		3.664		
Rekeningen-courant niet-fin. inst.	331		338		
Overlopende activa		4.498		4.469	
Nog te ontv. overheidssubsidies	156		332		
Overige overlopende activa	4.342		4.137		
Liquide middelen		58		136	
Totaal vlottende activa		26.254		27.689	7.500
BALANSTOTAAL		83.277		82.453	65.900

BALANS PER 31-12-2009

voor (niet-begrote) resultaatsbestemming

bedragen in duizenden euro's

PASSIVA

	31-12-2009		31-12-2008		prognose 31-12- 2009
EIGEN VERMOGEN		6.864		5.831	6.800
Algemene risico reserve	1.089		1.089		
Algemene reserve	554		555		
Bestemmingsreserves	3.870		4.309		
Saldo boekjaar	1.351		-122		
VOORZIENINGEN		549		1.217	3.300
Verplichtingen, verliezen en risico's	171		261		
Onderhoud	378		637		
Middelen derden met specifieke besteding	0		319		
VASTE SCHULDEN		49.280		48.637	42.500
Onderhandse leningen binnenl. banken	45.575		44.383		
Onderhandse leningen binnenl. pensioenfondsen en verzekeraars	3.700		4.250		
Waarborgsommen	4		4		
Totaal vaste passiva		56.694		55.685	52.600
VLOTTENDE PASSIVA					
Vlottende schulden		5.773		5.842	
Banken	2.175		1.678		
Overige schulden	3.598		4.164		
Overlopende passiva		20.810		20.926	
Nog te besteden subsidies	1.983		1.534		
Overige overlopende passiva	18.827		19.392		
Totaal vlottende passiva		26.584		26.768	13.300
BALANSTOTAAL		83.277		82.453	65.900

Verstreckte garanties op geldleningen (bruto)

25.140

25.420

Af: ontvangen contra-garanties geldleningen

11.00011.000

Verstreckte garanties (netto)

14.14014.420

Grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling en stelselwijzigingen

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Beluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Waarderingsgrondslagen

Immateriële activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Uitsluitend kosten van onderzoek en ontwikkeling gerelateerd aan één bepaald vast actief kunnen worden geactiveerd. Afschrijving vindt plaats in vijf jaar. Op afsluitkosten, agio en disagio wordt door ons niet afgeschreven. Uitgaven hiervoor worden rechtstreeks ten laste van de resultatenrekening gebracht.

Materiële vaste activa

Deze materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht, waarbij wordt afgeschreven op het saldo. Er wordt afgeschreven vanaf 1 januari volgend op het jaar van ingebruikneming en wij schrijven altijd af tot 0,-. De afschrijvingstermijn is afhankelijk van de verwachte levensduur. Dat is de tijd dat de activa een bijdrage leveren aan de totstandkoming van onze producten. Wij schrijven lineair af.

De afschrijvingstermijnen van de activa variëren (per activaklasse) van 3 tot 50 jaar en zijn vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Haren die door de raad is vastgesteld op 14 december 2009. De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen:

50 jaar: rioleringen, nieuwbouw, woonruimten, bedrijfsgebouwen en begraafplaatsen;

40 jaar: renovatie en restauratie woonruimten en bedrijfsgebouwen;

30 jaar: (water)wegen en parkeerterreinen;

25 jaar: lichtmasten;

20 jaar: renovatie sportvelden- en vloeren, fietspaden, voetpaden, verkeerslichten, vaartuigen en groot onderhoud woonruimten en gebouwen;

15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen;

10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, noodgebouwen, bijzondere voertuigen (brandweer- en vuilnisauto's), containers, materieel gemeentewerken, rioolpompen, specifieke machines gemeentewerken (nat-zoutstrooiers, onkruidborstelmachines e.d.) en specifieke brandweeruitrusting;

5 jaar: personenauto's, gewone bedrijfsauto's, aanhangers, normale (veelgebruikte) machines gemeentewerken, muziekinstrumenten, luchtfoto's, verbindingssystemen, tijdregistratiesystemen en gereedschappen;

3 jaar: automatiseringsapparatuur en software.

Op grond wordt niet afgeschreven. Indien er sprake is van duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats.

Volledigheidshalve vermelden we dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

Investerings met maatschappelijk nut worden in principe door ons geactiveerd. Wel is door de raad vastgelegd dat geactiveerd (groot) onderhoud moet worden afgeboekt als daar budgettaire ruimte voor is (motie 'Activeren' aangenomen tijdens de behandeling van de beleidsbegroting 2003 op 11 november 2002). Door de invoering van het BBV per 1 januari 2004 is afboeken alleen nog mogelijk als het gaat om activa met maatschappelijk nut. Activa met economisch nut mogen alleen nog worden afgeboekt als er sprake is van een duurzame waardevermindering.

Concreet betekent dit dat eventuele budgettaire ruimte voor afboekingen gebruikt zal worden voor het afboeken van wegenonderhoud.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Financiële vaste activa

De balanspost Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen heeft betrekking op participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's. Waardering vindt plaats tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waardering van de aandelen onverwacht structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De langlopende leningen uitstaande gelden en de overige uitzettingen worden door ons gewaardeerd tegen nominale waarde, eventueel verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Het onderhanden werk van het grondbedrijf wordt gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met een renteopslag over het geïnvesteerd vermogen. Hierop worden ontvangsten uit verkoop en bijdragen van derden in mindering gebracht. Indien een deel van de kosten wordt gedekt uit een voorziening of uit een reserve, dan loopt dit altijd via de resultatenrekening. Als de marktwaarde lager ligt dan de aldus berekende waarde, dan vindt afwaardering plaats tot marktwaarde. In de resultaatbepalingsgrondslagen staat vermeld wanneer winst wordt genomen.

De voorraden grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen hun verkrijgingsprijs.

Uitzettingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen hun nominale waarde onder aftrek van eventuele noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn opgenomen tegen hun nominale waarde.

Resultaatbepalingsgrondslagen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten.

Onder baten worden verstaan:

- de vergoedingen van het Rijk voor het functioneren van de gemeentelijke overheid en voor de uitvoering van een aantal specifieke taken;
- de belastingopbrengsten uit de heffing van onroerende zaak belasting;
- de geheven leges en retributies voor specifieke overheidstaken die de gemeente uitvoert (o.m. reiniging en burgerzaken);
- het rendement op bezittingen (rente, dividenden, huren en pachten);
- het rendement op geïnvesteerd eigen vermogen (interne rentevoet 5,3%);
- de vergoedingen voor specifieke producten en diensten, die de gemeente levert;
- het batig saldo kostenplaatsen en renteomslag (zie hierna).

Onder lasten worden verstaan:

- de direct aan onze producten toe te rekenen kosten;
- de afschrijvingslasten;
- de lasten van de gemeentelijke organisatie;
- de rentelasten.

De afschrijvingslasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen voor de immateriële en materiële vaste activa. We beginnen met het afschrijven van activa in het jaar volgend op aanschaf, respectievelijk realisatie.

De toerekening van de lasten van de gemeentelijke organisatie (personeels- en organisatiekosten) gebeurt ofwel via de deelmethode (de lasten worden percentagegewijs toegerekend aan specifieke producten) ofwel via de integrale kostentoerekeningsmethode. De door de medewerkers gepleegde inzet wordt vertaald in gewerkte uren per product. Deze uren worden vermenigvuldigd met een voorcalculatorisch - van tevoren bepaald - tarief. Het totaal van de gewerkte uren maal het tarief moet de lasten van de gemeentelijke organisatie dekken. Een tekort of overschot wordt als last, respectievelijk bate, verantwoord bij de bedrijfsvoering onder het product 293 'saldo kostenplaat-sen'.

De rentelasten worden met een voorcalculatorisch percentage (van 5,3%) berekend over het geïnvesteerd vermogen in immateriële, respectievelijk materiële vaste activa en de onderhanden werken van het grondbedrijf. Deze gecalculerde rentelast wordt toegerekend aan de producten waar bovengenoemde activa aan bijdragen, volgens de systematiek die ook geldt voor de afschrijvingen (zie hierboven). Een eventueel voordelig of nadelig verschil met de werkelijke rentelasten wordt als bate, respectievelijk als last, verantwoord in de technische producten onder het product 303 'saldo renteomslag'.

Voor de exploitaties van het grondbedrijf gelden bovengenoemde grondslagen voor resultaatbepaling. De resultaten worden gepresenteerd in de resultatenrekening. Verliezen op exploitaties worden genomen wanneer zij voorzienbaar zijn. Winsten worden genomen als de exploitaties, of zelfstandige delen daarvan zijn gerealiseerd. Van dit laatste wordt afgeweken indien er op balansdatum sprake is van een negatieve boekwaarde die de naar verwachting nog te maken kosten overtreft. In dat geval zal het verschil tussen beide grootheden als tussentijdse winst worden genomen in het betreffende boekjaar. Het (verwachte) resultaat op grondexploitaties wordt in de toelichting op de balans en/of paragraaf Grondbeleid nader toegelicht.

Met betrekking tot het bedrag van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt in principe uitgegaan van de op het moment van afsluiting van de boeken laatst bekende, door het Ministerie van BZK verstrekte, specificatie. Hiervan wijken we af als bij ons bekend is dat de in de specificatie voor de berekening van de uitkering gebruikte Harense volumes nog zullen worden aangepast (we gaan dan uit van de door onszelf berekende volumes).

TOELICHTING OP DE BALANS

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa hebben het volgende verloop laten zien in 2009 (bedragen x € 1.000,-):

<i>Boekwaarde per 1 januari:</i>	<i>53.938</i>
Investeringsuitgaven 2009	5.352
Investeringsbijdragen van derden 2009	-361
Afschrijvingen 2009	-2.640
<i>Desinvesteringen 2009</i>	<i>-114</i>
Boekwaarde per 31 december	56.175

In 2009 zijn de volgende investeringen gedaan in materiële vaste activa (in de tabel zijn alle investeringskredieten > € 75.000,- afzonderlijk zichtbaar gemaakt):

(Bedragen x € 1.000,-)

Investing	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2009, incl. bijdragen van derden	Besteed tot en met 2009
Rioolwerkzaamheden 2008	420	-68	423
Rioolwerkzaamheden 2009	440	571	571
Saneren overstort Noordlaren	0	-224	-224
<i>Subtotaal rioolinvesteringen</i>	<i>860</i>	<i>279</i>	<i>770</i>
Armaturen lichtmasten 2007	142	23	142
Armaturen lichtmasten 2008	142	18	144
Armaturen lichtmasten 2009	142	26	26
Groot onderhoud wegen 2008	409	12	414
Groot onderhoud wegen 2009	550	410	543
Groot onderhoud Rijksweg fase 6	775	52	737
Maatregelen verkeersveiligheid 2008	168	38	171
Maatregelen verkeersveiligheid 2009	180	85	105
Infrastructuur Kroonkampen	100	110	110
<i>Subtotaal wegeninvesteringen</i>	<i>2.608</i>	<i>774</i>	<i>2.392</i>
Verbouwing De Meent	90	-133	91
Herhuisv. Groninger Buitenschool	450	7	51
Uitbreiding/aanpassing Visio	375	240	295
Onderwijsk. vernieuwingen De Marke	120	24	120
Onderwijsk. vernieuwingen 2007	201	0	0
Uitbreiding 8 ^e groep Peter Petersenschool	280	0	25
Project De Linde	84	84	84
Huisvestingsprogramma onderwijs 2009	844	66	66
<i>Subtotaal onderwijsinvesteringen</i>	<i>2.444</i>	<i>288</i>	<i>732</i>
Aanleg kunstgrasveld VV Glimmen	455	0	379
Verplaatsing sport	0*	1.134	1.413
Nieuwbouw raadhuis	11.269**	2.018	4.279
Leges bouwverg. nieuw raadhuis	0	229	229
Vervangen SAP-server	170	0	0
Verbindingsapparatuur brandweer	80	0	0
Vervanging 12 parkeermeters	120	0	0
Bermmaaier no. 951	85	0	0
Uitbreiding accommodatie VV Glimmen	160	24	31
Uitbreiding kinderopvang Hemsterhuislaan	80	0	0

Zwambestrijding kinderopvang Waterhuizerweg	91	4	4
Vervanging dakbedekking en isolatie oud raadhuis	84	0	0
Vervanging inrichting raadhuis	100	0	0
Overige investeringen in materiële vaste activa	2.851	241	248
<i>Subtotaal overige</i>	<i>15.545</i>	<i>3.650</i>	<i>6.583</i>
Totaal investeringen in materiële vaste activa	21.457	4.991	10.477
W.v. (beschikbaar gesteld in) eerdere jaren	17.807	3.695	9.181
W.v. (beschikbaar gesteld in) 2009	3.650	1.296	1.296

* Het netto-investeringskrediet voor de verplaatsing sport bedraagt € 0,-. Dit is het saldo van geraamde uitgaven van € 4,7 miljoen (incl. BTW) en even hoge ontvangsten (de investeringsbijdrage van € 3,5 miljoen door GEM Haren Noord C.V. en overige dekkingsmiddelen, met name de toepassing van het BTW-sportbesluit en opbrengsten van het huidige clubgebouw VV Haren, van in totaal € 1,2 miljoen).

** Het hier vermelde bedrag van € 11.269.000,- is het bruto-investeringskrediet voor de nieuwbouw van het raadhuis. Voor een deel, te weten € 5.269.000,- dient dit bedrag gedekt te worden uit het geraamde positieve saldo op de grondexploitatie Raadhuisplein/Haderaplan (op grond van de verslaggevingsrichtlijnen moet dit gebeuren door storting van de winst op de grondexploitatie in een bestemmingsreserve die vrijvalt gedurende de periode waarin het raadhuis zal worden afgeschreven).

Stand openstaande (restant-)investeringsbudgetten per ultimo 2009 (in duizenden €):

Restant van de in eerdere jaren beschikbaar gestelde budgetten: 8.626

Restant van de in 2009 beschikbaar gestelde budgetten: 2.354

Totaal: 10.980

Voor wat betreft de sportverplaatsing naar de Onnerweg/Geertsemaweg is de betaling van de investeringsbijdrage door GEM Haren Noord C.V. van € 3,5 miljoen gepland in december 2010.

In het in 2009 ten laste van het investeringskrediet nieuwbouw raadhuis gebrachte bedrag van € 2.018.000,- zit een bedrag aan geactiveerde bouwrente begrepen van € 143.000,-. Op grond van onze verslaggevingsregels, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), kan bouwrente geactiveerd worden. De vraag of dat ook moet gebeuren wordt in dit geval bevestigend beantwoord, omdat de bouwrente ook geraamd is binnen het investeringskrediet. Door de raad is besloten om geen leges aan onszelf in rekening te brengen voor de bouwvergunning van het nieuwe raadhuis en de leges dus ook niet ten laste te brengen van het investeringskrediet van het nieuwe raadhuis. Vanuit rechtmatigheidsoogpunt staat het niet in rekening brengen van leges echter op gespannen voet met onze legesverordening. Bovendien zou er een dekkingsprobleem aan de batenkant van de resultatenrekening zijn ontstaan, want de leges is wel geraamd als opbrengst. Daarom is de leges, een bedrag van € 229 duizend wel in rekening gebracht. Aangezien het bij het raadhuis gaat om een vast actief met economisch nut en leges onderdeel zijn van de directe kosten, moeten de leges, op grond van de BBV, geactiveerd worden. ZIE ERRATUM 31 MEI 2010.

De restant-boekwaarde van het huidige gemeentehuis bedroeg per 1 januari 2009 € 522 duizend. De geplande datum van ingebruikname van het nieuwe gemeentehuis is 1 januari 2011. Het huidige gemeentehuis zal dan zijn huidige bestemming verliezen. In de raadsvergadering van 29 juni is de visie (en grondexploitatie) vastgesteld voor de herontwikkeling van het Raadhuisplein/Haderaplein. Daarmee is besloten tot de sloop van het huidige gemeentehuis. Naar hiervan is besloten om de restant-afschrijvingstermijn van het huidige gemeentehuis te verkorten tot drie jaar, te rekenen vanaf 1 januari 2009. ZIE ERRATUM 31 MEI 2010. Deze verkorting van de afschrijvingsduur in 2009 heeft geleid tot een extra afschrijvingslast van € 217 duizend (die zit begrepen in het in bovenstaande verloopstaat genoemde totale afschrijvingsbedrag van € 2.640.000,-). Conform de door de raad op 26 oktober 2009 vastgestelde tweede bestuursrapportage 2009 is deze last gedekt uit de begrote post van € 398 duizend voor afboeken van geactiveerd onderhoud (deze begrotingsruimte is voortgevloeid uit de motie 'Eerder afboeken 3,5 miljoen', die u heeft aangenomen bij de behandeling van de nota Reserves en Voorzieningen 2006 op 30 oktober 2006).

Het raadsbesluit tot nieuwbouw van de Wissel (opgenomen in op 28 januari 2009 vastgestelde geactualiseerde Integraal HuisvestingsPlan Onderwijs 2009-2012) leidt tot sloop van het huidige gebouw. Daarom is de resterende afschrijvingsduur voor dit gebouw verkort. Voor het jaar 2009 heeft dit tot een extra kapitaallast van € 132 duizend geleid (begrepen in het totaalbedrag aan afschrijvingen van € 2.640.000,-). Evenals de kapitaallast van het oude gemeentehuis is dit conform tweede bestuursrapportage gedekt uit het budget dat al in de begroting was opgenomen voor het afboeken van de geactiveerde onderhoudsbudgetten.

Het voor afboekingen van onderhoud geraamde bedrag van € 398.000,- is dus gebruikt voor de dekking van de extra kapitaallasten als gevolg van de verkorting van de afschrijvingstermijnen van het huidige gemeentehuis en de huidige Wissel, bedragen van respectievelijk € 217 duizend en € 132 duizend. Het resterende bedrag van € 49 duizend is gebruikt voor de afboeking van reeds geactiveerd wegenonderhoud.

Het bedrag aan desinvesteringen van € 114 duizend heeft betrekking op de verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs per 1 januari 2009. Het gaat om de overdracht van meubilair en leermiddelen.

De in 2009 afgeronde verkoop van het voormalige gebouw van De Borg aan de Kerkstraat aan Woonborg heeft geleid tot een verkoopopbrengst (na aftrek van verkoopkosten) van € 660 duizend. Aangezien de boekwaarde € 0,- was heeft dit geleid tot een boekwinst van eveneens € 660 duizend.

Het verloop van de materiële vaste activa per activaklasse ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

Activaklasse	A	B	C	D	E	A+B-C- D-E
	Boekwaarde 1-1-2009	Investe- ringen	Bijdr. derden	Afschr.	Desinv.	Boekwaarde 31-12-2009
Gronden en terreinen		303	1.134		15	1.422
Woonruimten		222			8	214
Bedrijfsgebouwen	24.318	2.692		1.291		25.719
Grond-, weg- en water- bouwkundige werken met economisch nut	15.952	587	240	427		15.872
Vervoermiddelen	845	40		190		695
Machines, apparaten en installaties	619	51		114		556
Overige materiële vaste activa met econ. nut	2.244	20		84	114	2.066
Subtotaal materiële vaste activa economisch nut	44.503	4.524	240	2.129	114	46.544
Grond-, weg en water- bouwkundige werken met maatschappelijk nut	9.409	828	121	506		9.610
Overige materiële vaste activa met maatschappelijk nut	26			5		21
Subtotaal materiële vaste activa maatsch. nut	9.435	828	121	511		9.631
Totaal materiële vaste activa	53.938	5.352	361	2.640	114	56.175

Financiële vaste activa

De boekwaarde per 31 december van de financiële vaste activa is als volgt tot stand gekomen (bedragen x € 1.000,-):

Boekwaarde per 1 januari	825
Verstrekte leningen (uitstaande gelden)	20
Aflossingen leningen (uitstaande gelden)	-2
<i>Mutatie overige uitzettingen (betreft fietsproject personeel)</i>	5
Boekwaarde per 31 december	848

De balanspost kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen van € 92.000,- bestaat uit de volgende posten:

- De Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord. De gemeente heeft € 49.000,- ingebracht als kapitaal in deze stichting. De stichting treedt namens de gemeente op als commanditair vennoot in de Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij (GEM) Haren Noord C.V. en heeft het bedrag van € 49.000,- gebruikt om een 49% belang te nemen in deze C.V. (een tweetal bedrijven (marktpartijen) bezit in totaal eveneens een 49% belang in de C.V. en het resterende belang van 2% is in handen van GEM Haren Noord Beheer B.V. GEM Haren Noord C.V. is de rechtspersoon waarbinnen de grondexploitatie Haren Noord daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Dat de gemeente geen rechtstreeks belang heeft in de C.V. heeft vooral te maken met het uitsluiten van (aansprakelijkheids)risico's.
- Dilgt Hemmen Essen (DHE) B.V. Deze rechtspersoon is door de gemeente in 2007 opgericht en we bezitten 100 % van de aandelen. Er is € 18.000,- aan kapitaal gestort. Hiervan is € 9.000,- door DHE B.V. gebruikt om een 50%-belang te verwerven in de GEM Haren Noord Beheer B.V. die de directie voert van GEM Haren Noord C.V. (de overige 50% van de aandelen in GEM Haren Noord Beheer B.V. wordt gehouden door een tweetal bedrijven (marktpartijen)). Dat de gemeente niet rechtstreeks deelneemt in GEM Haren Noord Beheer B.V. heeft vooral te maken met het uitsluiten van (aansprakelijkheids)risico's.
- Een belang in BNG ter waarde van € 24.000,- (historische aanschafwaarde).
- Een belang in Dataland van € 1.000,- (historische aanschafwaarde).

De balanspost langlopende leningen uitstaande gelden van € 729.000,- bestaat voor een bedrag van € 700.000,- uit een aflossingsvrije rentedragende lening aan Stichting De Mikkellhorst (ecologische zorgboerderij), voor een bedrag van € 9.000,- uit een aantal kleinere leningen aan een dorps huis, aan sportverenigingen en aan personeel en voor een bedrag van € 20.000,- uit een starterslening.

De overige uitzettingen van € 27 duizend hebben uitsluitend betrekking op het fietsenproject voor het gemeentelijke personeel.

Vlottende activa

Voorraden

Een overzicht van de boekwaarden van de grondexploitaties geeft het volgende beeld te zien:

(Bedragen x € 1.000,-)

Grondexploitatie	Boekwaarde 1-1-2009	In 2009 in exploitatie genomen	Uitgaven en inkom- sten in 2009	Verlies- of winstname in 2009	Boekwaarde 31-12-2009
Komplan	995		-914		81
Onnen (Kooi-Hekman)	1.017		64	-58	1.023
Nesciopark	3.298		667		3.965
Nog niet gerealiseerde boek- winst inbreng grond Nescio- park	-820				-820
Haren Noord	16.710		-81		16.629
Nog niet gerealiseerde boek- winst inbreng grond Haren Noord	-5.101				-5.101
Raadhuisplein/Haderaplein	0	835	123		958
Subtotaal in exploitatie	<i>16.099</i>	<i>835</i>	<i>-141</i>	<i>-58</i>	<i>16.735</i>
Raadhuisplein/Haderaplein	835	-835			0
Stationsgebied	0		47		47
Strategische grondaankopen	1.455				1.455
Subtotaal nog niet in ex- ploitatie	<i>2.290</i>	<i>-835</i>	<i>47</i>	<i>0</i>	<i>1.502</i>
Totaal grondexploitaties	18.389	0	-94	-58	18.237

N.B. Onder de overlopende passiva worden de van GEM Haren Noord C.V. ontvangen voorschotten m.b.t. de grondverkoop gepresenteerd. Het gaat om een bedrag van € 15.617.000,-. Netto staat er m.b.t. Haren Noord dus € 1.012.000,- op de balans per 31-12-2009. Het laatste bedrag is exclusief de ongerealiseerde boekwinst.

Met betrekking tot het Komplan valt op te merken dat in 2009 de laatste termijn betaald is voor de bouw van het supermarkt-/appartementencomplex op het Kroonkampen-terrein, een bedrag van € 1.024.000,-. De bouw van het complex is in 2009 afgerond. Ook de aanleg van de omliggende infrastructuur door de gemeente is in 2009 nagenoeg geheel afgerond. Voor wat betreft het Komplan resteert nog de uitvoering van het deelplan Komplan – De Molen.

De verkoop van bouw kavels in het plan Onnen (Kooi-Hekman) is in 2009 door de economische crisis verder vertraagd. In verband met de daardoor oplopende rentekosten moest er via de resultatenrekening 2009, conform de tweede bestuursrapportage 2009, een extra verlies van € 58 duizend worden genomen. Dit bedrag komt bovenop het totaalbedrag van verliezen dat in de jaren tot en met 2008 zijn genomen, te weten € 167 duizend. Het totale verlies op dit complex komt daarmee uit op € 225 duizend.

De grondexploitatie Nesciopark bestaat uit een transferium en een bedrijvenpark. Van de boekwaarde van € 4,0 miljoen per 31-12-2009 heeft € 2,3 miljoen betrekking op het transferium en € 1,7 miljoen op het bedrijvenpark. Het transferium-deel is in 2008 in gebruik genomen. De boekwaarde van het transferium van € 2,3 miljoen bestaat uit de aanlegkosten, verminderd met de ontvangen subsidies. De opzet van de grondexploitatie is dat de boekwaarde van het transferium dient te worden gedekt uit de winst op de verkoop van het bedrijvenpark-gedeelte. De boekwaarde van het bedrijvenpark-deel van € 1,7 miljoen heeft voor € 1,2 miljoen betrekking op de inbreng en verwerking van gronden en voor € 0,5 miljoen op de tot nu toe gemaakte plan-, begeleidings- en rentekosten.

In het bedrag van € 1,2 miljoen aan gronden zit ook de inbreng van eigen gronden begrepen van circa € 0,7 miljoen die is “afgedekt” door de ongerealiseerde boekwinst die buiten de grondexploitatie Nesciopark als aparte post is opgenomen binnen de balanspost Onderhanden werk grondbedrijf.

Met betrekking tot Nesciopark is in 2007 een intentieovereenkomst afgesloten met een projectontwikkelaar. Gedurende 2008 en 2009 is gewerkt aan het uitwerken hiervan in de vorm van contracten. De in 2007 gemaakte afspraken blijken niet te kunnen worden omgezet in een koopovereenkomst. De gemeente Haren heeft dan ook besloten een punt te zetten achter deze samenwerking en zal zelfstandig verder gaan met de ontwikkeling en uitwerking van het bedrijvenpark, evt. in combinatie met een (tijdelijke) uitbreiding van het transferium.

De boekwaarde van Haren Noord per 1 januari 2009 van € 16,6 miljoen heeft voor een bedrag van € 15,3 miljoen betrekking op de aankoop van gronden door de gemeente van de marktpartijen die samen met de gemeente deelnemen in de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord C.V. in december 2006, de kosten van het (fiscaal) bouwrijp maken en de kosten en (huur)opbrengsten van het beheren van deze gronden. Na afronding van het fiscaal bouwrijp maken zullen deze gronden (per deelgebied) worden doorgeleverd aan de Gemeenschappelijke Exploitatiemaatschappij (GEM) Haren Noord C.V. De rest van de boekwaarde per 1 januari 2009 van Haren Noord, een bedrag van € 1,3 miljoen heeft betrekking op een grondaankoop van een derde partij. Inmiddels is er overeenstemming tussen GEM Haren Noord C.V. en de gemeente om ook dit stuk grond op dezelfde wijze als de overige gronden in fiscaal bouwrijpe staat aan de GEM te leveren. De mutatie van de boekwaarde gedurende 2009, per saldo een opbrengst van € 0,1 miljoen bestaat het saldo van verhuuropbrengsten en kosten voor fiscaal bouwrijp maken en beheer.

Uit de inbreng van gronden van de gemeente in Haren Noord zal een boekwinst resulteren van € 5.101.000,-, maar die kan pas worden gerealiseerd bij levering van de fiscaal bouwrijpe grond aan GEM Haren Noord C.V. Vandaar dat hiervoor binnen de balanspost onderhanden werk grondbedrijf een correctiepost van € 5.101.000,- is opgenomen.

In verband met de toekomstige levering van fiscaal bouwrijpe grond zijn door GEM Haren Noord C.V. in 2007 en 2008 voorschotten aan de gemeente betaald van in totaal € 15.617.000,-. Dit bedrag zit verwerkt in de eindbalans onder de post overlopende passiva. In de liquiditeitsbegroting van GEM Haren Noord C.V. is voor 2010 een betaling van een voorschot van € 1,3 miljoen aan de gemeente opgenomen in verband met de toekomstige levering van (fiscaal bouwrijpe) grond door de gemeente aan de GEM. Het betreft de grond die in 2008 door de gemeente van derden is aangekocht.

De grondexploitatie Raadhuisplein/Haderaplein is door de raad vastgesteld op 29 juni 2009. De geactiveerde uitgaven met betrekking tot Raadhuisplein/Haderaplein, op 31 december 2009 een bedrag van € 958 duizend, bestaan uit een bijdrage van € 792 duizend aan de grondexploitatie Komplan (in verband met het feit dat de bebouwing van het Haderaplein in een eerder stadium onderdeel uitmaakte van het Komplan) en een bedrag van € 166 duizend aan gemaakte plankosten.

De grondexploitatie Stationsgebied is door de raad vastgesteld op 25 januari 2010. De in 2009 gemaakte voorbereidingskosten van € 47 duizend maken onderdeel uit van het bedrag van € 1.502.000,- dat als Niet in exploitatie genomen bouwgronden op de eindbalans staat. De rest van deze balanspost, te weten een bedrag van € 1.455.000,- betreft de volgende strategische grondaankopen: hoek Kromme Elleboog/Kerklaan (in totaal € 445 duizend) en Onnen-Hooiveld (€ 1.010 duizend). Het is de bedoeling om deze gebieden in de toekomst als woningbouwlocaties te (laten) ontwikkelen. Onnen-Hooiveld maakt onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma van het met woningcorporatie Woonborg afgesloten convenant.

Uitzettingen

De post vorderingen (op openbare lichamen en overige) kan als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000,-)	31-12-2009	31-12-2008
Vordering op het btw-compensatiefonds	2.067	2.313
Overige vorderingen (op openbare lichamen en op overige debiteuren)	1.060	2.040
Totaal	3.127	4.353

Voor dubieuze debiteuren is een voorziening van in totaal € 99.000,- getroffen. Deze voorziening maakt onderdeel uit van de balanspost overige vorderingen. Per 1-1-2009 bedroeg deze voorziening € 204.000,-. Gedurende het jaar is voor een bedrag van € 53 duizend afgeboekt ten laste van de voorziening (het betreft grotendeels (zeer) oude belastingvorderingen). Aan de hand van de beoordeling van de (ouderdom) van de debiteuren op de eindbalansdatum is de benodigde omvang van de voorziening opnieuw vastgesteld en wel op het genoemde bedrag van € 99.000,-. Hieruit resulteerde een vrijval van € 52.000,- die als bijzondere baat is verwerkt in de resultatenrekening (bij de doelgroep Bedrijfsvoering). De vrijval van een deel van de voorziening voor dubieuze debiteuren en de daling van de post overige vorderingen (op openbare lichamen en op overige debiteuren) van € 2,0 miljoen naar € 1,0 miljoen is vooral te danken aan een versnelling en verbetering van het proces van het opleggen van belastingaanslagen en aan een betere invordering van de openstaande posten.

De balanspost rekeningen-courant niet-financiële instellingen van € 331 duizend heeft geheel betrekking op onze rekening courant bij de het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN).

Overlopende activa

De balanspost nog te ontvangen overheidssubsidies heeft betrekking op de nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen (voorschot)bedragen die ontstaan zijn door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Deze post en het verloop daarvan kan als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000,-)	Stand per 1-1-2009	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Stand 31-12-2009
Subsidie fietspad provincie	10		10	0
Subsidie fietspad Regiovisie	50		50	0
Subsidie Shared Space European Regional Development Fund	98		98	0
Subsidie vliegende brigade provincie	29			29
Subsidie charrette provincie	5			5
Subsidie restauratie molen De Korenschoof Rijksdienst Monumentenzorg	135		135	0
Subsidie kengetallen provincie	5		5	0
Subsidie spoorwegovergang Zuidlaarderweg provincie	0	122		122
Totaal	332	122	298	156

In de balanspost overige overlopende activa zitten van € 4.342.000,- zitten de volgende bedragen begrepen:

- Een bedrag van € 1.736.000,- dat betrekking op de verkoop van Scharlakenhof. Deze post kan pas worden geïnd als aan een aantal contractuele voorwaarden is voldaan. Deze voorwaarden komen er op neer dat de levering via de notaris (inclusief betaling) plaatsvindt als er op het terrein woningen gebouwd mogen worden.
- De nog op te leggen leges voor de bouwvergunningaanvraag voor de op het terrein van Scharlakenhof te bouwen woningen, een bedrag van € 266.000,-.
- De afvalstoffenheffing 2009 die nog in rekening gebracht moet worden. In verband met het diftar-systeem gebeurt dit jaarlijks achteraf. Het gaat om een bedrag van € 1.811.000,-.
- Overige nog op te leggen belastingen in totaal € 172.000,-. Het gaat om de rioolheffing voor grootgebruikers 2009 (op basis van waterverbruik) en de toeristen- en forensenbelasting over het jaar 2009.
- Overige posten € 357.000,-.

Liquide middelen

De liquide middelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000,-)	31-12-2009	31-12-2008
Banksaldi (inclusief giro)	57	136
Kassaldi	1	0
Totaal liquide middelen	58	136

Eigen vermogen

Het verloop van het eigen vermogen gedurende 2009 ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000,-)

<i>Reserve</i>	<i>Stand 1-1-2009</i>	<i>Toevoegingen via resultatenrekening</i>	<i>Onttrekkingen via resultatenrekening ter dekking van afschrijvingen</i>	<i>Onttrekkingen via resultatenrekening overige</i>	<i>Resultaatsbestemming 2008</i>	<i>Stand 31-12-2009</i>
Algemene Reserve	555	120			-122	554
Algemene Risicoreserve	1.089					1.089
<i>Subtotaal algemene reserves</i>	<i>1.644</i>	<i>120</i>			<i>-122</i>	<i>1.643</i>
Reserve Dekking Generaliseerde Investeringsen (RDGI)	2.851	241	-149	-241		2.702
Bestemmingsreserve Monumentenzorg	58	3		-13		49
Egalisatiereserve Materieel Gemeentewerken	733		-17			716
Bestemmingreserve Praktijklokalen (V)SO	94					94
Reserve Personele Maatregelen	159			-51		108
Stimuleringsfonds Duurzaam Bouwen	57			-9		48
Fonds Sociale Woningbouw	293			-204		89
Bestemmingsreserve Speelplaatsen	64					64
<i>Subtotaal bestemmingsreserves</i>	<i>4.309</i>	<i>244</i>	<i>-166</i>	<i>-517</i>		<i>3.870</i>
Saldo 2008	-122				122	0
Saldo 2009		1.351				1.351
<i>Subtotaal saldi resultatenrekening</i>	<i>-122</i>				<i>122</i>	<i>1.351</i>
Totaal	5.831	1.715	-166	-517	0	6.863

De AR is opgebouwd uit saldi uit het verleden waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. In 2007 is een onttrekking aan de AR van € 3.517.977,- gedaan voor de afboeking van geactiveerd wegonderhoud. De hieruit voortvloeiende besparing op de kapitaallasten zijn in de jaren 2007 tot en met 2009 gebruikt voor extra afboekingen. Het kapitaallastenvoordeel dat voortvloeit uit deze extra afboekingen is het bedrag van € 120.452,- dat is toegevoegd aan de AR. Dit alles is conform de motie 'Eerder afboeken 3,5 miljoen', aangenomen door de raad op 30 oktober 2006.

De algemene risicoreserve (ARR) wordt aangehouden ter dekking van de gevolgen van niet-voorzien en niet-verzekerbare calamiteiten.

De RDGI wordt aangehouden om de kapitaallasten te dekken van specifieke activa. Bij de aanschaf van de betreffende activa heeft een overheveling ter grootte van het investeringsbedrag plaatsgevonden van de AR naar de RDGI. De stand van de RDGI komt overeen met de boekwaarde van de betreffende activa.

De bestemmingsreserve monumentenzorg is onder meer bedoeld om de kosten van het subsidiëren van onderhoud en restauraties van gemeentelijke monumenten te dekken. De toevoeging heeft betrekking op de bijboeking van rente om de koopkracht van de reserve in stand te houden.

De egalisatiereserve materieel gemeentewerken is bedoeld om de kapitaallasten van het materieel gemeentewerken te maximeren tot € 220.990,- per jaar. Het meerdere wordt onttrokken aan deze reserve.

De bestemmingsreserve Praktijklokalen (V)SO is gevormd bij de resultaatsbestemming bij de jaarrekening 2007. In 2008 is een eerste onttrekking gedaan van € 50.000,- in verband met verbouwing van de Mytilschool.

De bestemmingsreserve personele maatregelen is bedoeld om de kosten van wachtgelden, afkoop-sommen e.d. op een constant niveau van 43.109,- te houden. Zijn de lasten hoger, dan vindt een onttrekking plaats, zijn de lasten lager, dan vindt een toevoeging plaats.

Het Stimuleringsfonds Duurzaam Bouwen is bedoeld om particuliere bouwers te prikkelen tot duurzaam bouwen en/of tot het aanschaffen van zonneboilers. Hiertoe worden subsidies verstrekt, mits de aanvragen voldoen aan de voorwaarden die in een nota zijn vastgelegd. De onttrekking betreft de dekking van aan particulieren uitgekeerde subsidies.

Het Fonds Sociale Woningbouw is bedoeld om een bijdrage te leveren aan het realiseren van nieuwe (niet-vervangende) sociale huurwoningen binnen de gemeente Haren. De onttrekking betreft de dekking van de subsidie ten behoeve van het project Borgheerd.

De bestemmingsreserve Speelplaatsen is ingesteld bij de resultaatsbestemming bij de jaarrekening 2005 en nader omschreven in de nota Reserves en Voorzieningen 2009. De reserve is bedoeld om het effect van de wisselingen in de jaarlijkse onderhoudskosten aan speelplaatsen op het jaarsaldo te egaliseren.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen gedurende 2009 ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000,-)

<i>Voorziening</i>	<i>Stand 1-1-2009</i>	<i>Toevoegingen</i>	<i>Aanwendungen</i>	<i>Vrijval</i>	<i>Stand 31-12-2009</i>
Vervanging toplaag kunstgras-hockeyvelden	49	24			73
Onderhoud schilderwerk gymzalen	27	14	-18		23
Egalisatiefonds groot onderhoud scholen	561	172	-450		282
<i>Subtotaal voorzieningen onderhoud</i>	<i>637</i>	<i>210</i>	<i>-469</i>		<i>378</i>
Nascholing Openbaar Basisonderwijs (OBO)	36		-36		0
Personeelsbudget OBO	284		-284		0
<i>Subtotaal voorzieningen ivm middelen derden met specifieke besteding</i>	<i>319</i>		<i>-319</i>		<i>0</i>
BAPO onderwijspersoneel	130		-130		0
Jubilea onderwijspersoneel	83		-83		0
Overschrijdingsregeling	47			-47	0
Wachtgelden/arbeidsconflicten	0	138			138
Procedures bouwzaken	0	33			33
<i>Subtotaal voorzieningen ivm verplichtingen, verliezen en risico's</i>	<i>261</i>	<i>171</i>	<i>-214</i>	<i>-47</i>	<i>171</i>
Totaal	1.217	381	-1.001	-47	549

De voorziening vervanging toplaag kunstgrashockeyvelden is bedoeld om de kosten van het (eens in de vier jaar) vervangen van een kunstgrashockeyveld te egaliseren.

Deze voorzieningen onderhoud schilderwerk gymzalen en egalisatiefonds groot onderhoud scholen zijn bedoeld om de kosten van onderhoud aan gebouwen te egaliseren.

Deze voorzieningen met betrekking tot het openbaar basisonderwijs zijn in verband met de zelfstandiging per 1 januari 2009 overgedragen aan Stichting Baasis.

De voorziening overschrijdingsregeling was een schatting van het bedrag dat nog moet worden uitbetaald aan het bijzonder basisonderwijs op grond van de zogenaamde overschrijdingsregeling. Inmiddels is gebleken dat er over de periode 2006 tot en met 2008 sprake geweest is van een onderschrijding, zodat er geen nabetaling aan het bijzonder onderwijs hoeft plaats te vinden. Vanaf 2009 is de overschrijdingsregeling niet meer van toepassing in verband met de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs. De voorziening kon dus vrijvallen ten gunste van de resultatenrekening.

De voorziening wachtgelden/arbeidsconflicten betreft de geraamde kosten van wachtgelduitkeringen aan een ex-wethouder en aan een ambtenaar over de hele resterende uitkeringsduur. Daarnaast bevat de voorziening een bedrag voor de verwachte kosten van een in 2009 ontstaan arbeidsconflict met een medewerker.

De voorziening procedures bouwzaken betreft de voor 2010 en verder verwachte juridische kosten van een viertal per 31 december 2009 lopende bezwaar- en beroepsprocedures.

Vaste schulden

Het verloop van de vaste schulden in het boekjaar was als volgt:

(Bedragen x € 1.000,-)

Boekwaarde per 1 januari	<i>48.637</i>
Nieuw opgenomen leningen	7.400
Aflossingen	-6.757
Boekwaarde per 31 december	<i>49.280</i>

De totale rentelast op de vaste schulden bedroeg € 2.444.000,-. Uitgedrukt in een percentage van de gemiddelde uitstaande schuld: 5,0 %. In de jaren 2005 en 2006 was dit percentage 4,9 %, in 2007 5,0 % en in 2008 5,1 %. Het gemiddelde rentepercentage op de nieuw opgenomen leningen bedroeg 3,6 %.

Vlottende passiva

Vlottende schulden

De bij banken verantwoorde schuld is de 'debet'-stand op de rekening-courant (RC) bij onze huisbankier, vermeerderd met kasgeldleningen. Met betrekking tot de 'debet'-stand gelden op de RC zijn speciale afspraken gemaakt, waardoor voor het roodstaan de lagere kas-/daggeldtarieven gelden. Vandaar dat normaal gesproken geen gebruik gemaakt wordt van losse kasgeldleningen. Onze kasgeldlimiet bedroeg op grond van Wet Fido € 3.051.000,- (8,5% van de begroting). Op grond van de Wet Fido mag er maximaal twee kwartalen achtereen sprake zijn van een overschrijding van de kasgeldlimiet. We bleven in 2009 binnen deze wettelijke norm.

Het bedrag van € 2.175.000,- aan kortlopende bankschulden op de eindbalans betreft uitsluitend de 'debet'-stand op de rekening-courant.

Het bedrag van € 3.598.000,- aan overige schulden betreft uitsluitend crediteuren.

Overlopende passiva

De balanspost nog te besteden subsidies heeft betrekking op de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede (voorschot)bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Deze post en het verloop daarvan kan als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000,-)	Stand per 1-1-2009	Ontvangsten	Verschuiving tussen regelingen	Bestedingen	Vrijval/toevoeging ten gunste/ten laste van resultatenrekening	Stand 31-12-2009	Waarvan nog te besteden	Waarvan terug te betalen
Inburgeringsgelden Rijk	364	112			-45	431	431	
Wet Werk en Bijstand-werkdeel Rijk	765		-765			0		
Participatiefonds Rijk	0	911	765	935	19	760	228	532
Onderwijsachterstandenbeleid Rijk	130	61				192	192	
Jeugdgezondheidszorg Rijk	49			20		29	29	
ISV geluidssanering Rijk (via provincie)	104			17		87	87	
Sanering geluidsoverlast spoorweg Glimmen Rijk	0	272				272	272	
Subsidie Van Spoor tot Steeg Rijk (VROM)	0	61				61	61	
Buurt Onderwijs Sport Rijk	43	14				57	57	
Centra Jeugd en Gezin Rijk	55	286		255		86	86	
OGGZ	19			11		8	8	
Oversampling provincie	5			5		0		
Totaal	1.534	1.717	0	1.243	-26	1.983	1.451	532

Het bedrag aan overige overlopende passiva van € 18.827.000,- op de eindbalans kan als volgt worden gespecificeerd:

- Een bedrag van € 15.617.000,- aan voorschotten die zijn ontvangen van GEM Haren Noord C.V. in verband met de toekomstige levering van fiscaal bouwrijpe grond.
- De post nog te betalen rente van € 1.551.000,-. De rente op alle langlopende leningen die wij hebben aangetrokken wordt jaarlijks achteraf betaald. Aangezien het tijdvak waarover rente betaald wordt niet synchroon loopt met het kalenderjaar, ontstaat er op eindbalansdatum een renteschuld, die pas in het volgende jaar tot betaling leidt.
- Nog te ontvangen nota's van zorginstellingen in verband met de uitvoering van de WMO € 100.000,-.
- Een nog te betalen subsidie met betrekking tot het project Borgheerd (appartementen in voormalig schoolgebouw) van € 204 duizend.
- Een bedrag van € 73.000,- aan nog te ontvangen facturen met betrekking tot de huur van zonnepanelen over de jaren 2003 tot en met 2007.
- Nog met Stichting Baasis te verrekenen posten in verband met de verzelfstandiging van het Openbaar Basisonderwijs € 238 duizend.
- Nog te verrekenen bedrag met betrekking tot de algemene uitkering uit het Gemeentefonds over 2009 € 99 duizend.
- Vooruitvangen lesgelden en dergelijke Centrum voor Kunst en Cultuur € 116 duizend.
- Nog te ontvangen facturen m.b.t. inzameling afval € 49 duizend.
- Nog te ontvangen facturen m.b.t. project energielabels € 28 duizend.
- Nog te ontvangen facturen huisvestingsadvies Multifunctionele Accommodatie (MFA) € 38 duizend.
- Nog te betalen subsidie Guyot-school € 59 duizend.
- Nog te ontvangen facturen m.b.t. accommodatie jeugd € 37 duizend.
- Nog te betalen gelden met betrekking tot Regionaal Meld- en Coördinatiepunt € 53 duizend.
- Nog te betalen bijdrage Trio (uitvoering WSW) € 79 duizend.
- Overige posten (ieder afzonderlijk <= € 25 duizend) € 486 duizend.

Gewaarborgde leningen

De garanties en borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen in € 1000,-)

Doel lening/geldnemer	Oorspronkelijk leningbedrag	% borgstelling	Bedrag 1-1-2009	Aflossingen	Stand 31-12-2009
Medisch kleuterkleuterdagverblijf/Elker (v.h. Stichting Base Groep)	1.225	100%	613	45	569
Personeelshypotheken/ diverse (gepensioneerde) medewerkers	4.300*	100%	2.807	236	2.571
Gebiedsontwikkeling Haren Noord/ GEM Haren Noord C.V.	22.000	100%**	22.000		22.000
Totaal			25.420	281	25.140

* Restant-schuld op moment van verkoop van de leningportefeuille door de gemeente in 2006. Door de gemeente is dit restant gegarandeerd aan de koper.

** De gemeente heeft de leningen voor 100% richting de geldgever gegarandeerd. De moederbedrijven van de in GEM Haren Noord C.V. deelnemende marktpartijen hebben voor 50 % van het leningbedrag, dat wil zeggen voor een bedrag van € 11 miljoen, contra-garanties afgegeven aan de gemeente.

Resultatenrekening 2009 per doelgroep

Doelgroepen	Begroting (primitief)	Begroting (na burap II)	Realisatie	Saldo*
Inwoners	3.421	4.075	4.137	62-
Gebruikers Sociale voorzieningen	4.458	4.694	4.849	155-
Jongeren	8.358	4.259	4.613	354-
Gebruikers Zorg	3.746	3.826	3.791	34
Culturele klanten	2.771	2.815	2.795	19
Eigenaren en huurders	5.055	6.021	5.775	245
Gebruikers publieke ruimten	5.967	6.471	6.684	214-
Economische klanten	1.016	1.224	1.589	365-
Bedrijfsvoering	359	20-	505-	484
Totaal lasten	35.151	33.364	33.730	-366
Inwoners	513-	495-	629-	135
Gebruikers Sociale voorzieningen	3.556-	3.707-	3.879-	173
Jongeren	5.008-	907-	1.271-	363
Gebruikers Zorg	706-	872-	958-	86
Culturele klanten	772-	767-	737-	30-
Eigenaren en huurders	2.876-	2.992-	2.962-	30-
Gebruikers publieke ruimten	1.587-	1.651-	1.803-	152
Economische klanten	508-	538-	935-	397
Algemene dekkingsmiddelen	20.512-	21.637-	21.588-	50-
Totaal baten	36.038-	33.567-	34.763-	1.196
Saldo voor begrote resultaatsbestemming	887-	203-	1.033-	829
Stortingen reserves	748	365	365	
Onttrekkingen reserves	474-	781-	683-	98-
Saldo na begrote resultaatsbestemming	613-	619-	1.351-	732

* Saldo = begroting (na burap II) minus realisatie. Een negatief bedrag is een overschrijding van de begroting.

Toelichting op de resultatenrekening

Vergelijking werkelijkheid met begroting

In onderstaande tabel geven wij per doelgroep een overzicht van het verschil tussen begroting en realisatie, uitgesplitst naar oorzaak. Daarbij kan het gaan om volumeverschillen (van de geplande activiteiten hebben we meer of minder uitgevoerd), prijsverschillen, nieuwe activiteiten die niet waren geraamd of niet-uitgevoerde activiteiten die wel waren geraamd.

(bedragen x € 1.000,-; bedragen voorzien van mintekens zijn nadelige verschillen ten opzichte van de begroting)

Doelgroep	Volumeverschillen	Prijsverschillen	“Nieuwe activiteiten” en dergelijke (niet geraamd)	Niet-uitgevoerde activiteiten (wel geraamd)	Administratief-technische verschuivingen tussen doelgroepen op grond van BBV*	Totaal verschil tussen begroting en realisatie per doelgroep
Inwoners	64	9				73
Gebruikers sociale voorzieningen	18					18
Jongeren	9					9
Gebruikers zorg	74	46				120
Culturele klanten	-11					-11
Eigenaren en huurders	49			81	85	215
Gebruikers publieke ruimten	-40	-22				-62
Economische klanten	79	-47				32
Bedrijfsvoering	199		287			486
Algemene dekkingmiddelen	-99		49			-50
Mutaties reserves	-13				-85	-98
Totaal	329	-14	336	81	0	732

* In verband met onze verslaggevingsvoorschriften in de vorm van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en op grond van onze eigen Nota reserves en voorzieningen 2009 hadden wij in de begroting een subsidiebedrag van € 85 duizend geraamd ten behoeve van het woningbouwproject Van Spoor tot Steeg. Als dekking hadden wij in de begroting een even hoge onttrekking aan de bestemmingsreserve Fonds Sociale Woningbouw geraamd. In werkelijkheid is het bedrag in 2009 niet tot besteding gekomen. Daarom heeft de onttrekking aan de bestemmingsreserve ook nog niet plaatsgevonden. Per saldo is dit voor de resultatenrekening neutraal, maar de doelgroep Eigenaren en Huurders laat een meevaller van € 85 duizend zien die tenietgedaan wordt door een tegenvaller bij de mutaties in de reserves.

Het (voordelige) volumeverschil van € 65 duizend bij de doelgroep Inwoners wordt veroorzaakt door hoger dan geraamde baten op het product Lijkbezorging (€ 128 duizend voordelig), hoger dan begrote (juridische) kosten m.b.t. bouwprocedures (€ 73 duizend nadelig) en overige verschillen (per saldo € 10 duizend voordelig).

Het (voordelige) volumeverschil van € 74 duizend bij de doelgroep Gebruikers Zorg wordt veroorzaakt door een voordelig verschil bij de leefvoorzieningen voor gehandicapten (vervoer en rolstoelen). Het (voordelige) prijsverschil van € 46 duizend bij deze doelgroep is te danken aan de besparing die is bereikt door meer inzet van eigen personeel in plaats van externe advisering.

Bij de doelgroep Eigenaren en Huurders bestaat het (voordelige) volumeverschil van € 49 duizend uit meevallende kosten van woonvoorzieningen voor gehandicapten (een kleiner aantal grote woningaanpassingen), een bedrag van € 88 duizend en overige verschillen (per saldo € 39 duizend nadelig). Het bedrag van € 81 duizend aan niet-uitgevoerde, maar wel geraamde activiteiten bij deze doelgroep betreft nog niet uitgevoerde projecten op het terrein van de integrale veiligheid (€ 57 duizend) en het nog niet uitgevoerde locatieonderzoek voor de brandweer (€ 20 duizend) en overige (€ 3.000,-).

Het (nadelige) volumeverschil van € 40 duizend bij de doelgroep Gebruikers Publieke Ruimten wordt veroorzaakt door een hogere inzet op gladheidbestrijding in verband met de strenge winter (€ 27 duizend nadeel), meer storingsen en verstoppingen aan de riolen dan verwacht (€ 25 duizend nadeel) en overige verschillen (per saldo € 12 duizend voordeel).

De doelgroep Economische Klanten geeft een voordelig volumeverschil te zien van € 79 duizend, dat verklaard kan worden uit hogere parkeeropbrengsten (€ 35 duizend voordeel), minder schades (€ 16 duizend voordeel) en overige verschillen (per saldo € 28 duizend voordeel).

Het bedrag van € 199 duizend aan voordelige volumeverschillen bij Bedrijfsvoering kan worden verklaard uit verrekeningen van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds met betrekking tot de jaren voor 2009 (€ 150 duizend voordeel), de vrijval van een deel van de voorziening dubieuze debiteuren in verband met een verbeterde invordering (€ 52 duizend voordeel) een hogere inzet op inhoudelijke controles en verbetering van gegevens met betrekking tot de OZB-heffing (€ 48 duizend nadeel) en overige verschillen (per saldo een voordeel van € 45 duizend). Het voordeel van € 287 duizend aan niet-geraamde 'Nieuwe activiteiten' betreft een door de RCG over de deelnemende gemeenten verdeeld restantsaldo dat resteerde na afkoop van BWS-subsidies (Besluit Woninggebonden Subsidies).

Het (nadelige) volumeverschil van € 97 duizend bij de Algemene dekkingsmiddelen bestaat uit het niet activeren van door de organisatie gewerkte uren m.b.t. investeringsprojecten, een nadelig bedrag van € 27 duizend en overige mee- en tegenvallers van in totaal € 70 duizend (nadelig). Het voordelige verschil van € 49 duizend dat bij de Algemene Dekkingsmiddelen staat vermeld in de kolom niet-geraamde 'Nieuwe activiteiten' bestaat uit de volgende verschillen: de niet-begrote toerekening van bouwrente aan het nieuwe raadhuis (€ 147 duizend voordelig; zie ook de toelichting op de balans onder Materiële vaste activa), de vorming van een voorziening in verband met de verwachte uitkomst van een arbeidsconflict met een medewerker (een bedrag van € 52 duizend nadelig; dit is bekend geworden na de tweede bestuursrapportage) en de niet-begrote kosten die gemaakt moesten worden in verband met de noodzakelijke migratie van het netwerk naar Windows aan het eind van 2009 (een nadelig bedrag van € 46 duizend).

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel geven wij een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Vervolgens zullen wij de onderdelen kort toelichten. Algemene dekkingsmiddelen zijn voor ons inkomsten waar geen specifieke prestatie van onze gemeente tegenover staat.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen (Bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2009	Realisatie 2009	Verskil tussen realisatie en begroting in 2009 (min-teken is nadeel)	Realisatie 2008
Onroerende Zaakbelasting (OZB)	3.374	3.361	-13	3.287
Forensenbelasting	30	30		28
Toeristenbelasting	37	37		35
Gemeentefonds	17.750	17.757	7	16.411

Beleggingen en rente reserves	304	288	-16	303
Saldo kostenplaats kapitaallasten	83	230	147	165
Saldo overige kostenplaatsen	59	-116	-175	-729
Totaal algemene dekkingsmiddelen	21.637	21.587	-50	19.500

De meevaller van € 147 duizend bij het saldo kostenplaats kapitaallasten kan verklaard worden uit de toerekening van bouwrente aan het nieuwe raadhuis. Deze toerekening is niet begroot. Zie de toelichting op de balans onder Materiële vaste activa voor verdere uitleg.

De tegenvaller van € 175 duizend bij het saldo overige kostenplaatsen kan worden verklaard uit het vormen van een voorziening in verband met de verwachte uitkomst van een arbeidsconflict met een medewerker (dit is bekend geworden na de tweede bestuursrapportage), een bedrag van € 52 duizend, aan het niet-activeren van door de organisatie gewerkte uren met betrekking tot investeringsprojecten, een bedrag van € 27 duizend, aan de niet-begrote kosten die gemaakt moesten worden in verband met de noodzakelijke migratie van het netwerk naar Windows aan het eind van 2009, een bedrag van € 46 duizend en overige verschillen van in totaal € 50.000,-.

Overzicht incidentele lasten en baten

(Bedragen x € 1.000,-)

Incidentele lasten en baten

(Bedragen x € 1.000,-)	2009 begroting	2009 realisatie	Vershil (minteken = nadeel)
Programma van eisen nieuwbouw Brede School De Wissel	50	38	12
Mobiliseren welzijnsdiensten	30	30	0
Versterken mantelzorgondersteuning	35	35	0
Locatieonderzoek brandweerkazerne	20	0	20
Uitvoering dorpsontwikkelingsplannen	30	14	16
Bouwplancoördinatie woningbouw	70	70	0
Bouwplancoördinatie sport	35	35	0
Bankjes toegangswegen centrum	20	20	0
Plantplaatsverbetering bomen centrum	75	71	4
Verkoop voormalig gebouw De Borg	-660	-660	0
Onderzoek toegankelijkheid gebouwen	20	20	0
Verliesname grondexploitatie Onnen Kooi-Hekman	58	58	0
Uitkering restant BWS-subsidies door RCG	0	-287	287
Vrijval deel voorziening dubieuze debiteuren	0	-52	52
Verrekeningen algemene uitkering Gemeentefonds tot en met 2008	0	-150	150
Dotatie voorziening arbeidsconflicten/wachtgeld	86	138	-52
Migratie naar Windows	0	46	-46
Subsidie praktijklokale (V)SO	59	59	0
Invoering Squit XO	31	25	6
Opheffing IZA: uitkering reserves	-208	-208	0
Ontwikkeling visie Meerweg	101	157	-56
Overige (posten < € 20.000,-)	37	37	0
Totaal incidentele lasten/baten	-111	-504	393

N.B. Incidentele baten zijn voorzien van een min-teken.

Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT)

In het kader van de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT) melden wij dat er in 2009 geen (voormalige) functionarissen waren met een belastbaar jaarloon (incl. voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn) dat uitkwam boven het belastbaar jaarloon van een minister.

KASSTROOMOVERZICHT 2009 <i>bedragen x € 1.000,-</i>	2009	2008
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Baten (excl. onttrekkingen aan reserves)	34.763	36.458
Af:		
Gecalculeerde rente eigen vermogen / saldo renteomsl.	504	441
Gecalculeerde rente grondexploitaties / bouwrente gemeentehuis	383	211
Onttrekkingen aan voorzieningen	1.048	1.246
Toename uitzettingen / overlopende activa	0	-67
Toename boekwaarde grondexploitaties (excl. overheveling naar investeringen)	0	3.117
Afname kortlopende schulden (excl. bankschulden) / overlopende passiva	682	
	2.617	4.949
Ontvangen voor operationele activiteiten	32.146	31.509
Lasten (excl. toevoegingen aan reserves)	33.730	37.066
Af:		
Toegerekende rente	3.041	2.834
Afschrijvingen	2.242	2.319
Desinvesteringen		164
Afwaarderingen vaste activa	398	410
Afname uitzettingen / overlopende activa	1.205	
Afname boekwaarde grondexploitaties	152	
Afname overige voorraden		3
Toevoegingen aan voorzieningen	381	535
Toename kortlopende schulden (excl. bankschulden) / overlopende passiva		2.182
	7.419	8.447
Betaald voor operationele activiteiten	26.311	28.619
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>	<i>5.835</i>	<i>2.891</i>
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Netto-investeringen excl. leningen u/g en uitzettingen (excl. overheveling vanuit grondexploitaties)	-4.877	-4.790
<i>Investerings in vaste activa, excl. leningen u/g en uitz.</i>	<i>-4.877</i>	<i>-4.790</i>
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Opgenomen langlopende leningen	7.400	8.499
Mutatie leningen u/g (fiets-project personeel)	-23	30
Toename kortlopende schulden bij banken	497	

Afname overige uitzettingen (onder fin. vaste activa)	7.874	8.529
Af:		
Rentelasten per saldo	2.153	2.182
Aflossingen langlopende leningen o/g	6.757	3.481
Afname kortlopende schulden bij banken	0	1.104
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	8.910	6.767
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	<i>-1.036</i>	<i>1.762</i>
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	-78	-137
Saldo liquide middelen per 31 december vorig jaar	136	273
Saldo liquide middelen per 31 december	58	136

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de geldstromen die er zijn binnen de gemeentelijke huishouding. Uit het overzicht wordt duidelijk met welke activiteiten de geldmiddelen worden gegenereerd en hoe deze vervolgens zijn besteed. In feite wordt in dit kasstroomoverzicht onze resultatenrekening ontdaan van de invloeden die de waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen met zich meebrengen. Er zijn een drietal activiteiten te onderscheiden waarbij geldstromen oftewel, kasstromen, zijn gemoeid:

- Kasstroom uit operationele activiteiten, dat is waar we ons dagelijks mee bezighouden en waar we het meest zichtbaar in zijn (het leveren van onze producten).
- Kasstroom uit investeringsactiviteiten, dat wil zeggen het nu doen van investeringen om daarmee in de toekomst onze producten te kunnen leveren.
- Kasstroom uit financieringsactiviteiten, de activiteiten die zorgdragen voor het financieel beheer en beheersen van de twee bovenstaande activiteiten.

De operationele (ingaaende) kasstroom kwam uit op € 5,8 miljoen.

De uitgaande kasstroom in verband met investeringen bedroeg € 4,9 miljoen.

De financieringsactiviteiten leidden tot een uitgaande kasstroom van € 1,0 miljoen.

De totale uitgaande kasstroom voor de investerings- en financieringsactiviteiten bedroeg € 5,9 miljoen. Hiervan kon € 5,8 miljoen worden betaald uit de operationele kasstroom. De liquide middelen daalden met het restant van € 78 duizend.

In 2009 hebben we leningen aangetrokken voor een totaalbedrag van € 7,4 miljoen. We hebben daarmee € 6,8 miljoen aan oude leningen afgelost. Ook hebben we € 2,4 miljoen aan rente betaald voor de leningen die we hebben lopen (in totaal hebben we € 49,3 miljoen geleend). Gesommeerd met de kasstromen m.b.t. de kortlopende bankschulden leidt dit tot een uitgaande financieringskasstroom van € 1,0 miljoen.

Departement (1)	Nummer (2)	Specifieke uitkering (3)	Juridische grondslag (4)	Ontvanger (5)	Indicatoren (6)	Afspraak (7)	Realisatie (8)	Beginstand 2009 (9)	Ontvangen van Rijk (10)	Overige ontvangsten (11)
OCW	13	Onderwijsachterstandenbeleid niet-GSB (OAB)	Besluit vaststelling doelstelling en bekostiging Onderwijsachterstandenbeleid 2006-2010 (art 4 t/m 10) Regeling tijdelijke toekenning extra voorschoolse middelen (artikel 4) Schakelklassen, artikel 166 van de Wet op het primair Onderwijs Wet (OKE) voor verlaging ouderbijdrage doelgroepkinderen voorschoolse educatie	Gemeenten, niet G-31	Beginstand 2009 van voorziening / overlopende post			€ 125.077		
					Besteed bedrag 2009 aan voorbereiding inrichten schakelklassen					
					Besteed bedrag 2009 voor overige of coördinerende activiteiten inzake onderwijsachterstandenbeleid					
					Besteed bedrag 2009 aan voorschoolse educatie					
					Besteed bedrag 2009 aan schakelklassen					
					Besteed bedrag 2009 aan vroegschoolse educatie					
					Aantal deelnemende kinderen aan voorschoolse educatie in 2009		0			
					Aantal deelnemende leerlingen aan schakelklassen in 2009		0			
					Besteed bedrag in 2009 aan voorschoolse educatie voor verlaging ouderbijdrage van doelgroepkinderen op de peuterspeelzaal					

				Gemiddelde prijs ouderbijdrage in 2009 voor voorschoolse educatie op de peuterspeelzaal voor doelgroepkinderen		€ 0			
				% doelgroepkinderen bereikt in 2009 met voorschoolse educatie op de peuterspeelzaal		0,00%			
OCW	14	Regeling dagarrangementen en combinatiefuncties	Regeling dagarrangementen en combinatiefuncties (gewijzigde regeling 23 mei 2007)	Gemeenten	Besteed bedrag 2008 aan directe activiteiten				
					<u>Alleen in te vullen als u dit in SiSa 2008 nog niet heeft verantwoord</u>				
					Besteed bedrag 2008 aan overhead				
					<u>Alleen in te vullen als u dit in SiSa 2008 nog niet heeft verantwoord</u>				
					Besteed bedrag 2008 aan cofinanciering				
<u>Alleen in te vullen als u dit in SiSa 2008 nog niet heeft verantwoord</u>									
					Aantal gerealiseerde dagarrangementen (over de hele looptijd)	1	1		
					Aantal gerealiseerde combinatiefuncties (over de hele looptijd)	0	0		
WWI	44B	Besluit Locatiegebonden Subsidies 2005 (BLS)	Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Besteed bedrag 2009				
					Hieronder per regel één beschikingsnummer invullen en in de kolommen erna de verantwoordingsinformatie voor die beschikking.				
				1	193945				

				<p>Aantal specifieke categorieën woningen</p> <p>Alleen in te vullen indien tussen provincie en gemeente expliciete afspraken zijn gemaakt voor het realiseren van specifieke categorieën woningen en deze aantallen mede-bepalend zijn voor de financiële vaststelling van de uitkering</p>					
WWI	50C Investering stedelijke vernieuwing (ISV)	Provinciale beschikking en/of verordening	Project-gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	<p>Besteed bedrag tot en met 2009</p> <p>Investeringsbudget (kolom 7)</p> <p>Correcties (kolom 17)</p> <p>Per beschikking besteding voor alle doelstellingen verantwoord. Dit doet u door eerst in een regel het beschikingskenmerk in te vullen en daaronder per regel één doelstelling in te vullen.</p>					
				1 Geluidssaneringen woningen ivm wegen raillawaai (ISV-2)	€ 122.759				
				2 Bodemsanering Kroonkampweg 6 en 8	€ 153.151				
				3 Bodemsanering Kroonkampweg 6 en 8 aanvulling	€ 40.000				
				<p>Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)</p> <p>Alleen in te vullen <u>na afloop project</u></p> <p>Per beschikking alle activiteitenverantwoord. Dit doet u door eerst in een regel het beschikingskenmerk in te vullen en daaronder per regel één activiteit in te vullen.</p>					
1									
2									
3									

enWV	57	Spoorse doorsnijdingen	Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doorsnijdingen.	Gemeenten	Aantal afgeronde projecten	0	0			
VenW	59B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Besteed bedrag 2009					
					Hieronder per regel één beschikkingnummer invullen en in de kolommen erna de verantwoordingsinformatie voor die beschikking.					
					1 Project ontsluiting Haren-West en transferium					
					2 Verkeersveiligheidsprojecten					
VenW	66	Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergieprojecten Kaderrichtlijn Water	Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergieprojecten Kaderrichtlijn Water	Gemeenten	Besteed bedrag 2009					
ZWS	72	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Gemeenten	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat én beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december 2009.		44,75			
					Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in 2009, uitgedrukt in arbeidsjaren.		1,83			
					Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in 2009, uitgedrukt in arbeidsjaren		36,76			
					Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in 2009, uitgedrukt in arbeidsjaren.		0,00			
SZW	74	Wet werk en bijstand (WWB)	Wet werk en bijstand	Gemeenten	Totaal uitgaven inkomensdeel inclusief WIJ					
					waarvan categorie jonger dan 65 jaar					

		(inkomensdeel)			Totaal ontvangsten (niet-rijk) inkomens- deel inclusief WIJ					€ 57.934
		(werkdeel overgangsindicator)			waarvan categorie jonger dan 65 jaar					€ 54.949
					Omvang van het in 2008 uitgegeven bedrag waarvan de rechtmatigheid niet kan worden vastgesteld (=Terug te betalen aan het Rijk). De verantwoording vindt plaats op basis van het kasstelsel. Er worden uitsluitend uitgaven verantwoord die gedaan zijn tot en met 31 december 2008 en waar- van de rechtmatigheid in 2008 niet kon worden vastgesteld. Voor zover de rechtmatigheid van deze uitgaven niet kan worden aangetoond, wordt het bedrag teruggevorderd van gemeenten.					
SZW	75	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschik- te werkloze werknemers (IOAW)	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk ar- beidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), art 54	Gemeenten	Uitgaven IOAW 2009					
					Ontvangsten IOAW (niet-rijk) 2009					€0
SZW	76	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschik- te gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk ar- beidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), art 54	Gemeenten	Uitgaven IOAZ 2009					
					Ontvangsten IOAZ (niet-rijk) 2009					€0
					Uitvoeringskosten IOAZ 2009					
SZW	78	Besluit bijstandverlening zelf- standigen 2004 (Bbz 2004)	Besluit bijstandverlening zelf- standigen 2004 (art. 54)		Totaal uitgaven 2009 (excl. Bob)					
					Totaal uitgaven kapitaalverstrekking 2009 (excl. Bob)					
					Totaal ontvangsten 2009 (excl. Bob) (excl. rijk)					€ 30.178
					Totaal ontvangsten kapitaalverstrekking 2009 (excl. Bob) (excl. rijk)					€5.572

				Totaal uitvoeringskosten 2009 (excl. Bob)					
				Totaal uitgaven Bob 2009					
				Totaal ontvangsten Bob (excl. Rijk) 2009					€ 0
				Totaal uitvoeringskosten Bob 2009					
SZW	79	Wet Werkloosheidsvoorziening (WWV)	Wet Werkloosheidsvoorziening	Gemeenten	Ontvangsten 2009 (niet-rijk)				€ 0
SZW	82	Participatiebudget Verantwoording op basis van baten en lasten stelsel	Wet participatiebudget	Gemeenten	Meeneemregeling WWB: overheveling overschot/tekort van WWB-werkdeel 2008 naar Participatiebudget 2009 Omvang van het in het jaar 2008 niet-bestede bedrag WWB-werkdeel dat meegenomen is naar het Participatiebudget van 2009 óf Omvang van het in het jaar 2008 rechtmatig bestede bedrag WWB-werkdeel als voorschot op het Participatiebudget van 2009 (bij overheveling van een tekort wordt een negatief getal ingevuld)				

				<p>Reserveringsregeling: overheveling overschot/tekort van 2009 naar 2010</p> <p>Omvang van het in het jaar 2009 niet-bestede bedrag dat wordt gereserveerd voor het participatiebudget van 2010. Dit bedrag is exclusief het bedrag dat een gemeente ten onrechte niet heeft uitgegeven aan educatie bij een roc; hiervoor geldt geen reserveringsregeling (het ten onrechte niet-bestede wordt teruggevorderd door het rijk).</p> <p>óf</p> <p>Omvang van het in het jaar 2009 rechtmatig bestede bedrag participatiebudget als voorschot op het Participatiebudget van 2010</p> <p>(bij overheveling van een tekort wordt een negatief getal ingevuld)</p>					
				Lasten WWB-werkdeel 2008 die in 2008 niet hebben geleid tot een kasbetaling					
				<p>Totaal lasten Participatiebudget 2009</p> <p>Het is niet toegestaan om reeds in 2008 op titel van het WWB-werkdeel verantwoorde uitgaven dubbel te verantwoorden. De opgave is dus exclusief lasten 2009 die in 2008 hebben geleid tot een kasbetaling ten laste van het WWB-werkdeel, omdat deze lasten al in de verantwoording WWB-werkdeel 2008 zijn verantwoord</p>					

				Waarvan lasten 2009 van educatie bij roc's					
				Baten WWB-werkdeel 2008 die in 2008 niet hebben geleid tot een kasontvangst					
				Totaal baten (niet-rijk) Participatiebudget De opgave is exclusief baten 2009 die in 2008 hebben geleid tot een kasontvangst ten bate van het WWB-werkdeel, omdat deze baten al in de verantwoording WWB-werkdeel 2008 zijn verantwoord.					€2.645
				Waarvan baten 2009 van educatie bij roc's					€0
				Terug te betalen aan rijk Omvang van het aan het rijk terug te betalen bedrag, dat wil zeggen het in het jaar 2009 niet-bestede bedrag voor zover dat de reserveringsregeling overschrijdt, alsmede het in het jaar 2009 ten onrechte niet-bestede bedrag aan educatie bij roc's					
		Regelluwe bestedingsruimte participatiebudget 2009 (artikelen 11a en 11b Besluit participatiebudget)	Gemeenten	Het aantal in 2009 gerealiseerde duurzame plaatsingen naar werk van inactieven Dit onderdeel moet door alle gemeenten worden ingevuld. Indien ingevuld met een nul, dan bestaat er voor 2010 geen recht op regelluwe bestedingsruimte.		0			

		Beschikkingen	Gemeenten	Regelluw besteed bedrag 2009 Dit onderdeel dient uitsluitend ingevuld te worden door de gemeenten die voorfinanciering hebben aangevraagd					
SZW	83	Schuldhelpverlening	Kaderwet SZW-subsidies	Gemeenten	Besteed bedrag 2009				
VWS	87	Regeling Buurt, Onderwijs en Sport (BOS)	Tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport	Gemeenten	Per beschikking alle activiteitenverantwoorden. Dit doet u door eerst in een regel het beschikkingskenmerk in te vullen en daaronder per regel één activiteit in te vullen.				
					1 27-7495-47474-576378-06				
					2 Themaweken over gezondheid	1 x	1		
					3 Beweegactiviteiten in vakanties	1 x	1		
					4 WhoZnext	1 x	1		
					5 Tandemproject	1 x	1		
					6 Lifestyle Plus	1 x	1		
					7 On Tour	1 x	1		
					8 Sportoriëntatie	1 x	1		
					9 Naschoolse opvang	1 x	1		
JenG	94	Brede doeluitkering Centra voor jeugd en gezin (BDU CJG)	Tijdelijke regeling CJG	Gemeenten	Besteed bedrag 2009 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.				

Departement (1)	Nummer (2)	Specifieke uitkering (3)	Juridische grondslag (4)	Ontvanger (5)	Indicatoren (6)	Besteed t.l.v. rijksmiddelen (12)	Besteed t.l.v. provinciale of Wgr+ middelen (13)	Overige besteding (14)	Te verrekenen met het Rijk (15)	Te verrekenen met Provincie / Wgr (16)	Overige (17)	Toelichting afwijking (18)	Eindverantwoording Ja/Nee (19)	Aard Controle (20)
OCW	13	Onderwijsachterstandenbeleid niet-GSB (OAB)	Besluit vaststelling doelstelling en bekostiging Onderwijsachterstandenbeleid 2006-2010 (art 4 t/m 10)	Gemeenten, niet G-31	Beginstand 2009 van voorziening / overlopende post									R
					Besteed bedrag 2009 aan voorbereiding inrichten schakelklassen	€ 0							R	
					Besteed bedrag 2009 voor overige of coördinerende activiteiten inzake onderwijsachterstandenbeleid	€ 0							R	
					Besteed bedrag 2009 aan voorschoolse educatie	€ 0							R	
					Besteed bedrag 2009 aan schakelklassen	€ 0							R	
		Regeling tijdelijke toekenning extra voorschoolse middelen (artikel 4)												
		Schakelklassen, artikel 166 van de Wet op het primair Onderwijs												
		Wet (OKE) voor verlaging ouderbijdrage doelgroepkinderen voorschoolse educatie												

				Besteed bedrag 2009 aan vroegschoolse educatie	€0													R
				Aantal deelnemende kinderen aan vroegschoolse educatie in 2009														D2
				Aantal deelnemende leerlingen aan schakelklassen in 2009														D2
				Besteed bedrag in 2009 aan vroegschoolse educatie voor verlaging ouderbijdrage van doelgroepkinderen op de peuterspeelzaal	€0													R
				Gemiddelde prijs ouderbijdrage in 2009 voor vroegschoolse educatie op de peuterspeelzaal voor doelgroepkinderen														R

					% doelgroepkinderen bereikt in 2009 met voorschoolse educatie op de peuterspeelzaal														R
OCW	14	Regeling dagarrangementen en combinatiefuncties	Regeling dagarrangementen en combinatiefuncties (gewijzigde regeling 23 mei 2007)	Gemeenten	Besteed bedrag 2008 aan directe activiteiten <u>Alleen in te vullen als u dit in SiSa 2008 nog niet heeft verantwoord</u>	€ 23.452													R
					Besteed bedrag 2008 aan overhead <u>Alleen in te vullen als u dit in SiSa 2008 nog niet heeft verantwoord</u>														R
					Besteed bedrag 2008 aan cofinanciering <u>Alleen in te vullen als u dit in SiSa 2008 nog niet heeft verantwoord</u>														R

					Aantal gerealiseerde dagarrangementen (over de hele looptijd)										D2
					Aantal gerealiseerde combinatiefuncties (over de hele looptijd)										D2
WWI	44B	Besluit Locatiegebonden Subsidies 2005 (BLS)	Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Besteed bedrag 2009 Hieronder per regel één beschikingsnummer invullen en in de kolommen erna de verantwoordingsinformatie voor die beschikking.										
				1	193945		€	19.154						Nee	R

				<p>Aantal specifieke categorieën woningen</p> <p>Alleen in te vullen indien tussen provincie en gemeente expliciete afspraken zijn gemaakt voor het realiseren van specifieke categorieën woningen en deze aantallen mede-bepalend zijn voor de financiële vaststelling van de uitkering</p>										D1
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

WWI	50C Investering stedelijke vernieuwing (ISV)	Provinciale beschikking en/of verordening	Project-gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Besteed bedrag tot en met 2009 Investeringsbudget (kolom 7) Correcties (kolom 17) Per beschikking besteding voor alle doelstellingen verantwoord. Dit doet u door eerst in een regel het beschikkingskenmerk in te vullen en daaronder per regel één doelstelling in te vullen.								
				1	Geluidssaneringen woningen ivm weg- en raillawaai (ISV-2)	€ 36.139	€0		0		Nee	D1: aantallen R:euro's
				2	Bodemsanering Kroonkampweg 6 en 8	€ 136.608	€0		0		Nee	D1: aantallen R:euro's

			3	Bodemsanering Kroon- kampweg 6 en 8 aanvulling		€ 17.000	€51.000		0		Nee	D1: aantallen R:euro's
				Activiteiten stedelijke ver- nieuwing (in aantallen)								
				Alleen in te vullen <u>na afloop</u> <u>project</u>								
				Per beschikking alle activi- teitenverantwoorden. Dit doet u door eerst in een regel het beschikkingsken- merk in te vullen en daaron- der per regel één activiteit in te vullen.								
			1									D1
			2									D1
			3									D1

VenW	57	Spoorse doornijdingen	Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doornijdingen.	Gemeenten	Aantal afgeronde projecten											Nee	R
VenW	59B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Besteed bedrag 2009 Hieronder per regel één beschikingsnummer invullen en in de kolommen erna de verantwoordingsinformatie voor die beschikking.												
					1	Project ontsluiting Haren-West en transferium		€ 0	€ 1.849.906					0	Ja		R
					2	Verkeersveiligheidsprojecten		€ 6.365	€ 6.365					0	Ja		R

VenW	66	Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergieprojecten Kaderrichtlijn Water	Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergieprojecten Kaderrichtlijn Water	Gemeenten	Besteed bedrag 2009	€ 16.467												Nee	R				
SZW	72	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Gemeenten	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat én beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december 2009.														R				
					Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in 2009, uitgedrukt in arbeidsjaren.																	R	
					Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in 2009, uitgedrukt in arbeidsjaren																		R
					Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkplekken voor geïndiceerde inwoners in 2009, uitgedrukt in arbeidsjaren.																		R
SZW	74	Wet werk en bijstand (WWB)	Wet werk en bijstand	Gemeenten	Totaal uitgaven inkomensdeel inclusief WIJ	€ 2.107.888													Nvt				
					waarvan categorie jonger dan 65 jaar	€ 2.013.651															Nvt		
					Totaal ontvangsten (niet-rijk) inkomensdeel inclusief WIJ																	Nvt	
					waarvan categorie jonger dan 65 jaar																	Nvt	
		(inkomensdeel)																					

	(werkdeel overgangsindicator)			<p>Omvang van het in 2008 uitgegeven bedrag waarvan de rechtmatigheid niet kan worden vastgesteld (=Terug te betalen aan het Rijk).</p> <p>De verantwoording vindt plaats op basis van het kasstelsel. Er worden uitsluitend uitgaven verantwoord die gedaan zijn tot en met 31 december 2008 en waarvan de rechtmatigheid in 2008 niet kon worden vastgesteld. Voor zover de rechtmatigheid van deze uitgaven niet kan worden aangetoond, wordt het bedrag teruggevorderd van gemeenten.</p>				€0					R
--	-------------------------------	--	--	---	--	--	--	----	--	--	--	--	---

SZW	75	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), art 54	Gemeenten	Uitgaven IOAW 2009	€ 42.597												R		
					Ontvangsten IOAW (niet-rijk) 2009															
SZW	76	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), art 54	Gemeenten	Uitgaven IOAZ 2009	€ 14.725												R		
					Ontvangsten IOAZ (niet-rijk) 2009															R
					Uitvoeringskosten IOAZ 2009	€ 0														
SZW	78	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004)	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (art. 54)		Totaal uitgaven 2009 (excl. Bob)	€ 11.269												R		
					Totaal uitgaven kapitaalverstrekking 2009 (excl. Bob)	€ 135.000														R
					Totaal ontvangsten 2009 (excl. Bob) (excl. rijk)															

				Totaal ontvangsten kapitaalverstreking 2009 (excl. Bob) (excl. rijk)															R
				Totaal uitvoeringskosten 2009 (excl. Bob)	€5.148														R
				Totaal uitgaven Bob 2009	€0														R
				Totaal ontvangsten Bob (excl. Rijk) 2009															R
				Totaal uitvoeringskosten Bob 2009	€0														R
SZW	79	Wet Werkloosheidsvoorziening (WWV)	Wet Werkloosheidsvoorziening	Gemeenten	Ontvangsten 2009 (niet-rijk)														R

SZW	82 Participatiebudget Verantwoording op basis van baten en lasten stelsel	Wet participatiebudget	Gemeenten	<p>Meeneemregeling WWB: overheveling overschot/tekort van WWB-werkdeel 2008 naar Participatiebudget 2009</p> <p>Omvang van het in het jaar 2008 niet-bestede bedrag WWB-werkdeel dat meegenomen is naar het Participatiebudget van 2009</p> <p>óf</p> <p>Omvang van het in het jaar 2008 rechtmatig bestede bedrag WWB-werkdeel als voorschot op het Participatiebudget van 2009</p> <p>(bij overheveling van een tekort wordt een negatief getal ingevuld)</p>					€ 549.829		R
-----	--	------------------------	-----------	---	--	--	--	--	--------------	--	---

				<p>Totaal lasten Participatie-budget 2009</p> <p>Het is niet toegestaan om reeds in 2008 op titel van het WWB-werkdeel verantwoorde uitgaven dubbel te verantwoorden. De opgave is dus exclusief lasten 2009 die in 2008 hebben geleid tot een kasbetaling ten laste van het WWB-werkdeel, omdat deze lasten al in de verantwoording WWB-werkdeel 2008 zijn verantwoord</p>	€ 935.117															R
				<p>Waarvan lasten 2009 van educatie bij roc's</p>	€ 143.624															R

				Baten WWB-werkdeel 2008 die in 2008 niet hebben geleid tot een kasontvangst						€0			R
				Totaal baten (niet-rijk) Participatiebudget De opgave is exclusief baten 2009 die in 2008 hebben geleid tot een kasontvangst ten bate van het WWB-werkdeel, omdat deze baten al in de verantwoording WWB-werkdeel 2008 zijn verantwoord.									R
				Waarvan baten 2009 van educatie bij roc's									R

				<p>Terug te betalen aan rijk</p> <p>Omvang van het aan het rijk terug te betalen bedrag, dat wil zeggen het in het jaar 2009 niet-bestede bedrag voor zover dat de reserveringsregeling overschrijdt, alsmede het in het jaar 2009 ten onrechte niet-bestede bedrag aan educatie bij roc's</p>				€ 220.680							R
		Regelluwe bestedingsruimte participatiebudget 2009 (artikelen 11a en 11b Besluit participatiebudget)	Gemeenten	<p>Het aantal in 2009 gerealiseerde duurzame plaatsingen naar werk van inactieven</p> <p>Dit onderdeel moet door alle gemeenten worden ingevuld. Indien ingevuld met een nul, dan bestaat er voor 2010 geen recht op regelluwe bestedingsruimte.</p>											R

		Beschikkingen	Gemeenten	Regelluw besteed bedrag 2009 Dit onderdeel dient uitsluitend ingevuld te worden door de gemeenten die voorfinanciering hebben aangevraagd	€ 0													R
SZW	83	Schuldhelpverlening	Kaderwet SZW-subsidies	Gemeenten	Besteed bedrag 2009	€ 14.868												R
VWS	87	Regeling Buurt, Onderwijs en Sport (BOS)	Tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport	Gemeenten	Per beschikking alle activiteitenverantwoorden. Dit doet u door eerst in een regel het beschikkingskenmerk in te vullen en daaronder per regel één activiteit in te vullen.													

				1	27-7495-47474-576378-06													Nee	D	
				2	Themaweken over gezondheid														Nee	D
				3	Beweegactiviteiten in vakanties														Nee	D
				4	WhoZnext														Nee	D
				5	Tandemproject														Nee	D
				6	Lifestyle Plus														Nee	D
				7	On Tour														Nee	D
				8	Sportoriëntatie														Nee	D
				9	Naschoolse opvang														Nee	D
JenG	94	Brede doeluitkering Centra voor jeugd en gezin (BDU CJG)	Tijdelijke regeling CJG	Gemeenten	Besteed bedrag 2009 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	€ 255.208													Nee	R